

**KUYUD-I KADİM ARŞİVİNDEKİ 416 NUMARALI DEFTERE GÖRE
KUZEY YUNANİSTAN'DA OSMANLI VAKIFLARI**

Nurhan UYSAL

**Yüksek Lisans Tezi
Tarih Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Levent KAYAPINAR

2022

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KUYUD-I KADİM ARŞİVİNDEKİ 416 NUMARALI DEFTERE
GÖRE KUZEY YUNANİSTAN'DA OSMANLI VAKIFLARI

Nurhan UYSAL

TARİH ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Prof. Dr. Levent KAYAPINAR

TEKİRDAĞ-2022
Her hakkı saklıdır.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davrandığımı taahhüt ederim.

26 /07 / 2022

NURHAN UYSAL

ÖZET

Kurum, Enstitü, ABD : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
ABD : Tarih Anabilim Dalı

Tez Başlığı : Kuyud-1 Kadim Arşivindeki 416 Numaralı Deftere Göre Kuzey Yunanistan'da Osmanlı Vakıfları

Tez Yazarı : Nurhan UYSAL

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Levent KAYAPINAR

Tez Türü, Yılı: Yüksek Lisans Tezi, 2022

Sayfa Sayısı : 236

Vakıflar dini gerekçeler ön planda tutularak toplumun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş kurumlardır. Bu çalışma, yaklaşık beş asır Osmanlı toprağı olmuş olan Kuzey Yunanistan'da kurulmuş olan Osmanlı vakıflarının tespiti önem arz etmektedir. Kuyud-1 Kadim Arşivindeki 416 numaralı Siroz evkâf defterinde Timurhisar, Yenice-i Karasu, Kavala, Serez, Drama, Zihne, Gümülcine, Mekri ve İnöz şehirlerinde kurulan vakıfları bir arada görmemiz mümkündür. Siroz evkâf defterini incelerken bu defter sayesinde vakfa bağlı köyler, cemaatler ve mahalleler hakkında bilgi sahibi olarak bölgenin nüfusuna da erişebilme imkânımız olmuştur. Ayrıca bu vakıf defteri sayesinde köylerde ekilen tarım ürünleri ve elde edilen başka alanlardaki ekonomik faaliyetlere de ulaşabilmemiz mümkün olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vakıf, Osmanlı, Kuzey Yunanistan, Serez, Kavala, Drama, Demirhisar, Gümülcine, Zihne, Yenice-i Karasu

ABSTRACT

Institution, Institute, : Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of Social Sciences,
Department : Department of History
Thesis Title : Ottoman Charitable Foundations in Northern Greece According
To Register of 416 in the Arhcive in Kuyud-ı Kadim
Thesis Author : Nurhan UYSAL
Thesis Adviser : Prof. Dr. Levent KAYAPINAR
Type, Year : MS Thesis, 2022
Number of Pages : 236

The foundations, they are institutions established to meet the needs of society by prioritizing religious reasons. This study is of great importance for the Ottoman foundations in Northern Greece, which has had an Ottoman atmosphere for nearly five centuries. It is possible to see Timurhisar, Yenice-i Karasu, Kavala, Serez, Drama, Zihne, Komotini, Mekri and İnöz protection foundations together in the 416 Siroz foundations registers in the Kuyud-ı Kadim Archive. While examining the Siroz foundations registers, we were able to reach the population of the region by getting information about the villages, communities and neighborhoods connected to the foundation, thanks to this book. In addition, thanks to this foundation registers, agricultural products planted in villages and It is also possible to reach economic activities in other fields.

Keywords: Foundations, Ottoman, Northern Greece, Siderokastro, Serres, Komotini, Kavala, Drama

ÖNSÖZ

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime Arşivinde bulunan 416 no'lu “Evkâf-ı Livay-ı Siroz-ı” temel alınarak hazırladığımız tezimizde 16. ve 17. yüzyıllarda Kuzey Yunanistan'da bulunan; Timurhisar, Yenice-î Karasu, Kavala, Drama, Siroz, Zihne, Gümülcine, Mekri ve İnöz gibi şehirlerde kurulan Osmanlı Vakıflarını incelemeye çalıştık. Bu çalışma ile özellikle 16. yüzyıl Kuzey Yunanistan'da kurulan Osmanlı vakıflarının bölge tarihine olan katkısı, bölgenin Osmanlı yurdu haline gelmesindeki rolünün saptanması ve bu vakıfların günümüz tarihine etkilerini araştırmaya çalıştık. Bu çalışmayı yaparken de ana materyalimiz olan 416 no'lu Vakıf Defterini eski harflerden yeni harflere aktararak; daha önce yapılmış diğer bölge çalışmalarından da istifade ederek değerlendirmeye çalıştık.

Günümüze kadar Osmanlı vakıfları konusunda Kuzey Yunanistan'ı ayrıntılı olarak ele alan bir çalışma yapılmamış olması ve bu çalışmayı yaparken tezin doğrudan Osmanlı kaynaklarına dayanması bu çalışmanın önemli olmasını sağlamıştır.

Kuyud-ı Kadime Arşivi'ndeki 416 no'lu defteri göz önünde bulundurarak tezimizi nahîye nahîye bölümlendirip dokuz bölüm olarak ele aldık. 14x39,5 ebadlarında bulunan bu defter 211 varak olup içinde ek belgeler de bulunmaktadır. Defterin numaralandırılmamış 6 boş sayfası vardır. 156 no'lu sayfalar yırtılmış olup bazı kısımları eksiktir. 416 no'lu defterin başlangıç tarihi 01.L. H.976/19 Mart 1569 olmasının yanında bitiş tarihi ile ilgili bir bilgi yoktur.

Tez konusunun belirlenmesinden son aşamalarına kadar çalışmam sırasında bana yol gösteren, yardım ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım sayın hocam Prof. Dr. Levent Kayapınar'a çok teşekkür ederim. Ayrıca desteklerini her an hissettiğim aileme ve arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Nurhan UYSAL

Haziran 2022, Tekirdağ

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	i
TEZ ONAY SAYFASI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
HARİTALAR	xix
KISALTMALAR LİSTESİ	xx
GİRİŞ	1
1. RUMELİ ADI VE COĞRAFYASI	3
2. RUMELİ BÖLGESİNİN FETHİ VE OSMANLI DEVLETİ'NİN BU BÖLGEYE YERLEŞMESİ.....	4
BİRİNCİ BÖLÜM	12
TİMURHİSAR NAHİYESİ	12
1.1. SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKFI	14
1.1.1. Küçük Poroy Köyü.....	14
1.2. SULTAN MURAD HAN VAKFI	15
1.2.1. Leşnica Köyü	15
1.3. VEZİRİAZAM MEHMED PAŞA VAKIFLARI.....	17
1.3.1. Kamaryot Köyü.....	18
1.3.1.1. Kamaryot Köyü Sınırnâmesi.....	19
1.3.2. Lagator Köyü	21
1.3.2.1. Lagator Köyü Sınırnâmesi	22
1.3.3. İvranya Köyü.....	25
1.3.3.1. İvranya Köyü Sınırnâmesi	25

1.3.4.	Ispatova Köyü	29
1.3.5.	Iskandal Köyü	29
1.3.5.1.	Ispatova Ve Iskandal Köyü Sınırnâmesi.....	30
1.3.6.	Savyak Köyü	33
1.3.6.1.	Savyak Köyü Sınırnâmesi.....	34
1.3.7.	İsmu Koca / Hacıbeylü Köyü.....	35
1.3.7.1.	İsmu Koca Köyü Sınırnâmesi	36
1.3.7.2.	Kıbtîyan Cema'âtî	37
1.3.8.	Şikâl Köyü	38
1.3.8.1.	Şikâl Köyü Sınırnâmesi.....	38
1.4.	SEYYİD ÇELEBİ VAKFI	41
1.5.	DERVİŞ ÇELEBİ VAKFI	42
1.6.	MEHMED BİN GARİB VAKFI.....	42
1.7.	VELİ BEY VAKFI.....	43
1.8.	İSA BEY VAKFI	43
1.9.	BALİ HATUN VAKFI	44
1.10.	ÂBİDE HATUN VAKFI.....	45
1.11.	MÜSLİME HATUN VAKFI.....	45
1.12.	GARİBZÂDE HÜSEYİN ÇELEBİ VAKFI.....	45
1.13.	SİNAN HOCA VAKFI.....	45
1.14.	DİLŞAD HATUN VAKFI.....	46
1.15.	HACI MERVİÇ VAKFI.....	46
1.16.	KAMER ŞAH SULTAN VAKFI.....	46
1.17.	ABDULLAH BEY VAKFI	48
1.18.	PERVANE ELÇİ VAKFI.....	48
1.19.	MEHMED BİN SİNAN EL-CÜNDÎ VAKFI	48

1.20.	MEHMED VE YUSUF EL-CÜNDÎ VAKFI	48
1.21.	MEHMED EL-CÜNDÎ VAKFI	49
1.22.	KOCA BEY EL-CÜNDÎ VAKFI	49
1.23.	İLYAS BEY VAKFI	50
1.24.	İBRAHİM PAŞA VAKFI.....	50
1.25.	GÜLDEM HATUN VAKFI	50
1.26.	HÜSEYİN SUBAŞI VAKFI	51
1.27.	MEHMED VE MUSTAFA ZAVİYE-İ ÇİFTLİK VAKFI.....	51
İKİNCİ BÖLÜM.....		52
YENİCE-Î KARASU		52
2.1	SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKIFLARI.....	53
2.1.1.	Yenice-î Karasu Nefsî.....	53
2.1.2.	Bahşi Beylü / Kiremuti Köyü	54
2.1.3.	İncügez Köyü.....	55
2.1.4.	Urgancı Köyü.....	56
2.1.5.	Kara Nayıblü Köyü.....	56
2.1.6.	Sungurlu Köyü.....	57
2.1.7.	Davudlu Köyü.....	57
2.1.8.	Şahin / Bıyıklu Köyü	58
2.1.9.	Güneli Köyü.....	58
2.1.10.	Kabasakal Köyü.....	59
2.1.11.	Köprü / Yenicelü Köyü.....	60
2.1.12.	Avşar Köyü	60
2.1.13.	Savlı Köyü	61
2.1.14.	Delioğlu Mezraâsı.....	61
2.1.15.	Kassab-Mustafa Mezraâsı.....	62

2.2. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI	65
2.2.1. İskete Köyü	65
2.2.1.1. Kiçi-İlyas Köyü	66
2.2.1.2. Yorgan Köyü	67
2.2.1.3. Çakırlu/Küreciler Köyü	67
2.2.1.4. Tirkeş Köyü	68
2.2.2. Musa-Fakılar Köyü	68
2.2.3. Orozlu Köyü	69
2.2.4. Şerefü'd-din Köyü	69
2.2.5. Hamidlü Köyü	70
2.2.6. Çomaklı Köyü	70
2.2.6.1. Derviş İvaz Zaviyesi	71
2.2.7. Aliciler Köyü	71
2.2.8. Koyun-Yakublu Köyü	71
2.2.9. Poladlı Köyü	72
2.2.10. Nareste Köyü	72
2.2.11. Bayramlı Köyü	73
2.2.12. Koca Mahmudlu Köyü	73
2.2.13. Koyun Köyü	74
2.2.14. Korucu Köyü	74
2.3. MUSTAFA PAŞA VAKIFLARI	75
2.3.1. Kızılca Köy	75
2.3.2. Delü Bedürlü Köyü	76
2.3.3. Kara Veysi Köyü	76
2.4. AHİ ÇELEBİ EMLÂK VAKIFLARI	77
2.4.1. Yassı-ören / Küçük Züncanî / Kozluca Köyü	77

2.4.1.1. Ramazan Bükü / Bela-Reka Köyü	78
2.4.1.2. Sarıkaya / İsmilan Köyü.....	78
2.4.1.3. Kafır-deresi / Turova Köyü.....	79
2.4.1.4. Valkan Köyü	79
2.4.1.5. Fındıklı Köyü	79
2.4.1.6. Pınar-başı / Pınar-yassı Mezraâsı	80
2.4.1.7. Gölce Mezraâsı.....	80
2.4.1.8. Kozluca / Büyük Züncani Köyü.....	81
2.4.1.9. Tuzmiran Köyü	81
2.4.1.10. Kettanlık Köyü	81
2.4.1.11. Topuklu Köyü	82
2.4.1.12. Hınzır-deresi Köyü.....	82
2.4.1.13. Paşa Bey Köyü	83
2.4.1.14. Tırnava Köyü	83
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	91
KAVALA NAHİYESİ.....	91
3.1. SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKIFLARI.....	93
3.1.1. Delice Köyü	94
3.1.2. Çınarlı Köyü.....	94
3.1.3. Bostancılı Köyü	95
3.1.4. Pevrüz Köyü	95
3.2. İBRAHİM PAŞA VAKIFLARI.....	96
3.2.1. Maşkolur Köyü	96
3.2.2. Savkatis Köyü.....	98
3.2.3. Kavalâ Nefsî Kalesi	98
3.3. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI	99

3.3.1. Dranova Köyü.....	100
3.3.2. Halil Köyü.....	100
3.3.3. Bakır-Viran Mahallesi	100
3.3.4. İstimal Mahallesi.....	101
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	102
DRAMA NAHİYESİ.....	102
4.1. SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKIFLARI.....	104
4.1.1. Drama Nefsî.....	104
4.1.2. Göl Mezraâsı.....	105
4.1.3. Prosaçani Köyü	105
4.1.4. Visoçâni Köyü	106
4.1.5. Podogoryani Köyü	107
4.1.6. Poyonoşte Köyü.....	108
4.1.7. Kladiç Köyü.....	109
4.1.8. İsmirdeş Köyü.....	109
4.1.8.1. İспенiç Mezraâsı.....	110
4.1.9. Kato-Arnavud Köyü	110
4.1.10. Turhancı / Avşanî Köyü.....	111
4.1.11. Üsküpçi Köyü	111
4.1.12. Dimine Köyü.....	112
4.1.13. Nihor Köyü	112
4.1.14. Vinarye / Küçük Vinarye Köyü	113
4.1.15. Çatalca / Puruştani Köyü	113
4.1.16. Rahoviçe Köyü	114
4.1.17. İsmilaşte Köyü	115
4.1.18. Pastorova Köyü.....	115

4.1.19. Mihota / Novasil Köyü	116
4.1.20. Kara-ağyar Çayırı Köyü.....	116
4.1.21. Boryani Köyü.....	117
4.1.22. Leftere Köyü	118
4.1.23. Leftere-î Küçük / Ayo-Yani Köyü.....	119
4.1.24. Makrodişte / Zirnotic Köyü	119
4.1.25. Duraklı Köyü	120
4.1.26. Eftelye Köyü	121
4.2. MEHMED PAŞA VAKIFLARI	122
4.2.1. Drogoşte Köyü.....	122
4.3. MUSTAFA PAŞA VAKIFLARI	123
4.3.1. Kalubrohor Köyü	123
4.3.2. Kodunyani Köyü.....	124
4.3.3. Lupodin Köyü	124
4.3.4. Monodendire / Kara-ağaç Köyü	125
4.3.5. Dimine / Koşala Köyü	125
4.3.6. Kuronit Köyü	126
4.4. SELÇUK SULTAN VAKIFLARI	126
4.4.1. Bereketlü / Davudçi Köyü	126
4.4.2. Zigoş Köyü	127
4.5. MEHMED PAŞA VAKFI.....	127
4.5.1. Gılâman Köyü.....	128
BEŞİNCİ BÖLÜM	129
ZİHNE NAHİYESİ.....	129
5.1. SULTAN SÜLEYMAN VAKIFLARI	130
5.1.1. Zihne Nefsi	130

5.1.2. Zilyahova Köyü	131
5.1.3. Monolitos / Monolito Köyü	132
5.1.4. Çereplani Köyü	132
5.1.5. İzdiravik Köyü	133
5.1.6. Kesre-poli Köyü.....	134
5.1.7. Borne/Porna Köyü	135
5.1.8. İspança Köyü	136
5.1.9. Küçük İzdiravik Köyü	136
5.1.10. Gorniçova/Gorsiçova Mezraâsı	137
5.2. ALİ PAŞA VAKIFLARI.....	137
5.2.1. Ancişte Köyü	138
5.2.2. Koçak Köyü	139
5.3. SELÇUK SULTAN VAKIFLARI	139
5.3.1. Kromişta Köyü.....	140
5.3.2. Nisi Köyü.....	140
5.3.3. Vitaçışta Köyü	141
5.3.4. Potelinos Köyü.....	142
ALTINCI BÖLÜM	143
SİROZ NAHİYESİ	143
6.1. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI	146
6.1.1. Ejova Köyü	146
6.1.1.1. Yanoş Köyü.....	147
6.1.1.2. Yenice-î Bato / Balyo-Lotros Köyü	148
6.1.1.3. Maveraniç Köyü.....	148
6.1.1.4. Monosos Köyü	149
6.1.1.5. İblaka Köyü.....	150

6.1.1.6. Pınar-ı Umur Bey Köyü	150
6.1.1.7. Todo-Kosta Köyü.....	151
6.1.1.8. Torbalı-Fezil-İlyas Cemaatî	151
6.1.1.9. Mortaş Cemaatî	151
6.1.2. Mikalo-Çinços Köyü.....	152
6.1.3. Sarmusaklu Köyü.....	152
6.2. KAMERŞAH SULTAN VAKIFLARI	153
6.2.1. Dragoş Köyü	153
6.2.2. Turiş Köyü	154
6.2.3. Aya-Panaya (Abanay) Köyü	155
6.2.4. Aya-Triyande Köyü	155
6.2.5. Darun Köyü.....	156
6.2.6. Dime Köyü.....	156
6.2.7. Koçan Köyü	157
6.3. SELÇUK HATUN EMLÂK VAKIFLARI.....	157
6.3.1. İvrondiyi Köyü.....	158
6.3.2. Apono-Gradişte Köyü.....	158
6.3.3. Kato-Çerpişte / Anluşte Köyü.....	159
6.3.4. Drenova Köyü.....	159
6.4. EVRENOS BEY İMARETİ VE VAKIFLARI.....	160
6.4.1. Tunba Köyü	160
6.4.2. Küçük Köy / Kalomirân Köyü.....	161
6.4.3. Evrenos Bey İmâreti	162
6.4.4. Kamanıçe Köyü	163
6.4.5. Yörügân Cemaatî	163
6.5. TURAHAN BEY VAKIFLARI.....	164

6.5.1. Miryani Köyü.....	164
6.5.2. Borniye Köyü.....	165
6.6. SARUCA PAŞA VAKFI	165
6.6.1 Handaka Köyü	165
6.7. ESLİME HATUN VAKFI	166
6.7.1. Prosenik Köyü.....	166
6.8. BAHA'EDDİN PAŞA ZAVİYESİ VAKFI	166
6.8.1. Yanikos / Gümüş Köyü.....	167
6.9. ÇÂKERİ SİNAN BEY VAKFI.....	167
6.9.1. Virzâni Köyü.....	168
6.10. ALİ BEY ZAVİYE VAKFI	168
6.10.1. Bûke Mezraâsı	168
6.10.2. İsterne Mezraâsı.....	169
6.11. İBRAHİM PAŞA VE İLYAS PAŞA VAKIFLARI.....	169
6.11.1. Ostrova Köyü.....	169
6.11.2. Uzun Ali Köyü.....	170
6.11.3. Çerne-Reka Köyü	170
6.11.4. Koşoglad Köyü	171
6.11.5. Predelne Köyü.....	171
6.11.6. Türkova Köyü	172
6.11.7. Kozşite Köyü	173
6.11.8. İstaroş Köyü.....	173
6.11.9. Draganiçe Köyü	174
6.11.10. Novohor Köyü	174
6.11.11. Koprivye Köyü	175
6.11.12. İdnekok / Yednekok Köyü.....	175

6.11.13. Dakovliçe Köyü	176
6.12. HAYREDDİN PAŞA VAKIFLARI	176
6.12.1. Kalavizre Köyü	176
6.12.1.1. Katakotos Köyü.....	177
6.12.2. Gorna-Nevolyani Köyü.....	178
6.12.3. Yanpakos Köyü.....	179
6.12.4. Aşağı-Nevolyani Köyü	179
6.12.5. Kotriye-Lakos Köyü	180
6.12.6. Petriç Köyü	180
6.13. ALİ PAŞA ZAVİYE VAKFI	180
6.14. HÜDÂVENDİGÂR CAMİİ' VAKFI	181
6.15. KASIM BEY VAKFI.....	182
6.16. SEYYİD TACEDDİN VAKFI.....	182
6.17. SEYYİD HÜSEYİN İBNİ SEYYİD ALİ VAKFI	182
6.18. SÜLEYMAN BEY MESCİD VAKFI	183
6.19. HEKİM DAVUD MESCİD VAKFI	183
6.20. ÇAŞNİGİR İLYAS MESCİD VAKFI	184
6.21. HAVACE MUHİDDİN MESCİD VAKFI	184
6.22. HACI HAYREDDİN MESCİD VAKFI	185
6.23. KOYUN YUSUF MESCİD VAKFI	185
6.24. FAKI-MUSLİHİDDİN MESCİD VAKFI	186
6.25. HACI MUSTAFA EŞ-ŞEYHÎ TURBİZÂDE MESCİD VAKFI	186
6.26. TOGAN BEY MESCİD VAKFI.....	187
6.27. MARGARİT MANASTIR MÜLK VAKFI.....	187
6.28. VEZİRİÂZAM MEHMED PAŞA MÜLK VAKIFLARI.....	188
6.28.1. İveroz Köyü	188

6.28.2. Hodine Mezraâsı	189
YEDİNCİ BÖLÜM	190
GÜMÜLCİNE NAHİYESİ.....	190
7.1. SULTAN MURAD HAN VAKIFLARI	192
7.1.1. Ak-Pınar Köyü.....	192
7.1.2. Uzun-Dere Köyü.....	192
7.1.3. Çıracık Köyü.....	193
7.1.3.1. Hamid Köyü.....	194
7.1.4. Köselер / Hakkı (Fakih) Pınarı Köyü.....	194
7.1.5. Göl-Viran Mezraâsı	195
7.1.6. Göl-Viran Köyü	195
7.1.7. Sanaka-î Yağcîyan Cemaatî.....	196
7.2. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI	196
7.2.1. Mekri Köyü.....	197
7.2.1.1. Hasanlar Köyü.....	197
7.2.1.2. Zahidlü Köyü	198
7.2.1.2.1. Küsme Köyü.....	199
7.2.1.3. Sarular Köyü	199
7.2.1.4. Kara-İbrahim Köyü	199
7.2.1.5. Delü-İlyas Köyü	200
7.2.1.6. Haliloğlu Köyü.....	200
7.2.1.7. Bodaca / Taşlı Köyü.....	201
7.2.1.7.1. Kayadan / Çımarcık Mezraâsı	201
7.3. MURAD PAŞA VAKFI.....	202
7.3.1. Marunya Köyü	202
7.4. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI	203

7.4.1. Munçunos Köyü.....	203
7.4.1.1. Değirmen-deresi Köyü.....	204
7.4.1.2. Hınzır-viran Köyü.....	204
7.4.1.3. Çekirdeklü Köyü.....	204
7.4.1.4. Çile-Beleni Köyü.....	205
7.4.1.5. Göden Köyü.....	205
7.4.1.6. Değirmen Deresi Köyü.....	205
7.4.1.7. Yakın - Viran Köyü.....	206
7.4.1.8. Hacı-Viran Köyü.....	206
7.4.1.9. Kırkağaç Köyü.....	206
7.4.1.10. Piropirde Köyü.....	207
7.4.1.11. Kır-Büklü Mahallesi.....	207
7.5. EVRENOS BEY VAKIFLARI.....	208
7.5.1. Helvacı / Anbar Köy.....	208
7.5.2. Ahmed Ni'al Çiftliği / Küçük-Köy.....	208
7.5.3. Kostemir Zemîni.....	209
7.5.4. Evrenos Bey Mülkleri.....	209
7.5.5. Hadem-î İmâret-i Evrenos Bey.....	210
7.5.6. Saruhan-Viranı Cemaati.....	212
SEKİZİNCİ BÖLÜM.....	213
NEFSÎ MEKRÎ.....	213
DOKUZUNCU BÖLÜM.....	216
İNÖZ NEFSÎ.....	216
9.1. SULTAN BAYEZÎD HAN VAKIFLARI.....	216
9.1.1. Yenice Köyü.....	217
9.1.2. Yenice/Çataltepe Köyü.....	217

9.2. ŞEYH MUSTAFA VAKFI	218
9.2.1. Yunusluk Zavâyesi	218
9.3. SULTAN MEHMED HAN VAKFI.....	218
9.3.1. Cami'î Şerif.....	218
SONUÇ.....	220
KAYNAKÇA	223
EKLER.....	228
1. 416 NUMARALI SİROZ EVKÂF DEFTERİ TRANSKİRİPSİYON VE BELGE ÖRNEKLERİ	228
Ek-1- 416 Numaralı Siroz Evkâf Defterinin Transkiripsiyonu	228
Ek-2 – 416 Numaralı Siroz Evkâf Defterinin Belge Örnekleri	233

HARİTALAR

Harita 1. XIV. Yüzyıl Balkanlar Haritası.....	4
Harita 2. Via Egnatia Yolu.....	7
Harita 3. Timurhisar Nahîyesine Bağlı Kazalar.....	14
Harita 4. Piri Reis'in Kavala'yı Çizdiği Harita.....	92
Harita 5. Via Egnatia Sol Kol.....	102

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

a.g.t. : Adı geçen tez

C. : Cilt

H. : Hicri

M.: Miladi

TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

nr. : Nurmara

S. : Sayı

s. : Sayfa

TKGMA: Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivleri

KK. : Kuyud-1 Kadime

TTK. : Türk Tarih Kurumu

yy.: Yüzyıl

v.: Varak

GİRİŞ

Çok eski zamanlardan beri kurulmuş olan vakıf müessesesi sayesinde toplumsal dayanışmayı da artırarak toplumsal hayatın her alanına yayılmakta ve dini, eğitim, ticari, sağlık gibi birçok alan vakıflar ile yürütülmektedir. Bu yüzden de vakıflar büyük önem taşımaktadır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren iskân siyasetiyle birlikte vakıf müessesesi tarafında şehirler, köyler gelişerek bayındır hale getirilmekte ve ihtiyaç duyulduğu her alanda hizmet verilmiştir. Vakıf müessesesi özellikle Rumeli coğrafyasının Türkleşmesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan yapmış olduğumuz bu çalışmada ana kaynak olarak Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesindeki Kuyud-ı Kadime Arşivi'nde bulunan 416 numaralı Siroz Evkâf defteri temel alınarak hazırlanmıştır. 416 numaralı Siroz Evkâf Defteri Timurhisar, Yenice-î Karasu, Kavala, Drama, Siroz, Nevrekob, Zihne, Şumnu, Tırnovi, Niğbolu, Gümülcine, Mekri ve İnöz gibi Rumeli'de kurulan Serez sancağına bağlı nahîyeler yer almaktadır. Yaptığımız bu tez çalışması ise Kuyud-ı Kadim Arşivindeki 416 numaralı Siroz Evkâf defterinde bulunan Timurhisar, Yenice-i Karasu, Kavala, Zihne, Drama, Siroz, Gümülcine, Mekri ve İnöz temel alınarak Kuzey Yunanistan bölgesinde bulunan şehirler üzerine yapılmıştır. Bu defterdeki veriler sayesinde Serez sancağının kaza, nahîye, köy ve mahallelerine ulaşma imkânımız olmuştur. Bu defterde Osmanlı sultanları ve önemli devlet adamları tarafından oluşturulan vakıflarla ilgili önemli bilgileri bulabilmekteyiz. Tezimizi hazırlarken öncelikle Kuzey Yunanistan'ı kapsayan bu şehirlerin Osmanlılar tarafından fethi, nahîyelerde bulunan vakıf köyleri, vakıf köylerinin kurucuları, vakıf köylerinden elde edilen hâsılları, para vakıfları, camii, mescid, medrese gibi yapılarda bulunan vakıflardaki görevlileri ele almaktadır.

Tezimizin ikinci kaynağı sayılabilecek Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı tarafından tıpkıbasımı yayınlanan 167 numaralı Muhasebe-i Vilâyet-i Rûm-ili defteri sayesinde köy, cemaat, mezra gibi yer adlarını karşılaştırmamıza olanak sağlamıştır.

Tezimizin ana kaynağı olan 416 numaralı Siroz Evkâf defteri H. 01. L. 976/M. 22 Ekim 1568 tarihinde yazılmaya başlanmıştır. Defterin bitiş tarihi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Defter 211 varaktan oluşmaktadır. Defterin 6 sayfası ise boştur. Defterin kaleme alındığı tarih II. Selim'in padişahlık yaptığı döneme denk gelmektedir. Nahiyeler de genel olarak Sultan Süleyman'ın vakıf köyleriyle başlamaktadır. Defterde Sultan Süleyman, Fatih Sultan Mehmed, Yıldırım Bayezîd, II. Bayezîd, Sultan Murad ve o dönemleri devlet adamlarının vakıfları bulunmaktadır. Siroz Evkâf defterine baktığımızda öncelikle ilk varakta defterin fihristi verilmekle birlikte defterin ilerleyen sayfalarında yer alan Drama, Zihne, Siroz nahiyelerinin de fihristi ilgili olduğu nahiyelerin başında yer almaktadır. Nahiyeden sonra vakfın ait olduğu kişi yer alır ve daha sonra ise ilgili olunan nahiyenin merkezi, kasabası veya merkez konumunda olan bir köy ile başlanır. Varsa köyün mahalleleri yer alır ve buralarda yaşayan yetişkin erkeklerin isimleri, baba adları bazen de meslekleri verilmektedir. Bu yetişkin nüfus hâne, mücerred ve bennâk olarak belirtilerek kaydedilmiştir. Daha sonra ise kaydedilen yerlerin geliri ve köyün toplam geliri yazılmaktadır. 416 numaralı evkâf defterine tabi olarak yapılan analizler sonucunda Kuzey Yunanistan'daki vakıflar genellikle sultanlar, uc beyleri, paşalar, vezîrlar, sultanların kızları ve halk tarafından yapıldığını görmekteyiz. Yapmış olduğumuz bu çalışma dokuz bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında, bölgenin adı ve coğrafyası, Osmanlı Devleti tarafından fethedilme süreci hakkında genel bir bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Timurhisar nahiyesi incelenmektedir. Timurhisar nahiyesinde Sultan Süleyman, Sultan Murad ve Veziriazam Mehmed Paşa yer almaktadır. Ayrıca nahiyede Seyyid Çelebi, Derviş Çelebi, Veli Bey, Bali Hatun, Âbide Hatun gibi kişilere ait para vakıfları da bulunmaktadır. İkinci bölümde Yenice-i Karasu nahiyesine yer verilmektedir. Bu bölümde Sultan Süleyman, II. Bayezîd, Mustafa Paşa, Ahi Çelebi'ye ait Yenice-i Karasu'ya tabii vakıf köyleri incelenmektedir. Üçüncü bölümde Kavala nahiyesi yer almaktadır. Kavala'ya tabii olan, Sultan Süleyman, Sultan Bayezîd ve İbrahim Paşa'nın vakıf köyleri ve Kavala Kalesi incelenmektedir. Dördüncü bölümde Drama nahiyesi'nde bulunan Sultan Süleyman, Mehmed Paşa, Mustafa Paşa, Selçuk Sultan ve Mehmed Paşa'lara ait vakıf köyleri yer almaktadır. Beşinci bölümde Zihne nahiyesinde, Sultan Süleyman, Ali Paşa, Selçuk Sultan gibi kişilerin vakıf köyleri yer almaktadır. Altıncı bölümde

ise Siroz nahîyesine tabii, Sultan Bayezîd, Kamerşah Sultan, Selçuk Hatun, Evrenos Bey, Turahan Bey, Saruca Paşa, Eslime Hatun gibi kişilere ait vakıf köyleri ve nahîyede bulunan zavîye ve mescid vakıfları incelenmiştir. Yedinci Bölüm olan Gümülcine nahîyesinde bulunan vakıf köyleri incelenmiştir. Sekizinci bölüm olan Mekri’de nefsin gelirleri ve dokuzuncu bölüm olan İnöz’de ise Sultan Bayezîd Han, zavîye ve camii incelenmiştir.

1. RUMELİ ADI VE COĞRAFYASI

Bizanslıların kendileri için Romaio, Romania gibi kelimelerini kullandıklarından dolayı batılı seyyahlar tarafından da bu şekilde kullanılarak hakîm oldukları coğrafya için Romanie demektedirler. Osmanlı Türkleri de Rumanie isminden dolayı Balkanlar için Rum-ili/Rumeli tabirini kullanmaktadırlar.¹ Rumeli ismi, Balkanlar olarak da adlandırılan bu coğrafya için, Osmanlı döneminde Gelibolu’da Çimpe kalesine hâkim olduktan sonra kullanılmakta ve Romalı anlamına gelmektedir.

Balkanlar terimi ise adını Bulgaristanı ikiye bölen dağın isminden almaktadır. Balkan kelimesi Türkçe kökenli olup “üzeri sık ormanlarla kaplı dağ, sarp, geçit vermez dağlık arazi, sıradağ, dağlık” anlamlarına gelmektedir. Bu coğrafyanın en dikkat çeken özelliği dağlık oluşudur ve Balkan ismini de bu yüzden almıştır. Coğrafi olarak Balkan Yarımadası, Tuna nehrinden başlayarak Karpat dağlarına, Bulgaristan’dan Balkan ve Rodop Dağları ile Karadeniz’e kadar, Transilvanya Alpleri, Pindus, Dimarık Alp silsilesi, Arnavutluk ile Adriyatik Denizi, Ege ve Akdeniz’e kadar açılır.²

¹ Halil İnalıcık, “Rumeli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 35, İstanbul 2008, s. 232.

² Kemal Karpat, “Balkanlar”, TDVİA, C. 5, İstanbul 1992, s. 25.; Halil Akman, *Türkiye, Yunanistan ve Arnavutluk’un Balkan Ülkeleri ve Etnik Yapısı Üzerine Stratejik Hedefleri*, (Gebze Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Strateji Bilimi Anabilimdalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Gebze 2006, s.5.

Harita 1. XIV. yüzyıl Balkanlar haritası

KAYNAK: Faik Reşit Unat, Tarih Atlası, Kanaat Yayınları, İstanbul, s. 28.

2. RUMELİ BÖLGESİNİN FETHİ VE OSMANLI DEVLETİ'NİN BU BÖLGEYE YERLEŞMESİ

Balkanlar, milattan önce III. ve II. yüzyıllarda Romalılar tarafından ele geçirilmiştir. İmparator I. Theodosius (346-395)'un ölmeden önce devleti iki oğlu arasında bölmesiyle bölge ikiye bölünmüş ve kuzeybatı kısmı Batı Roma, doğuda kalan kısmı ise Doğu Roma İmparatorluğu'nda (Bizans) kalmış bulunmaktadır. Bölgede Slavlar yaşasa da daha sonraları Hun göçleri, VII. yüzyılda Türk asıllı Bulgar kabileleri ve daha sonraki XI.-XII. yüzyıllarda Peçenek, Kuman ve Uz Türkleri Balkanlar'a göç etmişlerdir. XV. yüzyıla kadar da varlıkları söz konusudur.³ Böylece Balkanlar coğrafyasında Karadeniz'in kuzeyinden gerçekleşen göçler ve akınlarla Türk varlığı söz konusu olmuş bulunmaktadır. Bugünkü Macaristan, Bulgaristan hatta Romanya'nın kurucuları arasında bu Türk boyları önemli bir rol

³ H. Kemal Karpat, "Balkanlar", *TDV İslam Ansiklopedisi*, c. 5, İstanbul 1992, s. 25.-30.

oyynamakla birlikte zaman içinde hristiyanlığı seçerek yerli halka karışmışlar ve asimile olmuşlardır.⁴

13. yüzyılın ortalarında ise Rumeli Bölgesine Anadolu Türkleri'nin ilk yerleşmeleri gerçekleşmiştir. Sarı Saltuk Baba ve göçebe bir Türk grubu tarafından Dobruca bölgesine yerleşme başlamaktadır.⁵ Bizans'ın Rumeli bölgesindeki hakimiyeti 900'den 1204'e kadar sürerek 1204 ve 1261 yılları arasında bu bölgeye Latinler hakim olmuşlardır. 1261'den sonra İstanbul Bizans İmparatoru tarafından tekrar ele geçirilse de Balkanlar'da Haçlı kumandanları tarafından kurulan feodal beylerin ortaya çıkmasıyla feodal devletler kurulmuştur.⁶

Anadolu'dan Rumeli bölgesine ilk göçler ise Türkiye Selçuklular'ından II. İzzettin Keykavus'un Bizans'a sığınması üzerine gerçekleşmektedir. Bizans İmparatoru olan VIII. Mikhail Palaiologos, İzzettin Keykavus'a ve askerlerine Dobruca iline yerleşmeleri için izin vermiştir. Anadolu'dan Balkanlar bölgesine yapılan diğer akınlar ise Aydınoğullarından Umur Bey, Saruhanoğulları ve Karesi beyleri tarafından gerçekleştirilmiştir.⁷

1326 yılında küçük bir Türk grubu Trakya bölgesine çıkartma yaparak Dimetoka'ya kadar gidilse de Kantakuzenos'a göre ilerlemeden durdurulmuşlardır. 1331 yılında ise Karesi Beyliği'nden Çanakkale Boğazı'nı geçerek Karaferye dolaylarına kadar gidilse de daha fazla gidilmeden durdurulmuşlardır.⁸ Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçmeye başladıkları zaman bu bölgenin büyük bir kısmı Sırp hâkimiyetinde bulunmaktaydı. 1345 yılında Sırp Kralı Duşan'ın ölümü üzerine parçalanmıştır. Öncesinde Aydınoğlu Umur Bey, Sırlara karşı Bizans İmparatoru Kantakuzenos'u desteklemiştir. Umur Bey'in ölümü üzerine ise Osmanlılardan Orhan Bey Kantakuzenos'un yeni destekçisi olmuştur. Kantakuzenos'un kızı Theodora'nın Orhan Bey ile evlendirilmesi ile bu desteği daha da artırmıştır.⁹ 1345-

⁴ Hüsmen Akdeniz, "Geçmişten Günümüze Balkanların Jeostratejik ve Jeopolitik Önemi", XIV. yüzyıldan Günümüze Balkanlar ve Balkan Tarihi, 14. Askerî Tarih Kongresi Bildiriler – 1, ATASE Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2012, s. 42.

⁵ Halil İnalçık, a.g.m., s. 232.

⁶ H.Kemal Karpat, a.g.m., s.25-30

⁷ Halil İnalçık, a.g.m., s. 232.

⁸ Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Yeditepe Yay, İstanbul 2011, c.1, s. 141.

⁹ Halil İnalçık, "Osmanlı Tarihine Toplu Bir Bakış", Osmanlı Ansiklopedisi, Cilt 1, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 62.

1346 yılında Karesi Beyliği'nin ilhak edilmesi üzerine Rumeli'ye geçiş hızlanmaya başlar. Bunun sebebi de küçük de olsa Karesi Beyliği'nden elde edilen bir deniz kuvvetidir. 1352 yılında Çimbi (Tsympe/Çimpe) kalesi ve civarı alınır. Bunun üzerine Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa burayı Rumeli'de ilerlemek için teşkilatlandırarak Anadolu'dan getirdiği kuvvetleri yerleştirmiştir. Bu sayede de Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de yerleşmesi başlamakta ve Rumeli'ye sistematik bir şekilde geçişin adımları atılmıştır.¹⁰

1354 yılında Gelibolu'da yaşanan bir deprem sonucu kalelerin yıkılması üzerine bundan yararlanılarak Osmanlılar Süleyman Paşa önderliğinde Gelibolu'yu ele geçirmektedir. Gelibolu'nun fethi ile Balkan fütûhatı başlamış ve Süleyman Paşa Gelibolu'ya Karesi ilinden göçerler getirerek buraya yerleştirmiştir. Burayı Rumeli'de merkez yapmış bulunmaktaydı.¹¹ Gelibolu Balkanlar'a geçiş konusunda oldukça öneme sahip bir yer konumundaydı. 1367 yılında terk edilse de 1376 yılında yeniden feth edilerek tekrar Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.

Gelibolu'nun fethinden sonra Süleyman Paşa komutanlığında Bolayır, Malkara, İpsala ve Tekirdağ ele geçirildi. Bölgenin yönetimine ise Ece Bey ve Fazıl Gazi getirildiler.¹² Daha sonraki gerçekleştirilen fetihler ise planlı bir şekilde üç uc halinde planlanarak devam etti. Birinci uc sahilden Tekfurdağı, Çorlu ve İstanbul istikametinde devam ederken ikinci uc ise Konru Dağı üzerinde, Malkara, Hayrabolu ve Vize istikametinde gerçekleşti. Üçüncü kol ise Meriç vadisinde İpsala, Dimetoka ve Edirne istikametinde yapılan fetihlere üs olmaktadır. Bu uclar üç kol şeklinde örgütlenmiştir. Sol-kol ucunda Evrenos Bey ve Hacı İlbey'i bulunarak fetihlerde bulunmaktadırlar. Evrenos Bey ilk olarak İpsala'ya yerleşip uc merkezi haline getirip daha sonraları ise Gümülcine, Serez ve Karaferye ve daha sonra da ikiye ayrılarak

¹⁰ Levent Kayapınar, "Yunanistan'da Osmanlı Hâkimiyetinin Kurulması (1361-1461)", *Türkler Ansiklopedisi*, Cilt 9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2014, s. 188.; Mehmet İnbaşı, "Balkanlar'da Osmanlı Hâkimiyeti ve İskân Siyaseti, *Türkler Ansiklopedisi*", Cilt 9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2014, s. 155.; Halil İnalçık, *Osmanlılar Fütûhat, İmparatorluk, Avrupa ile İlişkiler*, Timaş Yay., İstanbul 2010, s. 203.

¹¹ Bizans Kısa Kronikleri (Chronica Byzantina Breviora) Osmanlı Tarihinin Bizanslı Tanıkları, Çev. Şahin Kılıç, İthaki Yayınları, İstanbul 2013, s.60.; Halil İnalçık, "Rumeli", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 35, İstanbul 2008, s. 232.; İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, 7. Baskı, TTK Yay., Ankara 2011, c.1, s. 157.; Âşıkpaşaoğlu Tarihi, (Çev. Hüseyin Nihal Atsız), 2017, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s. 57-58.

¹² Johann Wilhelm Zinkeisen, a.g.e., s. 161.

Tırhala ve Üsküb'e kadar ilerlemişlerdir. Orta kol ise Süleyman Paşa komutanlığında Paşa sancağı konumundadır. Bu kolun güzergâhı Çirmen, Zağra, Filibe ve oradan da ikiye ayrılarak Sofya üzerinden Niş ve Belgrat'a ulaşıp diğer ayrılan yol ise Köstendil üzerinden Üsküb'e bağlanmaktaydı. Sağ kol ise Trakya'dan başlayarak Kırklareli'nden kuzeye doğru çıkarak Edirne'den gelen yolla Karadeniz'e paralel olarak Tuna nehrine kadar ulaşmaktaydı.¹³ 14. yüzyılın sonlarına doğru Uc Beyleri Üsküb, Sırbistan, Bosna ve Arnavutluk'a kadar, güneyde ise Tırhala, Yunanistan ve Mora'ya kadar fetihleri gerçekleştirip ve kuvvetlerini yerleştirmiş bulunmaktadırlar. 1360-1453 yıllarında gerçekleştirilen bu uc fetihleri Osmanlı Devleti'nin iç ve dış siyasetinde önemli bir rol oynamıştır. Fetihler ilerledikçe de daha iç bölgelere doğru ilerlenilmiştir. Hatta 14. yüzyılda Trakya, Doğu Bulgaristan, Makedonya ve Teselya'da oluşturulan uc bölgeleri daha sonraları ise Filibe, Sofya, Babadağ, Silistre, Vidin, Üsküb, Serez, Tırhala, Ergiri gibi merkezler Türk göçmenlerinin ve kültürünün yoğunlaştığı yerler haline getirildiler.¹⁴

Harita 2. Via Egnatia Yolu

Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Via_Egnatia#/media/File:Via_Egnatia-en.jpg

¹³ Halime Doğru, "Sağ Kol Üzerinden Rumeli'nin Fethi", Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Cilt 1, Sayı 2, Eskişehir 2000, s. 141.

¹⁴ Halil İnalcık, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1300-1600, Cilt 1, Eran Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2004, s. 50.; Halil İnalcık, *Akademik Ders Notları (1938-1986) Timur, İnkılap Tarihi, Osmanlı Tarihi*, Timaş Yayınları, İstanbul 2016, s. 203.

Osmanlı Devleti'nin Bizans'ta çıkan iç karışıklıktan da faydalanarak Şehzade Murat'ın 1361 yılında Edirne'yi ele geçirmesi Osmanlı tarihi açısından bir dönüm noktası sayılmaktadır. Fethedildikten dört yıl sonra da devlet merkezi yapılmıştır. Bu bölgelere Türk göç ve köylerinin temelini oluşturacak zaviyeler kurulmaya başlandı ve bu hareket Osmanlı Devleti'nin Balkan coğrafyasında yayılmasına sağlam bir zemin oluşturmuştur. Bu yayılma batıya doğru Via Egnatia yolunu izlemektedir.¹⁵ Edirne'den Enez'e kadar Meriç ırmağı ilk yayılış sınırı olmaktadır. Doğu Trakya ve Edirne alındıktan sonra uc beyleri olan Hacı İlbeyi ve diğer gazi beyleri Dimetoka'dan Uzunca ova ve Filibe'ye doğru örgütlenirken Evrenos Gazi ise İpsala'yı uc merkezi olarak Batı Trakya'ya karşı kurmaktadır. 1371 yılında Çirmen'de Osmanlı Devleti'nin Makedonya, Sırp Prenslere ve Bizans'a karşı kazanılan bu Çirmen zaferi, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da kesin bir üstünlüğünün sağlandığı önemli bir olaydır. Bu zafer sonucunda Bizans, Bulgaristan ve Makedonya'daki hanedanların Osmanlı Devleti'nin tabiliğini tanımak zorunda kalmışlardır. Bu gelişmeler üzerine Osmanlı Devleti, Balkanlar'da egemenliklerini Bulgaristan ve Makedonya içlerine kadar genişletmişler ve bu genişletme faaliyetlerinin başında Süleyman Paşa, Süleyman Paşa'nın ölümü üzerine de I. Murat ile birlikte uç beyleri olan Evrenos Gazi, Hacı İlbeyi ve Mihaloğlu gibi akıncı beylerinin fetih hareketleri önemli bir yer tutmaktadır.¹⁶

1363 yılında Dimetoka ve Gümülcine feth edildi. Evrenos Bey uc merkezini Gümülcine'ye taşıdı ve buradan fetihlerine devam etti. 1385'lerde ise Siroz, Kavala, Drama ve Zihne feth edildi. Siroz feth edildikten sonra I. Murad Siroz'u Evrenos Bey'e uc vermiş ve Evrenos Bey'in uc merkezi buraya taşınmıştır.¹⁷ Osmanlı Devleti'nin Balkan coğrafyasında hâkimiyet kurması bu şekilde aşama aşama gerçekleşmektedir. 1372 yılında Köstendil, 1380'de İştıp, 1382 yılında Manastır ve Pirlepe, 1385 yılında Ohri, Sofya ve 1386 yılında da Niş fethedilerek Balkanlar'da Osmanlı hâkimiyeti daha da artmış bulunmaktadır. Bu hâkimiyet 14. yüzyılın

¹⁵ Halil İncik, Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600), Çev. Ruşen Sezer, YKY. 18.Baskı, İstanbul 2013, s. 16-17.

¹⁶ Halil İncik, "Türkler ve Balkanlar", Balkanlar, Ortadoğu ve Balkan İncelemeleri Vakfı Yayınları (OBİV), İstanbul 1993, s. 13.-27.

¹⁷ Mehmet Neşri, Kİtab-ı Cihan-nüma-Neşri Tarihi, Haz. Faik Reşit Unat-Mehmet A. Köymen, Cilt 1, TTK, Ankara 1949, s. 211-215.

sonlarına kadar kısa bir sürede artmıştır. 1413-1421 yılları arasında fetihlerde kısa bir duraklama yaşansa da II. Murad tahta geçtikten sonra Balkan coğrafyasına tekrar ağırlık vermiştir. Varna ve II. Kosova Savaşları ve Selanik, Yanya, Teselya gibi yerlerin alınmasıyla birlikte Osmanlı Devleti Balkanların en büyük hâkimi durumuna gelmiştir. Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethi (1453) ise Bizans'ın meşru varisi ilanıyla ve Mora gibi yerlerin alınması üzerine Balkanlar'daki hâkimiyeti daha da güçlendirmiştir.¹⁸ II. Bayezîd zamanında da Modon, Koron ve İnebahtı gibi yerlerin alınması Balkan coğrafyasında Osmanlı hâkimiyetine güç katmaya devam etmekteydi.

En baştan itibaren Osmanlı Devleti tarafından Rumeli'de yapılan fetihler o bölgede iskân yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. İskâna tabi tutulan Türkmenler, göçebeler Anadolu'dan Rumeli'ye yerleştirilmekte ve dillerini, kültürlerini de o coğrafya da yaymaktadırlar. Anadolu'dan götürülen göçerler için Rumeli'de yeni köyler kurularak yerleşim birimleri oluşturulmaktadır. Bu sistem üzerine Batı Anadolu bölgesinden de birçok Yörük aşireti Serez, Drama, Kavala, Gümülcine, Dimetoka, Selanik, Manastır gibi bölgelere yerleştirildiler ve o bölgelerin Türkleşmesine katkı sağladılar.¹⁹ Özellikle Saruhan bölgesinde bulunan Yörükler Serez ve Gümülcine iline yerleştirildi.²⁰ Gerek Siroz Evkâf Defterinde gerekse XV. ve XVI. Yüzyıllarda yazılmış Rumeli tahrir defterlerinde Türkçe köy isimleri (Saruhanlı, Çekirdeklü, Hamidlü, Hacı Hayreddin, Türkova gibi köyler), göç eden kitleler tarafından Rumeli'de yaşatılmaya çalışılmıştır. Bu köylerin oluşturulmasında katkıları olan Osmanlı uc geleneğinin katkıları da büyüktür. Bu gelenek sayesinde Rumeli'nin Türkleşmesi, İslamlaşması ve imârına katkıda bulunduğu gibi o bölgenin kültür, sanat, eğitim gibi her türlü alanda gelişim yaşanmıştır. Yani uc beyleri fethettikleri yerlerde vakıflar kurarak o bölgelerin şehirleşmesini sağlamaktadırlar. Rumeli'de her fethedilen uc ile beraber Anadolu'dan oraya muhacirler ve yörük gruplar yerleştirildiler. Bu fethedilen uclar

¹⁸ Mehmet İnbaşı, "Balkanlarda Osmanlılar: Fetih ve İskân", Balkanlar El Kitabı I, Vadi Yayınları, Ankara 2006, s.291-292.

¹⁹ Erhan Afyoncu, "Osmanlı İdaresinde Yunanistan", Balkanlar El Kitabı I, Vadi Yayınları, Ankara 2006, s. 232.

²⁰ Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Haz. Atsız, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul 2017, s. 68.; Oruç Beğ Tarihi, Haz. Atsız, Ötüken Yayınları, 5. Baskı, İstanbul 2017, s. 41.; Levent Kayapınar, a.g.m., s. 190.

uc merkezi olarak gelişti ve fetheden beylerin vakıfları oluşturuldu. Vakıflar yoluyla büyük külliyeleler inşa edilerek sosyal imkânlar sağlanmış bir merkez etrafında mahalleleler kurularak kasaba olarak teşkilatlanmasını sağlamaktadır. Bu vakıfların ortak amacı olarak “ Allah’ın rızasını kazanmak ve insanlara faydalı icraatlar yapmak” gibi duygular vardır. Bu yüzden vakıfların hayır yönü düşünülerek, padişah, vezir, vali, komutan gibi zenginleler tarafından inşa edilmiştir. Cami, mescid, han, hamam, mektep, kütüphane, bedesten, çeşme, yol, köprü gibi kurulan vakıf kurumları topluma hizmet etmiş bulunmaktadır. Vakıfların masraflarını karşılamak için çarşı, tarla, bahçe gibi gelir getirici gayrimenkuller ile karşılanmaktadır.²¹ Rumeli’de gerçekleştirilen fetihleler sırasında oranın yerli halkı için ise istimâlet ve hoşgörü siyaseti uygulandı.²² Bu siyaset uygulanırken vakıfların yanında zaviyeleler ve tekkeler kurularak Osmanlı egemenliğinin hızla yayılmasını sağlamıştır.

Osmanlı Devleti Rumeli bölgesine geçip orada ilerlemeye başladıktan sonra bu bölgede idari bir teşkilat da kurulmaya çalışıldı. 1540’lı yıllara kadar Balkan coğrafyasında fethedilen bölgeler ile oluşturulan idarî birime Rumeli Eyaleti denilmektedir. Rumeli coğrafyasında ilk olarak Gelibolu Paşa Sancağı oluşturularak beylerbeylik olarak da Lala Şahin Paşa gönderilmiş bulunulmakta ve bir süre sonra da Paşa Sancağı fethedilen yerlelerin çoğalmasıyla birlikte oldukça genişletilmektedir. 1530-1540 yılları arasında en geniş sınırlarına ulaşan Rumeli Beylerbeyliği coğrafi açıdan geniş bir alana yayılmaktaydı. 1530 yılında Rumeli eyaleti Türkiye’nin Trakya bölgesi, Makedonya, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Kosova, Karadağ, Bulgaristan, Romanya, Yunanistan, Rodos, İstanköy, Midilli adaları, Dalmaçya kıyıları, Tuna ve Sava nehirlelerinin güney kesiminden oluşmaktadır.²³ 16. yüzyılın sonlarından itibaren de beylerbeylik adı eyâlet olarak değiştirildi. Karlofça antlaşması’ndan sonra da Osmanlı Devleti’nde Rumeli eyâleti toprakları

²¹ Fikret Karaman, Osmanlı Devletinin Balkanlardaki Mirası, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2018/19, (2), s. 34.

²² Halil İnalçık, “Türkler ve Balkanlar”, BAL-TAM Türklük Bilgisi, III, Prizren 2005, s.22-23.; Halil İnalçık, “Rumeli”, TDVİA., Cilt 35, İstanbul 2008, s. 233.

²³ Osmanlı Yer Adları, Ankara, 2017, Yayın No:26, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleleri Genel Müdürlüğü Yayınları, s. 2.

kaybedilmeye başlandı. 1864'ten itibaren de eyâletler vilâyet olarak değiştirilmektedir.²⁴

XIV. yüzyılda başlayan Osmanlı Devletinin Rumeli'deki haimiyeti XIX. Yüzyılın ilk çeyreğinde başlayan milliyetçilik akımlarından etkilenerak Osmanlı Devletine karşı bağımsızlık hareketleri ve onun üzerine gerçekleştirilen 1. ve 2. Balkan Savaşları ile de Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti son bulmuştur.

²⁴ Edip Durmaz, "Tarihsel Süreç İçerisinde Coğrafi, Siyasi Ve İdari Bir Terim Olarak "Rumeli" (12.-19. YÜZYILLARDA)", Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges), Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejovoc/issue/5388/73071>, s. 71-72.

BİRİNCİ BÖLÜM

TİMURHİSAR NAHİYESİ

Günümüzdeki adı Yunanca Siderokastro olan Demir Hisâr direkt Türkçe'ye çevirilerek Osmanlı Devleti döneminde Demirhisâr veya Temurhisâr/Timurhisar olarak kullanılmıştır. Yunanca adı olan Siderokastro ismini bu bölgede bulunan, ortaçağ dönemine ait kalenin adından dolayı almıştır. Bu kale ile ilgili bilgilere az da olsa Bizans'ın Bulgar ve Sırplarla giriştiği mücadelelerden bilmekteyiz.

Timurhisar nahîyesi Serez'in kuzeybatısında yer alır. Bu bölge Osmanlı Devleti'nin himayesine 1383 yılında Lala Şahin Paşa tarafından Makedonyadaki Kavala, Serez ve Zihne gibi şehirler zaptedilirken ele geçirilmiş olmalıdır. Bu şehirler zaptedilirken Temür Hisâr ismi geçmese de kayıtlarda 1383 yılında zapt edildiği düşünülmektedir.²⁵ Osmanlı Devleti'nden önce bu bölge Sırpların elinde bulunmaktaydı. 1383'ten 1912'ye kadar olan zaman içinde Demirhisar nahîyesi Osmanlı Devleti yönetimi altında bulunmaktadır.

1444 tarihli tahrir defterinde Machiel Kiel'e göre Timurhisar nahîyesinde 25 müslüman hâne kayıtlıyken 135 gayrimüslim hâne ve 13 bîve kaydedilerek büyük çoğunluk gayrimüslimlerden oluşmaktadır. 1453 tarihli tahrir defterinde ise müslüman sayısı 79 hâne ve 22 bîve olmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 162 hâne, 24 mücerred ve 26 bîveye çıkmaktadır. 1478 tarihli tahrir defterine göre ise müslüman nüfus olarak 128 hâne ve 34 bîveye çıkmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 149 hâne, 15 mücerred ve 63 bîve gayrimüslim olarak kaydedilmektedir. 1519 tarihli tahrir defterinde 122 hâne ve 33 mücerred müslüman hâne kayıtlıyken gayrimüslim nüfus olarak 205 hâne, 27 mücerred ve 33 bîve kaydedilmiştir. 1530 tarihli tahrir defterine göre ise müslüman hâne olarak 108 hâne, 48 mücerred ve gayrimüslim nüfus olarak ise 250 hâne, 38 mücerred ve 23 bîve bulunmaktadır. 16. Yüzyılın sonlarında ise nüfus 2.500'ü bulmakta ve müslüman nüfusu da artış göstermektedir. 1913 I. Balkan Savaşı'nda ise müslüman nüfus kalmamaktadır. Daha sonra ise buraya nüfus mübadelesi sonucu Anadolu'dan gelen Rumlar yerleştirilmiştir.²⁶

²⁵ Machiel KIEL, "Demirhisar", TDVİA, Cilt 9, s.151.

²⁶ Machiel KIEL, a.g.m., s. 152.

H. 1320/M. 1902 tarihli Selanik Vilayet salnamesinde Temürhisâr nahîyesinde 733 hâne, 6 câmi'-i şerîf, yirmi iki talebeli 4 medrese, 3 müslim ve 4 gayrimüslim mekteb ile 1 kilise, 297 dükkân, 31 hân, 1 hamâm, 23 değirmen bulunmaktadır. 10 furun, 43 demircü, 41 dülger, 21 kunduracı, 2 serrac ve 1 gâz deposu bulunmaktadır.²⁷ Temürhisâr nahîyesi Ova, Temürcü ve Poroy kollarıyla üç bölüme ayrılmıştır. Bu üç kolda hasât olarak buğday, çavdar, alef, tütün, afyon, darı, mısır, pamuk, sisâm, fasulye, pirinç ve keten ekilmektedir. Aynı zamanda nahîyede bağcılık ve ipekçilikle de ilgilenilmiştir.²⁸

H. 937/M. 1530 yılında yazılmış 167 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rum-ili defterine göre Timurhisar nahîyesinde 2 vakıf köyü bulunmaktadır. Bu köylerde 10 müslüman hâne ve gayrimüslim hâne olarak 115, mücerred 22 ve bîve olarak da 3 kişi kayıtlıdır. Gelir olarak toplam 10.072 akçelik hâsıl kayıtlıdır.²⁹ 416 numaralı Siroz Evkâf Defterine göre ise 10 vakıf köyü bulunmaktadır. Bu köyler; Küçük Poroy (Sultan Süleyman Han), Leşnica (Sultan Murad Han), Kamaryot, Lagator, İvranya, Ispatova, Iskandal, Savyak, İsm u Koca ya da diğer adıyla Hacıbeylü ve Şikâl (Veziriazam Mehmed Paşa) köyüdür. 416 numaralı Siroz Evkâf Defteri'ndeki kayıtlara göre Timurhisar nahîyesinde kayıtlı olan vakıf köylerinde toplam müslüman reâya olarak 41 çift, 60 mücerred ve 70 bîve, gayrimüslim reâya ise 701 hâne, 205 mücerred ve 12 bîve bulunmaktadır.³⁰ Bu 10 köyden toplam gelir olarak 62.305 akçe elde edilmektedir. Timurhisâr nahîyesine bağlı bu vakıf köyleri dışında diğer vakıflar şunlardır; Seyyid Çelebi, Derviş Çelebi, Mehmed bin Garib, Veli Bey, İsa Bey, Bali Hatun, Âbide Hatun, Müslime Hatun, Garibzâde Hüseyin Çelebi, Sinan Hoca, Dilşad Hatun, Hacı Merviç, Kamer Şah Sultan, Abdullah Bey, Pervane Elçi, Mehmed bin Sinan, Mehmed ve Yusuf, Mehmed, Koca Bey, İlyas Bey, İbrahim Paşa, Güldem Hatun, Hüseyin Subaşı, Mehmed ve Mustafa Dede gibi kişilere ait vakıflar yer almaktadır. Bu vakıfların kimisi medreselerine kimisi mescidlerine, çeşmelerine ve muallimhâneye vakfedilmektedir.

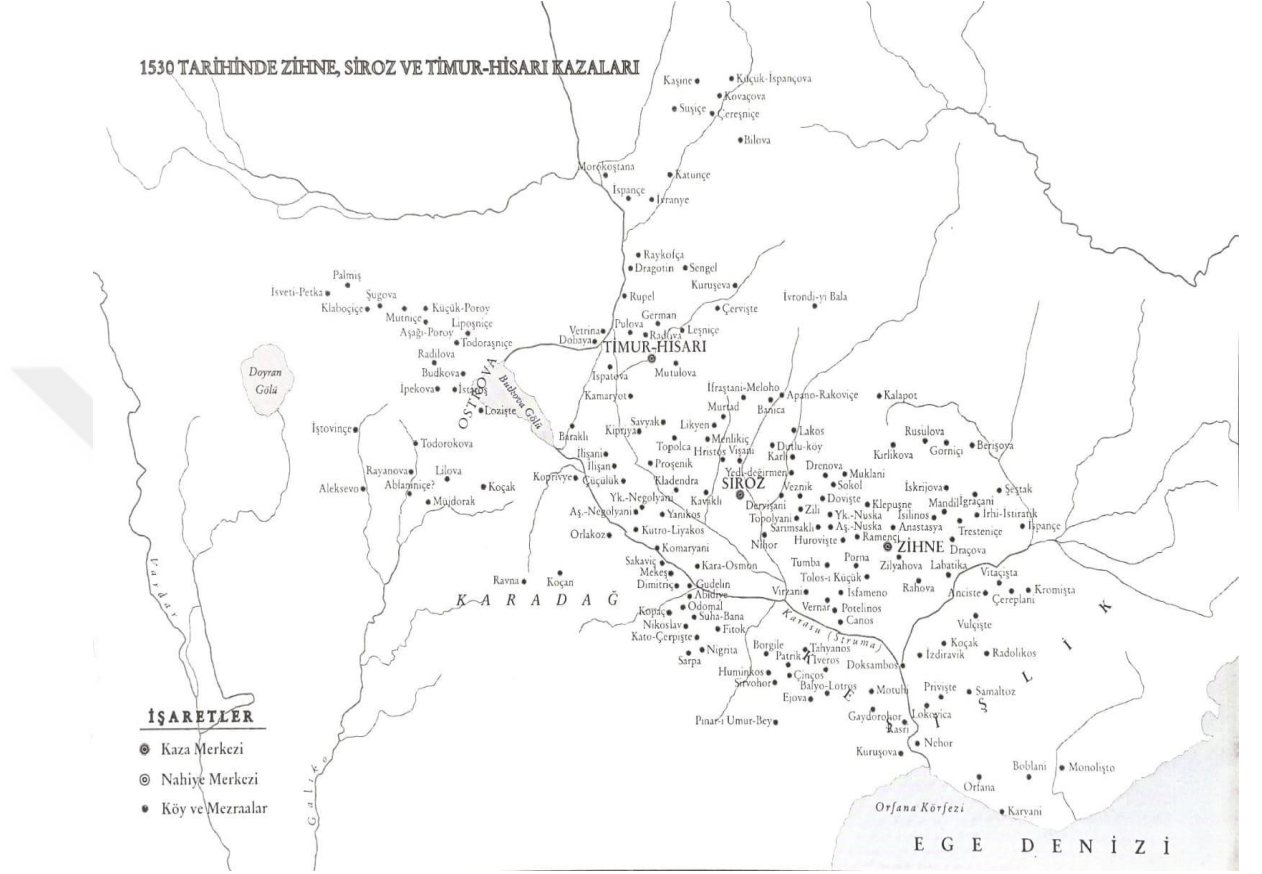
²⁷ 1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsûs Selânik Vilâyet Sâlnamesi, Haz. Hatice Oruç, TTK Yayınları, Ankara 2014, s.583-584.

²⁸ A.g.e., Haz. Hatice Oruç, s.584.

²⁹ 167 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-İli Defteri (937/1530), T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 2003, s.26

³⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 1b-19b

Harita 3. Timurhisar nahiyesine bağlı kazalar.

KAYNAK: 167 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rum-İli Defteri (937/1530), Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, s. 140.

1.1. SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKFI

Sultan Süleyman Han vakfına ait Timurhisar nahiyesinden sadece Küçük Poroy köyü bulunmaktadır. Bu köyün vakfa toplam geliri 17.405 akçedir.

1.1.1. Küçük Poroy Köyü

Küçük Poroy köyü Timurhisâr nahiyesine tabii olup Sultan Süleyman Han'ın vakıf köylerindedir. Bu köyde 3 müslüman hâne bulunmaktadır. Köyün büyük bir kısmını hristiyan tebaa oluşturmaktadır. 416 numaralı Siroz Evkâf defterinde Küçük

Poroy köyü müslümanân, gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Köyde yaşayan müslüman hânenin ikisi çift biri de mücerred iken gayrimüslimlerin 118'i hâne 30'u ise mücerred olarak kaydedilmiştir.

Küçük Poroy köyünün gelirlerine baktığımızda müslümanlardan raîyyet kulluğu ile gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle elde edildiğini görmekteyiz. Raîyyet kulluğu ile 2 çiftten 44, 1 mücerreden 6 akçe alınmıştır. İспенçe usûlüyle ise gayrimüslim 118 hânedan 2.950, 30 mücerreden ise 750 akçe alınmıştır. Bunların dışında köyde yapılan iktisadî faaliyetler içinde buğdayın 5 kilesinden 300, arpanın 20 kilesinden 600, çavdarın 20 kilesinden 600, darının 10 kilesinden 300, yulafın 5 kilesinden 300, burçağın 1 kilesinden 60, ketenden 4.800, cevizden 20, ipekten 40, meyveden 30, meşe ağacının meyvesi olan palamuttan 15, domuz ve kasaphanesinden 300, bahay-ı gâhtan 200 akçe, resmî bagattan 4.800, gebrânlardan alınan cizye ve adet-i ağnamdan 200, resmî arus, deştâni ve tapuu zemînden 400 akçe alınmıştır. Ayrıca köyde 2 asiyab vardır. Bunların biri 6 baktan oluşmakta ve 90 akçe alınmaktadır. Diğeri ise 20 baktan oluşmakta ve 600 akçe alınmaktadır. Küçük Poroy köyünün toplam hâsılı 17.405 akçeyi bulmaktadır.³¹

1.2. SULTAN MURAD HAN VAKFI

Sultan I. Murad Han vakfına ait Timurhisâr nahîyesinde sadece Leşnica köyü bulunmaktadır. Timurhisâr'ın Panaya mahallesinde Camii şerif ve mescid bu vakfa ait olmaktadır. Bu köyün reâyâsı yeniçeriliğe oğlan verdiği için tekâlîf-i örfiyeden muaftırlar. Fakat diğeri vergilerden mesul olduklarından deftere alınan vergilerin nakitleri kaydedilmiştir. Sultan I. Murad Han vakfına ait olan Leşnica köyünden vakfa toplam 22.150 akçe vakfedilmektedir.

1.2.1. Leşnica Köyü

Timurhisar nahîyesine tabî olan Leşnica köyü Sultan I. Murad Han vakfına bağlı tek köydür. Bu köyde hiç müslüman hane bulunmamaktadır. Köyün nüfusunu

³¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 2a.

gayrimüslim halk oluşturur. Belgede ise köy gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslimlerin 140'ı hâne olarak kaydedilirken 31'i ise mücerred olarak kaydedilmiştir.

Leşnica vakıf köyünün gelirine bakarsak eğer bu gelir ispençe usûlünden 140 hânedan 3.500 akçe, 31 mücerreden 775 akçe, buğdayın 70 kilesinden 4.200 akçe, arpanın 40 kilesinden 1.200 akçe, çavdarın 50 kilesinden 1.500 akçe, darının 15 kilesinden 450 akçe, yulafın 20 kilesinden 400 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, böğrülcenin 2 kilesinden 120 akçe, şıra ve monopolye mahsûlünden 3.000 akçe, hamr bâcından 20 akçe, meyveden 30 akçe, bostan resmînden 20 akçe, pamuktan 40 akçe, cevizden 10 akçe, ipekten 180 akçe, güvâre resmînden 52 akçe, haymano resmînden 70 akçe, hınzır ve bojikten 60 akçe, beytü'l-mal yave ve kaçgundan 120 akçe, resmî arus deştbanı ve tapuu-ı zemînden 600 akçe alınmıştır. Ayrıca köyde ehl-i carî mahsûlünden 4.568 akçe, Uyursuk mezraâsı ve Kara Lütî cama'atından 300 akçe, Livâdiç mezraâsından 303 akçe alınmıştır. Ayrıca 3 bab asiyabtan 90 akçe, bahay-ı gâhtan 300 akçe alınmıştır. Leşnica köyünün toplam geliri 22.150 akçe olmaktadır.³²

Sultan Murad'a ait vakıfta elde edilen hâsıldan yevmî 7 akçesi imam, 10 akçesi hâtiblik, 7 akçesi müezzînlik, 3 akçesi kayyım, 8 akçesi devirhânlik, 1 akçesi muarrif, 5 akçesi tevliyet cihetlerine sarf olunması şart koşulmaktadır. Vakfın harcamalarından arta kalan gelirlerin Orta mescidin cihet tahsisi için yevmî 7 akçesi imam, 3 akçesi müezzîn ve 3 akçesi de kayyım cihetleri için tahsis edilmektedir.

“Cihet-i İmam mim 7

Cihet-i Sinan hâtib mim 7

Cihet-i müezzîn mim 4

Cihet-i Hüsam müezzîn mim 3

Cihet-i kayyım mim 3

Cihet-i Abdülkerim devirhân mim 2

Cihet-i Hayreddin Halîfe devirhân mim 2

³² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 3a-3b.

Cihet-i Hasan Hüsam devirhân mim 2

Cihet-i Behram Derviş devirhân mim 2

Cihet-i Ali Dede el-muarrif mim 1

Cihet-i Tevliyet mim 5

Cihet-i Hâtib Mehmed mim 3

Orta mescid-i vazife-î horandır.

Cihet-i İmam mim 7

Cihet-i Müezzîn mim 3

Cihet-i Kayyım mim 3”³³

1.3. VEZİRİAZAM MEHMED PAŞA VAKIFLARI

Mehmed Paşa vakıflarına Timurhisar nahîyesinden sekiz köy bağlanmıştır. İlk köy Kamaryot köyüdür. Bu köyün vakfa geliri 5.000 akçedir. Bağlı olan diğer köy olan Lagator köyünün ise geliri 2.000 akçe olmaktadır. Ayoraniya köyünün geliri ise 3.000 akçedir. Bir sonraki köy olan Ispatova ve Iskandal köylerinin geliri 1.500 akçedir. Savyak köyünün geliri ise 6.200 akçeyi bulmaktadır. İsmu Koca köyünün bu vakfa geliri 2.450 akçe olmaktadır. Şikal köyünün geliri de 1.100 akçe olmaktadır. Eğribucak, Şık Ilıca, Üç gaziler, Ayo-Nikola, Markardin-Dukan Palana gibi mahallelerle birlikte tüm köylerin toplam geliri 28.600 akçe olarak Sokullu Mehmed Paşa vakfına aittir. Bu bilgiler 30 Mart M. 1568/ H. 975 yılında kaydedilmektedir.

TKGM Kuyud-ı Kadime Arşivin’de bulunan 416 no’lu “Siroz Evkâf Defteri” nde bulunan Timurhisar nahîyesinde Mehmed Paşa vakıflarına bağlanan köylere ait Sınırnâme belgeleri de yer alır. Buradaki her köyün sonunda bulunan sınırnâmeler bize köyün sınırları hakkında bilgi vermesinin yanında yazıldığı ve sınırlarının çizildiği tarih hakkında da bilgi vermektedir.

³³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

Sınırnâme Vesikâları

Sınırnâmeler nam-ı diğer hududnâmeler Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde vakıf ve mülk statüsündeki toprakların; mezrâ, mahalle, köy, nahîye, kaza, sancak ve eyâlet gibi idari birimlerin sınırlarını belirleyen belgelerdir.³⁴ Ayrıca Sınırnâmeler iki ülke arasındaki sınırların belirlenmesini de sağlar.

Bizim incelediğimiz Siroz Evkâf defterinde bulunan bu sınırnâmeler ise Timurhisar nâhiyesine bağlı köylerin vakıf ve mülk topraklarının sınırlarını öğrenmemizde yardımcı olan belge niteliğindedir. Köy sınırlarında yer alan tarla, bağ, bahçe, otlak, çayır, orman gibi alanlar yer aldığı durumlarda ve sınırlar “akar-bakar” a göre belirtildiği için köy sınırları çoğunlukla su bölümü çizgilerini takip edip; akarsu, su yolu ve dikili taşlarla belirtilmektedir.³⁵ Yani daha doğru bir sınır çizilebilmesi için o hat üzerindeki belli başlı noktalar belirtilmektedir. Bunlar nehir, dağ, tepe, toprak ve taşla yapılan sınır alâmetleridir. Bu şekilde bu belgelerde çok ayrıntılı yön tarifleri bulabilmekteyiz.³⁶ Ayrıca bu sınırnâmelerde dönemde köylerde yaşamış imam, müezzin, hatib, müderris, hoca, sipahî, cündî, kethüda, kayyım gibi görevlilere de rastlamaktayız. Veziriazam Mehmed Paşa vakıflarına bağlı Kamaryot, Lagator, İvranya, Ispatova, Iskandal, Savyak, İsmu Koca, Şikâl gibi köylerin sınırlarını bu belgeler sayesinde görebilmekteyiz.

1.3.1. Kamaryot Köyü

Timurhisar nahiyesine tabii olan Kamaryot köyü Veziriazam Mehmed Paşa vakıflarına ait bulunmaktadır. Köyde müslüman reaya bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 90 hâne, 16 mücerred ve 12 bennâk bulunmaktadır.

Bu köydeki reâyadan alınan haraclar, ispençeler, rüsûm-u örfiyyeler vakıf için zabt edilerek deftere kayıt edilmiştir. İспенçe usûlü ile gayrimüslimlerden 90 hâne, 16 mücerred ve 12 bennâktan 2.722 akçe alınmaktadır. Kamaryot köyünden toplam 5.000 akçe gelir elde edilir. Gelirin 270 akçesi ise niyâbet vergisi altında resmî

³⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, “Hududnâme”, TDVİA, Cilt 18, İstanbul 1998, s.303.

³⁵ Osman Gümüşçi-Mustafa Sabri Küçükbaşçı, “Köy”, TDVİA, Cilt Ek-2, İstanbul 2016, s.85-87

³⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.m., s. 304.

arusâne, deştânî, tapuu zemin, yave ve kaçgun, mevkuf mallar, adet-i ağnam, bac-ı pazar, bac-ı pay, cürmü cinâyet gibi toplanan vergilerden elde edilir. Köyün gelirlerinin içinde yer alan susamdan 50 akçe, monopolyeden 50 akçe, hıznır ve bojikten 8 akçe gibi öşürler yer almaktadır. Galat ve hububattan 1.200 akçe, cizye ve adet-i ağnamdan 500 akçe, bac-ı hamrdan ise 200 akçe alınmaktadır. Ayrıca Mevlana Sinan Çelebi Efendi'nin çiftliğinden de öşür elde edilmektedir.³⁷

1.3.1.1. Kamaryot Köyü Sırnâmesi

Timurhisar'da vakfa dönüştürülen bu köyün mülklerini ayrıntılı olarak anlatan ve sınırlarını ifade eden vesika cemaziyel ahir 896 tarihinde kayıt edilmiştir.³⁸ Bu sırnâmede köyün sınırlarını ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Timurhisar'daki bu mülklerin başında olan reâyâ hakkında da ayrıntılı bilgilere ulaşmamız mümkündür.

Vezîriâzam Mehmed Paşa temliklerinden olan Timurhisar kazasına Kamaryot köyünden 5.000 akçe, Lagator köyünden 2.000 akçe, Ispatova ve Iskandal köylerinden 3.000 akçe, Ivryanya köyünden 3.000 akçe gelir elde edilmektedir. Bu köyler temlik olup sınırlandırılması emri ile köylerin sınırı alametlerle tayin edilmektedir. Tayin edilen sınırlara koyulan alametlerin tayini ise sicili mahfuzaya kaydedilmiştir. Timurhisar nahîyesi ve oranın civarında bulunan yukarıda bahsedilen köylerin dört tarafında bulunan Kamaryot köyü feth edilen hakandan itibaren köyün sınırı üzerine alameti koymadan önce Timurhisar nefsinden Siroz'a giden yolun sağ tarafında Tavşan yolu adıyla meşhur olan yolun başında Siroz tarafında olan taraftan Timurhisar'da bulunan İdrisoğlu Ali Çelebi'nin tarlası başında bulunan taştan bahsedilen yol sırasında var olan Kuru Çay mevziî'sinden Savyak Köyünün sınırlandırılması için yerleştirilen iki taştan ve bahsedilen yol sırasında bulunan Eskipınar'da yerleştirilen taş ve oradan Savyak köyünün sınırı ortasından gelen Oduncu yolunun başında bulunan umumî yolun sağ tarafından Kamaryot köyünden olan Miço veledî İzlato zimmîsinin tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bahsedilen yol Siroz'dan Karasu köprüsüne giden yol ile Timurhisar'dan Siroz'a giden yolda

³⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 5b.

³⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 5b.

toplanıldığı Timurhisar'dan olan Koca Ahmed Çelebi'nin tarlası başında taş yerleştirilmiş ve bu zikredilen yoldan Perdensin ve gerideki köylere kestirme yol olan ince yolun başında bulunan Kamaryot'ta olan Bakoya veledî Nikola zımmîsinin tarlası başına yerleştirilmiş taştan ve oradan dik aşağı ince yol sırasında Siroz'dan uzanan ve Kamaryot hududu ortasında olan yolun başındaki dört yol ağzında olan Timurhisar'dan olan Sumuliç'in tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik aşağıda bulunan Kamaryot köyünden Dimitri veledî Niko zımmîsinin tarlası içinden ve Timurhisar nahîyesinde olan Turgut Çavuş'un tarlası başında taş yerleştirilerek oradan dik aşağıda olan Abdullah Çelebi çiftliğinden Siroz'a giden yol kenarında bulunan Gölcük başında taş yerleştirilmiştir. Kamaryot köyünden Köprüye giden yol üzerinde yerleştirilen taş ve oradan dik aşağı Ispatova köyünden Siroz'a giden dört yol ağzında taş yerleştirilmiş bulunmaktadır. Buradan dik aşağı Timurhisar'dan gelen Çay kenarında yerleştirilen taş ve oranın çay aşırısında bulunan Kamaryot köyünden Bakoya veledî Nikola zımmîsinin tarlası başında olan bu bahsedilen çay kenarında yerleştirilen taş ve oradan Köprüye giden yolunun başında bulunan Lemonyan veledî Dimo zımmîsinin tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taşın orada olan Garibzâde Musa Çelebi'nin tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bu yoldan aşağı Köprüye giden eski yol sırasında olan Miço veledî Todor zımmîsinin tarlası başında yerleştirilmiş taş ve oradan doğru düz olan tarlalık ortasında olan Kamaryot köyünden Lemonyan Çelebi zımmîsinin tarlası başında taş yerleştirilmiş ve oradan Baraklı geçidine giden yoldan Kamaryot köyünden İstimad veledî Kristo zımmîsinin tarlası başında taş yerleştirilmiş ve Baraklı geçidine giden yoldan Kamaryot köyünde olan Velko veledî Kirko zımmîsinin tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bu yoldan gidilen Baraklı geçidine ve orada bulunan Karasu nehri kenarında olan Martin zımmîsinin tarlası kenarında taş yerleştirilirken buradan dik yukarı Siroz Çeltüküne giden ve Karasu'dan ayrılan yoldan Çeltük harkına ve oradan dik yukarı giden yol üzerinde olan Timurhisar nahîyesinden olan Koçi Bey sipahisinin tarlası başında taş yerleştirilmiş ve oradan dik yukarı giden yolda bulunan Çakıroğlu Mustafa Çavuş'un çayırı içinde taş yerleştirilerek oradan dik yukarı giden yolda Lagator köyünden Kara Mustafa İbni Hayreddin'in tarlası kenarında taş yerleştirilmiştir. Bu yolda olan dik yukarı Kara Bali Karısı'nın tarlası kenarında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik

yukarıda olan Timurhisar nahîyesinde olan Behram Bey'in tarlası kenarına taş yerleştirilmiştir. Buradan dik yukarı Timurhisar nahîyesinde bulunan Sipahi Emir Çelebi'nin tarlası kenarında taş yerleştirilmiş ve oradan dik yukarı Tarhanaoğlu Mustafa Bey tarlası içinde bulunan emrud ağacı ve oradan dik yukarı zikredilen Tavşan yolunun başından Siroz tarafında olan İdrisoğlu Ali Çelebi'nin tarlası başında yerleştirilen taşlarla köyün sınırları belirlenmiştir.³⁹

1.3.2. Lagator Köyü

Lagator köyü Timurhisar'daki Mehmed Paşa vakıflarına bağlanan ikinci köydür. Bu köy, sakinleri olan reâyâ ve çeltükçiyânlar 14 müslüman hânedir. Bu köydeki reâyâ, müslümânı, gebrân-1, çeltükçiyân-1 ve gebrân-1 çeltükçiyân başlıkları altında ayrıca tasnif edilmiştir. Müslümanların 7'si çift 7'si ise bennâk olarak belirtilmiştir. Gayrimüslimlerin ise 39'u hâne iken 18'i mücerred olarak kaydedilmiştir. Çeltükçiyân-1 müslümananın ise 27'si nefer, 25'i nim-çift, 27'si de mücerred olarak kaydedilmektedir. Gebrân-1 çeltükçiyânların ise 19'u nefer, 19'u da nim olarak kaydedilmektedir. Böylece bu köyde yaşayan gayrimüslim sayısı 95 iken müslüman halk ise 93'tür.

Lagator köyünün gelirleri içinde raîyyet kulluğu ve ispençe usûlü yer almaktadır. Raîyyet kulluğundan 7 çift-hâneden 154 akçe, 7 bennâktan 84 akçe, ispençe usûlüyle ise 39 hâne ve 18 mücerreden 1.325 akçe, cizyeden 100 akçe, galat ve hububattan 100 akçe, 1 litre şıradan 6 akçe, hamr bâcından 5 akçe, monopolyeden 2 akçe, ketenden 5 akçe, bostan resmînden 5 akçe, bostan resmînden 5 akçe, hınzır ve bojikten 3 akçe, pirinç ve darıdan 156 akçe, adet-i ağnamdan 25 akçe, bagat-1 müsliminden 5 akçe alınmakla birlikte 20 akçesi rüsûmu arusâne, deştâni, tapuu zemin, yave ve kaçgun, bac-1 pazarı, bac-1 payı gibi vergilerden alınmıştır. Lagator köyünden vakfa toplam 2.000 akçe toplanmaktadır.⁴⁰

³⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 5b-6b.

⁴⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 7a-7b.

1.3.2.1. Lagator Köyü Sınırnâmesi

Timurhisar nahîyesine bağlı Lagator köyüne ait bu sınırnâme köyün mülklerini ayrıntılı bir şekilde anlatıp sınırlarının da belirlenmesini sağlayan önemli bir vesikadır. Bu vesikada köyün sınırlarında yer alan tarlalar hakkında ayrıntılı bilgi bulabilmekteyiz.

Timurhisar'dan Siroz'a giden umumî yolun sağ tarafında olan Tavşan yolunda zikzaklı yolun Timurhisar tarafında olan Memi Beş Hoca'nın tarlası başında yerleştirilen ve Timurhisar nahîyesinde olan Ali Paşa'nın tarlası kenarında sınır taşı belirlenmiş ve buradan dik aşağıda giden zikzaklı yolun sağ tarafında olan Kasım Ahmed'in tarlası içinde bulunan Karaçalı tepesinde sınır taşı yerleştirilerek ve oradan dik aşağı geriye doğru yine Kasım Ahmed'in tarlası içinde tepecik üzerinde taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik aşağı Turgut Çavuş'un tarlası içinden gidilip Timurhisar'dan olan Fazıl Çelebi'nin tarlası başında taş belirlenmektedir. Bu belirlenen taştan dik aşağı Kamaryot köyünden değirmenlere giden ince yol üzerinde bulunan emrud ağacından dik aşağı Lagator köyünden Timurhisar'a gidilen yol üzerinde Çavdaroğlu Hüseyin'in tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bu taştan dik aşağı olan tarlalık içinde Timurhisar'dan olan Memi Şah Hoca'nın tarlası içinde taş belirlenerek oradan dik aşağı gidildiğinde Memi Şah Hoca'nın çiftliği yakınlarında olan Çeltük yanında taş yerleştirilmiş ve oradan dik aşağı gidildiğinde dere aşuru karşımıza çıkan bağları ortasından gidilen yolda Timurhisar'dan Garibzâde Musa Çelebi'nin çiftliğinden gelen yol üzerinden çeltük harkı yanında olan bağların kenarında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik aşağı gidildiğinde Timurhisar'dan Kiremitliğe giden yol üzerinde Timurhisar'da olan Kassab İstimat'ın tarlası başında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik aşağı gidildiğinde Timurhisar'dan Panarid veledî Yorgo'nun bağı ile Çakıroğlu Ali Çelebi'nin tarlası yanında taş yerleştirilmiştir. Oradan dik aşağı giden bağların üzerinde olan Siroz'dan Karasu köprüsüne gidilen yol üzerinde Todor veledî Nikola'nın bağı kenarında taş alameti belirlenmiştir. Buradan dik aşağı giden yolda hendek ötesinde bulunan bağ başında taş belirlenir ve bu yoldan dik aşağı sazlık kenarından Karapınar olarak bilinen mevziî' den sazlıkta dik aşağı olan bağ kenarında bulunan Gorgo veledî Nikola'nın bağı kenarında taş belirlenmiş ve oradan dik aşağı sazlık sırasında olan

Pedolo veledî Ermin zımmîsinin tarlası kenarında taş belirlenmiş ve oradan dik aşağı bulunan sazlığın kenarında İstoyo veledî Kirko zımmîsinin tarlası kenarında taş belirlenmiştir. Bu belirlenen taştan dik aşağı sazlık sırasında bulunan Koçi Bey'in çayırı kenarında taş belirlenir ve oradan dik aşağı olan sazlık sırasında bulunan Hasan Çelebi'nin çayırı kenarında taş belirlenmiştir. Buradan dik aşağı sazlık sırasında bulunan Karasu nehrinin yakınında olan Eski Taş köprü mevziî'si ve oradan dik aşağı olan nehirden Baraklı Bey geçidinin yanında Kosta veledî Marin zımmîsinin tarlası kenarında taş belirlenmiştir. Belirlenen taştan dik yukarı olan Karasu'dan ayrılan yoldan Siroz'a giden Çeltük harkına ve oradan dik yukarı olan yolda Koçi Bey'in tarlası başında taş belirlenir. Bu belirlenen taştan dik yukarı gidilen yol sırasında olan Çakıroğlu Mustafa Çavuş'un çayırı başında taş belirlenmiştir. Bu belirlenen taştan dik yukarı olan yoldan Lagator köyünde olan Kara Mustafa İbni Hayreddin'in tarlası kenarında taş belirlenmiştir. Bu belirlenen taştan dik yukarı olan yolda Lagator köyünden olan Kara Bali Karısı'nın tarlası kenarında taş belirlenmiştir. Bu belirlenen taştan dik yukarı olan yolda Behram Bey'in tarlası kenarında taş belirlenir ve buradan dik yukarı olan yolda Sipahi Ahmed Çelebi'nin tarlası kenarında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik yukarı olan Timurhisar'dan olan Tarhanaoğlu Mustafa Çelebi'nin tarlası içinde bulunan emrud ağacından dik yukarı olan yoldan bahsedilen köyün hudutlanmasında zikredilen Tavşan yolunun Timurhisar tarafında olan Memi Şah Hoca'nın tarlası başında bulunan taş ile köy sınırlandırılmaktadır.

“Şuhûdu'l-Müslimânal

Mefharu'z-zuama Mevlâna Murad Bey ibni Abdûrrahim Ez-zâim

Fahru'l-müderrişîn Mevlana Mehmed Çelebi müderriş-i Timurhisar

Mevlana Muslihiddin Halîfe ibni Halil

Sinan Çelebi İbn-î Memî Şah Hoca el-ħaṭîb

Pervane Bey Ademî Sipahî

Süleymân bey Ez-zâim

Musa Çelebi İbn-î Ğârîb

Muṣṭafa Çelebî İbn-î Mehmed el-nâib
El- hacı Bayram El-İmam
İsa Çelebi El-İmam
Mahmud Vurud El-hadi
Hasan Çelebî İbn-î
Hüseyin Çelebî İbn-î Bali el-Hadî
Ali Çelebî İbn-î Hasan
Muṣṭafa Çelebî İbn-î Hasan
Ali Çelebî İbn-î Hayreddin
Ahmed Çelebî ibn-î Dede Bey
Muṣṭafa Çelebî İbn-î Hüseyin
Ḳurd Çelebî İbn-î Mehmed
Ali Çelebî İbn-î Çaker
Kurd Çelebi İbni El-ḥac-ı Bekir
Hüseyin Eş-şehri bi-Somuncu
Hasan bin Abdullah El-muhsır
Ali bin İsa El-muhsır
Kurd bin Abdullah El-muhsır
Asur bin Abdullah
Mehmed İbni El-hac
Ḳayaṭaş Abdullah
Piyâle bin Abdullah
Ve ğayrihum minel hazırın ve 'l-nâzırın''⁴¹

⁴¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 7b-8a.

1.3.3. İvranya Köyü

İvranya köyü Mehmed Paşa'ya ait Timurhisar'daki üçüncü köydür. Bu köyde kayıtlı tek müslüman hâne vardır. O da bennâk olarak kaydedilmiştir. Köyün büyük bir kısmını hıristiyan tebaa oluşturur. Bunların 60'ı hâne olarak belirtilirken 34'ü ise mücerred yani bekâr olarak kaydedilmiştir.

İvranya köyünün gelir raîyyet kulluğundan ve ispençe usûlünden elde edilmektedir. Raîyyet kulluğundan 1 bennâktan 12 akçe, ispençe usûlünden ise 60 hâne ve 34 mücerredten 2.350 akçe, buğdayın 3 kilesinden 180 akçe, arpanın 1 kilesinden 30 akçe, çavdarın 2 kilesinden 15 akçe, yulafın 2 kilesinden 10 akçe, darının 1 kilesinden 30 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 30'ar akçe, şıranın 2 lidresinden 12 akçe, penbe ve güvâreden 5'er akçe ve bostan resmînden ise 10 akçe, bahay-ı gâhtan 8 akçe alınmıştır. Köyden ayrıca niyâbet, cürm ü cinayet, arusâne, tapuu zemîn, yave ve kaçgun gibi vergilerden de 73 akçe alınmıştır. Gayrimüslimlerden adet-i ağnam ve cizye ile 200 akçe alınmıştır. İvranya köyünden toplam 3.000 akçe gelir elde edilmektedir.⁴²

1.3.3.1. İvranya Köyü Sınırnâmesi

Timurhisar nahîyesine bağlı İvranya köyüne ait bu sınırnâme köyün mülklerini ayrıntılı bir şekilde anlatıp sınırlarının da belirlenmesini sağlayan önemli bir vesîkadır. Bu vesikada köyün sınırlarında yer alan tarlalar hakkında ayrıntılı bilgi bulabilmekteyiz.

Pedrina'ya giden Bestriç nehrinden İvranya köyüne giden umumî yolun sol tarafında İvranya köyünde bulunan İstoyan veledî Mila zımmîsinin tarlası başına yerleştirilen taştan ve Katoniçe köyünden olan Budak bin Ali'nin tarlaları ortasında olan zikzaklı yoldan gidilen İvranya köyünden olan Alto veledî Ralo'nun tarlası ile Katoniçe köyünden olan Bali bin Bayezid'ın tarlaları ortasında taş yerleştirilerek sınırlar konulmuştur. Buradan ise eğri hark başında olan İvranya köyünden Yovan veledî Baka'nın tarlası başında taş yerleştirilir ve taştan dik aşağı gidilip nehirden Moroko bendine gidilen yol kenarından Katoniçe köyünden olan Bayezid Çelebi'nin

⁴² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 8b-9a.

tarlası kenarında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan zikzaklı tarlalık yolu içinde olan İvranya köyünde Dimo veledî Yovan'ın tarlası kenarında taş yerleştirilirken buradan tarlalık yolu içinde bulunan Bayezîd'in tarlaları kenarında taş koyularak sınırlar belirlenmiştir. Buradan dik aşağıya gidilen Kavacık köyünden olan Pob veledî Draçto'nun tarlası kenarında taş konulmuştur. Pentor veledî Kalço'nun tarlası kenarında taş yerleştirilerek oradan dik yukarı tarlalık içinde olan Kurd yeniçerisinin tarlası içinde taş yerleştirmiştir. Kurd'un tarlasın içinden İspaniçe köyüne giden yol kenarında Panço veledî Vilko zimmîsinin tarlası kenarında taş yerleştirilerek sınırlandırılır. Zagoriç, İspaniçe ve İvranya köylerinin sınırlarının toplandığı üç yol ağzında taş belirlenmiş ve buradan Hırsova köyüne giden yolda Hasan yeniçerisinin tarlası kenarında taş yerleştirilerek ve buradan yoldan biraz saparak İvranya'dan Pedri veledî İstoyo'nun tarlası başında taş belirlenmiştir. Pedri veledî İstoyo zimmîsinin, Moro Kosto köyüne gidilen yol üzerinde bulunan tarlası kenarında taş yerleştirilir ve bu yerleştirilen taştan Megaliki, Moro Kosta, İspaniçe ve Zagoriçe'ye giden dört yol üzerinde Yuvan veledî Yova'nın tarlası başında taş yerleştirilerek sınırlar belirlenmiştir. Bu sınırlardan Megaliki'ye giden yolda, İstoyan veledî Yokto'nun tarlası kenarında taş belirlenir ve oradaki dere yolunda İspaniçe köyünün bağlarıyla İvranya köyünün bağları içinden Megaliki köyüne giden yol üzerindeki bağların başında da taş yerleştirilerek sınırlar belirlenmiştir. Buradan dik yukarı Megaliki yolu İspaniçe ve Hırsova köylerinin sınırı başında dört yol ağzında İvranya köyünde olan Dimo veledî Yovan zimmîsinin tarlası başında taş yerleştirilir. Bu sınırdan dik yukarı yolun Megaliki köyüne giden yolda Hırsova köyünden Dimitri veledî Russo zimmîsinin tarlası kenarında taş yerleştirilir. Bu yerleştirilen taştan dik yukarı yolda zikredilen dört yol ağzından İstoraç (?) köyüne giden yol üzerinde taş yerleştirilir ve buradan dik yukarı zikrolan yolda Hırsova köyünün samanlıkları yakınlarında Palamut ağacının dibinde taş yerleştirilerek sınırlandırılmıştır. Palamut ağacının sağ tarafında tarlalık içinden Hırsova köyünden İvranya köyüne gidilen yolun kenarında olan Hırsova'dan Mehmed bin Abdullah'ın tarlası kenarında taş yerleştirilir. Oradan dik aşağıya gidilen yol üzerinden Büyük dere nehri civarında olan Pınar kenarında Hırsova'dan Dimitri veledî Yovan'ın tarlası başında taş yerleştirilir ve oradan bahsedilen dereden dik yukarı dere kenarına Hırsova köyü odun yolu başında taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik

yukarı giden yol üzerinden yamaç üstünde ve oradan da dik yukarı Nevrekob kazasında Tişve köyünden olan Hasan Yeniçerinin tarlaları ortasında yol üzerinde bulunan Ardıç ağacı dibinde taş yerleştirilmiştir. Bu yerleştirilen taştan dik yukarı olan yolda bulunan Hasan bin Hüseyin'in tarlaları başında taş dikilmiş ve oradan da dik yukarı olan yoldan İvranya ve Hırsova köylerinin oduna giden yol üzerinde bulunan dört yol ağzında mezbûr Hasan bin Hüseyin'in tarlası kenarında taş yerleştirilerek sınırlar belirlenmektedir. Bu taştan dik yukarı sağ tarafta olan Sosiçe, Katoniçe ve İvranya köylerine giden yolların birleştiği üç yol ağzından yukarıda da bahsedilen Hasan bin Hüseyin'in tarlası kenarında taş yerleştirilirken oradan dik aşağı sağ taraftan Katoniçe'ye giden yol üzerinden İvranya köyünden Dimitri Dürzi'nin tarlası kenarında olan meşe ağacının dibinde taş yerleştirilip sınırlar konulmaktadır. Bu taştan dik aşağı olan yol üzerinden İvranya ve Kamaniç köylerine giden iki yol ağzına, İvranya'dan olan İstimat veledî Nikola'nın tarlası başında taş yerleştirilir. Bu yerleştirilen taştan dik aşağıda olan dere kenarından Kamaniç köyünden Yorgo veledî Kopin'in tarlası kenarında taş yerleştirilir ve buradan dik aşağı İvranya köyünden Sosiçe'ye giden yol üzerinden İvranya'dan Malkar Dürzi zimmîsinin tarlası kenarında taş yerleştirilerek sınırlar belirtilmiştir. Bu sınırlardan dik aşağı dere yolunda Kara Çalı dibine Katoniçe köyünden olan Bayezîd Çelebi'nin tarlası kenarında taş koyulmuştur. Oradan dik aşağı Katoniçe'den İvranya'ya giden yolda bulunan dere kenarında bulunan mezbûr Bayezîd Çelebi'nin tarlası başında taş yerleştirilirken orada uzanan dere kenarından Katoniçe köyünden Bali bin Bayezîd'in tarlası başında yamaç üzerinde taş yerleştirilerek sınırlar belirtilir. Katoniçe'den İvranya'ya giden yol üzerinden Katoniçe köyünden olan Budak Yeniçerinin tarlası kenarında taş dikilir ve İvranya'dan İstoya veledî Simo zimmîsinin tarlası kenarında taş dikilerek sınırlar belirtilmektedir. Bu belirtilen sırdan Bestriç nehrine giden yol üzerinde olan Kavacık köyünden olan Rasko veledî Pob zimmîsinin tarlası başında ve orada olan kestirme yoldaki tarlalıkların ortasında İvranya'dan Sinapko veledî Paranti zimmîsinin tarlası başında bulunan Pelit ağacı ve İvranya'dan İstoyan veledî Mila zimmîsinin tarlası kenarında taş yerleştirilerek oradan dik yukarı olan umumî yolunun Bestriç nehrinden geldiğinde sol tarafta kalan tarafta taş yerleştirilerek köyün sınırları belirlenip aktarılmaktadır.

“Şuhûdu’l-Hal

Mevlana Muslihiddin Halife İbni Halil

Süleyman Bey Ez-zaîm

Ferhad Voyvoda El-cündî

Kemal Çelebi İbni Mustafa

Ömer bin Mehmed

Hüseyin Bey İbni Hızır el-cündî

Hasan bin Abdullah

Mahmud Çelebi İbni Bayezîd

Veli Bey İbni Mehmed el-hadî

Hasan Çelebi İbni Hüseyin

Davud Çelebi İbni Veli Bey

Müezzîn Hüseyin

Hamza Bin Alagöz

El-Hacı Kulu İbni Süleyman

Ayas İbni Cafer

Ali Bin Alagöz

Kurd Ali Bin Bali

Gazanfer Bin Abdullah

Memi Bin Ferhad

Ali bin İsa Ahmed

Hasan Bin Abidin

İbrahim Bin Abdullah

Murad Bey İbni Hüseyin

Ve gayrihum ve'l-hazırın ve'l-nazırın"⁴³

1.3.4. Ispatova Köyü

Veziriazam Mehmed Paşa vakıflarına ait Timurhisar nahîyesine tabii' dördüncü köy Ispatova köyüdür. Köyde kayıtlı 10 müslüman hâne vardır. Bunların 2'si bennâk olarak kayıt edilmiştir. 8'i ise çift olarak kayıt edilmiştir. Köyde yaşayan gayrimüslim tebaa ise 35 hâne, 5 mücerred olarak kaydedilmiştir. Köyün nüfusu konusunda Müslüman ve gebrân adı altında tasnif yapılmıştır.

Ispatova köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 8 çiftten 176 akçe, 2 bennâktan 24 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 35 hâne ve 5 mücerreden 1.000 akçe elde edilmektedir. Bu gelirlerin yanında cizye ve adet-i ağnamdan 90 akçe, galat ve hububat öşrînden 32 akçe, ağıl resmînden 15 akçe, güvâreden 6 akçe, bac-ı hamrdan, çayır hâsılından, ketenden ve bostan resmînden 5'er akçe, baha-ı gâhtan 2 akçe, hınzır ve bojikten 2 akçe alınarak elde edilmektedir. Ayrıca köyden niyâbet, cürm ü cinayet, arusâne, deştbanı, tapuu zemîn yave ve kaçgun, malı gaib ve mevkuf gibi vergilerden 13 akçe alınmaktadır. Ispatova köyünün gelirleri arasında Ahmed ve Yusuf adlı kişilere ait 2 bab asiyabdan 120 akçe alınmaktadır. Ispatova köyünün vakfa toplam geliri 1.500 akçe elde edilmektedir.⁴⁴

1.3.5. Iskandal Köyü

Timurhisar nahîyesine tabii' köylerden olan Iskandal köyü Veziriazam Mehmed Paşa vakfına bağlanan beşinci köydür. Köyün nüfuzu Müslüman ve gebrân olarak tasnif edilmiştir. Müslümanların 6'sı çift, 3'ü bennâk, 2'si ise mücerred olarak kaydedilmektedir. Bunun yanında iki tane de çiftlik vardır. Biri "*Çiftlik-i Bayezid voyvoda der yed-î Ahmed voyvoda*" olarak ikincisi ise; "*Çiftlik-i Sinan voyvoda der tumar-ı haliya der Hüseyin Subaşı*" olarak kayıtlara geçilmiştir. Gayrimüslim nüfus için hâne 40, mücerred 5 olarak kaydedilmektedir.

⁴³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 9a-10a.

⁴⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 11a.

Iskandal köyünün gelirleri müslümanlardan raiyyet kulluğundan, Hıristiyanlardan ise ispençe ve cizyeden ve köyde yetiştirilen ürünler ile alınan vergilerden elde edilmektedir. Raiyyet kulluğu ile müslümanlardan 6 çift-hânedan 132 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 2 mücerreden 12 akçe alınırken; ispençe usûlü ile gayrimüslimlerden 40 hâne ve 5 mücerreden 1.025 akçe, cizye ve adet-î ağnamdan 100, monopolye resmînden 3 akçe, hınzır ve bojikten 2 akçe alınmıştır. Köyün diğer vergileri arasında olan Abidin Bey'den ağıl, kışlak, orman resmînden 10 akçe, Abdullah Bey'in asiyabından 60 akçe, köyün sınırları içinde olan çayır hasatından 10 akçe, Karasu nezdî mahsûllerinden 25 akçe, bac-ı hamrdan 5 akçe, galat ve hububat öşrînden 55 akçe, bahay-ı gâh ve güvâre öşrînden 5'er akçe alınmaktadır. Köyden ayrıca niyâbet, cürm ü cinâyet, arusâne, deştbanî, tapuu zemîn, yave, kaçgun, mal-ı gaib, adet-i ağnam, bac-ı pazarı, ihtisabî, ihsar, kâvmişân gibi vergilerden 15 akçe alınmaktadır. Iskandal köyünden vakfa toplam 1.500 akçe elde edilmektedir.⁴⁵

1.3.5.1. Ispatova Ve Iskandal Köyü Sınırnâmesi

Timurhisar nahîyesine bağlı Ispatova ve Iskandal köylerinin sınır mülkleri hakkında ayrıntılı bilgi bulabilmekteyiz.

Karasu nehir ağzının kenarında İncir ağacının yanındaki Kum depecik mevzisinden sınırı çizilen Aspatova köyünden Belu veledî Todor'un tarlasının kenarında olan taşve oradan yukarı Timurhisar nahîyesinden Çavdarzade Nuri Çelebi'nin tarlası içinde olan taş ile oradan yukarı yolda Çavdarzade Memî Çelebi'ye ait değirmenin yakınındaki Çavdarzade Nurullah Çelebi'nin çayırı içinde olan taş ve oradan yukarı giden yolda Pir Ali bey'in eski değirmen arkı yanında bulunan çayır kenarında belirlenen taş ve oradan Çavdarzade Nurullah Çelebi'ye ait çayırın başında olan taş ile Piraki köyünden olan Durali Hasan'ın tarlası kenarında var olan armut ağacından zikzaklı yolu üzerinde olan değirmen yolunda bulunan Çavdarzade Nurullah Çelebi'nin tarlası yakınında vukuu bulan taş ve Hayreddin Paşa'nın vakıflarına bağlı olan Piraki köyü sınırı ile Ispatova'nın sınırı yanında bulunan Çavdarzade Nurullah Çelebi'nin tarlaları kenarında değirmen arkı yakınlarında olan

⁴⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 11a.

taş ile değirmen arkından yukarı giden yolda Kavak'dan Russo veledî Dimeko'nun tarlasının kenarında bulunan taş ile tarlalar ortasından yukarı giden eski harkın yanında Ispatova'dan olan Halil bin Hüseyin'nin tarlasında bulunan taş ve oradan yukarı Kumluk kenarından Gaziler yolu üzerinden Dala veledî Çondın'ın tarlası kenarında bulunan taş ve oradan yukarıda olan Gaziler yolu kenarında Ispatova'dan Russon veledî Petgo'nun tarlası kenarında bulunan taş ve oradan yukarıda olan Ispatova'dan Belu veledî Todor'un tarlası kenarında bulunan taş ve oradan yukarı olan Ispatova'dan İstimad veledî Gogoşo'nun tarlası kenarında bulunan taş ile oradan yukarıda olan İskandal köyünden İstopanço veledî Litova'nın tarlası kenarında olan taş ve oradan yukarı yolda bulunan İskandal köyünden Hasan bin Mehmed'in tarlası kenarında bulunan taş ve oradan yukarı Uzun Ali Obası'ndan Cemus Siyavuş sipahinin tarlası kenarında bulunan taş ve oradan yukarıya doğru olan eski yol ortasında Uzun Ali Obası'ndan olan Turunç bin Yusuf pınarı ve oradan yukarıda olan Abdullah Bey değirmeni ve onun harkı başında Uzun Ali Obası'na giden ince yolda bulunan Haftan Memi'nin tarlası kenarında bulunan taş ve tarlalarının ortasında İncir ağacının yanında Ramazan bin Hüseyin'in tarlası kenarında bulunan taş ve yukarı doğru bulunan harkın eski gaziler yolu kenarından Uzun Ali Obası'ndan Hasan Bali İbni Cafer'in tarlası kenarında bulunan taş ve Uzun Ali Obası'ndan Timurhisar'a giden yol üzerinde bulunan Akçe Hüseyin'in tarlası kenarındaki taş ile Uzun Ali Obası'ndan Kubbeddin dedenin tarlası başında bulunan taş ve o sıradaki yoldaki orman kenarında olan taş ve Karasu nehir ağzının kenarında köylerin sınırları çizilmiştir.

“Şuhûdul Fîha

Fahrü'l müderris Mehmed Çelebi – Müderrisi mederes-î Timurhisar

Süleyman Bey Er-rahîm

Koçi Bey – El-Cündî

Mahmud Voyvoda – El-Cündî

Memi Çelebi – Matrakçızâde

Hasan Çelebi İbni Bali

İshak Halife – El-Hatib

Ali Bin Bali – El-Hatib

Zagonacıbaşı İbni Abdullah

Muhammed Bin Abdullah – El-Rasul

Hüseyin Çelebi İbni Mehmed

Kemal Çelebi İbni Mustafa el- meskur

İsa Halife – El-İmam

Piri Subaşı Abdulvirin?

Derviş Bin Abdullah

Muhammed Bin Mustafa

Hasan Bin Ahmet

Nuri Bin Muhammet

Hızır Bin Haydar

Ali Bin Saltuk

Mustafa Bin Abdullah – El-Nakkaş

El-Hacı Hüseyin Ahmed

Mustafa Bin Rüstem

Hasan Bin Abdullah

Ramazan Bin Mahmud

Gavnu Bin Abdullah

Memi Bin Abdullah

Mübarek Abdullah

Musa Bin Cafer

Haydar Hacı El-İmam

Mahmud Çelebi İbni Hasan Kethüda

Koçi Bin Hamza

Razvan Bin Cafer

Hasan Bin Hızır

İsa Bin İskender

Memi Bin Cafer

Faruk Bin Cafer

Ulván Bin – El-Hac

Cafer Bin Ramazan

Süleyman Bin Turgut

*Ve gayrihûm mine'l hazırın ve'l nazırın.*⁴⁶

1.3.6. Savyak Köyü

Savyak köyü Timurhisar nahîyesindeki Mehmed Paşa vakfına bağlanan altıncı köydür. Savyak köyü; Müslüman, Yusuf Lütfi Cema'ati ve gebrân olarak tasnif edilmiştir. Gebrân ise 7 mahalle olarak tasnif edilmektedir. Müslüman nüfusun 28'i bennâk, 25'i ise mücerred olarak kaydedilmiştir. Yörüklerin bulunduğu Yusuf-Latif cemaat'inde ise 15 bennâk bulunmaktadır. Gebrân olarak adlandırılan hıristiyan nüfus ise toplam 129 hâne ve 48 mücerred olarak kaydedilmiştir. Gayrimüslim nüfusun tasnif edildiği mahallelere bakacak olursak; Kirko veledî Russo mahallesi, Sino veledî Kosta mahallesi, İstepan veledî Diman mahallesi, Russo veledî Mustaka mahallesi, Niko veledî Nikola mahallesi, Pasko veledî Yorgi mahallesi ve Nikola veledî Gorgi mahallesi bulunmaktadır.

Kirko veledî Russo mahallesinde 45 hâne bulunmaktadır. Bunların 25'i hâne, 20'si ise mücerred olarak kaydedilmiştir. Sino veledî Kosta mahallesi 56 nüfuslu bir mahalledir bu nüfusun 31'i hâne ve 25'i mücerred olarak kayıtlıdır. 30 nüfuslu mahalle olan İstepan veledî Diman mahallesinde 27 hâne ve 3 mücerred bulunmaktadır. Russo veledî Mustaka Mahallesi, Niko veledî Nikola mahallesi ve

⁴⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 11b-12a.

Pasko veledî Yorgi mahallelerinde de 12'şer hâne bulunmaktadır. Nikola veledî Gorgi mahallesinde ise 10 hâne şeklinde kaydedilmiştir.

Savyak köyünden vakfa toplam 6.200 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlar için raiyyet kulluğu ile 37 bennâktan 444 akçe, 32 mücerreden 192 akçe alınmakta ve hıristiyanlar için ise ispençe usûlü ile 129 hânedan 3.225 akçe ve 48 mücerreddenden 1.225 akçe alınmaktadır. Ayrıca köyün gelirleri arasında olan gebrândan alınan harac ve adet-i ağnamdan 600 akçe, galat ve hububat öşrînden 200 akçe, şıranın 5 lidresinden 30 akçe, güvâre öşrînden 5 akçe, bac-ı hamrdan 5 akçe, piyaz öşrînden 10 akçe, pamuktan 5 akçe, bahay-ı gâh ve çayır hâsılından 5'er akçe, hınzır ve bojikten 5 akçe yer almaktadır. Ayrıca Savyak köyü halkının tasarrufunda olan yaylaktan 114 akçe ve niyâbet, cürm ü cinâyet, arusâne, deştbanî, tapuu zemîn, yave, kaçgun, mal-ı gaib, mevkuf, beytü'lmal, adet-i ağnam, bac-ı pazarı, ihtisab, ihsar ve kavmişân gibi vergilerden 130 akçe elde edilmektedir.⁴⁷

1.3.6.1. Savyak Köyü Sınırnâmesi

Timurhîsar nahîyesine bağlı Savyak köyü Vezîriâzam Mehmed Paşa'ya temlik olunub sınırları da Siroz Evkâf Defterinde bulunan bu sınırnâmeyle belirlenmiştir. Köyün dört tarafının sınırlarını ta'yin için alametleri dikerek sınırlar belirlenmektedir.

Timurhisar nefinden Siroz nahîyesine gidilen umumî yoldan Kuru Çay'a varıldığında iki taşla alamet yerleştirilmektedir. Bu yoldan Eski Kilise ve Yanık Pınar denen yerde belirlenen taşla vardıktan sonra oradan Kamaryot köyüne giden dört yol ağzında taş dikilerek belirlenir. Umumî yolun üstündeki Ustromiça'dan Siroz'a gidilen Gaziler yolu da denilen Kiremitlik yolundaki taşla vardıktan sonra buradan Siroz'a gidilen yoldan Görendik gölüne varılır. Bu varılan yoldan Kamaryot köyünün içinden Siroz'a gidilen bir dört yol ağzında koyulan taşla vardıktan sonra Savyak köyünde ziraat eden Kirko-Todor'un ve Kamaryot'da ziraat eden Sinan Çelebi'nin tarlaları tarafında taş dikilir. Bu dikilen taştan geri gidip Azmak köyünden Köprüye giden yol üzerinde taş belirlenir ve oradan da geriye Ispatova yolunun

⁴⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 13b.

olduğu dört yol ağzının olduğu yerde belirlenen taştan köprü ve nehre doğru gidildikten sonra Savyak köyünden gidilen yolun kenarında bulunan kır köşesinde dikilen taşa varıldıktan sonra Mavroz mezraa'sından Ispatova köyüne gidilen yol üzerinde taş dikilerek sınırları belirlenmiştir. Bu belirlenen sınır üzerinde bulunan Dimitri-Mustaki ve Topoliç köyü sınırında ziraat eden Kiryan-İstimat zımmîlerinin tarlaları kenarında da taş dikilerek sınır kabul edilmiştir. Savyak sınırında bulunan Simo-Pop ve Topoliç sınırında bulunan Erkir-Gogo zımmîlerinin tarlaları kenarında olan iki köy sınırında bulunan tarlalar belirtilerek taş dikilmiştir. Bu sınırlardan Siroz yolunda dikilen taşa vardıldıktan sonra Topoliç köyü tarafında Savyak köyünden Gorgo-Kirko ve Topoliç köyünden Lişca zımmîlerinin tarlaları yanında dikilen taşa gelince oradan Savyak köyüne gidilen yol üzerinde Savyak köyünden olan Dimitri-Mustaki ve Topoliç köyü tarafında bulunan Kasmel Cündebî'nin ziraat yaptıkları tarla civarında taş belirlenir. Bu taştan yukarı gidildiğinde Savyak köyü sınırında İstimad ve Topoliç köyü sınırında ise Hersokuluca mevkîisinde tasarruf edilen tarlaların başında yerleştirilen taşa vardıldıktan sonra yukarı gidildiğinde Savyak köyü sınırında ziraat yapan Niko-Nikolin ve Topoliç köyü sınırında ziraat yapan Dimi-Radiyon zımmîlerinin tarlaları yanında Yerlikaya tepesinde taş yerleştirilmiş ve bu şekilde sınır boyunca yer alan tarlalardan bahsedilmiştir. Bu belge H. 29 Şevval 974 (M. 9 Mayıs 1567) tarihinde yazılmış olmaktadır.⁴⁸

1.3.7. İsmu Koca / Hacıbeylü Köyü

Mehmed Paşa vakfına bağlanan Timurhisar nahîyesinin yedinci köyüdür. Toplam 45 müslüman hanedir. 7'si hâne, 20'si bennâk ve 18'i mücerred olarak kaydedilmiştir. 61 haneye sahip gayrimüslimlerin ise 47'si hâne iken 14'ü mücerred olarak kaydedilir.

Hacıbeylü köyünden vakfa toplam 2.450 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 65 akçesi niyâbet adı altındaki vergileri kapsarken bir kısmı müslümanlar için raiyyet kulluğu ile 7 çiftten 154 akçe, 20 bennâktan 240 akçe, 18 mücerredten 108 akçe ve gayrimüslimler için ise ispençe usûlü ile 47 hâne, 14 mücerredten 108 akçe

⁴⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 13b-15a.

alınmıştır. Köyün diğer gelirleri olarak ise harac adet-i ağnamdan 120 akçe, galat ve hububat öşrinden 105 akçe, ketenden 15 akçe, güvâreden 15 akçe, şıranın 2 lidresinden 12 akçe, kışlak resmînden 30 akçe, ağıl resmînden 15 akçe, dut yaprağından 6 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçe alınmaktadır. Ayrıca niyâbet, cürm ü cinâyet, arusâne, deştbanî, tapuu zemîn, yave, kaçgun, mal-ı gaib, mevkuf, beytü'lmal, adet-i ağnam, bac-ı pazarı, ihtisab, ihsar ve kavmişân gibi vergilerden 65 akçe elde edilmektedir.⁴⁹

1.3.7.1. İsmü Koca Köyü Sınırnâmesi

İsmü Koca köyünün sınırları hakkında bilgi edinmemizi sağlayan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime arşivindeki 577 no'lu yeni numarasına göre 416 no'lu deftere göre Todor-Tiko tarlası, Dimiço-Todor'un mülkü gibi reâyâlar köyün sınırlarını oluşturmaktadır. Bu belge 9 Şubat 1568'de kayda geçilmiştir.

Köyün sınırnâmesi Vetrine kazasından ve etrafında olan Vilayet ayanı ve Kefere'nin Pirleri ve ayanı ile İsmü Koca köyünün eski sınırları çizilmiştir. Bu sınır Vetrine köyü sınırıyla bitişik bulunmaktadır. Sınırnâmede Gaziler yolunda bulunan Pelit kütüğü dibinde bir alamet belirlenip o yoldan da Vetrine'den çayıra giden yolda Kologir-Rosto zımmîsinin tarlasında bulunan ahlât ağacı alamet olarak kayıtlıdır. Vetrine'den Vişoslav köyüne doğru giden yol olan gaziler yolunda bulunan Todor-Niko zımmîsinin tarlasının kenarında ve Dimiço-Todor zımmîsinin tarlasında bir nişan olarak alametler yerleştirilmiştir. Buradan Vetrine'de bulunan Hacı Beylük'e gidilen yol üzerinde bulunan dört yol ağzında da sınır olarak nişan belirlenmiş ve buradan Arap dereye ve Toylu mevziisinde iki taş kadîm sınırlar olarak da sınırnâmede kayıtlı bulunmaktadır.

“Şuhudü'l-Hal

Kıdvetü'l emacid Ahmed Ağa Er-rahîm

Fahrü'l-akran Pir Veli Bey

Mehmed Çelebi el-cündî eş-şehri Matrakan Davud

⁴⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr.416, v. 15b.

Mevlana İshak Halifetü'l-hatib

Hasan Hoca el-İmam

Hacı Sinan Çelebi

Alemşah Hüseyin

Fahrü'l akran İsa Bey

Cafer Subaşı İbni Abdullah

İlyas Bostancı

Kasım Halife

Hüseyin Bali İbni Hamza

Hamza Kırıcı

İlyas vekil-i Hacı

Hasan Cafer

Muhammed Hoca Bin Bektaş

Hasan Bin Abdullah

Ve gayrihum mine'l hazırın ve'n-nazırın”⁵⁰

1.3.7.2. Kıbtîyan Cema'âtî

Timurhisar kazasına bağlı Kıbtîyan cemaâtî, Mehmed Paşa vakıflarından olup müslüman ve gebrân olarak tasnif edilmektedir. Müslüman nüfus olarak 13 hâneye sahiptir. Gayrimüslim nüfus ise 32 hânedan oluşur. Kıbtîyan cemaâtinden alınan çift harac ve ispençeleri vakıf için toplanır.

⁵⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v.15b-16a.

1.3.8. Şikâl Köyü

Vezirîâzam Mehmed Paşa'nın Timurhisar'daki dokuzuncu köyü Şikâl'dir. Şikâl köyünde reâya müslümanân, yörügân cemaat'i ve gebrân olarak tasnif edilmektedir. Müslüman hâne olarak 11 çift ve 7 mücerred bulunmaktadır. Yörügân cemaat'inde ise 3 çift ve 3 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim reâya olarak ise 3 hâne ve 3 mücerred kaydı bulunmaktadır.

Şikâl köyün vakfa geliri olarak ra'îyyet kulluğundan 11 çiftten 242 akçe, mücerreden 42 akçe, 3 yörügân çiftinden 36 akçe, 3 mücerreden ise 18 akçe alınmıştır. İspençe usûlü ile 3 gayrimüslim hâne ve 3 mücerreden 150 akçe alınmıştır. Bunların dışında ise köyden cizye ile 120 akçe, buğdayın 15 kilesinden 120 akçe, arpanın 10 kilesinden 50 akçe, çavdar ve darının 2 kilesinden 10 akçe, yulafın 6 kilesinden 40 akçe, bagattan ve güvâreden 10'ar akçe, kükülden 5 akçe, cevizden 2 akçe ve adeti ağnamdan 80 akçe, hıncır ve bojikten 5 alınmıştır. Niyâbet adı altında olan cürm, cinâyet, arusâne, tapuu zemîn, yave, kaçgun, deştbanî, ihtisab, bâc-ı pazarı gibi vergilerden ise 160 akçe alınmaktadır. Ayrıca Kara Halil mezraası köyün sınırları içinde olan Arpalık denen yer için haricden ziraat yapanlar öşürlerini vakfa değil sahib-i arza vermektedirler. Şikal köyünden vakıf için toplam 1.100 akçe alınmaktadır.⁵¹

1.3.8.1. Şikâl Köyü Sınırnâmesi

416 numaralı Siroz evkâf defterinde bulunan sınırnâmelerden Şikâl köyünde bulunan sınırnâme örnek olarak verilmiştir.

*“El emru kemâ zukîra fîhi ve ene'l-fakîr min âl-i Muhammed Mustafa Yusuf
El-kadı Timurhisar*

Sınırnâme-î Karye-î Şikâl El-Mezbûr

*Ba'isi tahrirî kitab-ı kalem ve muccebî tastîr-î hitâb-ı rakam oldur ki haliyâ
Timurhisar zâbitı olan*

⁵¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 16b.

Mefhârü'l-akrân Sinan voyvoda yedînden bu fakîr ile Drama kadısı olan Mevlâna Abdullah daîlerine

Fermân-ı şerîf-i âlîşân vürûd olub mazmûn-ı hümâyûnunda düstûr-ı ekrem müşîr-i efham mütemmimi mehammi'l-enâm bi'r-re'yi's-

Sâib mü'essisi bünyani'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidi erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl Vezîria'zam

Mehmed Paşa yesîrallahû ma yezîd ma yaşâ hazretlerinin Timurhisar kazasından vakî olan emlakından karye-î

İsmu Koca ve Drama kazasında vakî olan Şikâl nam karyeleriyle Kara Dere nam mezraa'nın kadîm sınırları

Görülüb mütebeyyin ve ta'yin olunmagla ferman olunmağın imtisâlen li'l-emri'l-âlî cemm-i gafîr Müslümanlar ile kaza-î

Drama'da vakî olan Kara dere nam-ı diğêr Kara Halil deresi nam mezraânın üzerine varulub

Tefahhus olundukda kadîmü'l-eyyâmdan mezraâ-i mezbûrenin sınırı Urlan deresinden Kara Halil deresi içinde

Vakî olan kimesnenin üstü yanında vakî' olan ceviz ağacına andan Armağın tarlasına andan

Erkodol deresine andan Ravine yolundan argûri gölcüğe andan Keçi deresine andan Kanat Yarı

Kuzgun yuvasına andan sırt sıra büyük Kızılıcık'a andan büyük Çukur'a andan İstopa bağçesine

Andan Kafîrî Hisar'a andan kadı pınarına andan dik aşığı Kaloyani tarlasına andan dik aşığı

Dere sıra girü mmezbûr ceviz ağacına nihayet bulur yer olub lakin mukaddemen Drama ve Nihor merhûm Rüstem Paşa

Hâsıl olub voyvodaları karye-î mezbûrenin kadîm sınırı içine Meroştêh? deresinden Armağın hocanın

*Düvel ağılından iki dere kavuşduğu yere andan sırt sıra Eşekci yoluna andan Alake?
andan Erkodol*

*Deresine Kafrihisar'a varınca işbu mabeynde tahminen iki ok atımı yeri Drama
voyvodası cebren*

*Alub Nihor ve Rakolka nam karye ahalisine ziraât etdirüb yirmi yıldan berü Nihor ve
Rakolka ahalisinin*

*Tasarrufundadır deyü udül-ı müsliminden Alaeddîn halife el-hatib ve Kurd bin
Abidin nam kimesneler şehadetlerinin*

*Zikr olunan Kara Halil deresinin sınırı mukaddemen olduğu üzere tayin olunub bu
sahîfe-i*

*Siddika alâ mâ hüve'l-hakîka ketb olunub yed-î tâlibe def' olundu ki lede'l-hâce ..
ola cerâ zâlik.*

*Hurrîre fî evâhiri şehri Ramazanü'l-mübârek min şuhûr sene hamse ve sebîn ve tis'a
mi'e*

Şuhûdu'l hâl

Yusuf halife el-imam

Seyyid bin Ali halife el-imam

Alâeddin halife el-hatib 1

Mehmed bey el-cündî 1

Mehmed Çelebi bin Kasım el-cündî 1

Hasan bey el-cündî

Memi Çelebi el-cündî

Mehmed bey bin el-cündî

Fişek Mustafa

Cafer Bali bin Ali

Süleyman kayyım Mustafa Bey

Mustafa bin İlyas

*Ve gayrihûm mine'l hazırûn*⁵²

1.4. SEYYİD ÇELEBİ VAKFI

Bu vakfın gelirleri Timurhisar kazasında bulunan medreseye harcanmaktadır. Bu vakfa bağlı bir kerbansaray, bir susam değirmeni ve bir un değirmeni, iki fırın ve on yedi de dükkân bulunmaktadır. Nakdî ise 100.000 akçe olmakta ve vakfın gelirlerinden günlük 8 akçe behram el-müteveffa ciheti, 2 akçesi câbiye, 1 akçesi nâzır görevlisine, 25 akçe ise müderrise harcanmak şartıyla vakfedilmektedir.

“Kerbansaray bab 1

Asîyab Sisam bab 1

Asiyab dakîk bab 3

Fırın bab 2

Dekakîn bab 17

Nakdîye 100.000

Bahçe kıt'a 1

Cihet-i Behram el-mütevellî yevm 8

Cihet-i Hasan el-cabî 2

Cihet-i kâdı-i en-nâzır 1

*Cihet-i Mevlana Mehmed Çelebi El-müderris meşrut mim 25*⁵³

⁵² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 17a.

⁵³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18a.

1.5. DERVİŞ ÇELEBİ VAKFI

Derviş Çelebi'nin vakfettiği 20.000 akçenin kazancından elde edilecek hâsılın yevmî 3 akçesi muallîm, 1 akçesi mütevellî, 1 akçesi ise halife cihetlerine harcanması şart koşulmuştur. Ayrıca bir dükkân vakfedilmiştir.

“Nakdiye 20.000

Dekakîn bab 1

Cihet-i Hasan el-Muallim 3

Meşrûtdur 1

Cihet-i Hasan El-mütevelli yevm 1

Cihet-i Abdülkerim halife 1”⁵⁴

1.6. MEHMED BİN GARİB VAKFI

Mehmed bin Garîb'in vakfettiği 80.000 akçenin kazancından elde edilecek hâsılın yevmî 3 akçesi tevliyet, 2 akçesi hitâbet, 5 akçesi şeyh, 3 akçesi devirhân, 1 akçesi câbi, 2 akçesi halife, 1 akçesi kassam, 1 akçesi nâzır ve diğer cihetlere harcanması şart koşularak vakfedilmiştir.

“Nakdiye 80.000

Cihet-i tevliyet 3

Cihet-i hitabet 2

Cihet-i şeyh 5

Cihet-i devirhân 1

Cihet-i Abdülkerim devirhân 1

Cihet-i Memi bin Yusuf 1

Cihet-i İsa halife 1

Cihet-i Mehmed bin el-cabî 1

⁵⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18a.

Cihet-i Mehmed bin Ahmed 1

Cihet-i kassam 1

Cihet-i Ali bin Kurd 1

Cihet-i Bahşi Halîfe 1

Cihet-i Bahşi diğeri 1

Cihet-i Mehmed bin Gazanfer 1

*Cihet-i Aişe Hatun en-nâzıra meşrut 2*⁵⁵

1.7. VELİ BEY VAKFI

Veli Bey'in vakfettiği 10.000 akçenin kazancından elde edilecek hâsılın yevmî 1 akçesinin imam, 1 akçesinin müezzîn cihetlerine ve 2 akçesinin ise İsa Seyid vakfının mütevellisine verilmesi şart koşulmuştur. Ayrıca vakıfa 8 dükkân ve 1 kıt'a bahçe vakfedilmiştir.

"Nakdiye 10.000

Dekakîn bab 8

Bahçe-i kıt'a 1

Cihet-i İmam Alaeddîn halife meşrut yevm 1

Cihet-i müezzîn 1

*Cihet-i İsa Seyid vakfı mezbûr el-mütevelliyeye meşrut 2*⁵⁶

1.8. İSA BEY VAKFI

İsa Bey vakfının vakfettiği 50.000 akçeden elde edilen hâsılın yevmî 2 akçesinin imam, 3 akçesinin muallim, 2 akçesinin devirhân, 4 akçesinin tevliyet, 1

⁵⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18a.

⁵⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18a.

akçesinin halife ve 2 akçesinin ise su bekçisi cihetlerine sarf olunması şartıyla vakfedilmiştir.

“Nakdiye 50.000

Cihet-i İsa imam 2

Cihet-i muallim 3

Cihet-i İsa halife devirhân yevm 2 meşrut devir 1

Cihet-i

Cihet-i tevliyet 4

Cihet-i Mehmed bin cabî halife 1

Cihet-i İmirza su bekçisi yevm 2”⁵⁷

1.9. BALI HATUN VAKFI

Bali Hatun, vakfettiği 10.000 akçe nakdiyenin kazancından elde edilecek hâsılın yevmî 1 akçesi tevliyet ve 4 akçesi ise devirhân cihetlerine harcanması şart koşulmaktadır.

“Nakdiye 10.000

Cihet-i tevliyet 1

Cihet-i devirhân 1

Cihet-i Memi bin Yusuf devirhân 1

Cihet-i Lütfullah bin Abdullah devirhân 1”⁵⁸

⁵⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18a.

⁵⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

1.10. ÂBİDE HATUN VAKFI

Âbide Hatun'un vakfettiği 10.000 akçenin gelirinden elde edilecek hâsılın yevmi 1 akçesinin tevliyet ve 1 akçesinin de devirhân cihetlerine sarf olunması şart koşulmaktadır.

“Nakdîye 10.000

Cihet-i tevliyet 1

Cihet-i Derviş Devirhân 1”⁵⁹

1.11. MÜSLİME HATUN VAKFI

Müslime Hatun'un vakfettiği 11.000 akçenin gelirinden elde edilecek hâsılın yevmi 3 akçesinin devirhân cihetlerine sarf olunması şart koşulmuştur.

“Nakdîye 11.000

Cihet-i Devirhân 3”⁶⁰

1.12. GARİBZÂDE HÜSEYİN ÇELEBİ VAKFI

Garibzâde Hüseyin Çelebi'nin vakfettiği 6.000 akçenin gelirinden elde edilecek hâsılın, Timurhisar çeşmeleri yoluna harcanması için şart koşulmuştur.

“Nakdîye 6.000”⁶¹

1.13. SİNAN HOCA VAKFI

Sinan Hoca evladına şart koşulmuş olan 3 asiyâb vakfedilmiştir.

“Asiyab bab 3”⁶²

⁵⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

⁶⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

⁶¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

⁶² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

1.14. DİLŞAD HATUN VAKFI

Dilşad Hatun vakfı Siroz’da bulunan Camiî Şerif mahallesinin avarızıyla meşrut olan 500 akçeyi vakfetmiştir.⁶³

1.15. HACI MERViÇ VAKFI

Hacı Merviç’in vakfettiği 2.000 akçenin gelirinden elde edilecek hâsılın yevmi 1 akçesinin devirhân cihetlerine şart koşulmuştur.

“Nakdiye 2.000

Cihet-i Devirhân Hüseyin meşrut 1”⁶⁴

1.16. KAMER ŞAH SULTAN VAKFI

Kamerşah Sultan II. Bayezîd’in Gülruh Hatun’dan olan kızıdır. Bursa’da bulunan Gülruh Sultan’ın türbesinde gömülüdür.⁶⁵ Kamer Şah Sultan Timurhisar nahîyesine tabii Vetrine kazasında bina ettirdiği imareti için bulunan 10 dükkân ile Siroz’da bulunan vakıf köylerinden elde edilen gelirleri akar olarak vakfetmiştir. Gelirlerin 10 akçesi tevliyet, 9 akçesinin nezâret, 5 akçesinin hitâbet, 4 akçesinin imâmet, 4 akçesinin cibâyet, 4 akçesinin şeyh, 3 akçesinin kitâbet, 2 akçesinin kâtib-i mesârif, 3 akçesinin harc ve keyl, 3 akçesinin aşçı, 3 akçesinin müezzin, 1 akçesinin haraccı, 2 akçesinin tevliyet-i zaviye, 1 akçesinin ferrâş, 1 akçesinin ma’i, 1 akçesinin mum, 1 akçesinin bağdadi, 2 akçesinin peykâri, 1 akçesinin hayyati, 1 akçesinin uncu ve 2 akçesinin ise meremmetçi cihetlerine harcanması şart koşulmuştur. Vakfın mütevellisi Utekâdan Mevlâna Mehmad Çelebi olmaktadır.

“Dekakîn bab 10

Cihet-i tevliyet 10

Cihet-i nezâret 9

⁶³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

⁶⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

⁶⁵ M. Çağatay Uluçay, “Padişahların Kadınları ve Kızları”, Ötüken Yayınları, İstanbul 2011, s.51.

Cihet-i hitâbet 5

Cihet-i imamet 4

Cihet-i Şeyh Doğan 4

Cihet-i cabî 4

Cihet-i kâtib 3

Cihet-i kâtib-i mesârif 2

Cihet-i harc ve keyl 3

Cihet-i aşçı 3

Cihet-i müezzin Kasım 2

Cihet-i diğer müezzîn 1

Cihet-i mum 1

Cihet-i ma'i Hasan 1

Cihet-i haraccı 1

Cihet-i tevliyet-i zaviye 2

Cihet-i ferrâş 1

Cihet-i bağdadi 1

Cihet-i peykâri 2

Cihet-i hayyati 1

Cihet-i uncu 1

*Cihet-i meremmetçi 2*⁶⁶

⁶⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 18b.

1.17. ABDULLAH BEY VAKFI

Abdullah Bey'in Vetrina yolu üzerinde bulunan çeşmeleri vakfederek ve evlada bırakılması şart koşularak mutasarrıf edilmektedir. Bu vakıf için 2 asiyab ve 6 adet de dükkân gelirleri kullanılmaktadır.

“Asiyab bab 2

Dekakîn bab 6”⁶⁷

1.18. PERVANE ELÇİ VAKFI

Pervane ekçi vakfindan toplam 1.000 akçe vakfedilmekte ve elde edilen gelirin 2 akçesi devirhân cihetine harcanması şart koşulmaktadır.

“Asiyâb-ı mal 1.000

Cihet-i Ali odâ devirhân 2”⁶⁸

1.19. MEHMED BİN SİNAN EL-CÜNDÎ VAKFI

Mehmed bin Sinan el-cündî vakfindan 3.000 akçelik gelir vakfedilmekle birlikte elde edilen gelirin 1 akçesi devirhân cihetine harcanması şart koşulmaktadır.

“Asiyâb-ı mal 3.000

Cihet-i Alâeddin devirhân 1”⁶⁹

1.20. MEHMED VE YUSUF EL-CÜNDÎ VAKFI

Mehmed ve Yusuf vakıflarına 12.000 akçe sarf edilmekle birlikte elde edilen gelirden 1 akçesi tevliyet, 4 akçesi devirhân cihetlerine harcanması şart koşularak vakfedilmektedir.

“Asiyâb-ı mal 12.000

⁶⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

⁶⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

⁶⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

Cihet-i tevliyet 1

Cihet-i devirhân 1

Cihet-i devirhân Mehmed Cabî 1

Cihet-i İsa halîfe devirhân 1

*Cihet-i Seyid Ali halîfe devirhân 1*⁷⁰

1.21. MEHMED EL-CÜNDÎ VAKFI

Mehmed el-cündî vakfindan toplam 3.000 akçelik gelir sarf edilmekle birlikte elde edilen gelirden 1 akçe devirhân cihetine harcanması şart koşularak vakfedilmektedir.

“Asiyab-ı mal 3.000

*Cihet-i Alâeddin devirhân 1*⁷¹

1.22. KOCA BEY EL-CÜNDÎ VAKFI

Koca Bey vakfına 6.300 akçe sarf edilmektedir. Vakfin şartı ise devirhân cihetleri için hâsıdan yevmiye olarak 5 akçe harcanması şart koşulmaktadır.

“Asiyab-ı mal 6.300

Cihet-i Hayreddin Devirhân 1

Cihet-i devirhân Hayreddin 2

*Cihet-i diğer devirhân halife 2*⁷²

⁷⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

⁷¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

⁷² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

1.23. İLYAS BEY VAKFI

İlyas Bey vakfına toplam 5.000 akçe gelir sarf edilmekle birlikte elde edilen bu gelirden 3 akçesi imâmet, 2 akçesi müezzîn, 1 akçesi kayyum ve 3 akçesi tevliyet cihetlerine harcanması şart koşularak vakfedilmiştir.

“Asiyâb-ı mal 5.000

Asiyab kendü bab 4

Bahçe-i dönüm 15

Mukataa-î ehl-î firun 8

Cihet-i imam 3

Cihet-i müezzîn 2

Cihet-i kayyum 1

Cihet-i tevliyet 3”⁷³

1.24. İBRAHİM PAŞA VAKFI

İbrahim Paşa vakfı evladı Abdalbaki’ye bir cüz-i şerif tilâveti şart koşularak mutasarrıflığına verilmiş bir evlat vakfidır.⁷⁴

1.25. GÜLDEM HATUN VAKFI

Davud Paşa’nın ailesinden olduğu anlaşılan Güldem Hatun, Davut Paşa’nın Vetrine’de bulunan muallimhânesine harcanması için 50.000 akçe vakfetmiştir. Güldem Hatun buradan elde edilecek hâsılın günlük 3 akçesinin tevliyet, 6 akçesinin ta’lim, 1 akçesinin halife, 4 akçesinin 3 nefer devirhân ve 1 akçesinin nezâret cihetlerine sarf olunması şart koşulmuştur.

“Asiyab-ı mal 50.000

Cihet-i tevliyet 3

⁷³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

⁷⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

Cihet-i ta'lim 6

Cihet-i halife 1

Cihet-i devirhân Mehmed 1

Cihet-i diğer devirhân Mehmed meşrut 1

Cihet-i devirhân Süleyman 2

*Cihet-i nezâret 1*⁷⁵

1.26. HÜSEYİN SUBAŞI VAKFI

Hüseyin Subaşı vakfı Vetrine kasabasında bulunan çeşmelerine ciheti tevliyeti için kendi masraflarına sarf etmiştir. 1 asiyâb ve 2 dükkân sarf edilmektedir.

“Asiyab bab 1

*Dükkân bab 2*⁷⁶

1.27. MEHMED VE MUSTAFA ZAVİYE-İ ÇİFTLİK VAKFI

Derviş Mehmed ve Derviş Mustafa zaviye vakfında İlliç zemîni, baltalık ve tarlalarının “hâlî ve mu’attal” durumda olduklarında zaviyede tekkenişîn olan bu dervişlerin, o yerleri âyende ve revendeye hizmet etmek için zira’at ettikleri kaydedilmiştir.⁷⁷

⁷⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19a.

⁷⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19b.

⁷⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 19b.

İKİNCİ BÖLÜM

YENİCE-İ KARASU

Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinde yer alan Yenice-î Karasu kasabası İskeçe (Xanthi)'nin güneyinde olup günümüzde de Genesia adını taşıyan bir köydür. Buranın 1371 yılında Evrenos Bey'in fethetmesinden sonra buraya iskân edilen Müslümanlar tarafından merkez yapılmıştır. 19. Yüzyılda ise önemini yitirerek İskeçe merkez yapılarak Yenice-î Karasu buraya bağlanmıştır. Ayrıca 1912 yılına kadar da Osmanlı Devleti'nin yönetimi altında bir yerleşim yeri olarak kalmıştır.

Yenice-î Karasu kazası Rumeli'nin Paşa Livası sol kol kazaları içinde bulunmaktadır. 1454-1455 yılındaki tahrir defterine göre Yenice-î Karasu kasabası Yenicepazar olarak geçmektedir. Bu tahrir defterine göre kasabada gayrimüslim nüfus bulunmamakla birlikte 154 müslüman hâne kayıtlıdır. 1530 yılı Muhasebe defterine göre Yenice-î Karasu'da hânenin büyük çoğunluğunu müslümanlar oluşturmaktadır. 1872 yılında Yenice-î Karasu'nun merkezi İskeçe'ye taşınmıştır. Günümüzde de Yenice-î Karasu, Genesia adıyla İskeçe iline bağlı olarak varlığını sürdürmektedir.⁷⁸

Yenice-î Karasu nahîyesi voyvoda tarafından yönetilmekte ve nahîyede şeyhülislam, nakibüleşraf, ayân, muhtesib, şehir naibi, şehir kethüdâsı, harac emîni sipah kethüdâsı ve yeniçeri sedarı vardır. Evliya Çelebi'ye göre nahîyede dörtyüz adet kiremit örtülü, bağ ve bahçeli güzel evlerden kurulmuştur. Şehirde bir camii', mescitler, medresesi, üç adet sıbyan mektebi, iki adet tekke, bir hamam, aşevi imâreti ve on adet hane vardır. Nahîyede önem arz eden Ekmekçizâde Ahmet Paşa hayratı bulunan büyük bir kervansaray bulunmaktadır.⁷⁹

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı 46 vakıf köyü ve dört adet mezraâ bulunmaktadır. Bu vakıf köylerinin kimisi Sultan Süleyman Han'a, kimisi Sultan Bayezîd Han'a, Mustafa Paşa'ya ve Ahi Çelebi vakıflarına ait olmaktadır. Yenice-î Karasu nahîyesinin merkezinden toplam 46.800 akçe elde edilmektedir. Sultan Süleyman vakıflarından toplam 103.596 akçelik gelir elde edilmektedir. Sultan

⁷⁸ Machiel Kiel, "Yenice-î Karasu", TDVİA, Cilt 43, İstanbul 2013, s.443-445.

⁷⁹ Evliya Çelebi, "Seyahatnâme", Üçdal Neşriyat, cilt 8, İstanbul 1985, s. 57.

Bayezîd Han vakıflarından ise toplam 175.724 akçelik gelir elde edilmektedir. Mustafa Paşa vakıflarından 18.885 akçe elde edilirken Ahi Çelebi vakıflarından ise 79.414 akçelik gelir elde edilmektedir.

2.1 SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKIFLARI

Yenice-î Karasu nahîyesinde Sultan Süleyman Han vakıflarına ait 12 köy, 1 nahîye merkezi ve 2 mezraâ bulunmaktadır. Süleyman Han vakıflarına nahîye merkezinden 46.800 akçe, Bahşi Beylü köyünden 10.824 akçe, İncügez köyünden 1.966 akçe, Urgancı köyünden 6.874 akçe, Kara Nayıblü köyünden 2.911 akçe, Sungurlu köyünden 1.580 akçe, Davudlu köyünden 2.077 akçe, Şahin köyünden 3.811 akçe, Güneli köyünden 1.784 akçe, Kabasakal köyünden 1.161 akçe, Köprü köyünden 11.092 akçe, Avşar köyünden 8.244 akçe, Savlı köyünden 1.112 akçe gelir elde edilmektedir. Mezraâlardan ise Delioğlu mezraâsından 972 akçe ve Kassab-Mustafa mezraâsından ise 2.388 akçe elde edilmektedir.

2.1.1. Yenice-î Karasu Nefsî

Sultan Süleyman vakfına bağlı olan Yenice-î Karasu nefsi 11 müslüman mahallesi adı altında tasnif edilmektedir. Bu mahalleler; Nasuh mahallesi, Kethüda/İmaret mahallesi, Hacı Yakub mahallesi, Sığırıcı mahallesi, Cami'î mahallesi, Havuciler mahallesi, Mankırcı mahallesi, Hacı Ahmed mahallesi, Yayıcı mahallesi, Pabuci mahallesi ve Kadı mahallesidir. Bu mahallelerin toplam 46.800 akçe geliri bulunmaktadır. Bu mahallelerde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır.

İlk mahalle olan Nasuh mahallesinde müslüman hâne olarak 34 hâne ve 11 mücerred bulunmaktadır. Ayrıca bu mahallede 1 imam ve 1 müezzin bulunmaktadır. İkinci mahalle olan Kethüda mahallesinde 20 hâne ve 9 mücerred bulunurken 1 tane de imam bulunmaktadır. Üçüncü mahalle olan Hacı-Yakub mahallesinde ise 12 hâne ve 2 mücerred bulunmaktadır. Hacı-Yakub mahallesinde de 1 imam bulunmaktadır. Dördüncü mahalle olan Sığırıcı mahallesinde 13 hâne ve 7 mücerred bulunmaktadır. Beşinci mahalle olan Cami'î mahallesinde ise 24 hâne ve 8 mücerred bulunmaktadır.

Bu mahallede ise 1 müezzin ve 1 hatip bulunmaktadır. Altıncı mahalle olan Havucîler mahallesinde 18 hâne ve 16 mücerred bulunmaktadır. Yedinci mahalle olan Mankırcı mahallesinde 13 hâne 10 mücerred ve 1 çift bulunmaktadır. Sekizinci mahalle olan Hacı-Ahmed mahallesinde 24 hâne ve 11 mücerred bulunmaktadır. Bu mahallede de 1 imam bulunur. Dokuzuncu mahalle olan Yayı mahallesinde 12 hâne ve 5 mücerred bulunmaktadır. Yayı mahallesinde de 1 imam bulunmaktadır. Onuncu mahalle olan Pabuci mahallesinde ise 58 hâne ve 17 mücerred bulunmaktadır. Pabuci mahallesinde de 1 imam ve 1 hoca bulunmaktadır. Son mahalle olan Kadı mahallesinde ise 12 hâne ve 16 mücerred bulunmakla birlikte 1 imam ve 1 hatib bulunmaktadır.

Yenice-î Karasu nefsinin gelirleri arasında 3.000 akçe beytümâl mukata'ası, mâl-i gaib, mâl-i mefkud'dan elde edilmektedir. Senede 3.000 akçesi ise şemhâne ve boyahâne gibi yerlerden vakfedilmektedir. 7.000 akçesi bac-ı keyl mahsûlünden ve 15.000 akçesi bac-ı pazarı, resmî aruşâne ve deştbanî gibi vergilerden elde edilmektedir. Abdi Veli tasarrufunda olan Nasuh Baba zavâyesinde 2 dönüm bahçe ve 2 dönüm bostan zemîni vakfedilmekte ve 1.500 akçe de Yusuf mezrasından vakfedilmektedir. Ayrıca köyden kantar resmînden 3.000 akçe, kapan resmînden 1.000 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, yave ve kaçgun mukataalarından 1.000 akçe ve niyâbetten senede 12.000 akçe alınmaktadır. Yenice-î Karasu nefsînden vakfedilen toplam gelir 46.800 akçe olmaktadır.⁸⁰

Ek Belge - 1

Siroz Evkaf Defteri'nde H. 10 Şevval 1285 – M. 24 Ocak 1869 tarihli bir ek belge bulunmaktadır. Bu ek belgeye göre Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Yenice-î Karasu nefsî ve vakıf köylerinin hududnâmesi ferman ile sınırlandırılarak müracaat olması için pusula vaz' olunmuştur

2.1.2. Bahşi Beylü / Kiremuti Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesinin merkezinden sonra Sultan Süleyman Han vakıflarına bağlanan ilk köy Bahşi Beylü yani Kiremuti köyüdür. Köyde

⁸⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 22a.

gayrimüslim haydı bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 71 müslüman hâne kayıtlıdır. 71 müslüman hânenin 20'si bennâk, 18'i mücerred, 29'u hâne ve 4'ü ise nim-çift olarak kaydedilmektedir.

Bahşi Beylü vakıf köyünün gelirleri arasında olan raîyyet kulluğundan 29 çiftten 638 akçe, 20 bennâktan 240 akçe, 18 mücerredten 108 akçe alınmıştır. Köyün diğer gelirleri olarak buğdayın 220 kilesinden 2.200 akçe, arpanın 340 kilesinden 1.360 akçe, çavdarın 240 kilesinden 960 akçe, yulafın 150 kilesinden 450 akçe, darının 110 kilesinden 440 akçe, keten ve bagat resmînden 200'er akçe, orman, kışlak ve ağıl resmînden 100'er akçe, bostan resmî ve güvâre öşrinden 20'şer akçe, giyâhtan 144 akçe ve adet-i ağnamdan 200 akçe alınmaktadır. Ayrıca köyün gelirleri arasında 3.000 akçe olan Kiremuti'deki yerlerin mahsûllerinden alınmakta ve bunun yanında niyâbet, resmî arus, deştbanî ve tapuu zemînden 300 akçe elde edilmektedir. Bahşi Beylü köyünden Sultan Süleyman Han vakıfları için toplam 10.824 akçe gelir elde edilmektedir.⁸¹

2.1.3. İncügez Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahiyesine tabii' ikinci köy İncügez köyüdür. İncügez köyü 416 numaralı evkâf defterinde müslümanân ve gebrân olarak tasnif edilmektedir. Köyde 17 müslüman hânenin 2'si çift, 13'ü bennâk ve 2'si ise mücerred olarak kayıtlıdır. Gayrimüslimlerde ise 4 hâne kayıtlıdır.

İncügez köyünden vakıf için raîyyet kulluğu ile 2 çiftten 44 akçe, 13 bennâktan 156 akçe, 2 mücerredten ise 12 akçe elde edilmektedir. Gayrimüslimlerden alınan ispençeyle ise 4 hânedan 100 akçe, hınzır ve bojikten 14 akçe alınmaktadır. Güvâreden 50, keten ve ağıldan 30'ar akçe, kükür ve bostandan 10'ar akçe, cevizden 5, susamdan ve bagattan 15'er akçe, galat ve sâlâriyyeden 1.100 akçe ve niyâbet, resmî arus, deştbanî ve tapuu zemîn adı altındaki vergilerden 100 akçe alınmaktadır. Cizye ve adet-i ağnamdan 50 akçe alınmaktadır. Ayrıca İncügez

⁸¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 22b.

köyünde olan Keştî nezdînin mahsûllerinden 200 akçe alınmaktadır. İncügez köyünün toplam geliri 1.966 akçe olmaktadır.⁸²

2.1.4. Urgancı Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Sultan Süleyman Han vakıflarında bulunan üçüncü köyümüz Urgancı köyüdür. Köyde 139 müslüman hâne kayıtlıdır. Bunların 66'sı çift, 20'si bennâk ve 50'si mücerred yani bekâr ve 3'ü ise Yörük çiftliği olarak tasnif edilmiştir. Müslümanlar müslümanân, yamağân cemaati ve Hacı Baba zavîyesi olarak tasnif edilmiştir. Ayrıca köyde 9 çiftlik ve yamağân cematinde de 2 çiftlik kayıtlıdır. Hacı Baba zavîyesinde ise Güvendirik Dede yedinde bulunarak öşür vermeyen bahçe ve ormanı akar olarak kaydedilmiştir.

Köyden vakıf için toplam 6.874 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelirin bir kısmı müslümanlardan râiyyet kulluğu ile 66 çiftten 1.452 akçe, 20 bennâktan 240 akçe, 50 mücerredden 300 akçe alınmıştır. Köyden elde edilen diğer gelir faaliyetlerine bakarsak eğer; buğdayın 110 kilesinden 1.100 akçe, arpanın 150 kilesinden 600 akçe, çavdarın 180 kilesinden 720 akçe, darının 60 kilesinden 240 akçe, yulafın 100 kilesinden 300 akçe, ketenden 92 akçe, güvâreden 15 akçe, bostan resmînden 100 akçe, bagat resmînden 464 akçe, pare hâsılından 25 akçe, adet-i ağnamdan 660 akçe orman resmînden 140 akçe ve niyâbet gibi vergilerden ise 388 akçe alınmaktadır.⁸³

2.1.5. Kara Nayıblü Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Kara Nayıblü köyü Sultan Süleyman vakıflarına bağlı olan dördüncü köydür. 74 müslüman hâne vardır. Bu hânenin 29'u çift, 13'ü bennâk, 32'si mücerred olarak tasnif edilmektedir.

Kara Nayıblü köyünden vakfa toplam 2.911 akçe gelir elde edilmektedir. Köyün geliri müslümanlardan râiyyet kulluğu ile 29 çiftten 638 akçe, 13 bennâktan

⁸² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 23a.

⁸³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 23b.

156 akçe, 32 mücerreden 192 akçe elde edilmektedir. Gelirin geriye kalan kısmı ise buğdayın 30 kilesinden 300 akçe, darının 100 kilesinden 400 akçe, çavdarın 60 kilesinden 240 akçe, sir-piyaz öşrinden 11 akçe, bagattan 315 akçe, ketenden 100 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, pare hâsılından 29 akçe ve niyâbet, resmî arus, deştbanî gibi vergilerden 200 akçe elde edilmektedir. Köyün hâsılında ayrıca 30 akçe elde edilen bir ürün vardır. Fakat defterde mürekkep lekesi olduğundan ne olduğu okunamamaktadır.⁸⁴

2.1.6. Sungurlu Köyü

Sungurlu köyü Sultan Süleyman Han vakfına bağlı Yenice-î Karasu nahiyesinin köyleri beşinci köyü olarak yer almaktadır. Köyde kayıtlı müslüman nüfus olarak 1 çift ve 5 nim bulunmaktadır. Sungurlu köyünde gayrimüslim reaya bulunmamaktadır.

Sungurlu köyünden vakıf için toplam gelir olarak 1.580 akçe elde edilmektedir. Bu gelir için, raîyyet kulluğu ile 1 çiftten 22 akçe, 5 nim-çiftten 55 akçe alınırken buğdayın 40 kilesinden 400 akçe, arpanın 130 kilesinden 520 akçe, darının 40 kilesinden 160 akçe, yulafın 12 kilesinden 36 akçe, cevizin 4 kilesinden 160 akçe, sumaktan 5 akçe, ketenden 56 akçe, bagattan 150 akçe, adet-i ağnamdan 50 akçe, niyâbet adı altındaki arus, deştbanî ve tapuu zemînden 50 akçe alınmaktadır. 6 bab asiyabdan ise 60 akçe alınmaktadır.⁸⁵

2.1.7. Davudlu Köyü

Sultan Süleyman Han'ın Yenice-î Karasu nahîyesinden altıncı köyü olan köy Davudlu köyüdür. Köyde kayıtlı Müslüman reaya olarak 12 çift, 4 bennak ve 18 mücerred bulunmaktadır. Davudlu köyünde gayrimüslim nüfus kaydı bulunmamaktadır.

⁸⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 24a.

⁸⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 24a.

Davudlu köyünden vakıf için toplam 2.077 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelir raiyyet kulluğuyla 12 çiftten 264 akçe, 4 bennâktan 48 akçe, 18 müccerreden 108 akçe alınmaktadır. Bunların yanında buğdayın 88 kilesinden 280 akçe, arpanın 70 kilesinden 280 akçe, darının 4 kilesinden 16 akçe, yulafın 30 kilesinden 105 akçe, çavdarın 25 kilesinden 100 akçe, bostandan 45 akçe, bagattan 44 akçe, orman resmînden 20 akçe ve niyâbet resîmlerinden 25 akçe alınmaktadır.⁸⁶

2.1.8. Şahin / Bıyıklu Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Şahin diğer ismiyle Bıyıklu köyü Sultan Süleyman Han'ın vakıfları içinde yedinci köy olarak yer almaktadır. Köyde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslümanlar yörügân cemaatî ve Havuciler mezraâsı olarak tasnif edilmektedir. Köyde 69 hâne olarak kayıtlıdır. Köyde 69 hânenin 23'ü çift, 21'i bennâk, 24'ü müccerred ve 1'i ise yörük cemaati olarak kayıtlıdır.

Şahin köyünden toplam 3.811 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raiyyet kulluğuyla, 23 çiftten 506 akçe, 21 bennâktan 252 akçe, 24 müccerreden 144 akçe ve Yörük cemaatinden 12 akçe alınmaktadır. Bunun dışında köyde yetiştirilen buğdayın 110 kilesinden 1.100 akçe, çavdarın 9 kilesinden 360 akçe, darının 90 kilesinden 360 akçe, arpanın 80 kilesinden 320 akçe, yulafın 7 kilesinden 21 akçe, bostan resmînden 80 akçe, güvâreden 50 akçe, ketenden 30 akçe, bagattan 100 akçe, ceviz hasadından 30 akçe, bahçe resmînden 20 akçe ve adet-i ağnamdan 100 akçe ve niyâbet vergilerinden 866 akçe alınmaktadır.⁸⁷

2.1.9. Güneli Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Güneli köyü Sultan Süleyman Han vakıflarının sekizinci köyü olmaktadır. Güneli köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise müslümanan, yamagân ve yörügân cemaati, yâgciyân olarak tasnif edilmektedir. 31 hâne kayıtlıdır. 10'u çift, 3'ü bennâk, 9'u

⁸⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 24b.

⁸⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 25a.

mücerred ve 9'u ise Yörük ve yamagân olarak tasnif edilmektedir. Yörügân cemaatinde 5 çift ve 1 mücerred bulunmaktadır. Yâgciyân olarak ise 4 çift kayıtlıdır.

Güneli köyünden vakfa toplam 1.784 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 10 çiftten 220 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 9 mücerredten 54 akçe ve yamagan ile yagciyan 9 çiftinden 108 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 77 kilesinden 770 akçe, arpanın 15 kilesinden 60 akçe, çavdarın 35 kilesinden 140 akçe, darının 35 kilesinden 140 akçe, yulafın 26 kilesinden 78 akçe, orman resmînden 20 akçe, adet-i ağnamdan 50 akçe, bagat dönümünden 6 akçe ve niyâbet vergisi adı altındaki vergilerden 102 akçe elde edilmektedir.⁸⁸

2.1.10. Kabasakal Köyü

Kabasakal köyü Sultan Süleyman Han'ın Yenice-î Karasu nahîyesine tabii dokuzuncu vakıf köyüdür. Köyde sadece müslüman hane bulunmaktadır. 29 müslüman hâne bulunmaktadır. 5'i çift, 4'ü bennâk, 15'i mücerred ve 3'ü ise cemaati yagciyan olarak kaydedilmektedir.

Kabasakal köyünden toplam 1.161 akçe gelir elde edilmektedir. Müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe, 4 bennâktan 49 akçe, 2 nîm çiftten 22 akçe, 15 mücerredten 90 akçe ve yagciyan cemaatindeki 3 çiftten 36 akçe alınmaktadır. Bu gelirin 100 akçesi niyâbet resmî arus, deştbanî ve tapuu zemîn vergilerinden sağlanmaktadır. Âdet-i ağnam 'dan 74 akçe, sazlık resmînden 20 akçe, buğdayın 22 kilesinden 220 akçe, arpanın 21 kilesinden 84 akçe, çavdarın 4 kilesinden 16 akçe, yulafın 45 akçesinden 130 akçe, ketenden 86 akçe ve bagat dönümünden 80 akçe elde edilmektedir.⁸⁹

⁸⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 25b.

⁸⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 25b.

2.1.11. Köprü / Yenicelü Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Sultan Süleyman Han'ın onuncu vakıf köyü Köprü/Yenicelü köyü olmaktadır. Köprü köyü, müslümanan, köprüciyân, yörügân ve tuzciyân cema'ati olarak tasnif edilmektedir. Köyde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise toplam 111 hâne bulunmaktadır. Bunların 72 çift bulunur ve 49 çifti köprüciyânlardan oluşmaktadır. 2 bennâk bulunur bunların 1'i köprüciyânlardan olmaktadır. 33 mücerredin 29'u köprüciyânlardan oluşmaktadır. Köyde 2 yörük çifti ve 2 de bennâk kayıtlıdır. Tuzciyân cemaati 11 hâne olarak kaydedilmektedir.

Köyden vakfa en fazla gelir Köprücü çiftine ait olarak 1.584 akçe olmaktadır. 72 çiftten 1.584 akçe, 2 bennâktan 24 akçe, 33 mücerreden 198 akçe, Yörüklerin 2 çiftinden 24 akçe ve 2 bennâktan 12 akçe alınmaktadır. En fazla üretilen ürün ise şıra ve elma öşrî olmakla birlikte 3.500 akçe elde edilmektedir. Buğdayın 110kilesinden 1.100 akçe, arpanın 250kilesinden 1.000 akçe, darının 50 kilesinden 200 akçe, çavdarın 250 kilesinden 1.000 akçe, yulafın 15 kilesinden 45 akçe, bagat dönümünden 400 akçe, bostan resmînden 30 akçe, ketenden 500 akçe, pare hâsilinden 50 akçe, adet-i ağnamdan 800 akçe, güvâreden 50 akçe, Halil Çelebi'nin kışlağından 20 akçe, niyâbet vergilerinden 555 akçe elde edilmektedir. Köprü köyünden vakfa elde edilen toplam gelir 11.092 akçeyi bulmaktadır.⁹⁰

2.1.12. Avşar Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Sultan Süleyman Han vakıfları içinde bulunan on birinci köy Avşar köyüdür. Avşar köyünde gayrimüslim nüfus kaydı bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise müslüman ve köprüciyân olarak tasnif edilmiştir. Burada kayıtlı 162 müslüman hâne bulunmaktadır. 69'u çift ve 12'si ise mücerred olarak kayıt edilmiştir. Diğer 81 hânedede ise Yörükler yer almaktadır. 52'si çift-î Yörük ve 29'u ise mücerred olarak kayıt edilmiştir.

Köyde vakıf için elde edilen toplam 8.244 akçe bulunmaktadır. Raîyyet kulluğu ile müslümanlardan 69 çiftten 1.518 akçe, 12 mücerreden 72 akçe

⁹⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 26b.

alınmaktadır. Ayrıca köyde Yörüklerin 52 çiftinden 625 akçe alınırken 29 mücerred de kayıtlıdır. Bu gelirin içinde en fazla paya sahip olarak buğdayın 270 kilesinden 2.700 akçe elde edilmektedir. Onu takip eden arpanın 260 kilesinden 1.040 akçe ve darının 200 kilesinden ise 800 akçe olarak köyde en fazla üretilen ürünler arasındadır. Bunlar dışında köyün gelirlerini oluşturan çavdarın 8 kilesinden 32 akçe, yulafın 10 kilesinden 30 akçe, pamuktan 100 akçe, ağıl resmînden 34 akçe, bostan resmînden 20 akçe, meyve öşrînden 20 akçe, sazlık resmînden 50 akçe, bagattan 300 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe ve niyâbet vergilerinden 700 akçe alınmaktadır. Avşar köyü ekinliği olarak Eyub oğulları mezraâsı kullanılmaktadır.⁹¹

2.1.13. Savlı Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine tabii olan Savlı köyü Sultan Süleyman Han'ın on ikinci köyü olmaktadır. Köyde gayrimüslim hâne kaydı bulunmamaktadır. Müslüman hâne ise 3 çift, 5 bennâk, 6 mücerred olarak kaydedilmiştir.

Savlı köyünden vakıf için toplam 1.112 akçe elde edilmektedir. Bu gelir müslüman reayadan raiyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 5 bennâktan 60 akçe, 6 mücerreden ise 36 akçe alınmaktadır. Köyden alınan diğer vergiler ise, buğdayın 35 kilesinden 350 akçe, arpanın 35 kilesinden 140 akçe, çavdarın 35 kilesinden 140 akçe, yulafın 35 kilesinden 110 akçe, müslümanlardan alınan bagat dönümünden 40 akçe, adet-i ağnamdan 150 akçe ve niyâbet gibi vergilerden 25 akçe alınmaktadır.⁹²

2.1.14. Delioğlu Mezraâsı

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Delioğlu mezraâsında yetiştirilen ürünlerden Sultan Süleyman Han vakfına vakfedilmektedir. Koçi köyünde bulunan Delioğlu mezraâsında çeltükciyânlardan ikişer akçe resîm alınmaktadır. Mezraâdan elde edilen toplam gelir ise 972 akçe olmaktadır. Mezraânın bu gelirleri buğdayın 55 kilesinden 550 akçe, darının 20 kilesinden 80 akçe, arpanın 20 kilesinden 80 akçe, yulafın 15 kilesinden 45 akçe, çavdarın 20 kilesinden 80 akçe, bagat resmînden 8

⁹¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 27b.

⁹² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 27b.

akçe, ketenden 88 akçe, orman resmînden 5 akçe, böğrölce nakdînden 6 akçe ve çeltükciyan resmînden 30 akçe elde edilmektedir.⁹³

2.1.15. Kassab-Mustafa Mezraâsı

Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Kassab-Mustafa mezraâsı Sultan Süleyman Han vakıfları içinde bulunmaktadır. Mezraâda gagyrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 3 çift, 6 bennâk ve 10 mücerred bulunmaktadır.

Kassab-Mustafa mezraâsından toplam 2.388 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 6 bennâktan 74 akçe ve 10 mücerredden 60 akçe alınmaktadır. Mezraâda yetiştirilen buğdayın 100 kilesinden 1.000 akçe, çavdarın 20 kilesinden 80 akçe, ketenden 200 akçe, darının 20 kilesinden 80 akçe, böğrölcenin 2 kilesinden 20 akçe, yulafın 20 kilesinden 60 akçe, arpanın 4 kilesinden 80 akçe ve bostan resmînden 100 akçe, kovan öşrînden 100 akçe alınmaktadır. Bunların dışından adet-î ağnamdan 170 akçe ve niyâbet vergilerinden 180 akçe alınmaktadır. Mezraâda harap olmuş 3 bab asiyabı kaydı bulunmaktadır.⁹⁴

Ek Belge - 2

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan köylerde yaşanmış bir olayın ek belge şeklinde hüccet bulunmaktadır. Bu belge Mustafa mührüyle H. Rebi'î'l-ahir 1132 (M. 11 Şubat 1623) tarihinde yazılmış bulunmaktadır. Sultan Süleyman Han'a ait Savlı köyü yakınlarında gerçekleşen olay üzerine bir toplantı düzenlenmiş ve bu toplantıya da köyün ahalilerinden; El-hacc İbrahim Ağa ibni Hasan Efendi, Ahmed Beşe ibni Yusuf ve onun kardeşi Hasan Beşe, Günbeoğlu İbrahim, Debbağ Mustafa bin Yusuf, Abdülkerim Dede ve onun oğlu Mehmed, Mustafa bin Recep, Koca Mehmed bin Hasan Efendi, Ayvaz bin Abdullah ve köyün zabiti olan Bayram Ağa ibni Mumcu Ali Ağa ve akranları. Buna binaen mer'a olan yerlerin tarlalara karışmaması için mer'ayı belirlemek için daha önce bir ferman buyrulmuş ve bu

⁹³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 28a.

⁹⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 28a.

fermana göre; ihtiyar, güvenilir Müslümanların ihbarları ve izni şer'le bu köyün havalisinde olan İsketiye yolunda başlayan ve orada El-hacc Ömerzâde'nin tarlası ve oradan da Kulfaloğlu Mustafa Beşe'nin çayırı ve oradan Abdussamed ile El-hacc Şabanoğulları'nın çayırı ve oradan Balıklı nehri ve oradan da Eski Köprü yolu ile geçilen İsketiye yolunda son bulan sınırları belirlenmiş ve tahminen 250 dönüm olan mer'alarda hayvanları otlanıp ve oranın otundan, suyundan yararlanmaktadır. Köyde bulunan Bayram Ağa ise olan yerlerde ziraat etmektedir. Bu durum ise diğer kişilerin hayvanlarını otlatılmasına engel olmakta ve onların haklarına tecavüz edildiğinden onu def etmek için uyulması gereken bir ferman buyrulmaktadır. Bayram Ağa'ya sual ile bu yapılan haklarına tecavüzü durdurmak istediklerinden bu durum şikâyet edilmektedir. Bayram Ağa ise bu 250 dönüm olan yerlerin mer'aları olduklarını bilmediğini ve davacılarla uzlaşmak için de delil isteyerek bunun için de şahid istemiştir. Bu durum için Boyacılar köyü sakinlerinden Mehmed Efendi ibni El-hacc Ömer, Hüseyin Efendi ibni Abdullah, Osman Beşe ibni Abdurrahman, Recep Dede ibni Ali ve kasaba halkından Süleyman Dede ibni Mehmed ve Uzun Mustafa bin Mehmed, Hüssam Efendizâde Ali Beşe, El-Hacc Ali bin Mustafa, Hasan Dede ve Kavakçı Mehmed; Havuciler köyünden ise, Es-Seyyid Mehmed Çelebi ibni Osman, Osman Çelebi ibni Halil ve kardeşi Ömer ile Ahmed Beşe ibni Hasan; Hamidlu köyünden ise, Hasan bin Mehmed; Müsellem köyünden ibni Mustafa, Osman Çelebi ibni Mehmed, Halil Havace ibni Mehmed ve Ahi Çelebi ahalisinden Hasan bin Ebubekir; Musa-Fakılar köyünden, Koca Abdurrahman Dede Mehmed Havace ibni Osman ve Halil Beşe gibi kişiler şahid oldukları için durumu gözlemlemeye gitmişlerdir. Bu belgeye göre; İskete yolundan başlayarak El-Hacc Ömerzâde tarlasının oradan Kulfaloğlu Mustafa Beşe'nin çayırının oradan Abdussamedzâde El-hacc Şabanoğulları çayırının oradan Balıklı nehri ve oradan Eski Köprü yolu son bulan İskete yolundan sınırlandırılmış ve tahminen 250 dönümün mevzi'isinde ahalilerin eski mer'a yerleri hayvanların otlama yeri olup burasının da otundan ve suyundan faydalanabilecekleri uygun görülmüştür.

Şuhûdu'l-Hâl

Fahrü'l-akrân Süleyman Ağa ibni Hüseyin an kasaba

Fahrü'l-eşbâh Mustafa ibni Ali Ağa

Fahrü'l- Ahmed Ağa bin ... an kasaba
Mevlânâ Es-Seyyid Abdülbaki Efendi İbrahim an kasaba
Mevlânâ Halil Efendi ibni Mehmed an kasaba
El-hâcc Hasan Ağa ibni Ali Efendi an kasab
Fahrü's-sâdât vekîl-i nakîbü'l-eşrâf Hüseyin Çelebi
Mevlânâ Mustafa Efendi an kasaba
Mustafa Beşe ibni Hasan Çavuş an kasaba
Mevlânâ El-hâcc Abdullah Efendi an İstanbul
Kara İbrahim Dede an kasaba
Bıyıklıoğlu Ahmed an Boyacılar
Mustafa bin Süleyman an Karagöz
Recepbeyoğlu Mustafa an Karagöz
Ali Dede ibni Bayram Ağa
Hüseyin Çelebi An İstanbul
Fıkıoğlu Recep an Boyacılar
Veli Hüsam
Ahmed bin Hüseyin an Hamidlu
Ali Dede ibni Habib an Boyacılar
İbrahim Çelebi ibni Hüseyin an kasaba
Abdullah Beşe ibni Hasan an kasaba
Hasan An kasaba
Muhsin Mehmed ibni Musa
Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

Üçüncü ek belgeye göre Sultan Süleyman Han vakıflarından olan sözü edilen Savlı köyünde bulunan bazı mer'a ve otlak yerlerin eski sınırlarının belirsiz olmasıyla birlikte bu yerlerin sınırlarının yeniden belirtilip defter-i hakaniyeye kayıd edilerek fermân-ı âlî gönderilmesi Sultan'dan arz edilmiştir. Bunun üzerine H. 19 Şaban 1132/M. 26 Haziran 1720 yılında kanuna uygun bir şekilde belirlenip defter-i hakaniyeye kayıd edilmesi buyurulmuştur.

2.2. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI

Sultan II. Bayezîd Han vakıflarına bağlı 18 köy 1 tane de zâviye bulunmaktadır. Bu köyler İskete köyü ve bu köyün sınırları içinde bulunan, Kiçi-İlyas, Yorgan, Çakırlu (Küreciler), Tirkeş köyleri bulunmakla birlikte diğerleri ise Musa-Fakılar, Oruzlu, Şerefü'ddin, Hamidlü, Çomaklı, Aliciler, Koyun Yakublu, Poladlı, Nareste, Bayramlı, Koca Mahmudlu, Koyun ve Korucu köyleri ve Derviş İvaz Zaviyesi bulunmaktadır. Bu köylerden Sultan Bayezîd vakıflarına toplam gelir olarak 166.459 akçe elde edilmektedir.

2.2.1. İskete Köyü

Bayezid Han'ın vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesinde bulunan ilk köy İskete köyüdür. İskete köyü, 416 numaralı Evkâf defterinde müslümanan ve Kıbtîyân cema'ati olarak gayrimüslimlerde ise; Malkar-Papa Ayoçi, Baligân, Dimo-Niko-Papa Yanni, Papa Yanni, Papa Bali, Paneliçe, Papa Ayolo, Papa Aya-Todor, Papa Ayanom mahalleleri ve mücerredânları ile dalyanciyân adı altında tasnif edilmektedir. Müslüman nüfus olarak 16 bennâk ve 10 mücerred bulunurken kıbtîyân cema'atinde ise 47 neferan kayıtlıdır. Köyde gebrân nüfus ise 591 hâne ve 532 mücerred olarak kayıtlıdır. Bu gebrân nüfusun tasnif edildiği mahallelere bakarsak eğer Malkar ve Papa Ayoçi mahallesinde 87 hâne ve 96 mücerred bulunmaktadır. İkinci mahalle olan Baligan mahallesinde 99 hâne ve 40 mücerred, üçüncü mahalle olan Dimo-Niko-Papa Yani mahallesinde 77 hâne ve 65 mücerred, dördüncü mahalle olan Papa Yani mahallesinde 61 hâne ve 41 mücerred, beşinci mahalle olan Papa Yanni Uruz mahallesinde 64 hâne ve 53 mücerred, altıncı mahalle olan Paneliçe

mahallesinde 84 hâne ve 119 mücerred, yedinci mahalle olan Papa Ayolo mahallesinde 69 hâne ve 49 mücerred, sekizinci mahalle olan Papa Aya Todor mahallesinde 80 hâne ve 69 mücerred, dokuzuncu mahalle olan Papa Ayanom mahallesinde 14 hâne kayıt edilmiştir 14 hâne olarak ise Dalyanciyân kaydedilmiştir.

İskete köyünden toplam 97.977 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir ise raiyyet kulluğu ile 10 mücerreden 60 akçe ve ispençe usûlü ile 591 hânedan 12.775 akçe ve 532 mücerreden 13.325 akçe elde edilmektedir. Ayrıca 47 kıbtîyan neferânlarından 1.175 akçe alınmıştır. Köyün diğer gelirleri olan galat ve hububat mahsûlünden 4.000 akçe, ipekten 3.500 akçe, bagat dönümünden 30.000 akçe, kenevirden 350 akçe, keyl bacından 10.000 akçe, zeytin öşrinden 1.600 akçe, zağferan öşrinden 100 akçe ve niyâbet vergilerinden 600 akçe elde edilmektedir. Ayoli-Yorgo manastırı da vakfa 300 akçe vakfetmektedir. Ayrıca İskete köyünün gelirleri arasında sim madeninden 200 akçe, 69 bab asiyabdan da 1.800 akçe ve neferândan elde edilen bac-ı pazarı, bac-ı kantar, bac-ı payı gibi vergilerden 15.000 akçe, Perav mevzînde Aya-İlyas köyünde yapılan ziraatlerden 500 akçe ve mal-ı gaib, beytü’lmal ve mevkuftan 500 akçe elde edilmektedir.⁹⁵

2.2.1.1. Kiçi-İlyas Köyü

Bayezîd Han’ın Yenice-î Karasu’da bulunan vakıf köyü olan Kiçi-İlyas köyü İskete köyü sınırları içinde bulunmaktadır. Köyde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman reaya ise 53 hâne olarak kayıtlıdır. Bunların 11’i çift, 2’si nim-çift, 19’u bennâk ve 21’i ise mücerred olarak kaydedilmiştir.

Kiçi-İlyas köyünün Sultan Bayezîd Han vakfı için toplam geliri 2.200 akçe olmaktadır. Bu gelir raiyyet kulluğundan 11 çiftten 242 akçe, 2 nim-çiftten 22 akçe, 19 bennâktan 218 akçe, 21 mücerreden 126 akçe alınarak ve köyde buğdayın 17 kilesinden 170 akçe, darının 10 kilesinden 40 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 10 akçe, yulafın 12 akçesinden 48 akçe, çavdarın 16 kilesinden 64 akçe, güvâreden 120 akçe,

⁹⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 36a-36b.

meyve öşrinden 180 akçe, adet-i ağnamdan 700 akçe, cevizden 30 akçe, bagat resmînden 20 ve niyâbet vergilerinden 210 akçe elde edilmektedir.⁹⁶

2.2.1.2. Yorgan Köyü

Yorgan köyü Bayezid Han'ın Yenice-î Karasu nahîyesinde bulunan İksante köyü sınırları içinde bulunmaktadır. Yorgan köyünde 3 müslüman bennâk olarak kayıtlıken gayrimüslim hâne olarak ise 21 hâne, 28 mücerred kayıtlıdır.

Yorgan köyünden Bayezid Han vakfi için elde edilen gelir toplam 3.707 akçe olmaktadır. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 3 bennâktan 36 akçe ce gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 21 hânedan 525 akçe ve 28 mücerreden 700 akçe alınmaktadır. Buğdayın 18 kilesinden 180 akçe, darının 5 kilesinden 20 akçe, arpa ve yulafın 4 kilesinden 16 akçe, çavdarın 35 kilesinden 140 akçe ve güvâre öşrinden 110 akçe elde edilmektedir. Ayrıca 1.700 akçe adet-î ağnam vergisinden elde edilirken, 100 akçe hınzır ve bojik vergisi, 180 akçesi ise resmî arus, deştbanî ve tapuu zemîn vergilerinden elde edilmektedir.⁹⁷

2.2.1.3. Çakırlu/Küreciler Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Çakırlu köyü 69 müslüman hâneye sahip bir köydür. 12'si çift, 15'i bennâk ve 32'si ise mücerred olarak kaydedilmiştir. Köyde gayrimüslim reaya bulunmamaktadır.

Çakırlu köyünden vakfa toplam 3.703 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 12 çiftten 264 akçe, 15 bennâktan 180 akçe ve 42 mücerreden 252 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 100 kilesinden 1.000 akçe, arpanın 50 kilesinden 200 akçe, darının 20 kilesinden 80 akçe, çavdarın 10 kilesinden 40 akçe, yulafın 5 kilesinden 20 akçe, bagat resmînden 250 akçe, güvâre öşrinden 150 akçe, armut öşrinden 125 akçe, kireç fırınından 260 akçe, adet-i

⁹⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 37a.

⁹⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 37a.

ağnamdan 500 akçe ve niyâbet gibi vergilerden 382 akçe alınarak elde edilmektedir.⁹⁸

2.2.1.4. Tirkeş Köyü

Tirkeş Köyü, Bayezid Han vakıflarından olan İskete köyü sınırları içinde bulunmaktadır. Tirkeş köyünde 23 müslüman hâne ve 11 gayrimüslim hâne bulunmaktadır. Müslüman hânenin 6'sı çift, 4'ü bennâk, 13'ü ise mücerred olarak kayıtlıdır. Gayrimüslim reayanın ise 7'si hâne ve 4'ü mücerred olarak kayıtlıdır.

Tirkeş köyünden vakfa toplam 2.478 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 6 çiftten 132 akçe, 4 bennâktan 48 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 7 hânedan 100 akçe, 4 mücerredten 175 akçe alınmaktadır. Köyün gelirleri arasında buğrdayın 30 kilesinden 300 akçe, mahlûtun 40 kilesinden 160 akçe, adet-i ağnamdan 800 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, güvâre öşrînden 60 akçe, keten, besâtin ve meyveden 160 akçe, müslümanlardan alınan bagat dönümünden 35 akçe ve gayrimüslimlerden alınan bagat dönümünden 100 akçe elde edilmektedir.⁹⁹

2.2.2. Musa-Fakılar Köyü

Bayezîd Han vakıf köylerinden olan Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Musa-Fakılar köyünde 49 müslüman hane kayıtlıdır. 22'si çift, 6'sı bennâk, 2'si nim ve 19'u mücerred olarak kaydedilmiştir.

Musa-Fakılar köyünden toplam 3.084 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raiyyet kulluğu ile 22 çiftten 484 akçe, 6 bennâktan 72 akçe, 2 nim-çiftten 22 akçe ve 19 mücerredten 114 akçe alınmaktadır. Bunun yanında buğdayın 50 kilesinden 500 akçe, arpanın 23 kilesinden 92 akçe, çavdarın 10 kilesinden 40 akçe, darının 20 kilesinden 80 akçe, yulafın 3 kilesinden 12 akçe, bagattan 213 akçe, keten ve güvâreden 135'er akçe, adet-i ağnamdan 590 akçe, orman resmînden 197 akçe

⁹⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 37b.

⁹⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 38a.

alınmaktadır. Ayrıca pare hâsılından 20 akçe ve niyâbet vergilerinden 378 akçe elde edilmektedir.¹⁰⁰

2.2.3. Orozlu Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Orozlu köyünde 40 müslüman hâne kayıtlıdır. Bu hânenin 19'u çift, 1'i nim, 7'si bennâk ve 13'ü mücerred olarak kaydedilmiştir.

Orozlu köyünden vakfa 2.228 akçe gelir elde edilmektedir. Orozlu köyünden elde edilen bu gelir raîyyet kulluğu ile 19 çiftten 318 akçe, 1 nim-çiftten 11 akçe, 7 bennâktan 84 akçe, 15 mücerreden 78 akçe, köyde ekilen buğdayın 60 kilesinden 600 akçe, arpanın 60 kilesinden 240 akçe, çavdar ve darının 6 kilesinden 24 akçe, yulafın 12 kilesinden 48 akçe, güvâre ve bagattan 140'ar akçe, adet-i ağnamdan 280 akçe, pamuktan 15 akçe, pare hâsılından 12 akçe, ormandan 28 akçe, bostandan 10 akçe ve niyâbet resîmlerinden 150 akçe alınmaktadır.¹⁰¹

2.2.4. Şerefü'd-din Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı 47 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunların 11'i çift, 26'sı bennâk, 10'u mücerred olarak sınıflandırılmıştır. Köyde gayrimüslim nüfus yoktur.

Şerefü'd-din köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 11 çiftten 232 akçe, 26 bennâktan 312 akçe, 10 mücerreden 60 akçe ve buğdayın 30 kilesinden 300 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, çavdar ve darının 40 kilesinden 160 akçe, arpanın 30 kilesinden 120 akçe, güvâreden 60 akçe, bagat resmînden 50 akçe, ceviz öşrînden 30 akçe, bostan ve çayır resîmlerinden 20'şer akçe, giyâhtan 11 akçe ve keten öşrînden 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Köyün toplam geliri 1.785 akçe olmaktadır.¹⁰²

¹⁰⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 38b.

¹⁰¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 38b.

¹⁰² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 39a.

2.2.5. Hamidlü Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Hamidlü köyünde 53 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunların 24'ü çift, 12'si bennâk ve 17'si ise mücerred olarak kayıt edilmiştir. Köyde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır.

Hamidlü köyünden vakıf için toplam 3.436 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelirler raîyyet kulluğu ile 24 çiftten 528 akçe, 12 bennâktan 144 akçe, 17 mücerreden 102 akçe ve buğdayın 107 kilesinden 1.070 akçe, arpanın 70 kilesinden 280 akçe, çavdar ve darının 70 kilesinden 280 akçe, yulafın 10 kilesinden 40 akçe, kovan öşrînden 70 akçe, bagat dönümünden 300 akçe, pare hâsılından 20 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, orman resmînden 92 akçe, bostan resmînden 10 akçe ve niyâbet gibi vergilerden 100 alınarak elde edilmektedir.¹⁰³

2.2.6. Çomaklı Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan, Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Çomaklı köyünde 48 müslüman hâne bulunmakta gayrimüslim hâne ise bulunmamaktadır. 48 müslüman hânenin 22'si çift, 3'ü nim, 14'ü bennâk ve 9'u ise mücerred olarak kayıtlıdır.

Köyden vakıf için toplam 2.774 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğuyla 22 çiftten 484 akçe, 3 nîm-çiftten 33 akçe, 14 bennâktan 168 akçe, 9 mücerreden 54 akçe ve buğdayın 60 kilesinden 600 akçe, arpanın 30 kilesinden 120 akçe, darının 40 kilesinden 160 akçe, çavdarın 30 kilesinden 80 akçe, kovan öşrînden 60 akçe, bagat resmînden 40 akçe, adet-î ağnamdan 470 akçe, pamuk öşrînden 30 akçe, bostan resmînden 36 akçe, armut öşrînden 120 akçe, niyâbet vergilerinden 130 akçe ve Derviş İvaz zavîyesinin mahsûlünden 30 akçe alınarak elde edilmektedir.¹⁰⁴

¹⁰³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 39b.

¹⁰⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 40a.

2.2.6.1. Derviş İvaz Zaviyesi

Çomaklı köyüne bağlı Akpınar mevzi'inde bulunan Derviş İvaz zaviyesi cemaat ve çiftlik olarak tasniflendirilmiştir.

Derviş İvaz zaviyesinin mahsûlü 30 akçe olarak kaydedilmekte ve Çomaklı köyüne vakfedilmektedir. Derviş İvaz zaviyesinde 17 nefer mütemekkîn kaydedilmiştir.

“An maktu’a fi sene 30”¹⁰⁵

2.2.7. Aliciler Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıfları içinde yer alan Yenice-î Karasu nahîyesine tabii’ Aliciler köyünde 70 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunun 30 hânesi mücerredan olarak ayrılmıştır. 27’si mücerred, 3’ü ise bennâk olarak kayıtlıdır. Diğer 37’si ise çift, 3’ü ise nîm olarak kayıt edilmiştir.

Aliciler köyünden vakıf için toplam 3.744 akçe elde edilmektedir. 37 çiftten 814 akçe, 3 nîm-çiftten 33 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 27 mücerredden 162 akçe raîyyet kulluğu ile elde edilirken bu gelirin 1.000 akçesi buğday, 40 akçesi arpa, 80 akçesi çavdar, 40 akçesi yulaf, 200 akçesi kovan gibi öşürlerden elde edilirken bunların yanında 200 akçe bagat resmî, 50 akçe otlak resmî, 30 akçe bostan resmî, 1.030 akçe adet-i ağnam ve 100 akçe ise niyâbet adı altındaki vergilerden elde edilmektedir.¹⁰⁶

2.2.8. Koyun-Yakublu Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıfları içinde yer alan, Yenice-î Karasu nahîyesine tabii’ Koyun-Yakublu köyünde 41 müslüman hâne bulunmaktadır. 41 müslüman hânenin 13’ü yörük cemaatidir. 7’si yörügân çifti ve 6’sı ise mücerredir. Kalan diğer hânenin ise 20’si mücerred, 8’i bennâk olarak kaydedilmiştir.

¹⁰⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 40a.

¹⁰⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 40b.

Koyun-Yakublu köyünden toplam 3.379 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin bir kısmı bagat resmînden elde edilirken büyük bir kısmını sağlayan adet-î ağnam vergisinden sağlanmaktadır. Bagat resmînden 590 akçe, adet-i ağnamdan 2.360 akçe ve niyâbet gibi vergilerden 129 akçe elde edilmektedir. Kalan gelir ise raîyyet kulluğu ile 8 bennâktan 96 akçe, 20 mücerredten 120 akçe, 7 çift yörükten 84 akçe alınmaktadır.¹⁰⁷

2.2.9. Poladlı Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan, Yenice-î Karasu nahîyesine tabii' Poladlı köyünde 40 çift, 34 bennâk, 1 nîm ve 32 mücerred kayıtlıdır. Gayrimüslim hâne bulunmamaktadır.

Poladlı köyünden toplam 6.881 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğuyla 40 çiftten 880 akçe, 1 nîm-çiftten 11 akçe, 33 bennâktan 396 akçe, 31 mücerredten 186 akçe ve buğdayın 210 kilesinden 2.100 akçe, arpanın 70 kilesinden 280 akçe, yulafın 6 kilesinden 24 akçe, çavdarın 37 kilesinden 148 akçe, darının 30 kilesinden 120 akçe, güvâre öşrinden 30 akçe, ketenden 20 akçe, bostan ve meyveden 10 'ar akçe, orman resmînden 100 akçe, bagat resmînden 216 akçe, pare hâsılından 20 akçe, adet-i ağnamdan 2.100 akçe, Hacı Hüseyin'den alınan orman resmînden 30 akçe ve niyâbet vergilerinden 200 akçe elde edilmektedir.¹⁰⁸

2.2.10. Nareste Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesine tabii' Nareste köyü müslümanan ve kıbtîyan cemaati olarak tasnif edilmektedir. Köyde kayıtlı 53 müslüman hâne bulunmaktadır. 9'u çift, 15'i bennâk ve 29'u mücerred olarak kayıtlıdır. Kıbtîyan cemaatinde ise 9 hâne bulunmakta ve 198 resmî olmaktadır.

¹⁰⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 41a.

¹⁰⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 41b.

Nareste köyünden toplam 2.514 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir ise raiyyet kulluğu ile 9 çiftten 198 akçe, 15 bennâktan 180 akçe, 29 mücerreden 174 akçe ve kıbtîyanlardan 198 akçe elde edilmektedir. Bunun yanında 350 akçe 35 kile buğday, 160 akçe 40 kile arpa, 120 akçe 30 kile çavdar, 34 akçe 6 kile yulaftan elde edilmektedir. Bagat resmînden 100 akçe, güvâre resmînden 85 akçe, bostan resmînden 5 akçe, çayır resmînden 35 akçe, orman resmînden 22 akçe, asiyâb resîmlerinden ise 75 akçe elde edilmektedir. Vakıf köyünde Mehmed bin Kavli dede bahçesinden 18 akçe ve çömlek fırınından 150 akçe elde edilmektedir. Ayrıca niyâbet vergilerinden 200 akçe ve pare hâsılından 20 akçe elde edilmektedir.¹⁰⁹

2.2.11. Bayramlı Köyü

Sultan Bayezid Han vakıflarına ait olan, Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Bayramlı köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman hâne olarak 76 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunların 25'i çift, 3'ü nîm, 8'i bennâk ve 40 mücerred olarak kayıtlıdır.

Bayramlı köyü gelirleri raiyyet kulluğu ile 25 çiftten 550 akçe, 3 nîm-çiftten 33 akçe, 8 bennâktan 96 akçe, 40 mücerreden 240 akçe ve buğdayın 100 kilesinden 1.000 akçe, adet-i ağnamdan 350 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, arpanın 60 kilesinden 240 akçe, çavdarın 60 kilesinden 240 akçe, bagat resmînden 100 akçe, giyâhtan 90 akçe, darının 10 kilesinden 40 akçe, güvâre resmînden 40 akçe, yulafın 5 kilesinden 20 akçe ve bostan resmînden 15 akçe, pamuktan 10 akçe ve pare hâsılından 20 akçe alınarak elde edilmektedir. Bayramlı köyünün toplam geliri 3.284 akçe olmaktadır.¹¹⁰

2.2.12. Koca Mahmudlu Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan, Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı Koca Mahmudlu köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise 11 çift, 6 bennâk ve 15 mücerred olarak kaydedilmektedir.

¹⁰⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 42a.

¹¹⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 42b.

Koca Mahmudlu köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 11 çiftten 242 akçe, 6 bennâktan 72 akçe, 15 mücerreden 90 akçe ve buğdayın 160 kilesinden 1.600 akçe, adet-i ağnamdan 792 akçe, arpanın 120 kilesinden 480 akçe, niyâbet vergilerinden 350 akçe, bagat resmînden 288 akçe, güvâre öşrî ve orman resmînden 150'şer akçe, çavdarın 36 kilesinden 144 akçe, yulafın 5 kilesinden 20 akçe, darının 5 kilesinden 20 akçe ve pare hâsılından 75 akçe alınmaktadır. Koca Mahmudlu köyünden vakfa toplam 4.473 akçe gelir elde edilmektedir.¹¹¹

2.2.13. Koyun Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine tabii olan Koyun köyü Sultan Bayezîd Han'ın vakıf köylerinden olmaktadır. Koyun köyü 416 numaralı deftere göre müslümanân, gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Köyde 2 bennâk ve 3 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 81 hâne, 60 mücerred ve 1 baştina bulunmaktadır.

Koyun köyünden vakfa toplam 19.245 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 2 bennâktan 24 akçe, 3 mücerreden 18 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 81 hânedan 2.025 akçe, 60 mücerreden 1.500 akçe, 1 baştinadan 25 akçe alınmaktadır. Bu gelir köyde en fazla gelir olarak bagat resmînden 12.000 akçe, 3 asiyabtan 75 akçe, bahçe zemîni ve berg-î dut resmînden 1.000 akçe ve niyâbet vergilerinden 600 akçe elde edilmektedir. Bunların dışında buğdayın 45 kilesinden 450 akçe, arpanın 7 kilesinden 28 akçe, çavdarın 12 kilesinden 48 akçe, darının 60 kilesinden 240 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, badem öşrînden 100 akçe, asiyab ve hıncırdan 700 akçe alınarak elde edilmektedir.¹¹²

2.2.14. Korucu Köyü

Sultan Bayezîd Han'ın Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı vakıf köyü Korucu köyüdür. Kozluca köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman hâne olarak ise 20 çift, 11 bennâk, 22 mücerred ve 11 yörük bennâk bulunmaktadır.

¹¹¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 42b-43a.

¹¹² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 43b.

Korucu köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 20 çiftten 440 akçe, 11 bennâktan 132 akçe 22 mücerreden 132 akçe ve 11 yörük bennâktan 66 akçe elde edilmektedir. Kalan gelirler ise buğdayın 80 kilesinden 800 akçe, darının 60 kilesinden 240 akçe, çavdarın 20 kilesinden 80 akçe, arpanın 50 kilesinden 200 akçe, kovan öşrînden 40 akçe, bagattan 150 akçe, bostandan 20 akçe, meyve öşrînden 40 akçe, adet-i ağnamdan 600 akçe ve niyâbet vergilerinden 300 akçe elde edilmektedir. Korucu köyünün toplam geliri 3.240 akçe olmaktadır.¹¹³

2.3. MUSTAFA PAŞA VAKIFLARI

Koca Mustafa Paşa, II. Bayezîd döneminde 1502 yılında vezîr olarak 1506 yılında da vezîriâzamlığa yükselmiş bulunmaktadır.¹¹⁴ Koca Mustafa Paşa'nın Yenice-î Karasu nahîyesine tabii üç köy bulunmaktadır. Bunlar; Kızılca köy, Delü Bedürlü ve Kara veys köyleridir.

2.3.1. Kızılca Köy

Yenice-î Karasu nahîyesine tabii olan Kızılca köyü, Mustafa Paşa'nın vakıf köylerinin ilkidir. Köyde müslüman hâne olarak 29 çift, 34 bennâk, 26 mücerred ve 2 nim kayıtlıdır.

Kızılca köyünden vakfa 6.904 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 29 çiftten 638 akçe, 34 bennâktan 408 akçe, 26 mücerreden 156 akçe, 2 nîm-çiftten 22 akçe ve buğdayın 180 kilesinden 1.800 akçe, arpanın 120 kilesinden 480 akçe, yulafın 10 kilesinden 40 akçe, adet-i ağnamdan 700 akçe, güvâre resmînden 230 akçe, bagat resmînden 300 akçe, bostan resmînden 100 akçe, piyaz öşrînden 10 akçe, çavdar ve darının 80 kilesinden 320 akçe, giyâhtan 750 akçe, cevizden 20 akçe, kerevizden 30 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe ve yave ile kaçgun resmînden 400 akçe gelir elde edilmektedir.¹¹⁵

¹¹³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 44a.

¹¹⁴ Feridun Emecen, "Koca Mustafa Paşa", TDVİA, C. 26., Ankara 2002, s. 131-133.

¹¹⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 44b-45a.

2.3.2. Delü Bedürlü Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine tabii olan Delü Bedürlü köyü Mustafa Paşa vakıflarının ikinci köyü olmaktadır. Delü Bedürlü köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman hâne olarak ise 8 çift, 24 bennâk ve 24 mücerred bulunmaktadır.

Delü Bedürlü köyünden toplam 4.267 akçelik gelir elde edilmektedir. Gelirin 179 kaçesi 8 çiftten, 288 akçesi 24 bennâktan ve 144 akçesi 24 mücerreden raîyyet kulluğu ile alınmaktadır. Köyden en fazla ise gelir adet-î ağnamdan sağlanır. 1.900 akçe elde edilmektedir. Yazlak ve kışlak resmînden 300 akçe ve niyabet gibi vergilerden de 300 akçe elde edilmektedir. Bunun dışında ise buğdayın 75 kilesinden 750 akçe, arpanın 25 kilesinden 100 akçe, çavdar ve darının 10 kilesinden 40 akçe, güvâreden 100 akçe, pamuktan 30 akçe, ketenden 16 akçe, peluttan 100 akçe ve berg-i dut resmînden 20 akçe alınmaktadır.¹¹⁶

2.3.3. Kara Veysi Köyü

Mustafa Paşa vakıflarından olan Yenice-î Karasu nahîyesine tabii köy Kara Veysi köyüdür. Köyde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman reaya ise müslümanan ve yörügân cemaati olarak tasnif edilmektedir. Köyde 32 çift, 1 nîm, 3 bennâk ve 1 mücerred bulunmaktadır. Yörügân cemaatinde ise 36 çift ve 1 bennâk bulunmaktadır.

Kara Veysi köyünden toplam 7.714 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğundan ve köyde ekilen ürünlerden elde edilmektedir. Raîyyet kulluğu ile 32 çiftten 74 akçe, 1 nim-çiftten 11 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 1 mücerreden 6 akçe ve yörügânlardan alınan 36 çiftten 432 akçe, 1 bennâktan 6 akçe alınmaktadır. Cevizden 5 akçe, yulafın 40 kilesinden 160 akçe, böğrülcenin 3 kilesinden 120 akçe, pamuktan 20 akçe, bostan resmînden 280 akçe, kışlak ve ağıl resmînden 130 akçe, güvâreden 112 akçe, sir ve piyazdan 86 akçe, bagat dönümünden 400 akçe, adet-i ağnamdan 70 akçe alınmaktadır. Hacı Baba zaviyesinden dönümü 25 olan çayırda 15 akçe, Mustafa Karaman tasarrufunda bulunan çayır mahsûlünden ise 60 akçe,

¹¹⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 45a.

köyde dalyan yakınlarında bulunan emrud ve monopolyeden 2.500 akçe, dalyan yakınlarında olan göl mahsûlünden 100 akçe ve yave, beytü'lmal ve gaib resîmlerinden 186 akçe alınmaktadır. Ayrıca köyde ekilen buğday, arpa, çavdar, darının defterde yazıldığı kısım hasar gördüğünden okunamamaktadır.¹¹⁷

2.4. AHİ ÇELEBİ EMLÂK VAKIFLARI

1432-1524 yılları arasında yaşamış olan Ahi Çelebi, II. Bayezîd ve I. Selim dönemlerinde hekimbaşılık yapmıştır.¹¹⁸ Ahî Çelebi'nin vakıfları içinde Yavuz Sultan Selim'den mülk olarak Yassı-ören köyü ve onun sınırları içinde bulunan 12 küçük köy ve 2 mezraa bulunmaktadır. Ahi Çelebi bu yöreleri aldıktan sonra bu yörelere daha fazla müslüman getirerek yerleştirmiş ve buraları Edirne'deki medresesi, mektebi ve İstanbul'daki camisine vakfetmiş bulunmaktadır.¹¹⁹ Bu köylerden Ahi Çelebi vakıflarına toplam 79.414 akçelik bir gelir elde edilmektedir.

2.4.1. Yassı-ören / Küçük Züncanî / Kozluca Köyü

Yenice-î Karasu nahîyesine tabii Yassı-ören diğer isimleriyle Küçük Züncânî/Kozluca köyü Ahi Çelebi vakıf köylerinden olmaktadır. Yassı-ören köyü 416 numaralı defterde müslümanân ve gebrân olarak tasnif edilmektedir. Bu köyde toplam 35 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunların 17'si çift, 18'i ise mücerred olarak kayıtlıdır. Yassı-ören köyünde gayrimüslim nüfus ise 15'i hâne ve 26'sı mücerred olarak kaydedilmiştir.

Yassı-ören köyünün gelirleri arasında galat ve hububat öşründen 1.000 akçe, adet-i ağnamdan 1.200 akçe, bagat resmînden 200 akçe, güvâre öşründen 150 akçe ve 2 bab asiyabtan 60 akçe gelir elde edilmektedir. Bunların dışında müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 17 çiftten 374 akçe, 18 mücerredten 108 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlü ile 15 hânedan 375 akçe, 26 mücerredten 650

¹¹⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 45b-46a.

¹¹⁸ Ali Haydar Bayat, "Ahî Çelebi, Mehmed", TDVİA, C. 1., İstanbul 1988, s.528-529.

¹¹⁹ Machiel Kiel, "Yenice-î Karasu", TDVİA, Cilt 43, İstanbul 2013, s. 443-445.

akçe ve niyâbet gibi vergilerden 20 gelir elde edilir. Yassı-ören köyünün vakfa toplam geliri 4.137 akçe olmaktadır.¹²⁰

2.4.1.1. Ramazan Bükü / Bela-Reka Köyü

Ahi Çelebi vakıflarından olan Ramazan bükü köyü, Yassı-ören köyü sınırlarında bulunan Yenice-î Karasu nahîyesine tabii bir köydür. Ramazan bükü köyünde 39 çift ve 60 mücerred müslüman nüfus kayıtlıdır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 3 gayrimüslim hâne bulunmaktadır.

Ramazan bükü köyünden vakıf için 4.388 akçe gelir sağlanmaktadır. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 39 çiftten 858 akçe, 60 mücerredten 360 akçe, gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 3 haneden 75 akçe alınmaktadır. Galat ve hububattan 1.000 akçe, kovandan 150 akçe, adet-i ağnamdan 1.500 akçe, 3 asiyabtan 45 akçe ve niyâbet resîmlerinden 400 akçe alınmaktadır.¹²¹

2.4.1.2. Sarıkaya / İsmilan Köyü

Ahi Çelebi vakıflarından olan Sarıkaya yani İsmilan köyü, Yassı-ören köyü sınırları içinde bulunan bir köydür. Sarıkaya köyünde 113 müslüman hâne bulunmaktadır. 79'u çift, 34'ü ise mücerred olarak kaydedilmiştir.

Köyden vakıf için toplam 6.404 akçe gelir elde edilmektedir. Bunların 2.000 akçesi galat ve hububattan karşılırken 1.500 akçesi ise adet-î ağnam vergisinden ve raîyyet kulluğu ile 79 çiftten 1.975 akçe ve 34 mücerredten 204 akçe elde edilmektedir. Bunların yanında otlak resmînden 50 akçe, 5 bab asiyabdan 75 akçe, güvâreden 100 akçe ve niyâbet vergilerinden 500 akçe toplanmaktadır.¹²²

¹²⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 46b.

¹²¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 47a.

¹²² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 47b.

2.4.1.3. Kafır-deresi / Turova Köyü

Ahî Çelebi vakıflarından olan ve Yassı-ören köyü sınırları içinde bulunan Kafır-deresi köyünde müslüman hâne olarak 70 çift ve 71 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 250 hâne bulunmaktadır.

Kafır-deresi köyünden toplam 25.441 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelirin içinde en fazla paya sahip 9.600 akçeyle adet-î ağnam vergisi alınmaktadır. Daha sonra onu takip eden ise ispençe usûlünden 250 hânedan 6.250 akçe, 5.000 akçe elde edilen galat ve hububat oşrından elde edilmektedir. Raîyyet kulluğundan ise 70 çiftten 1.540 akçe ve 71 mücerreddan 426 akçe alınmaktadır. Niyâbet gibi vergilerden 1.500 akçe, 15 bab asiyabdan 225 akçe, güvâre oşrından 500 akçe ve otlak resmînden 300 akçe elde edilmektedir.¹²³

2.4.1.4. Valkan Köyü

Valkan köyü, Ahî Çelebi vakıflarından olup Kozluca/Yassı-ören köyü sınırları içinde bulunmaktadır. Köyde müslüman hâne olarak 14 çift ve 17 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim hâne olarak ise 5 hâne ve 5 mücerred bulunmaktadır.

Valkan köyünden toplam 1.465 akçe elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğuyla 14 çiftten 308 akçe, 17 mücerreddan 102 akçe ve ispençe usulüyle 5 haneden 125 akçe, 5 mücerreddan 125 akçenin alınmasının yanısıra galat ve hububattan 300 akçe, güvâreden 50 akçe, bagattan 30 akçe, asiyabtan 15 akçe, adet-i ağnam 300 akçe ve niyâbet vergilerinden 110 akçe elde edilmektedir.¹²⁴

2.4.1.5. Fındıklı Köyü

Yassı-ören köyü sınırları içinde bulunan Fındıklı köyü Yenice-î Karasu nahîyesine tabii Ahi Çelebi vakıf köylerinden biridir. Fındıklı köyünde bulunan 20 müslüman hânenin 8'i çift, 12'si ise mücerredir. Köyde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır.

¹²³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 49a.

¹²⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 49b.

Fındıklı köyünden vakfa toplam 797 akçe vakfedilir. Bunun 150 akçesi adet-î ağnam, 300 akçesi galat ve hububattan, 100 akçesi niyâbet vergilerinden ve raîyyet kulluğuyla 8 çiftten 176 akçe ve 12 mücerredten 72 akçe alınmaktadır.¹²⁵

2.4.1.6. Pınar-başı / Pınar-yassı Mezraâsı

Yassı-ören köyü sınırları içinde bulunan Pınar-başı mezrası Ahî Çelebi vakıflarındandır. Mezraada 3 çift ve 1 mücerred Müslüman hâne bulunmakta ve 7 gayrimüslim hâne bulunmaktadır.

Mezraâdan vakfa toplam 822 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 1 mücerredten 6 akçe ve ispençe usûlü ile 7 hânedan 175 akçe, galat ve hububat öşrinden 200 akçe, kovan öşrinden 30 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, asiyabdan 15 akçe, otlak resmînden 30 akçe ve niyâbet vergilerinden 100 akçe alınmaktadır.¹²⁶

2.4.1.7. Gölce Mezraâsı

Yası-ören sınırları içinde bulunan Gölce mezraası Ahî Çelebi vakıfları içinde bulunmaktadır. Gölce mezrasında bulunan 62 müslüman hânenin 40'ı çift, 1'i nim ve 21'i ise mücerred olarak kaydedilmiştir.

Mezraâdan vakfa toplam 2.965 akçe vakfedilmiştir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 40 çiftten 880 akçe, 1 nim-çiftten 11 akçe, 21 mücerredten 126 akçe, galat ve hububat öşrinden 1.000 akçe, güvâre öşrinden 100 akçe, bagattan 253 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, 3 bab asiyabdan 45 akçe ve niyâbet vergilerinden 250 akçe alınmaktadır.¹²⁷

¹²⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 49b.

¹²⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 50a.

¹²⁷ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 50b.

2.4.1.8. Kozluca / Büyük Züncani Köyü

Kozluca köyü Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı olup Ahî Çelebi mülkü yer almaktadır. Kozluca köyünde müslüman reaya olarak 57 çift ve 37 mücerred bulunmaktadır. Köyde gayrimüslim reaya bulunmamaktadır.

Kozluca köyünden toplam 3.782 akçe vakfedilmektedir. Bu gelirler raîyyet kulluğu ile müslümanlardan 57 çiftten 1.425 akçe ve 37 mücerredten 222 akçe elde edilmesinin yanında 1.000 akçesi galat ve hububattan, 50 akçesi ketenden, 100 akçesi bagat resminden, 45 akçesi 3 bab asiyabtan, 500 akçesi adet-i ağnamdan, 20 akçesi kenevirde, 400 akçesi niyâbet vergilerinden alınmaktadır.¹²⁸

2.4.1.9. Tuzmiran Köyü

Tuzmiran köyü Yenice-î Karasu nahîyesine bağlı bir köy olup Ahi Çelebi mülkleri yer almaktadır. Tuzmiran köyünde müslüman reaya olarak 13 çift ve 5 mücerred şeklinde kaydedilmiştir.

Köyden vakıf için toplam 1.061 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 13 çiftten 286 akçe, 5 mücerredten 30 akçe, galat ve hububattan 350 akçe, adet-i ağnamdan 250 akçe, 1 asiyabtan 15 akçe, otlak resminden 30 akçe ve niyâbet adı altındaki vergilerden 100 akçe elde edilmektedir.¹²⁹

2.4.1.10. Kettanlık Köyü

Ahi çelebi vakıflarından olan, Kettanlık köyü Kozluca köyü sınırları içinde bulunmaktadır. Ahi Çelebi mülkleri yer almaktadır. Kettanlık köyünde müslüman reaya olarak 180 hâne bulunmaktadır. 100'ü çift, 1'i nîm ve 79'u ise mücerred olarak kaydedilmektedir.

Kettanlık köyünden toplam 6.711 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 1500 akçesi galat ve hububat öşründen, 2.000 akçesi adet-î ağnam vergisinden elde edilmektedir. Ayrıca raîyyet kulluğu ile 100 çiftten 2.200 akçe, 1 nim-çiftten 11

¹²⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 51a.

¹²⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 51a.

akçe, 79 mücerreden 474 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, 2 bab asiyabtan 30 akçe, bagat resmînden 300 akçe, kovan öşründen 166 akçe elde edilmektedir.¹³⁰

2.4.1.11. Topuklu Köyü

Ahî Çelebi vakıflarından olan Yassı-ören köyü sınırlarında bulunan köy Topuklu köyü olmaktadır. Topuklu köyünde müslüman hâne olarak 37 çift ve 29 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim reaya ise 20 hâne ve 18 mücerred olarak kayıtlıdır.

Topuklu köyünden toplam 4.528 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 814 akçesi 37 çiftten, 174 akçesi ise 29 mücerreden raîyyet kulluğu ile müslümanlardan alınırken 250 akçesi 10 hâneden ve 450 akçesi 18 mücerred gayrimüslimden ispençe usûlüyle alınmaktadır. Gelirlerin 1.100 akçesi adet-î ağnam vergisinden, 1.000 akçesi galat ve hububat öşründen, 100 akçesi otlak resmînden, 150 akçesi güvâreden, 90 akçesi 6 bab asiyabdan ve 402 akçesi niyâbet vergilerinden alınmaktadır.¹³¹

2.4.1.12. Hınzır-deresi Köyü

Ahî Çelebi vakıflarından olan Hınzır-deresi köyü Yassı-ören köyü sınırları içinde bulunmakta ve Ahi Çelebi mülkü yer almaktadır. 416 numaralı deftere göre Hınzır-deresi köyü müslümanân ve gebrân olarak tasnif edilmektedir. Müslüman hâne olarak 37 çift ve 19 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim olarak ise 10 hâne ve 16 mücerred bulunmaktadır.

Hınzır-deresi köyünden toplam 4.408 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 1.300 akçesi adet-î ağnam vergisinden elde edilirken 1.200 akçesi ise galat ve hububat öşründen elde edilmektedir. Raîyyet kulluğu ile 37 çiftten 814 akçe, 19 mücerredten 114 akçe ve ispençe usûlü ile 10 haneden 250 akçe, 16 mücerredten

¹³⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 52a.

¹³¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 52b.

400 akçe alınmaktadır. Ayrıca gelirleri arasında güvâreden 40 akçe, 2 bab asiyabdan 30 akçe, otlaktan 60 akçe ve niyâbet vergilerinden 200 akçe alınmaktadır.¹³²

2.4.1.13. Paşa Bey Köyü

Ahî Çelebi vakıflarından olan Paşa-bey köyü Yassı-ören köyü sınırlarında bulunmaktadır. Ahi Çelebi mülkü bulunmaktadır. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Paşa-bey köyünde 35 gayrimüslimin 16'sı hâne ve 19'u mücerred olarak kaydedilmiştir.

Paşa Bey köyünden toplam 2.505 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir ispençe usûlüyle 16 hânedan 400 akçe, 19 mücerredten 475 akçe, galat ve hububattan 800 akçe, güvâreden 50 akçe, bagattan 200 akçe, asiyabdan 30 akçe, adet-i ağnamdan 400 akçe ve niyâbet vergilerinden 150 akçe alınmaktadır.¹³³

2.4.1.14. Tırnava Köyü

Ahi Çelebi vakıflarından olan Tırnava köyü Yassı-ören köyü sınırlarında bulunan bir köydür. Tırnava köyünde müslüman olarak 112 çift, 102 mücerred ve 4 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim olarak ise 1 hâne bulunmaktadır.

Tırnava köyünden toplam 10.000 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 3.250 akçesi adet-î ağnam vergisinden, 2.500 akçesi ise galat ve hububattan, 200 akçesi güvâreden, 90 akçesi asiyabtan, 839 akçesi niyâbet vergilerinden alınmaktadır. Ayrıca köyde yaşayan müslüman halktan raiyyet kulluğu ile 112 çiftten 2.446 akçe, 102 mücerredten 612 akçe, 4 bennâktan 48 akçe ve gayrimüslim reayadan ise ispençe usûlüyle 1 hânedan 25 akçe alınmaktadır.¹³⁴

Ek Belge – 4

¹³² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 53b.

¹³³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 53b.

¹³⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 54b.

H. Evâhiri Zilhicce 1161 / M. 21 Aralık 1748 tarihinde yazılmış Siroz Evkâf defterinde bulunan bir ek belgeye göre başhekim olan Ahi Çelebi'nin Paşa Sancağı Yenice-i Karasu nahîyesinde bulunan vakıflarının berât-ı şerîfle birlikte Abdullah hâne-i kilarizîde vakıfların mütevellisi olmuştur.

Paşa Sancağı'na bağlı Yenice-i Karasu nahîyesine bağlı bulunan Yassıören / Küçük Züncâni / Kozluca Köyü, Yassıören Köyü sınırları içinde bulunan Ramazan Bükü / Bela-Reka köyü ve Sarıkaya / İstemilan köyü Ahi Çelebi vakıfları arasında bulunan bu köylerin hassaları, çift, ispençe, öşr-i galat ve hububat gibi hasıllar yazılmaktadır. Yassıören köyü ve Sarıkaya köylerinden ise öşr-i gebrân vakfa hasıl olarak yazılmaktadır. Bahsedilen köylerin topraklarında zirâat ve çiftçilik yapan kişilerin hâsıllarının terikelerinden öşr-i galat ve hububat ile Yassıören köyü topraklarından ise bağların mahsûllerinden öşür, resmî ve zimmî, raîyyet gibi vergilerin ödenmesi gereken resmî ispençe ve rüsûmları defterde yazana göre toplanmaları talep edilmiştir. Bu köy topraklarında daha önce belirtilmiş bir maktû'iyet kaydı olmadığı zaman defteri hakanîde bulunan kayda göre a'şar ve rüsûmları toptan verdikleri ve bu konu hakkında da hüccet olduğunu söyleyen kişilerin tahrikleri ile defteri hâkanî'ye aykırı olarak ta'allül ettikleri haber verilir. Defterhâne-i Âmire'de korunan evkâf defterine bakıldığında Yenice-i Karasu nahîyesine tabi bulunan 75 nefer re'âya bulunmakta ve buranın toplam hasılı olarak ise çift, ispençe, öşr-i galat, hububat, resmî bagat, adet-î ağnam ve öşr-î güvâre gibi vergiler için 4.137 akçe kayıtlıdır. Yassıören / Küçük Züncani / Kozluca köyüne tabii' bulunan 116 nefer re'âya bulunurken hâsıl olarak ise çift, ispençe, öşr-i galat ve hububat gibi vergilerden toplam 4.380 akçe kaydedilir. Yassıören sınırları içinde bulunan Ramazan Bükü / Bela – Reka köyünde ise 117 nefer re'âya bulunurken hâsıl olarak çift, öşr-î galat, hububat ve öşr-î güvâre gibi toplanan vergilerden 6414 akçe kayıtlıdır. Yine Yassıören sınırları içinde bulunan Sarıkaya / İstemilan köyünden ve Ahi Çelebi'nin mülklerinin ve vakıflarının olduğu köylerinden öşr-î galat, resmî bagat ve öşr-î güvâre gibi vergileri vakf için zabt edilirken; ispençesi, adet-î ağnam, resmî arus ve diğer haracları mir için zabt edilmekte olduğu evkâf defterinde yazıya geçirildikten sonra vakıfta rüsûm-ı serbestiyet, ispençe ve galesi eski defterde vakfa yazıldığından bu karışıklığın düzeltilmesi için Voyvoda'dan tevkî ile doğru hale

getirilmiştir. Bundan sonra ise Kettanlık köyünün sınırlarının bazı arazilerinden öşür ve resim vakıf tarafından alındığı yazılmıştır. Bu anlaşmazlıktan dolayı H. 1113 / M. 1701-1702 yılında Osmanlı mühâkadı tarafından hüccet verilir ve Ahi Çelebi'nin vakıf köyleri ve arazi sınırları ile Ahmet Dede vâkıfa Sultan Murad Han köyleri arazilerinden zirâ'at edilip bunların hâsılları olan hububattan a'sâr ve rûsûmat eskiden beri verildiği üzere anlaşmazlıktan dolayı toptan verilmek için H. 1117 / M. 1705 – 1706 yılında da hüccet verilmiştir. 1113 ve 1117 yıllarında yazılan hüccetler defter-i hakani'de muhafaza edilerek ve buna göre Ahi Çelebi mülklerinin olduğu köylerde a'sâr ve rûsûmât tahrir edilip açık bir şekilde toptan kaydı bulunduğu bilinmektedir. Evkâf müfettişi olan El-hacc Halil Efendi'nin kalemine göre kanuna uygun olarak köylerin topraklarında zirâ'at edenlerin zirâ'atlarından elde edilen hâsıl terikeleri olan öşr-î galat, hububat ve bağların mahsûllerinde elde edilegelen öşür ve resimleri ve defterde kayıtlı bulunan zımmî raîyyetlerin, ödenmesi gerektiği resmî ispençe ve rûsûmlar kanûn gereğince yerine getirilmek üzere kaydedilir. Defter emini ve defter-î hâkanî'nin gerektirdiğince hüccetlerden defteri hâkaniye ye göre iddia edilen aykırı olmasından ötürü kanunen tahrir edildiği üzere öşr-i galat, hububat ve öşr-i şirâreleri tahrîrde bulunan ve defterde yazılan bağ sahiplerinin bağlarının hâsıl olan mahsûllerinden öşür, resim ve zımmî re'âyanın resmî ispençe ve sâ'ir hukûk rûsûmları kanun gereğince tamâmen vakıftan vakfin mütevellisinin teslim alması gerektiği Re'îsü'l-küttâb olan Abdullah Efendi'ye bildirilmiştir.

Vefat etmiş olan Ahi Çelebi'nin İstanbul'daki Yemiş İskelesi'nde bulunan câmi-î şerîf, mektep, Medine-i münevvere ve Mekke-i mükerreremeye gönderilmekte ve vakfin mütevellisi olan Abdullah ile vakfin ileri gelen ulufe sahipleri olan müderris, vâ'iz, imâm, hatibler ve diğer ileri gelenleri Yenice-i Karasu kazâsında bulunan köylerin reâyâsı ve topraklarından elde edilen hâsıl terikelerinden öşr-î galat ve hububât vakfa hâsıl olarak kayıd edilmektedir. Bu kişiler defter-i hâkanide zikrolunmayan toplu ödemede a'sâr-ı şer'iyyenin aynısını vermeyeceklerini ancak defterde yazılı olanı vereceklerini söylerler. Şer'i kanuna göre aşikâr olması üzerine ma'lûm kişiler ve vakıf tarafından ta'yîn olan zâbitları üzerlerine mahkemede karşı olabileceklerini bildirmek için hüccet gönderilip zabıtları dahi yedlerinden eşkıyâ-yı merkûmdan kurtulması için şikâyet emri olduğundan vakfa iki yüz seneden beri

vakfin şartlarını koruyarak vakfin telef olmasına engel olmaktadır. Vakıflara ait olan Câmî-i Şerîf, medreseleri, dârü'l-kurrâları bundan daha da önce defter-i hâkanî ve kayıtlara göre fetvâ-yı şerîfi gereğince şer'an ve kanunen öşür vermek gerekliken defterde tahrîr olunan yazıya göre verecekleri ifade edilir. Buna mazeret göstererek anlaşmazlık çıkarılmayıp öşür mahsûllerin tahsil edilmesi ve tamamen vakfa ödenmesi için emr-i şerig gereğince birkaç defa yine aynı şekilde talep olunur. Bu talepler sonucunda aynı şekilde defterde yazana göre veririz denmesi yasal olmayıp kanuna göre öşür vermek gerekli olmasıyla birlikte re'âya öşür-i mahsulâtını tamamen vakfa vermeleri lazım görülmüş ve emr-i şerif üzerine Evkâf müfettişi Mevlana İsmailzâde'nin i'lâmı gereğince Şeyhü'l-islam Mevlana Mehmed Efendi emri gereğince tahrîr ve Defterhâne-i Âmire'ye haber verilmek için bir fermân-ı âli sâdir olduğunda Divân-ı Hümâyûn tarafından Rumili vâlisine ve Yenice-i Karasu kazâsı nâ'ibine hitaben tahrîr ve asl-ı fermân-ı 'âli hıfz olunmak için Defterhâne-i Âmire'ye haber edilmek için bu ka'ime verilmektedir. Bu belge Zi'l-hicce ayının sonunda 1161 yılında (21 Aralık 1748) yazılmış bulunmaktadır.

Ek Belge – 5

H. 21 Zilkâde 1162 / M. 2 Kasım 1749 tarihinde kayıd olunması buyurulan bir fermâna göre başhekim olan Ahi Çelebi vakıflarından İstanbul'daki Yemiş iskelesinde bulunan cami'î şerîf vakıf mukataasından ve Rumili'nde Yassı-viran ve Kozluca köylerinde bulunan re'âyaların vakıfa ödemesi gerektiği öşür şer'iyelerini defter-i hakanî gereğince tahrir olunmasıyla toptan vereceklerini söylerler. Bir münakaşa üzerine vakfin mütevellisinin arz-ı hali üzerine re'âyanın öşür vermeleri gerektiğinde defteri hakaniye uymayan bir şekilde verdiklerini ve bunun için fermân-ı âlişan ile bir müvellâ ta'yin edilerek vakfin mütevellisi ve re'ayalar arasında duruşma gerçekleşir. Buna göre ise öşür mahsûlleri olması halinde teslimi için hükmü verildikten sonra re'âyaların öşür vermeleri gerekmesi ve bundan sonra kanunen gerektiği şekilde her sene öşür mahsulâtlarını mütevellî ve onun taraflarından gelenlere teslimine ta'ahhüd için Safer ayının yirmisinde i'lam edilerek müvellâyı mezbûrun imzası ve hatemsiz bir şekilde mütevellî-i merkûm yedine verilmesi hüccet ile defterhâne-i 'âmireye kayıd edilerek bir nüshası ise verilmek

üzere vakfın mütevellisi olan Abdullah Ağa ve vakfın mürtezîkaları ferman-ı âliyyeleri arzuhal eyledikleri huzur-ı ‘âlilerine i’lam olan ferman emredilmiştir. H. Fî 17 Meh Zilkâdetü’l Şerife sene 1162.

Ek Belge – 6

H. Cemaziyelevvel 1117 / M. 16 Eylül 1705 yılında yazılan bu hüccete göre Edirne Bostancıbaşı olan El-hâcc Ali Ağa ortaya çıkan münakaşayı dinleyip çözmesi için nâ’ib olarak Mevlana Abdullah Efendi İbni Mehmed Efendi ta’yin edilmiştir. Belgede münakaşa edilen konu ise eskiden beri Ahi Çelebi vakıflarından alınagelen öşür ve rüsûmatlar birkaç yıldır Sultan Murad vakıfların tarafından alınması sonucu ortaya çıkmaktadır. Münakaşanın gerçekleştiği yere atanan nâ’ib gönderilerek tarafsız bir şekilde cemâ’at-i müslimîn huzurlarında düzenlenen toplantı üzerine Ahi Çelebi vakıflarının mütevellisi olan Mustafa Ağa İbni Abdurrahman tarafından beyana vekîl olduğu Ali Bey İsmail ve Mustafa Hâce bin Hüseyin’in şahidlikleriyle doğru olanı çıkarmak için vekâletine mahzar olunur. Edirne’de vâkı’ olan merhum Sultan Murad Han’ın vakıfları olan câmi’i şerif ve imaretinin mütevellisi olan Abdülkadir Ağa İbni Ahmed tarafından ve Mehmed Ağa İbni Hüseyin ve Ahmed Bey Bin Mehmed’in şahidlikleriyle vekâletleri kabul edilir. Vakfın kâtibi El-hâcc İbrahim Efendi İbni El-hâcc Mehmed Efendi beyanında tasdik edilerek konu olan vakıf köylerinin sınırları belirtilir. Buyruklar gereğince Ahi Çelebi kazâsına tâbi’ olan Kozluca, Temürcili, Kafır deresi / Buruk / Cankır deresi, Palas, Tavuklu, Kanarcık ve Süküncek köylerinin sınırı olan Ahmed deresi üstünden Çal depeden sırt sıra oradan İncir Kaya’ya ve oradan Sarıyar mahallesi ve oradan Doğancı alanı ve oradan Konacık ile Sarıyar geçidi oradan Eğri Çatal Koz ve oradan da Sarı Kız geçidine ulaşan bir sınır oluşmakta birlikte bu sınırların içinde mer’â, yaylak, kışlak, dağ ve zirâ’ate elverişli bin beş yüz dönüm arazi bulunarak buralarda zirâ’at edenler eskiden beri hasıl edilen hubûbattan öşürleri ve rüsûmâtları Ahi Çelebi vakfının mütevellisi olan Mustafa Ağa’ya vermektelerken birkaç seneden beri Sultan Murad’ın Gümülcine’deki vakıflarından olan Daru deresi ve Boru mukâta’ası zâbıtları köy ahâlisinin yaptığı zira’âtler sonucu hasıl ettikleri hubûbattan elde

ettikleri öşür ve rüsûmatları Sultan Murad vakfı tarafından alınması üzerine münakaşa çıkmaktadır.

Kâtip El-Hâcc İbrahim Efendi münakaşaya mahal veren bu arazîden Kafir deresi köyünün Ahi Çelebi vakfı olduğu diğer yerlerinin ise Sultanın vakfı olduğu söylenir. Sözü edilen yerin doğu tarafı merhûm Sultan Murad vakfına, batı tarafı ise Ahi Çelebi vakfına ait olmakla birlikte dava sebebi olan mer'â, yaylak, kışlak, dağ ve zirâ'ate elverişli olan bin beş yüz dönüm olan arazî Sultan Murad vakfına ait olmak üzere düzenlenmesinin istenmesiyle her iki taraf da ma'ruzâtlarını bildirirler.

Verilen karar üzerine ise Sultan Murad vakıfları mukata'asından olan Daru deresi ve Boru mukata'asından olan Daru deresi ve Boru mukata'asında bulunan ve köylerin sakinleri tarafında münakaşa edilen arazîden mutasarrıf oldukları arazîdeki zirâ'at sonucu hasıl ettikleri hubûbattan öşürleri ve rüsûmâtları eskiden olduğu gibi Sultan Murad vakfına vermeleri, Ahi Çelebi kazâsına tabi' olan Kozluca, Timurcalı, Kafir deresi / Buruk / Cankır deresi, Palas, Tavuklu, Kanarcık ve Süküncek köylerinin sakinlerin münakaşa olan arâzîden mutasarrıf oldukları arazîde gerçekleştirilen zirâ'atleriyle hasıl ettikleri hubûbâttan elde edilen öşür ve rüsûmatları eskiden beri verdikleri üzere Ahi Çelebi vakfına verilmeleri üzerine nizâm verilerek yazılmaktadır.

Şuhûdu'l-Hâl

Fahrü'l-eşbâh el-hâcc Mustafa Ağa bin Ahmed

Fahrü'l- akrân Ahmed Ağa ibni Mustafa sâkin-i karye-i Mıstıkça

Fahrü'l-emsâl el-hâcc Mustafa Ağa ibni İbrahim an Süküncek

Fahrü'l-akrân Mehmed Ağa ibni İbrahim an karye-i mezbûre

Fahrü'l-eşbâh Mehmed Ağa bin Zülfikar an karye-i İstemilan

Yazıcı Mehmed Çelebi bin Mustafa tâbbi'-i Zabıt Ağa

Ali Bey bin Hüseyin tâbi'i mezbûr

İbrahim hâce bin Salı el-imam

Bekzeroğlu Mehmed bin Hüsam an Kettanlık

Mustafa Bey bin el-hâcc Yusuf

Hasan Hâce ibni Süleyman

Recep Beşe ibni Mehmed an Kozluca

Hasan Efendi ibni Ahmed an karye-i Zalkate

Ahmed Efendi bin Mehmed Efendi an Kettanlık

Ömer Efendi ibni Nuri Hatîb Temürcili

Hasan bin Kurd Ali Kozludan

Mehmed Efendi ibni Mustafa hatib İstemilan

Mustafa Hâce ibni Hüseyin an Tavuklu

Mehmed Hâce ibni Mustafa an Zarna

Ali Efendi bin Muslu

Hasan Halife ibni Rıdvan

Hamza Hâce an Zarna

Abdi Beşe ibni Kurd Ali

Es-seyyid İsmail Çelebi ibni Ahmed an Eğri dere

Es-seyyid İbrahim Çelebi ibni el-hâcc Halil an karye-i mezbûre

Es-seyyid İbrahim Çelebi ibni Ali kaimakam

Şaban Efendi ibni Ahmed Pınar dere

Mustafa Efendi hatîb-i Uzun dere

İbrahim Beşe ibni Mehmed an Uzun Dere

Mehmed Efendi ibni İbrahim an Uzun dere

Mustafa Yusuf an Yunus dere

Diğer Mustafa ibni Muslu

Ahmed hâce ibni Hüseyin

Ali bin Hasan an Yenice

Mehmed bin Ahmed an Yenice

Ali bin Sefer an mezbûr

Ve gayruhum mine'l-huzzâr.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAVALA NAHİYESİ

Kavala, Taşöz (Thasos) adasının kolonisi olarak Roma dönemi'nde Neapolis şehri Bizans hâkimiyetine girdikten sonra ise Christopolis adıyla bilinmekte olan bir şehirdir. Kavala, Kuzey Ege Denizi'ndeki önemli bir deniz geçidi konumuna gelerek önemli bir liman kenti haline gelmiştir. Kavala ismi ise etimolojik olarak farklı görüşleri barındırmaktadır. Christopolis kentinin en yeni adı olarak Kavala, Osmanlı yönetiminin erken dönemlerinde ortaya çıkmaktadır. Kavala ismi etimolojik olarak Latince 'Caballus'tan yani at manasına geldiği ve şehrin inşa edildiği yerin bir ata ya da toynağa benzemesinden bu isim verildiği düşünülmekle birlikte Via Egnatia yolunun üzerinde olduğundan bir postane istasyon konumunda olduğundan böyle adlandırıldığı ileri sürülmektedir. Bir başka görüş ise XIII. yüzyılda Cenevizliler tarafından Kavala koylarının at nalına benzetilmesi üzerine bu isim verilmesidir.¹³⁵ Kavala şehri Roma daha sonraları da Bizans hâkimiyetinde olan bir bölgedir. Bir süre Bizans hakîmiyetinden çıkıp Frankların eline geçse de Bizans tarafından geri alınmıştır.¹³⁶

Osmanlılar, I. Murat döneminden (1362-1389) başlayarak Gümülcine'yi ardından 1383 yılında Serez, 1387 yılında Selanik, Drama ve Kavala'yı fethederek Makedonya topraklarında hâkimiyetlerine başlamışlardır. 1372-1395 yılları arasında Kuzey Teselya ele geçirildi. Christoupolis 1391 yılında Yıldırım Bayezîd ve vezîri Halil Paşa tarafından kesin olarak ele geçirilerek Osmanlı hâkimiyetine girdi. Kavala, 14. yüzyılda Osmanlı egemenliğine girdikten sonra Rumeli Beylerbeyliği'ne bağlı Paşa Sancağı'na ait bir merkez oldu. 1864 Vilayet Nizamnamesi'ne göre ise, Osmanlı Rumeli toprakları, Selanik, Edirne, Manastır, Yanya, İşkodra ve Kosova olarak 6 vilâyete bölündüğünden Drama Sancağı da, Selanik Eyaleti'ne bağlı bir Sancak merkezi haline getirildi. Kavala kazası bu dönemde Drama Sancağı'na bağlı bir kaza durumundadır.¹³⁷ Osmanlılar, Kavala fethedildikten sonra bir süre askeri bir karaktere bürünen bir kale durumuna gelmiştir. Bu şehir XVI. yüzyılın başlarında bir

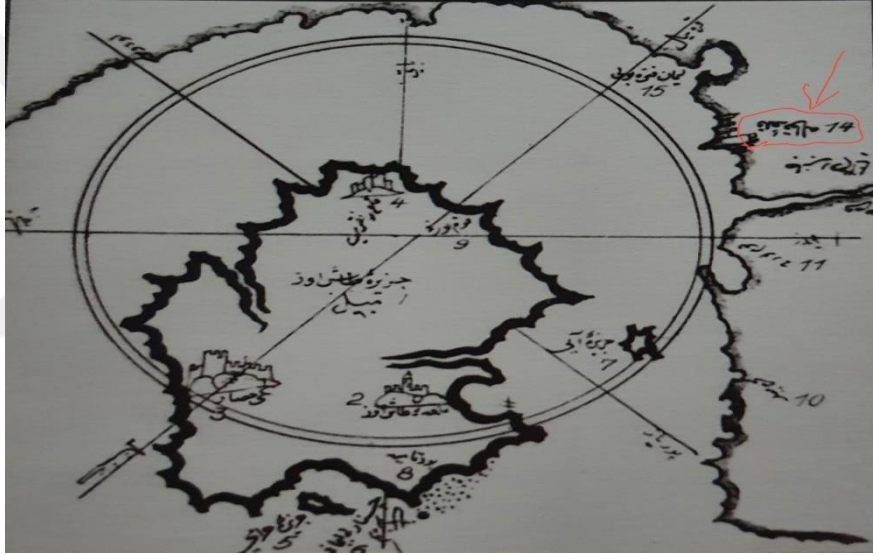
¹³⁵ Nikos Karagianmakidis, *Neapolis-Christopolis-Kavala*, Kavala Belediyesi Yay., s.38.

¹³⁶ Machiel Kiel, "Kavala", TDVİA, Cilt 25, Ankara 2002, s. 60-61.

¹³⁷ Feridun Emecen, "*Drama*", TDVİA, cilt 9, İstanbul 1994, s. 525-528.

şehrin alt yapısını oluşturmaya başladığı söylenebilir. XVI. yüzyılın başlarında canlı bir liman şehri olarak önem kazanmaya başlamıştır.¹³⁸ Kavala nahîyesi Drama'nın güneyinde bulunup 6 saatlik bir mesafesi bulunmaktadır. Kavala fethedildikten sonra Osmanlı kayıtlarında ilk defa 883 (1478) tarihli tahrir defterinde geçmektedir. Bu deftere göre burada kayıtlı 75 hristiyan hâne, 8 mücerred ve 8 bive bulunurken 12 de müslüman hâne bulunmaktadır.¹³⁹ Daha sonra ise Kavala'ya 925 (1519) tarihli tahrir defterinde rastlamaktayız. Bu defterde Müslüman hâne 22'ye çıkarken hristiyan hâne ise 71 olarak kayıt edilmektedir.¹⁴⁰

Harita 4. Piri Reis'in Kavala'yı çizdiği harita.

KAYNAK: Kal'a-î Kavala'nın gösterildiği Piri Reis'in haritası (Lowry)

Piri Reis'in 1521 tarihli Kitab-ı Bahriye adlı eserinde Yavuz Sultan Selim'in Kavala'da bir kale yaptırdığını görmekteyiz. Bu kalenin inşası ile de Kavala şehrinin büyümesi ve gelişmesi başlamaktadır diyebilmekteyiz.¹⁴¹ Kalenin inşasından ve Sultan Selim'in vefatı üzerine yönetime geçen Sultan Süleyman sum kemeri inşa ettirmiş bulunmaktadır. Vezîriâzam olan İbrahim Paşa ise büyük bir külliye yaptırmıştır. Evliya Çelebi eserinde bu külliyyeden ve içerisinde bulunan

¹³⁸ Nikos Karagiannakidis, a.g.e., s.36.

¹³⁹ Machiel Kiel, a.g.m., s.61; Heath W. Lowry, "Osmanlı Döneminde Balkanların Şekillenmesi 1350-1550 Kuzey Yunanistan'ın Fethi, İskânı ve Altyapı Gelişmesi", Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008, s. 229.

¹⁴⁰ BA, TD, nr. 70, s.3.

¹⁴¹ Heath W. Lowry, a.g.e., s.230.

kervansaray, dükkânların bulunduğu bir çarşı, bir câmii, bir imaret, bir medrese, bir zaviye, bir hamam ve bir sebilhâne olduğundan bahsetmektedir.¹⁴²

937 (1530) tarihli tahrir defterine göre ise Kal'a-î Kavala nefsi olarak 16 müslüman hâne, 31 gayrimüslim hâne ve 6 gayrimüslim mücerred bulunmaktadır. Bu defterde ek olarak Kal'a-î Kavala'da 42 nefer kayıtlıdır. Bunların 1'i dizdar (kumandan), 1'i kethüda, 1'i imam, 5'i topçu ve 34 tanesi de mustahfizan olarak kayıtlıdır.¹⁴³ 977 (1569) tarihli tahrir defterine göre ise Kavala nüfusu 257 hâneye kadar çıkmaktadır. Bunların 174 hânesi müslüman, 53 hânesi hıristiyan ve 30 hânesi ise yahudilerden oluşmaktadır.¹⁴⁴ 1320 (1902) tarihli Selanik Vilayeti Salnamesine göre Kavala merkezi 9 mahalleden oluşmaktadır. Nüfusu ise 2894 hânedan oluşmakta ve kazâda 594 dükkân, 349 mağaza, 14 hân, 32 fırın, 4 hotel, 2 hamam, 2 hastahâne kayıtlı bulunmaktadır.¹⁴⁵ Kavala nahîyesi Osmanlı Devleti idaresinde 1912 yılına kadar kalmaktadır. Balkan Savaşları'nda Osmanlı egemenliği son bulmaktadır.

3.1. SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKIFLARI

Kavala nahîyesine bağlı, Sultan Süleyman vakıflarına ait 4 köy bulunmaktadır. İlk köy Delice köyüdür. Delice köyünden vakfa 3.465 akçe gelir elde edilmektedir. İkinci köy ise Çınarlı köyüdür. Çınarlı köyünden toplam 9.956 akçe gelir elde edilmektedir. Üçüncü köy ise Bostancılı köyüdür. Bostancılı köyünden toplam 5.053 akçe gelir elde edilmektedir. Dördüncü köy ise Pevrüz köyüdür. Pevrüz köyünden de toplam 4.083 akçe gelir elde edilmektedir. Sultan Süleyman Han vakıflarına bu köylerden toplam 22.557 akçe gelir elde edilmektedir.

¹⁴² Evliya Çelebi, Seyahatnâme, Üçdal Neşriyat, Cilt 8, İstanbul 1985, s. 58-63.

¹⁴³ BA, TD, nr. 22-31; Heath W. Lowry, a.g.e., s. 231.

¹⁴⁴ Machiel Kiel, a.g.m., s. 61.

¹⁴⁵ 1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsûs Selânik Vilâyet Sâlnâmesi, Haz. Hatice Oruç, TTK Yayınları, Ankara 2014, s. 565-566.

3.1.1. Delice Köyü

Sultan Süleyman Han'ın Kavala'daki vakıf köylerinden ilki Delice köyü olmaktadır. Delice köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman hâne olarak ise 6 çift, 7 bennâk ve 19 mücerred bulunmaktadır.

Delice köyünden toplam 3.465 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raiyyet kulluğu ile 6 çiftten 132 akçe, 7 bennâktan 84 akçe 19 mücerredten 114 akçe ve buğdayın 200 kilesinden 2.000 akçe, yulafın 40 kilesinden 160 akçe, arpanın 100 kilesinden 400 akçe, darının 10 kilesinden 40 akçe, bağattan 100 akçe, bostandan 15 akçe, ketenden 10 akçe, şıra ve monopolyeden 20'şer akçe, cevizden 10 akçe, güvareden 20 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, çavdarın 5 kilesinden 20 akçe, mercimeğin 5 kilesinden 50 akçe, burçağın 10 kilesinden 40 akçe ve niyâbet gibi vergilerden 50 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, bahay-ı gâhtan 20 akçe elde edilmektedir.¹⁴⁶

3.1.2. Çınarlı Köyü

Sultan Süleyman Han'ın Kavala nahîyesine bağlı ikinci köyü Çınarlı köyüdür. Çınarlı köyünde Müslüman hâne olarak 5 çift, 1 bennâk ve 4 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim hâne olarak ise 30 hâne ve 52 mücerred bulunmaktadır.

Çınarlı köyünden toplam 9.956 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raiyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe, 1 bennâktan 12 akçe, 4 mücerredten 24 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 30 hânedan 300 akçe, 52 mücerred reayadan 1.300 akçe alınmaktadır. Cizyeden 1.280 akçe, buğdayın 100 kilesinden 1.000 akçe, arpanın 100 kilesinden 400 akçe, darının 50 kilesinden 200 akçe, çavdarın 100 kilesinden 400 akçe, şıranın 50 lidresinden 300 akçe, güvâre öşrinden 100 akçe, ketenden 20 akçe, bac-ı hamrdan 150 akçe, niyâbet vergilerinden 400 akçe alınmaktadır. Bunun dışında köyde ziraat yapan İbrahim'e ait bir tımardan 3.000 akçe kendüm, 560 akçe ise mahlût gibi birkaç hububatın karıştırılmasından alınmaktadır. Ayrıca Mehmed bin Abdi tasarrufunda bulunan bir dalyandan 60 akçe elde edilmektedir. Ağıl resmînden 120 akçe, ağnam resmînden 100 akçe, 8 adet

¹⁴⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 28b.

asiyâbdan 120 akçe köyün gelirleri arasındadır. Köyde galat ve yulaf hâlî de bulunmaktadır.¹⁴⁷

3.1.3. Bostancılı Köyü

Bostancılı köyü, Sultan Süleyman Han'ın Kavala nahîyesine bağlı üçüncü vakıf köyüdür. Bostancılı köyünde müslüman hâne olarak 14 çift, 37 bennâk ve 46 mücerred bulunmaktadır. Köyde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır.

Bostancılı köyünün gelirleri arasında raîyyet kulluğu ile 14 çiftten 308 akçe, 37 bennâktan 444 akçe, 46 mücerredden ise 276 akçe alınmasının yanında buğdayın 225 kilesinden 2.250 akçe, arpanın 115 kilesinden 460 akçe, çavdarın 2 kilesinden 8 akçe, yulafın 80 kilesinden 320 akçe, darının 3 kilesinden 12 akçe, burçağın 8 kilesinden 32 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 60 akçe, bostan resmînden 15 akçe, bagattan 60 akçe, güvâreden 30 akçe, duhân resmînden 172 akçe, şıradan 20 akçe, penbeden 50 akçe, cevizden 30 akçe, resmî ağıldan 30 akçe, adet-i ağnamdan 400 akçe ve niyâbet vergilerinden 286 akçe alınmaktadır. Bostancılı köyünün toplam geliri ise 5.053 akçe olmaktadır.¹⁴⁸

3.1.4. Pevrüz Köyü

Kavala nahîyesine bağlı, Sultan Süleyman Han'ın vakıflarından olan dördüncü köy Pevrüz köyüdür. Pevrüz köyünde müslüman hâne olarak 4 çift bulunmaktadır. Gayrimüslim hâne olarak ise 13 hâne bulunmaktadır.

Pevrüz köyünden toplam 4.083 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan 4 hânedan 88 akçe, gayrimüslimlerden ise 13 hânedan 325 akçe alınarak ve buğdayın 100 kilesinden 1.000 akçe, çavdar ve darının 50 kilesinden 200 akçe, arpanın 35 kilesinden 100 akçe, yulafın 5 kilesinden 20 akçe, burçağın 3 kilesinden 13 akçe, mercimeğin 3 kilesinden 30 akçe, köprü mukataasundan 1.300 akçe, piyaz hâsıllarından 100 akçe, gebrân-ı cizyeden 341 akçe, adet-i ağnamdan 150

¹⁴⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 29a.

¹⁴⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 29b.

akçe, niyâbet vergilerinden 132 akçe, hıncır ve bojikten 50 akçe, cevizden 40 akçe, ağıl resmî ve bostan resmînden 50'şer akçe, güvâre öşrînden 50 akçe, ketenden 30 akçe, sazlık resmînden 10 akçe, ve zağferân öşrînden 5 akçe alınarak elde edilmektedir.¹⁴⁹

3.2. İBRAHİM PAŞA VAKIFLARI

Sultan Süleyman Han'ın ikinci sadrazâmı olan Makbul İbrahim Paşa'dır. Vakıf köyleri arasında Maşkolur ve Savkatis köyleri ve Kavala kalesi bulunmaktadır. İbrahim Paşa'nın vakıf eserleri arasında çifte hamamı, külliyesi, su kemeri ve din ayrımı yapılmaksızın herkesin kullanabileceği kerbânsaray bulunmaktadır.

3.2.1. Maşkolur Köyü

İbrahim Paşa vakıflarından olan Kavala nahîyesine bağlı ilk köy Maşkolur köyüdür. Müslüman nüfus olarak 1 çift kayıtlı olmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 197 hâne, 65 mücerred ve 52 bîve olarak kaydedilmiştir.

Maşkolur köyünün vakfa toplam geliri 114.291 akçe olmaktadır. Köyün geliri olara en fazla paya 86.394 akçe ile bac-ı pazar vergisi alınmaktadır. Bac-ı Pazar mukataasından 2.400 akçe, Işıklar mezraası mukataasından ise 800 akçe gelir sağlanmaktadır. Bunların dışında duhan resmînden 80 akçe, 300 akçe resmî arus, ağıl resmînden 60 akçe, adet-i ağnamdan 1.805 akçe, bac-ı hamrdan 150 akçe ve asiyâb resmînden ise 120 akçe elde edilmektedir. Buğday, yulaf, arpa, darı, hınta, şıra, çavdar, burçak, mercimek, kenevir, keten gibi ürünlerden de öşür elde edilmektedir.

“An Mahsûl-ı Karye-i Maşkolur

Müslîmin çift 1 resmî 22

İspençe Hâne 197 fî 31 resmî 6.107

Mücerred 65 resmî 1.625

Bîve 52 resmî 312

¹⁴⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 29b-30a.

Hınta fî 50 kile 142 kıymet 7.100
Şıra fî 30 kile 6 kıymet 180
Erzen fî 24 kile 6 kıymet 24
Çavdar kile 1 kıymet 24
Burçak fî 24 kile 16 kıymet 384
Mercimek fî 48 kile 1 kile 9 kıymet 54
Mercimek fî 24 kile 1 kıymet 24
Mahsulât-ı kenevir fî 2 294 kıymet 588
Adet-î ağnam re's 3.610 resmî 1.805
Resmî ağıl 60
Resmî bagat-ı dönüm fî 12 300 kıymet 3.600
An mahsûl-ı bidâyet-î hanazır-ı ma' bojik 89
Mahsûl-ı an tapuu zemîn 55
Resmî arus 330
Resmî tapuu zemîn 280
Mahsûl-ı bad-ı heva 530
Mahsûl-ı resmî duhan 80
Bahay-ı gâh 200
Mukaata-î bac-ı pazarı kaçgun ve yave 2.400
Mukataa-î mezraâ-î Savkatis ma'a Işıklar 800
Bac-ı pazarı Maşkolur karye-î Kâmil 86.394
Ketan 5 müd 408 fî 3 kıymet 1224¹⁵⁰

¹⁵⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 89b.

3.2.2. Savkatis Köyü

Kavala nahîyesine tabii' Savkatis köyü İbrahim Paşa vakıflarından olmaktadır. Köyde 1 çift Müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim olarak ise 158 hâne, 72 mücerred ve 39 bîve bulunmaktadır.

Savkatis köyünün vakfa gelirleri raîyyet kulluğu ile 1 çiftten 22 akçe, işpençe usûlü ile 158 hânedan 4.898 akçe, 72 mücerredten 1.800 akçe, 39 bîveden 342 akçe alınmaktadır. Bunların yanında vakıf için hıntanın 86 kilesinden 4.325 akçe, şa'irin 4 kilesinden 108 akçe, burçağın 9 kilesinden 228 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 24 akçe ve senelik ise 2 kilesinden 18 akçe, ketenin 26 destesinden 786 akçe, kenevirin 76 destesinden 152 akçe, adet-i ağnamın 5.395 re'sinden 2.700 akçe, bagattan 2.790 akçe, domuzun 393 re'sinden 196 akçe, bojikten ise 390 akçe, dûhandan 54 akçe, bad-ı hevâdan ise 270 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe, ağıl resmînden 500 akçe alınmaktadır. Balyalar köyünden bulunan çiftlikte ise yetiştirilen buğdayın 20 kilesinden 1.000 akçe alınmaktadır. Savkatis köyünden toplam gelir olarak 20.231 akçe elde edilmektedir.¹⁵¹

3.2.3. Kavala Nefsî Kalesi

Kavala kalesinde birçok asker, şehir naibi, muhtesib ağası, kale dizdarı ağası, yedi adet kale ağaları, üç yüz adet kale neferi, şehir kethüdası, şehir emîni, bacdarı, harac emini, liman kapudanı ve mütevellisi bulunmaktadır. Hepsinin en yetkilisi mütevellidir. Mahtul İbrahim Paşa'nın büyük bir tevliyetidir.¹⁵²

Dekâkin be-icâre-i muhtelifê bab 81 fî sene 11.591

Mahsul-î Yahûdi hane be-icâre-i muhtelifê bab 62 fî sene 2.785

An mahsûl-i odâhâ müslümanân be-icâre-i muhtelifê bab 16 fî sene 1.183

An mahsûl-i bozahâne ma'a şemhâne be-icâre-i muhtelifê bab 3 fî sene 200

An mahsûl-i mahzenha bab 5 fî sene 600

An mahsûl-i firûnhan bab 2 fî sene 1.005

¹⁵¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 89b.

¹⁵² Evliya Çelebi, Seyahatnâme, Üçdal Neşriyat, Cilt 8, İstanbul 1985, s. 60.

An mahsûl-i sabunhâne bab 1 fî sene 198

Mukata-i hamam Kala'-i Kavala fî sene 7.400

Mukaata-i hamam Pravişte 200

Mukataa-i hamam Zihne 2.333

Mukataa-i hamam Timurhisar 6.000

Mukataa-i zemîn mahzen 30

Mukataa-i zemîn bostan fî sene 2.000

Mukataa-i zemîn-i dekâkîn kıta' bab 9 kıymet 2.888

Zemîn hâne kıta' 5 kıymet 166

Mukataa-i ...200

Mukataa-i Dülger der uhde-i Musa sabûni 100

Mukataa-i cerde-i erz ve kendüm 85

Mukataa-i bostan ve meyve der sınırı karye-i Filibecik 10.000

Mukataa-i sebz 400

Zemîn-i hâlî der kurb-ı peresthâne bir cânibi peresthâne ve bir cânibi kal'a ve bir cânibi iskeleye giden yol dönüm 2 hâsıl 60

Hark-ı hâlî eş-şehîrun bih Lorpod değirmeni ki İlyas Bey değirmenin arklığından alınmıştır.

Zemîn-i hâlî der kurb-ı dekâkîn vakf-ı İbrahim Paşa el-merhum Kavala'nın taşradında bir cânibi tariki amm ve bir cânibi İskender oğlu Mustafa'ya ...merhûm Kârbansaray ile ve bir cânibi mezarlar ile mahdud tahminen uzununu bir dönüm ve arzı nısf-ı dönüm hâlîdir hâsıl 150

3.3. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI

Kavala nahîyesinde II. Bayezîd Han'a ait vakıf köyleri ve mahallelerinden toplam 44.181 akçe elde edilmektedir.

3.3.1. Dranova Köyü

Kavala'ya tabii olan Dranova köyü Sultan Bayezîd Han vakıflarından olmaktadır. Dranova köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise 29 çift, 15 mücerred bulunmaktadır.

Dranova köyünün gelirleri râiyyet kulluğu ile 29 çiftten 638 akçe, 15 mücerreden 90 akçe ve adet-i ağnamdan 200 akçe, niyâbet vergilerinden 150 akçe, çavdarın 30 kilesinden 120 akçe, keten ve besatînden 100 akçe, buğdayın 10 kilesinden 100 akçe, yulafın 20 kilesinden 80 akçe, güvâreden 40 akçe alınarak elde edilmektedir. Dranova köyünden vakfa toplam 1.518 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁵³

3.3.2. Halil Köyü

Kavala'ya tabii Halil köyü Bayezîd Han vakıflarından olmaktadır. Halil köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 27 çift ve 11 mücerred bulunmaktadır.

Halil köyünden vakfa toplam 2.268 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir râiyyet kulluğu ile 27 çiftten 594 akçe, 11 mücerreden 66 akçe ve adet-i ağnamdan 530 akçe, buğdayın 30 kilesinden 300 akçe, çavdarın 50 kilesinden 200 akçe, yulafın 6 kilesinden 180 akçe, niyâbet vergilerinden 150 akçe, keten ve besatînden 120 akçe, bagat dönümünden 50 akçe, darının 12 kilesinden 48 akçe, güvâreden 30 akçe alınarak elde edilmektedir.¹⁵⁴

3.3.3. Bakır-Viran Mahallesi

Bayezîd Han vakıflarından olan Bakır-Viran'da 14 çift ve 14 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 119 hâne ve 112 mücerred bulunmaktadır.

¹⁵³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 197b.

¹⁵⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v.198a.

Bakır-Viran mahallesinden vakfa toplam 38.282 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 14 çiftten 308 akçe, 14 mücerreden 84 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 119 hânedan 2.975 akçe ve 112 mücerreden 2.800 akçe elde edilmektedir. Ayrıca köyün gelirleri arasında adet-i ağnamdan 20.000 akçe, buğdayın 200 kilesinden 2.000 akçe, arpanın 350 kilesinden 1.400 akçe, darının 250 kilesinden 1.000 akçe, güvâreden 800 akçe, niyâbet vergilerinden 780 akçe, yulafın 100 kilesinden 300 akçe, sumaktan 270 akçe, peluttan 200 akçe, 4 bab asiyabdan 120 akçe, mercimeğin 10 kilesinden 100 akçe, hıncır ve bojikten 100 akçe, bagat resmînden 50 akçe, ayva öşrînden 50 akçe, cevizden 50 akçe, 3 bab asiyabdan 45 akçe, dut yaprağından 20 akçe, kiremid fırınından 20 akçe, ketenden 10 akçe yer almaktadır. Ayrıca ağıl ve adet-i ağnam resmînden 1.000 akçe, bac-ı hamrdan 2.000 akçe ve 150 dönümlük bagat 10'da 1'inden 1.800 akçe alınmaktadır. Dere-Madre mezraâsı buranın ekinliği olarak kaydedilmiştir.¹⁵⁵

3.3.4. İstimal Mahallesi

İstimal mahallesi Bayezîd Han vakıflarından olmaktadır. İstimal mahallesinde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 4 çift, 7 bennâk, 17 mücerred ve 1 yörügân çift bulunmaktadır.

İstimal mahallesinin gelirleri raîyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, 7 bennâktan 84 akçe, 17 mücerreden 102 akçe, 1 yörük çiftinden 12 akçe ve adet-i ağnamdan 1.300 akçe, buğdayın 20 kilesinden 200 akçe, çavdarın 40 kilesinden 160 akçe, güvâreden 106 akçe, darının 5 kilesinden 20 akçe, arpanın 4 kilesinden 16 akçe, yulafın 5 kilesinden 15 akçe, cevizin 1 kilesinden 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Mahalleden vakfa toplam 2.113 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁵⁶

¹⁵⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 199a-199b.

¹⁵⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 199b.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DRAMA NAHİYESİ

Drama Yunanistan'ın Makedonya kesiminde yer alan Serez'in kuzeydoğusunda, Kavala'nın ise kuzeyinde yer alan eski adı Drabescos olan bir şehirdir. Drama şehri Makedonya krallığı dönemine kadar uzanmaktadır. Romalıların ve daha sonra da Bizans hâkimiyetinde ve 1345'li yıllarda da Sırların eline geçmiş bir şehirdir. Önce Duşan'ın 1355'te ölümü üzerine Uglyeşa'nın idaresi altında bulunur. 1371 yılında Selanik Valisi Manuel'in hâkimiyeti altına girse de bu durum 1383 yılına kadar sürmüştür. 1382-1383 yıllarında Drama kazası Evrenos Bey tarafından, Serez, Kavala, Zihne gibi şehirlerle birlikte Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.¹⁵⁷ Vezir Hayreddin Paşa, Lala Şahin ve Deli Balaban'ın da bu fethede yardımcıları olmuş ve fethedildikten sonra bu bölgelere Anadolu'dan müslümanlar yerleştirilmiştir.¹⁵⁸

Harita 5. Via Egnatia sol kol

KAYNAK: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Via_Egnatia.PNG

Drama, Via Egnatia'nın sol kolunda yer almaktadır. Osmanlı egemenliğine girdikten sonra Rumeli Beylerbeyliği'nin Paşa Sancağı'na bağlı bir kaza

¹⁵⁷ Feridun Emecen, a.g.m., s.525-526.

¹⁵⁸ Aşıkpaşazade, *Aşıkpaşaoğlu Tarihi*, Haz. Atsız, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul 2017, s.68.; Oruç Beğ, *Oruç Beğ Tarihi*, Haz. Atsız, Ötüken Yayınları, 5. Basım, İstanbul 2017, s.41.

satatüsündedir. 1864 Vilayet Nizamnâmesi'ne göre ise Selanik Vilâyetine bağlı bir sancak durumundadır. Drama sancağı bu dönemde; Drama, Kavala, Yenice-i Karasu ve Darıdere olarak 4 kazadan oluşmaktadır. 1867'de Serez Sancağı'yla birleştirilse de 1873 yılında tekrar ayrı hale getirilmiş bulunmaktadır. 1882 yılında Mesta bölgesi Edirne'ye bağlanarak sancak Drama, Kavala ve Sarışaban kazalarından meydana gelmekteydi. 1889 yılında ise Drama, Kavala, Sarışaban ve Pravişte kazalarından oluşmaktadır.¹⁵⁹

Gazi Hüdavendigâr I. Murat zamanında ele geçirilen Drama merkezde şeyhülislamı, nakibüleşrafı, sipah kethüda yeri, yeniçeri serdârı, şehir naibi, muhtesibi, bâcdarı, şehir kethüdâsı ve karac ağası bulunmaktadır. Drama nahîyesinde 12 cami, 7 mahalle mescidi, çarşı-pazarlar, değirmen, hamam, 2 tekke, 3 sıbyan mektebi ve altı yüz adet bağ, bahçede geniş ve güzel evler bulunmaktadır. Eski camii', Molla camii', Ak Mehmet Ağa camii', Büyük ve küçük tekke camii'leri ve yedi mahallenin mescitleri bulunmaktadır. Köyde pamuk dokumacılığı, çadır bezi imâlatı, iyi cins pirinci, hınta, şa'ir, çavdar, alef, mısır, darı, burçsk, mercimek ve sisam gibi ürünler yetirilmektedir.¹⁶⁰

XV. yüzyılda Drama'da yaklaşık olarak 1.000 kişilik bir nüfusla merkezini oluşturmaktadır. XVI. yüzyılda ise 1.500'ü bulan nüfuslu bu şehirde yağcı, şahinci ve çeltükciyânlar gibi statüye sahip kişiler yer almaktadır. Drama nefsinde bulunan ve aynı zamanda Kanuni Sultan Süleyman vakıflarından olan 7 müslüman ve 1 hristiyan mahallesi ve 1 de yahudi cemaati bulunmaktadır. Cami'i Atık, Mescid-i Derviş Bali, Cami'i Halil Çelebi, Kassam, Osman, Cami'i Mustafa Bey, Debbağ Şüca gibi müslüman mahalleleri, Metropolit adında bir hristiyan mahallesi bulunmaktadır.¹⁶¹

167 numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-ili defterine göre 10 vakıf köyü bulunmaktadır. Bu köyde 120 müslüman hâne ve 57 mücerred kayıtlıdır. Gayrimüslim hâne olarak ise 258, 25 mücerred ve 7 bîve kayıtlıdır. Kazada 9 hâne ve

¹⁵⁹ Feridun Emecen, a.g.m., s. 528.

¹⁶⁰ Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, Cilt 8, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1985, s.63-64.; P.L. İnciciyan-H. Andreasyon, "Osmanlı Rumelisi Tarih ve Coğrafyası", GDAAD, sy. 2-3, 1974, s.20-21.; 1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsûs Selânîk Vilâyet Salnâmesi, Haz. Hatice Oruç, TTK Yayınları, Ankara 2014, s. 548-557.

¹⁶¹ Feridun Emecen, a.g.m., s.525.

9 mücerredân kayacı olarak kayıtlıdır. 2 tuzakçı, şahinci olarak 8 hâne ve 8 mücerred bulunmaktadır. Bu köylerden hâsıl olarak ise 78.144 akçe kayıtlıdır.¹⁶² 416 numaralı Siroz Evkâf deterine baktığımızda ise 34 vakıf köyü ve 2 mezraa yer almaktadır. Bu vakıf köylerini sahipleri ise; Sultan Süleyman Han, Mehmed Paşa, Mustafa Paşa, Selçuk Sultan ve Mehmed Paşa olmaktadır. Vakıf köylerinden ve mezraalardan toplam 513.959 akçelik gelir elde edilmektedir.

4.1. SULTAN SÜLEYMAN HAN VAKIFLARI

Kanuni Sultan Süleyman vakıflarına ait Drama nefsi dışında yirmi dört köy ve iki mezraâ bulunmaktadır. Drama nahîyesinin merkezi, yirmi dört köy ve iki mezraadan Sultan Süleyman vakıfları için toplam 441.469 akçelik bir gelir elde edilmektedir.

4.1.1. Drama Nefsî

Sultan Süleyman vakıfları arasında bulunan Drama merkezinde 7 müslüman mahalle (Cami-î Atik, Mescid-î Derviş Balî, Cami-î Halil Çelebi, Kassam, Osman, Cami-î Mustafa Bey ve Şücâ-î tebbâh), bir hristiyan mahallesi (Gebrân-ı Dimitri Polyer) ve bir de yahudi cemaatî (Cemaati yahudiyân) bulunmaktaydı. Drama nefsi 416 numaralı defterde Cami’i Atik Mahallesi, Mescid-i Derviş Bali mahallesi, Cami’i Halil Çelebi mahallesi, Kassam mahallesi, Osman mahallesi, Cami’i Mustafa Bey mahallesi, Şücâ’ el-tabbâh mahallesi, Yahudiyân cema’âtî, gebrân-ı Dimitri Polyer mahallesi ve mücerredân-ı Dimitri Polyer mahallesi şeklinde tasniflendirilmektedir. Drama nefsinde müslüman nüfus 146 neferân 46 mücerred ve 6 yağcıyân olarak kayıtlıdır. Dimitri Polyer mahallesinde bulunan hristiyanlar ise 116 hâne ve 57 mücerred olarak kaydedilmiştir. Yahudi cemaati ise 12 hânedan oluşmaktaydı.

Drama merkezi gelirleri ispençe usûlü ile 116 hânedan 2.900 akçe, 57 mücerreden ise 1.425 akçe alınmaktadır. Raîyyet kulluğundan elde edilen gelir

¹⁶² 167 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-İli Defteri (937/1530), T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003, s. 23

kayıt edilmemiştir. Diğer gelirler ise galat ve hububattan 5.000 akçe, bagat-ı müsliminden 300 akçe, bostandan 800 akçe, kerevizden 164 akçe, penbeden 30 akçe, ipekten 23 akçe, zağferandan 100 akçe, ağıl resmînden 36 akçe, adet-i ağnamdan 500 akçe, güvâreden 77 akçe, gebrânlardan alınan bagat ve cizyeden 2.000 akçe, bac pazarı mukataası, nısfî niyâbet ve resmî arus, deştbanî, tapuu zemîn gibi vergilerden 35.000 akçe alınmaktadır. Ayrıca Koca Mustafa Paşa'ya ait 7 bab asiyabdan 210 akçe, Halil Çelebi'ye ait 8 bab asiyabtan 120 akçe, Umur Efendi'ye ait 4 bab asiyabtan 60 akçe, Salih'in 2 bab asiyabından 60 akçe, Bedreddin Kasım Paşa'nın 5 bab asiyabından 150 akçe ve Yakup Çelebi'ye ait bostandan 30 akçe alınmaktadır. Drama nefsînden 8.360 akçe monopolye resmî ve buğday değirmeninden ise 300 akçe alınmaktadır. Drama merkezinde toplanan bu gelirin tamamı 57.665 akçe olmaktadır.¹⁶³

4.1.2. Göl Mezraâsı

Sultan Süleyman vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı Göl mezraâsında bulunan yörüklerden vakıf için ziraat yaptıkları galat ve hububat öşründen 200 akçe elde edilmektedir.

“Resmî galat ve hububat 200”¹⁶⁴

4.1.3. Prosaçani Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan, Drama nahîyesine bağlı ilk köyü Prosaçani köyüdür. Prosaçani köyü 416 numaralı defterde müslümanân, mücerredân-ı müslümanân, Makoliç mahallesi, Kuruştani mahallesi, Kalod ma'a Küçük mahallesi, Papas mahallesi, Nikol mahallesi, Kirko mahallesi ve bu mahalleler de mücerredân olarak tasnif yapılmaktadır. Prosaçani köyünde müslüman nüfus olarak 67 çift, 26 bennâk ve 67 mücerred bulunmakta ve köyün çoğunluğunu hristiyanlar oluşturmaktadır. 6 hristiyan mahalle bulunmaktadır. Makoliç, Kuruştani, Kalod ma' Küçük, Papas, Nikol nam-ı diğer Kaliye, Kirko mahalleleri olarak kaydedilmiştir.

¹⁶³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 57a-57b.

¹⁶⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 57b.

Hristiyan nüfus olarak Prosaçani köyünde 339 hâne, 218 mücerred ve 25 bîve bulunmaktadır. Bu nüfusun 39 hâne ve 27 mücerred'i Makoliçe mahallesinde bulunmaktadır. Kuruştani mahallesinde 70'i hâne, 66'sı mücerred olarak kayıtlıdır. Kalod-küçük mahallesinde 29'u hâne ve 29'u mücerred, Papa mahallesinde 41 hâne, 61 mücerred, Nikol mahallesinde 51'i hâne, 51'i mücerred olarak ve Kirko mahallesinde ise 10 hâne ve 10 mücerred bulunmaktadır.

Prosaçani köyü gelirleri raîyyet kulluğu ile 67 çiftten 1.474 akçe, 26 bennâktan 312 akçe, 67 mücerredten 402 akçe ve ispençe usûlü ile 339 hânedan 5.450 akçe, 218 mücerredten 5.450 akçe, 25 bîveden 150 akçe alınmaktadır. Bunların yanında ziraat faaliyetlerinden, hayvancılıktan alınan vergilerde bulunmaktadır. Gayrimüslimlerden alınan cizye ve bagattan 10.000 akçe, hınzır ve bojikten 110 akçe, bagat-ı müslimin resmînden 300 akçe, buğdayın 146 kilesinden 8.760 akçe, arpanın 200 kilesinden 1.000 akçe, çavdarın 120 kilesinden 600 akçe, yulafın 150 akçesinden 600 akçe, burçağın 64 kilesinden 320 akçe, mercimeğin 13 kilesinden 98 akçe, kablukanın 20 kilesinden 80 akçe, pamuktan 2.000 akçe, zağferandan 1.600 akçe, şıra ve monopolyeden 1.100 akçe, bostandan 300, kenevirde 30 akçe, kapan bâcından 300 akçe, duhan resmînden 60 akçe, bahay-ı gâhtan 1.040 akçe, bac-ı hamrdan 150 akçe, kovan öşrînden kantar yapağı resmînden 2.000 akçe ve niyâbet adı altında alınan resmî arus, deştbanî, tapuu zemînden 1.582 akçe alınmaktadır. Prosaçani köyünden elde edilen bu gelir toplam 48.364 akçe elde edilmektedir.¹⁶⁵

4.1.4. Visoçâni Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı ikinci köy Visoçani köyüdür. Visoçani köyü 416 numaralı evkâf defterinde müslümanan, Nikola mahallesi, Dimitri mahallesi ve Letan mahallesi olarak ve bu mahallelerin mücerredân-ı olarak tasnif edilmektedir. Müslüman nüfus olarak 12 çift, 22 bennâk ve 7 mücerred bulunmaktadır. Defterde müslüman hânelerin içinde 1 imam ve müezzîn olduğunu görmekteyiz. Gayrimüslim nüfus olarak ise 3 mahallede toplam 303 hâne, 365 mücerred ve 7 bîve olarak kayıtlıdır. Nikola mahallesinde 91 hâne ve

¹⁶⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 60b.

132 mücerred bulunmaktadır. Dimitri mahallesinde 91 hâne, 125 mücerred bulunmaktadır. Letan mahallesinde ise 124 hâne ve 116 mücerred hristiyan bulunmaktadır.

Visoçani köyünden elde edilen gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 12 çiftten 264 akçe, 22 bennâktan 264 akçe, 7 mücerreden 42 akçe ve gayrimüslimlerden de ispençe usûlü ile 303 hânedan 7.575 akçe, 365 mücerreden 9.125 akçe, 7 bîveden 42 akçe alınmaktadır. Köyde en fazla gelir alınan ürün buğday ile 2.088 kilesinden 16.688 akçe olmaktadır. Gayrimüslimlerden alınan cizye ve bagattan 3.000 akçe ve yapağdan da 3.000 akçe alınmaktadır. Bunların dışında adeti ağnam, fuç, bahay-ı gâhttan 1.000'er akçe alınmaktadır. Kablukanın 150 kilesinden 600 akçe, monopolyeden 500 akçe, resm-î ağıldan 614 akçe, burçağın 138 kilesinden 690 akçe, mercimeğin 16 kilesinden 128 akçe, yulafın 240 kilesinden 960 akçe, arpanın 110 kilesinden 575 akçe, çavdar ve darının 125 kilesinden 625 akçe, güvâre ve zağferan öşürlerinden 200'er akçe, pamuk ve keten öşürlerinden 100 akçe, şıradan 10 akçe, ipekten 150 akçe, müslümanlardan alınan bagat resmînden 60 akçe, bac-ı hamrdan 322 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe ve niyâbet vergilerinden 1.725 akçe alınmaktadır. Visoçani köyünün vakfa toplam geliri 53.679 akçe olmaktadır.¹⁶⁶

4.1.5. Podogoryani Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı üçüncü köyü Podogoryani köyüdür. Podogoryani köyü 416 numaralı evkâf defterinde müslümanân, gebrân ve mücerradân-ı gebrân şeklinde tasnif edilmektedir. Köyde müslüman nüfus olarak 10 çift, 6 bennâk ve 8 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 139 hâne ve 92 mücerred bulunmaktadır.

Podogoryani köyünden vakıf için 21.251 akçelik gelir elde edilmektedir. Podogoryani köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 10 çiftten 220 akçe, 6 bennâktan 72 akçe, 8 mücerreden 48 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 139 hânedan 3.475 akçe, 92 mücerreden 2.300 akçe ve 1 baştinadan 25 akçe alınmakta ve bunların yanında ise köyün gelirleri olarak gebrânlardan alınan

¹⁶⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 63b-64a.

cizye ve bagattan 1.000 akçe, buğdayın 30 kilesinden 3.400 akçe, çavdarın 110 kilesinden 550 akçe, arpanın 80 kilesinden 400 akçe, yulafın 60 kilesinden 240 akçe, mercimeğin 20 kilesinden 160 akçe, zağferandan 4.000 akçe, pamuktan 1.000 akçe, bostandan 150 akçe, bakladan 50 akçe, cevizden 50 akçe, burçaktan 55 akçe, kereste resmînden 50 akçe, şıradan 60 akçe, armuttan 20 akçe, incirden 50 akçe, kenevirde 10 akçe, ketenden 100 akçe, ipekten 70 akçe ve şıra ile meyveden 1.000 akçeden elde edilmektedir. Köyün hâsılında Ayo-Yanni mutasarrıflığında bulunan bir çiftlik manastırı da yer almaktadır. Buradan vakfa 1.506 akçe elde edilmektedir. Ayrıca köyün gelirleri arasında niyâbet vergilerinden 800 akçe, adet-i ağnamdam 380 akçe, hınzır ve bojikten 165 akçe, bahay-ı gâhtan 300 akçe, hasil resmînden 40 akçe, ağıl resmînden 15 akçe, 9 bab asiyabdan 135 akçe, 8 bab asiyabdan ise 240 akçe ve göz öşrînden 15 akçe elde edilmektedir.¹⁶⁷

4.1.6. Poyonoşte Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı dördüncü köy olan Poyonoşte köyüdür. Poyonoşte köyü müslüman, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasniflendirilmektedir. Bu köyde müslüman hâne olarak 1 müslümandan bahsedilmektedir. Gayrimüslim nüfus olarak ise 12 hâne, 8 mücerred bulunmaktadır. Köyde 1 adet de baştina bulunmaktadır.

Poyonoşte köyünden toplam 5.439 akçe gelir elde edilmektedir. Poyonoşte köyünün gelirleri müslüman nüfustan 1 çiftten 22 akçe, gayrimüslimlerden de ispençe usûlü ise 12 hânedan 300 akçe, 8 mücerreden 200 akçe, 1 baştinadan 25 akçe alınarak köyün diğer gelirleri ise gebrânlardan alınan cizye ve bagattan 448 akçe, buğdayın 300 kilesinden 2.400 akçe, arpanın 30 kilesinden 150 akçe, çavdarın 140 kilesinden 700 akçe, yulafın 25 kilesinden 100 akçe, kabluğun 30 kilesinden 120 akçe, burçağın 10 kilesinden 50 akçe, mercimeğin 3 kilesinden 24 akçe, zağferandan 150 akçe, bostandan 30 akçe, bagattan 60 akçe, şıradan 25 akçe, hamırdan 50 akçe, monopolyeden 70 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, hınzır ve bojikten 25 akçe ve niyâbet vergilerinden 30 akçe alınarak elde edilmektedir. Ayrıca bunların

¹⁶⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 65a.

içinde Resul Çelebi 6 bab asiyabından 90 akçe, Ahmed Bey 6 bab asiyabdan 90 akçe, Ahmed Çelebi'ye ait Siroz'da bulunan 5 bab asiyâbdan 75 akçe, Mustafa'ya ait 1 bab ding asiyabından 15 akçe elde edilmektedir. Ayrıca köyde Manastır çiftliği kayıtlıdır.¹⁶⁸

4.1.7. Kladiç Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı beşinci köy olan Kladiç köyüdür. Kladiç köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 13 hâne, 18 mücerred ve 3 bîve olarak kaydedilmektedir. Ayrıca Kladiç köyünde 6 adet baştina bulunmaktadır.

Kladiç köyünden vakıf için toplam 9.324 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir ispençe usulü ile 13 hânedan 325 akçe, 18 mücerreden 450 akçe, 6 baştinadan 150 akçe, 3 bîveden 13 akçe ve buğdayın 710 kilesinden 5.680 akçe, çavdarın 35 kilesinden 175 akçe, arpanın 51 kilesinden 255 akçe, yulafın 25 kilesinden 100 akçe, mercimeğin 11 kilesinden 88 akçe, burçağın 23 kilesinden 115 akçe, kablukanın 25 kilesinden 100 akçe, kovandan 40 akçe, penbeden 20 akçe, bostandan 30 akçe, şıradan 10 akçe, ağıl resmînden 60 akçe, adet-i ağnamdan 269 akçe, bagattan ve cizyeden 400 akçe elde edilmektedir. Ayrıca Mehmed yeniçeri asiyabından 100 akçe, Çakerî Mehmed yeniçeriye ait değirmenlerden ise 180 akçe, 13 bab asiyabdan 390 akçe, 1 ding asiyabından 15 akçe, buğday değirmeninden 60 akçe, gebran ve müsliminlerden alınan bagat dönümünden 60'ar akçe, hıncır ve bojikten 30 akçe ve niyâbet vergilerinden 200 akçe alınmaktadır.¹⁶⁹

4.1.8. İsmirdeş Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı altıncı köy İsmirdeş köyüdür. İsmirdeş köyü müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasniflenmektedir. İsmirdeş köyünde müslüman nüfus 5 çift ve 4 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 28 hâne ve 15 mücerred olarak kayıtlıdır.

¹⁶⁸ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 65b.

¹⁶⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 66a.

İsmirdeş köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe, 4 mücerreden 24 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlü ile 28 hânedan 700 akçe, 15 mücerreden 375 akçe elde edilmesinin yanında cizye ve bagattan 300 akçe, buğdayın 10 kilesinden 80 akçe, arpanın 50 kilesinden 250 akçe, çavdarın 60 kilesinden 300 akçe, mercimeğin 10 kilesinden 80 akçe, burçağın 20 kilesinden 100 akçe, güvâreden 70 akçe, ağıl resmînden 10 akçe, giyâhtan 80 akçe, Niyâbet vergilerinden 100 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, bidayet-i hıncır ve bojikten 100 akçe elde edilmektedir. Ayrıca İsmirdeş köyünde bulunan Kara-pınar mezraâsından 50 akçe vakfedilmektedir.¹⁷⁰

4.1.8.1. İспенiç Mezraâsı

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan İsmirdeş köyü sınırlarında bulunan Drama nahîyesine tabî İспенiç mezraâsından vakfa galat ve hububat öşründen 300 akçe gelir elde edilmektedir.

“Hâsil-ı an galat ve hububat 300”¹⁷¹

4.1.9. Kato-Arnayud Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağı yedinci köy Kato-Arnayud köyüdür. Kato-Arnayud köyü gebrân ve mücerredân-ı gebrân adı altında tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus olarak 22 hâne ve 13 mücerred bulunmaktadır. Köyde müslüman nüfus kayıtlı değildir.

Kato-Arnayud köyünün gelirleri gayrimüslim halktan ispençe usûlü ile 22 hânedan 550 akçe, 13 mücerreden 320 akçe elde edilmesinin yanında köyün başka gelirleri de bulunmaktadır. Bu gelirler; cizye ve bagattan 100 akçe, buğdayın 50 kilesinden 400 akçe, çavdarın 12 kilesinden 60 akçe, arpanın 8 kilesinden 40 akçe, yulafın 10 kilesinden 40 akçe, mercimeğin 3 kilesinden 24 akçe, burçağın 5

¹⁷⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 66b.

¹⁷¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 66b.

kilesinden 25 akçe, kovan öşrinden 10 akçe, zağferandan 30 akçe, ipekten 10 akçe, pamuktan 20 akçe, bagat dönümünden 50 akçe, adet-î ağnamdan 60 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçe toplanarak elde edilmektedir. Kato-Arnavud köyünden toplam 1.809 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁷²

4.1.10. Turhancı / Avşanî Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı sekizinci köy Turhancı köyüdür. 416 numaralı Evkâf defterinde Turhancı köyü müslümanân ve mücerredân-ı müslümanân olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Turhancı köyünde Müslüman nüfus 12 çift, 9 bennâk ve 11 mücerred bulunmaktadır.

Turhancı köyünden vakfa toplam 3.584 akçelik gelir elde edilmektedir. Köyün gelirleri raîyyet kulluğu ile 12 çiftten 264 akçe, 9 bennâktan 108 akçe, 11 mücerreden 66 akçe elde edilmekle birlikte köyün gelirleri arasında galat ve hububattan 2.500 akçe, bagat dönümünden 100 akçe, cevizden 100 akçe, ketenden 50 akçe, güvâreden 30 akçe, pamuktan 10 akçe, bostandan 50 akçe, bahay-ı gâhtan 10 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, 2 bab asiyaşdan 60 akçe, mercimek ve kenevir için her handan 3 alınarak 36 akçe elde edilmektedir.¹⁷³

4.1.11. Üsküpçi Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı dokuzuncu köy olan Üsküpçi köyünden galat ve hububat öşrüyle 160 akçe elde edilmektedir.

*“Hasat-ı galat ve hububat 160”*¹⁷⁴

¹⁷² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 67a.

¹⁷³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 67b.

¹⁷⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 67b.

4.1.12. Dimine Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı onuncu Dimine köyüdür. Dimine köyünde 2 gayrimüslim hâne bulunmaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 3 çift, 1 bennâk ve 8 mücerred bulunmaktadır.

Dimine köyünden vakfa toplam 1.070 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir râiyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 1 bennâktan 12 akçe, 8 mücerreden 48 akçe ve ispençe usulü ile 2 hânedan 50 akçe elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 20 kilesinden 160 akçe, çavdardın 30 kilesinden 150 akçe, adet-i ağnamdan 224 akçe, arpanın 20 kilesinden 100 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, gebrândan alınan bagat ve cizyeden 50 akçe, cevizden 24 akçe, bagattan elde edilen şıra bedelinden 40 akçe ve yulafın 17 kilesinden 68 akçe elde edilmektedir. Ayrıca köyün hâsılinda mercimek nakîdleri bulunmaktadır. İki mercimek nakîdi yazılmaktadır. Biri 20 nakîd akçe diğeri 8 nakîd akçe kaydedilmiştir. Bu açıdan hâsılda belirtilmese de birinin kırmızı mercimek diğerin de yeşil mercimek olduğu düşünülebilir.¹⁷⁵

4.1.13. Nihor Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı onbirinci köy Nihor köydür. 416 numaralı evkâf defterine göre Nihor köyü müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Nihor köyünde 3 çift, 1 bennâk ve 4 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 112 hâne ve 148 mücerred bulunmaktadır.

Nihor köyünden vakfa toplam 18.587 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir râiyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 1 bennâktan 12 akçe, 4 mücerreden 24 akçe ve ispençe usulü ile 112 hânedan 2.800 akçe, 148 mücerreden 3.700 akçe elde edilmektedir. Bu gelirin yanında buğdayın 900 kilesinden 7.200 akçe, cizye ve bagattan 1.000 akçe, arpanın 110 kilesinden 550 akçe, çavdarın 80 kilesinden 400 akçe, penbeden 700 akçe, zağferandan 200 akçe, hınzır ve bojikten 60 akçe, bor ve çelik resmînden 300 akçe, kablukanın 20 kilesinden 80 akçe, mercimeğin 3

¹⁷⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 67b.

kilesinden 24 akçe, burçağın 11 kilesinden 55 akçe, yulafın 160 kilesinden 480 akçe, niyâbet gibi vergilerden 186 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, bahay-ı gâhtan 30 akçe, bagat resmînden 500 akçe ve güvâreden 20 akçe elde edilmektedir.¹⁷⁶Köyün hâsılinda gördüğümüz bor ve çelik madenin gelirinden bu köyde bor ve çelik madenin de çıkarıldığını görmekteyiz.

4.1.14. Vinarye / Küçük Vinarye Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı onikinci vakıf köyü Vinarye köyüdür. Vinarye köyü 416 numaralı defterde müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân şeklinde tasnif edilmektedir. Vinarye köyünde müslüman nüfus olarak 4 çift, 1 bennâk ve 4 mücerred; gayrimüslim nüfus olarak ise 56 hâne ve 36 mücerred bulunmaktadır.

Vinarye köyünden toplam 15.898 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, 1 bennâktan 12 akçe, 4 mücerreden 24 akçe ve ispençe usûlüyle 56 hânedan 1.400 akçe, 36 mücerreden 900 akçe elde edilirken köyün gelirleri arasında bulunan bagat ve cizyeden 500 akçe, buğdayın 1.100 kilesinden 8.800 akçe, arpanın 150 kilesinden 750 akçe, çavdar ve darının 100 kilesinden 500 akçe, yulafın 50 kilesinden 200 akçe, burçağın 40 kilesinden 200 akçe, kablukanın 30 kilesinden 120 akçe, mercimeğin 3 kilesinden 24 akçe, zağferan öşrînden 300 akçe, kovan öşrînden 600 akçe, bagattan 200 akçe, ağıl resmînden 120 akçe, pamuktan 400 akçe, bac-ı hamrdan 100 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, hınzır ve bojikten 360 akçe gelir elde edilmektedir.¹⁷⁷

4.1.15. Çatalca / Puruştani Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı onüçüncü köy Çatalca diğer ismiyle Puruştani köyüdür. Çatalca köyünde müslüman nüfus müslümanan ve mücerredan-ı müslümanan olarak tasnif edilmiştir. 35 çift, 8 bennâk,

¹⁷⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 69a.

¹⁷⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 69b.

13 mücerred ve 1 nîm bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise gebrân, mücerredan, Ayorani mahallesi ve Çeltükciyân-ı gebrân olarak tasniflendirilmiştir. Köyde gayrimüslim nüfus 172 hânenin 91'i gebrân, 81'i ise Ayorani mahallesinde kayıtlıdır. Ayrıca 92 mücerred ve 8 çeltükciyan kaydedilmiştir.

Çatalca köyünün geliri raîyyet kulluğu ile 35 çiftten 770 akçe, 8 bennâktan 96 akçe, 13 mücerredten 78 akçe, 1 nîm-çiftten 11 akçe elde edilirken ispençe usûlü ile 172 hânedan 4.300 akçe, 92 mücerredten 2.300 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri arasında ise en fazla gelir elde edilen buğdayın 900 kilesinden 7.200 akçe, cizye ve gebrân-ı bagat ve bagat-ı müsliminden 1.200'er akçe, bagat dönümünden 5.500 akçe, zağferândan 1.000 akçe, niyâbet adı altındaki vergilerden 1.000 akçe, penbeden 1.300 akçe alınmaktadır. Bunların dışında köyün gelirleri arasında arpanın 60 kilesinden 300 akçe, yulaf 140 kilesinden 560 akçe, darının 30 kilesinden 150 akçe, kablukanın 20 kilesinden 80 akçe, burçağın 20 kilseinden 100 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 16 akçe, şıradan 30 akçe, adet-i ağnamdan 400 akçe, bahay-ı gâhtan 350 akçe, ağıl resmînden 50 akçe, güvâreden 200 akçe, hıncır ve bojikten 100 akçe gelir elde edilmektedir. Çatalca köyünden toplam 28.291 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁷⁸

4.1.16. Rahoviçe Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı ondördüncü köy Rahoviçe köyüdür. Rahoviçe köyü 416 numaralı Evkâf defterine göre müslümanân, mücerredân-ı müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasniflendirilmiştir. Rahoviçe köyünde müslüman nüfus olarak 55 çift, 17 bennâk ve 57 mücerred kaydedilmektedir. Gayrimüslim nüfus ise 16 hâne, 12 mücerred ve 1 baştina olarak kayıtlıdır.

Rahoviçe köyünden elde edilen gelir raîyyet kulluğu ile 55 çiftten 1.210 akçe, 17 bennâktan 204 akçe, 57 mücerredten 342 akçe ve ispençe usûlü ile 16 hânedan 400 akçe, 12 mücerredten 300 akçe ve 1 baştinadan 25 akçe alınmaktadır. Bu gelirlerin yanında köyden en fazla gelire buğdayın 385 kilesinden 3.080 akçeyle

¹⁷⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 71a-71b.

elde edilmekte ve daha sonra arpanın 178 kilesinden 890 akçe elde edilmektedir. Niyâbet, resmî arus, deştbanî ve tapuu zemînden 480 akçe, yulafın 78 kilesinden 312 akçe, gayrimüslimlerden alınan cizye ve bagattan 300 akçe, çavdar ve erzenin 51 kilesinden 255 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, burçağın 19 kilesinden 95 akçe, mercimeğin 5 kilesinden 40 akçe, cevizden ve ağıl resmînden 40'ar akçe, 1 bab asiyabtan 15 akçe, hınzır ve bojikten 12 akçe, bahay-ı gâhtan 50 akçe elde edilmektedir. Rahoviçe köyünden vakıf için toplam 8.736 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁷⁹

4.1.17. İsmilaşte Köyü

Drama nahîyesine tabî İsmilaşte köyü Sultan Süleyman Han'ın onbeşinci vakıf köyüdür. 416 numaralı Evkâf defterinde İsmilaşte köyü müslümanân ve mücerredân-ı müslümanân olarak tasnif edilmiştir. Köyde 19 çift, 10 bennâk ve 28 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır.

İsmilaşte köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 19 çiftten 418 akçe, 10 bennâktan 120 akçe, 28 mücerreddern 168 akçe elde edilirken diğer gelirleri arasından çavdarın 100 kilesinden 500 akçe, buğdayın 50 kilesinden 400 akçe, yulafın 50 kilesinden 200 akçe, bagattan 250 akçe, arpanın 30 kilesinden 150 akçe, niyabet vergilerinden 100 akçe, 2 asiyabtan 60 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, güvâre ve cevizden 30'ar akçe ve bahay-ı gâhtan 50 akçe elde edilmektedir. İsmilaşte köyündeden vakıf için toplam 2.576 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁸⁰

4.1.18. Pastorova Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine tabî onaltıncı köy Pastorova köyüdür. Pastorova köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise 12 çift, 15 bennâk ve 17 mücerred bulunmaktadır.

¹⁷⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 72a-72b.

¹⁸⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 72b-73a.

Pastorova köyünden vakfa toplam 1.931 akçelik gelir vakfedilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 12 çiftten 264 akçe, 15 bennâktan 180 akçe, 17 mücerreden ise 102 akçe alınmakla birlikte köyde çavdarın 64 kilesinden 320 akçe, buğdayın 30 kilesinden 240 akçe, bagat dönümünden 200 akçe, arpanın 20 kilesinden 100 akçe, yulafın 25 kilesinden 100 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, cevizden 50 akçe, keten ve kenevirde 50 akçe, 3 bab asiyabdan 90 akçe, 1 bab asiyabdan ise 15 akçe ve güvâreden 20 akçe ve adet-i ağnamdan 100 akçe elde edilmektedir.¹⁸¹

4.1.19. Mihota / Novasil Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından Drama nahîyesine bağlı onyedinci köy Mihota diğer adıyla Novasil köyüdür. Mihota köyünde müslüman nüfus olarak 4 çift, 4 bennâk ve 8 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise bulunmamaktadır.

Mihota köyünün gelirleri arasında raîyyet kulluğundan 4 çiftten 88 akçe, 4 bennâktan 48 akçe, 8 mücerreden 48 akçe yer almaktadır. Bunların dışında en çok gelir elde edilen çavdarın 40 kilesinden 200 akçe, buğdayın 15 kilesinden 120 akçe, yulafın 15 kilesinden 60 akçe, arpanın 10 kilesinden 50 akçe, bagat resmînden 50 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, kenevirde 25 akçe, kovandan 20 akçe, cevizden 10 akçe, 2 bab asiyabdan 30 akçe elde edilmektedir. Mihota köyünden vakfe toplam 899 akçe gelir elde edilmektedir.¹⁸²

4.1.20. Kara-ağyar Çayırı Köyü

Kara-ağyar çayırı köyü Sultan Süleyman Han'ın Drama nahîyesine tabii onsekizinci köy vakıflarındandır. Kara-ağyar çayırından vakıf için 4.906 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir galat ve hububat öşründen elde edilmektedir.

“Hâsıl-ı ‘an öşr-î galat ve hubûbât ber-mûcib-i defter-i ‘atik 4.906”¹⁸³

¹⁸¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 73a.

¹⁸² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 73b.

¹⁸³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 73b.

4.1.21. Boryani Köyü

Boryani köyü Sultan Süleyman Han vakıflarından olup Drama nahîyesine bağlı ondokuzuncu köy olmaktadır. Boryani köyünde müslüman nüfus müslümanan ve mücerredan olarak tasnif edilmiş ve 27 çift, 16 bennâk ve 10 mücerred olarak kaydedilmiştir. Çeltükciyanlar ise ayrı bir başlık altında tasnif edilmiştir. Çeltükciyanlar 11 müslüman çeltükciyan olarak kaydedilmiştir. Gayrimüslim nüfus da gebrân ve mücerredânı gebran olaran tasnif edilmektedir. 133 hâne ve 40 mücerred gayrimüslim bulunmaktadır.

Boryani köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 27 çiftten 594 akçe, 16 bennâktan 192 akçe, 10 mücerreden 60 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 133 hânedan 3.325 akçe, 40 mücerreden 1.000 akçe elde edilmektedir. Bu gelirlerinin yanında köyden buğdayın 1.400 kilesinden 11.200 akçe, arpanın 360 kilesinden 1.800 akçe, çavdarın 350 kilesinden 1.750 akçe, darının 200 kilesinden 1.000 akçe, burçağın 15 kilesinden 75 akçe, yulafın 410 kilesinden 1.640 akçe, mercimeğin 10 kilesinden 80 akçe, pirinçten 1.500 akçe, ketenden 1.000 akçe, bostan resmînden 170 akçe, bahay-ı gâhtan 500 akçe, ipekten 65 akçe, ağıl resmînden 65 akçe, adet-i ağnamdan 500 akçe, çayır öşrînden 30 akçe, gebrândan alınan cizye ve bagattan 2.000 akçe, niyâbet vergilerinden 800 akçe, bagat resminden 50 akçe, bac-ı hamr ve cevizden 600 akçe, hınzır ve bojikten 400 akçe gelir elde edilmektedir. Ayrıca köyde bulunan asiyab gelirleri de bulunmaktadır. Halil Çelebi'ye ait 5 bab asiyabdan 150 akçe, yine Halil Çelebi'ye ait buğday değirmeninden 30 akçe ve 2 bab ding asiyabından 30 akçe, Mehmed Çelebi ve Ali Çelebi'lerin 6 bab asiyabdan 180 akçe, Yusuf Koca Ali'nin 2 bab asiyabından 30 akçe, 5 bab buğday asiyabından 75 akçe ve 2 bab ding asiyabından 30 akçe gelir elde edilmektedir. 2 bab asiyabdan 30 akçe, 2 bab ding asiyabından 30 akçe, 4 bab asiyabdan 60 akçe ve Süleyman bin Davud adlı kişinin 1 bab ding asiyabından 15 akçe elde edilmektedir. Boryani köyünden vakfa toplam 31.056 akçe gelir elde edilmektedir.¹⁸⁴

¹⁸⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 74b-75a.

4.1.22. Leftere Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı Leftere köyünde deniz kenarında bulunan mezkûrların orayı korudukları ve avarız, salgün ve tekâliften muaf oldukları âli-şan hükmüyle belirtilmektedir.

Leftere köyü 416 numaralı defterde müslümanan, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Köyde müslüman reaya olarak 3 çift, 3 bennâk ve 10 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 230 hâne, 38 mücerred ve 10 bîve bulunmaktadır.

Leftere köyünün geliri râiyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 10 mücerreden 60 akçe ve ispençe usûlüyle 230 hânedan 5.750 akçe, 38 mücerreden 950 akçe, 10 bîveden 60 akçe elde edilmektedir. Bunların dışında köyün gelirleri arasında en fazla gelir elde edilen şıranın 3.600 lidresinden 18.000 akçe, bac-ı kapan ve meyve resmînden 3.000 akçe, cizye ve bagattan 3.000 akçe, darının 400 kilesinden 2.000 akçe, ketenden 2.000 akçe, buğdayın 150 kilesinden 1.200 akçe, arpanın 200 kilesinden 1.000 akçe, dalyandan 1.000 akçe, iskele ve gümrük resmînden 1.000 akçe, niyâbet gibi vergilerden 1.000 akçe, ipekten 1.000 akçe elde edilerek yer almaktadır. Köyün diğer gelirleri arasında yulafın 200 kilesinden 800 akçe, çavdarın 350 kilesinden 1.750 akçe, mercimeğin 15 kilesinden 105 akçe, baklanın 20 akçesinden 80 akçe, böğrülçenin 15 kilesinden 60 akçe, çayır hâsılından 30 akçe, asiyabdan 45 akçe, giyâhtan 10 akçe, bahay-ı gâhtan 200 akçe, kenevirden 100 akçe, piyazdan 300 akçe, göezden 800 akçe, güvâreden 500 akçe, bostandan 100 akçe, ağıl ve kışlak resmînden 150 akçe, 5 bab asiyabdan 100 akçe, cevizden 150 akçe, kiremidden ve zeytinden 150'şer akçe, şıradan 16 akçe, yörüklerden kışlak ve sazlıktan 250 akçe, hınzır ve bojikten 200 akçe alınarak elde edilmektedir. Köyün gelirleri arasında müslümanlardan alınan bagat resmînden 150 akçe, dalyân-ı derya resmînden 10 akçe ve adet-i ağnamdan 500 akçe bulunmaktadır. Leftere köyünden vakfa toplam gelir olarka 48.328 akçe elde edilmektedir. Köyün hâsılında gördüğümüz dalyan resmî ve iskele resmî gibi vergilerin olması denizci bir köy olduğunu göstermektedir.¹⁸⁵

¹⁸⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 76a-76b.

4.1.23. Leftere-î Küçük / Ayo-Yani Köyü

Sultan Süleyman vakıflarından olan ve Drama nahîyesine bağlı yirmibirinci köy Leftere-î Küçük köyüdür. Lefter-i Küçük köyü 416 numaralı Evkâf defterinde müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmiştir. Köyde 6 bennâk ve 2 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 127 hâne, 66 mücerred ve 8 bîve bulunmaktadır.

Leftere-î Küçük köyünün geliri raîyyet kulluğu ile 6 bennâktan 72 akçe, 2 mücerreden 12 akçe; ispençe usûlüyle 127 hânedan 3.175 akçe, 66 mücerreden 1.650 akçe, 8 bîveden 48 akçe elde edilmekle beraber şıranın 1.000 lidresinden 5.000 akçe, incirden 3.000 akçe, cizye ve bagattan 1.600 akçe, buğdayın 150 kilesinden 1.200 akçe, bac-ı kapandan 1.190 akçe, niyâbet vergilerinden 700 akçe, darının 100 kilesinden 500 akçe, kükürden 500 akçe, ağıl resmînden 500 akçe, dalyan resmînden 500 akçe, ketenden 500 akçe, adet-i ağnamdan 400 akçe, arpanın 80 kilesinden 400 akçe, çavdarın 70 kilesinden 350 akçe, hınzır ve bojikten 300 akçe, yulafın 50 kilesinden 200 akçe, meyve öşrînden 200 akçe, güvâreden 150 akçe, piyazdan 50 akçe, böğrülcenin 10 kilesinden 50 akçe, cevizden 50 akçe, bostandan 50 akçe, zeytinden 50 akçe, mercimeğin 5 kilesinden 40 akçe, kenevirde 40 akçe, müslümanlardan alınan bagat resmînden 30 akçe, baklanın 5 kilesinden 20 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe alınmaktadır. Leftere-î Küçük köyünden vakfa toplam 22.877 akçe gelir elde edilmektedir.¹⁸⁶

4.1.24. Makrodişte / Zirnotic Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı yirmi ikinci köy Makrodişte köyüdür. 416 numaralı evkâf defterinde müslüman nüfus olarak müslümanan ve mücerredanı müslümanan, Demiril mahallesi, Çayırılı mahallesi ve mücerredânı müslümanan olarak tanımlanmaktadır. 29 çift, 1 bennâk ve 36 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Gebran nüfus ise gebran-ı Çayırılı

¹⁸⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 77b.

Mahallesi ve mücerredan olarak tanıflendirilmiştir. 31 hâne, 31 mücerred ve 2 bîve bulunmaktadır.

Makrodişte köyünden vakıf için elde edilen gelir raîyyet kulluğu ile 29 çiftten 638 akçe, 1 bennâktan 12 akçe, ispençe usûlü ile 31 hânedan 775 akçe, 31 mücerredan 775 akçe, 2 bîveden 12 akçe alınmakla birlikte, arpanın 30 kilesinden 150 akçe, buğdayın 60 kilesinden 480 akçe, çavdar ve darının 260 kilesinden 1.300 akçe, yulafın 160 kilesinden 640 akçe, bagat resmînden 600 akçe, giyâhtan 400 akçe, ceviz ve yaylaktan 300'er akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, göcekten 100 akçe, 3 bab asiyabdan 90 akçe, kışlaktan 20 akçe, kenevirde 10 akçe, gebrânlardan alınan cizye ve bagattan 500 akçe, alınarak elde edilmektedir. Ayrıca köyün ekinliğı olan Sovuk mezraâsından 50 akçe ve Şeyh mezraâsından 100 akçe alınmaktadır. Makrodişte köyünden vakıf için toplam 7.718 akçe gelir elde edilmektedir.¹⁸⁷

4.1.25. Duraklı Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağı yirmi üçüncü köy Duraklı köyüdür. Duraklı köyünde müslümanlar müslümanan ve mücerredân-ı müslümanan olarak sınıflandırılmış ve 5 çift, 3 nîm, 26 bennâk ve 13 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise İpsala mahallesi, Samevkan mahallesi ve Ebnasi mahallesi olarak 3 mahalle ve 1 cemaat adı altında tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus olarak 251 hâne, 113 mücerred bulunmaktadır. İpsala mahallesinde 70 hâne ve 21 mücerred bulunmaktadır. Samevkan mahallesinde ise 91 hâne ve 35 mücerred bulunmaktadır. Ebnasi mahallesinde ise 77 hâne ve 59 mücerred bulunmaktadır. Bardaran cemaatî mevziinde ise 14 hâne bulunmaktadır.

Duraklı köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe, 3 nîm-çiftten 33 akçe, 26 bennâktan 78 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 251 hânedan 6.275 akçe, 113 mücerredan 2.825 akçe alınmakta ve bunların yanında köyden buğdayın 1.025 kilesinin 8.200 akçe, bagattan 1.600 akçe, zağferandan 1.235

¹⁸⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 78b.

akçe, cizye ve bagattan 1.200 akçe, arpanın 210 kilesinden 1.050 akçe, yulafın 255 kilesinden 1.020 akçe, çavdar ve erzenin 155 kilesinden 775 akçe, incir bâcından 500 akçe, burçağın 85 kilesinden 425 akçe, niyâbet vergilerinden 400 akçe, kiremid öşrînden 250 akçe, hınzır ve bojikten 200 akçe, mercimeğin 25 kilesinden 200 akçe, adet-i ağnamdan 150 akçe, bac-ı hamrdan 110 akçe, bahây-ı gâhtan 580 akçe, ipekten 100 akçe, pamuğun 120 medresinden 740 akçe, Halil Çelebi'ye ait 4 bab asiyabdan 100 akçe ve güvâreden 30 akçe alınarak elde edilmektedir. Duraklı köyünden vakıf için toplam 28.518 akçelik gelir elde edilmektedir. Köyün hâsıl kaydında harab olmuş 3 bab hâsıl da bulunmaktadır.¹⁸⁸

4.1.26. Eftelye Köyü

Sultan Süleyman Han vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı yirmi dördüncü köy Eftelye köyü olmaktadır. Eftelye köyü 416 numaralı evkâf defterine göre müslümanan, gebrân ve mücerredan-ı gebran olarak tasnif edilmektedir. Köyde 9 çift, 11 bennâk ve 1 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 39 hâne, 10 mücerred ve 2 adet baştina kayıtlıdır.

Eftelye köyünün geliri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 9 çiftten 198, 11 bennâktan 132 akçe, 1 mücerredden 6 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 39 hânedan 975 akçe, 10 mücerredden 250 akçe, 2 baştinadan ise 50 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri; buğdayın 800 kilesinden 6.400 akçe, arpanın 200 kilesinden 1.000 akçe, yulafın 250 kilesinden 1.000 akçe, darının 200 kilesinden 1.000 akçe, bagattan 1.000 akçe, gebrânlardan alınan cizye ve bagattan 800 akçe, çavdarın 100 kilesinden 500 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, penbeden 200 akçe, incirden 200 akçe, burçağın 25 kilesinden 125 akçe, bac-ı hamrdan 100 akçe, bostandan 100 akçe, güvâreden 100 akçe, bor-çelikten 100 akçe, zağferandan 100 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, resmî ağıldan 50 akçe, mercimeğin 5 kilesinden 40 akçe, kablukanın 2 kilesinden 8 akçe alınarak elde

¹⁸⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 80b.

edilmektedir. Ayrıca bir tarla hibe edilerek çayır yapılmış ve buradan 440 akçe elde edilmektedir. Eftelye köyünün vakfa toplam geliri 15.474 akçe olmaktadır.¹⁸⁹

4.2. MEHMED PAŞA VAKIFLARI

Drama nahîyesinden Mehmed Paşa vakfına ait Drogoşte köyü bulunmaktadır. Bu köyden Mehmed Paşa vakfına toplam 11.606 akçelik gelir elde edilmektedir.

4.2.1. Drogoşte Köyü

Drogoşte köyü Mehmed Paşa vakıflarından olup Drama nahîyesine bağlı bir köydür. Köyde 5 müslüman hânenin 2'si bennâk ve 3'ü de mücerred olarak kayıtlıdır. Köyün büyük bir kısmını gayrimüslimler oluşturur. 54 gayrimüslim hâne, 50 mücerred ve 13 de baştinâ bulunmaktadır.

Drogoşte köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 2 bennâktan 24 akçe, 3 mücerredten 18 akçe ve işpençe usûlüyle 54 hâneden 1.450 akçe, 50 mücerredten 1.250 akçe, 13 baştinadan 325 akçe alınmaktadır Ayrıca gelirlerinin içinde buğdayın 300 kilesinden 2.400 akçe, çavdar ve darının 300 kilesinden 1.500 akçe, arpanın 300 kilesinden 1.500 akçe, bagattan 500 akçe, yulafın 120 kliesinden 480 akçe, niyâbet vergilerinden 400 akçe, adet-i ağnamdan 310 akçe, monopolyeden 300 akçe, çayırdan 200 akçe, zağferandan 200 akçe, ketenden 150 akçe, dalyan-ı mahiden 150 akçe, güvâreden 100 akçe incirden 100 akçe ve hınzır ile bojikten 100 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe, ağıl resmînden 50 akçe, burçağın 5 kilesinden 25 akçe, mercimeğin 3 kilesinden 24 akçe alınmaktadır. Drogoşte köyünden vakfa toplam 11.606 akçe gelir elde edilmektedir.¹⁹⁰

¹⁸⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 81a-81b.

¹⁹⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 83a.

4.3. MUSTAFA PAŞA VAKIFLARI

Koca Mustafa Paşa, Sultan II. Bayezîd dönemi vezirlerinden olup vezîriâzamlığa kadar yükselmiştir. 1506 yılında Sadrazam olan Koca Mustafa Paşa, I. Selim tahta geçtiğinde de ilk dönemlerinde bu mevkiî korumuştur. Koca Mustafa Paşa vakıflarına bağlı Drama nahîyesinde altı köy bulunmaktadır. Bunlar; Kalubrohor, Kodunyani, Lupodin, Monodendire (Kara-ağaç), Dimine (Koşala), Kuronit köyleridir.¹⁹¹ Bu köylerden Mustafa Paşa vakıflarına toplam 49.833 akçelik gelir elde edilmektedir.

4.3.1. Kalubrohor Köyü

Koca Mustafa Paşa vakıflarından olan Drama nahîyesine bağlı ilk köy Kalubrohor köyüdür. Kalubrohor köyü 416 numaralı evkâf defterine göre müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Kalubrohor köyünde müslüman nüfus olarak 6 çift, 2 bennâk ve 2 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak köyde 28 hâne, 26 mücerred ve 2'de bîve bulunmaktadır.

Kalubrohor köyünün gelirleri arasında raîyyet kulluğu ile 6 çiftten 132 akçe, 2 bennâktan 24 akçe, 2 mücerreden 12 akçe ve ispençe usûlü ile 28 hânedan 700 akçe, 26 mücerreden 650 akçe, 2 büfeden 12 akçe alınmasının yanında buğdayın 340 kilesinden 2.720 akçe, arpanın 250 kilesinden 1.250 akçe, çavdar ve darının 200 kilesinden 1.000 akçe, yulafın 200 kilesinden 800 akçe, niyâbet vergilerinden 235 akçe, adet-i ağnamdan 210 akçe, giyâhtan 100 akçe, hıncır ve bojikten 60 akçe, bacı hamrdan 47 akçe, güvâreden 40 akçe, bostandan 40 akçe, kışlaktan 25 akçe, penbeden 24 akçe, kablukanın 4 kilesinden 16 akçe, incir , ağıl ve bagattan 15'er akçe, zağferandan ve şıradan 10'ar akçe, burçağın 2 kilesinden 16 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 16 akçe, mercîmek nakdînden 30 akçe ve böğrülcenin 1 kilesinden 8 akçe alınmaktadır. Kalubrohor köyünden vakfa toplam 8.251 akçelik gelir elde edilmektedir.¹⁹²

¹⁹¹ M. Tayyib Gökbilgin, "XV-XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livâsı Vakıflar-Mülkler-Mukataalar", Üçler Basımevi, İstanbul 1962, s. 445.; Feridun Emecen, "Koca Mustafa Paşa", TDVİA, C. 26., Ankara 2002, s. 131-132.

¹⁹² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 83b-84a.

4.3.2. Kodunyani Köyü

Mustafa Paşa vakıflarından olan ve Drama nahîyesine bağlı ikinci köy Kodunyani köyüdür. Kodunyani köyünde müslüman nüfus olarak 28 çift, 15 bennâk ve 15 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise gebran ve mücerredan olarak tasniflendirilerek köyde 50 hâne ve 23 mücerred bulunmaktadır.

Kodunyani köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 28 çiftten 616 akçe, 15 bennâktan 180 akçe, 15 mücerreden 90 akçe ve ispençe usûlüyle 50 hânedan 1.250 akçe, 23 mücerreden 575 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri olan buğdayın 710 kilesinden 5.680 akçe, pirinçten 3.000 akçe, arpanın 710 kilesinden 2.500 akçe, yulafın 400 kilesinden 1.600 akçe, çavdar ve darının 300 kilesinden 1.500 akçe, adeti ağnamdan 2.000 akçe, Mustafa Paşa'ya ait 1 ding asiyâbından 300 keyl, ketenden 370 akçe, bagattan 350 akçe, bostandan 210 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, bac-ı hamrdan 150 akçe, giyâhtan 120 akçe, kablukanın 20 kilesinden 80 akçe, burçağın 15 kilesinden 75 akçe, incirden 60 akçe, hınzır ve bojikten 50 akçe, zağferan ve penbenden 30'ar akçe, böğrülcenin 2 kilesinden 10 akçe, ağıl ve güvâreden 10'ar akçe alınmaktadır. Ayrıca köyden mercimek nakdî olarak 50 akçe, bahay-ı gâhtan 152 akçe ve 1 ding asiyabındandan 15 akçe gelir elde edilmektedir. Kodunyani köyünden vakıf için elde edilen toplam gelir 21.363 akçedir.¹⁹³

4.3.3. Lupodin Köyü

Mustafa Paşa vakıflarından olan ve Drama nahîyesine bağlı üçüncü köy Lupodin köyüdür. Lupodin köyü 416 numaralı Evkâf defterine göre müslümanan, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Köyde 5 çift ve 2 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 36 hâne, 28 mücerred bulunmaktadır. Lupodin köyünde 2 adet de baştina bulunmaktadır.

Lupodin köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe, 2 bennâktan 24 akçe ve ispençe usûlü ile 36 hânedan 900 akçe, 28 mücerreden 700

¹⁹³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 84b.

akçe, 2 baştinadan 50 akçe alınmakla birlikte buğdayın 350 kilesinde 2.800 akçe, arpanın 100 kilesinden 500 akçe, çavdar ve darının 100 kilesinden 500 akçe, yulafın 100 kilesinden 400 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, müslümanlar ve gebrândan alınan bagattan 160 akçe, adet-i ağnamdan 150 akçe, hınzır ve bojikten 140 akçe, kablukanın 30 kilesinden 120 akçe, güvâreden 120 akçe, penbeden 100 akçe, ketenden 60 akçe, bostandan 50 akçe, burçağın 10 kilesinden 50 akçe, incirden 30 akçe, zağferandan 20 akçe, şıra ve ağıldan 12'şer akçe ve bahay-ı gâhtan 100 akçe alınmaktadır. Lupodin köyünün toplam geliri ise 7.318 akçe olmaktadır.¹⁹⁴

4.3.4. Monodendire / Kara-ağaç Köyü

Mustafa Paşa vakıflarından olan ve Drama nahîyesine bağlı dördüncü köy Monodendire diğer ismiyle Kara-ağaç köyüdür. Köyde Müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gamrimüslimler ise 416 numaralı defterde gebrân ve mücerredan olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus ise 20 hâne ve 13 mücerred olarak kayıtlıdır.

Monodendire köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 20 hânedan 500 akçe, 13 mücerredan 320 akçe ve buğdayın 500 kilesinden 4.000 akçe, çeltük mahsulinden 1.600 akçe, yulafın 100 kilesinden 400 akçe, arpanın 50 kilesinden 250 akçe, bagat resminden 200 akçe, çavdar ve darının 30 kilesinden 150 akçe, kablukanın 30 kilesinden 120 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe, zağferândan 80 akçe, hınzır ve bojikten 40 akçe, ağıl resminden 30 akçe, peluttan 20 akçe, burçağın 4 kilesinden 20 akçe, giyâhtan 10 akçe ve güvâreden 5 akçe alınmaktadır. Monodendire köyünün toplam geliri 7.950 akçe olmaktadır.¹⁹⁵

4.3.5. Dimine / Koşala Köyü

Mustafa Paşa vakıflarından olan ve Drama nahîyesine bağlı beşinci köy Dimine yani diğer adıyla Koşala köyüdür. Dimine köyünde müslüman nüfus

¹⁹⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 85a-85b.

¹⁹⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 85b.

bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 7 hâne ve 3 mücerred şeklinde kaydedilmiştir.

Dimine köyünün geliri ispençe usûlüyle 7 hânedan 175 akçe, 3 mücerredten 300 akçe alınmaktadır birlikte buğdayın 100 kilesinden 800 akçe, çavdar ve darının 130 kilesinden 650 akçe, arpanın 60 kilesinden 300 akçe, yulafın 40 kilesinden 160 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, hınzır ve bojikten 40 akçe, bahay-ı gâhtan 20 akçe, burçağın 3 kilesinden 15 akçe, resmî ağıldan 15 akçe, ketenden 10 akçe ve adet-i ağnamdan 10 akçe alınmaktadır. Dimine köyün vakfa toplam geliri 2.320 akçe olmaktadır.¹⁹⁶

4.3.6. Kuronit Köyü

Mustafa Paşa vakıflarından olan Kuronit köyü Drama nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Kuronit köyünden vakfa galat ve hububat öşründen elde edilen toplam 2.631 akçe vakfedilmektedir.¹⁹⁷

4.4. SELÇUK SULTAN VAKIFLARI

Selçuk Sultan, Çelebi Mehmed'in 7 kızından biridir. II. Murad'ın kızkardeşi olmaktadır.¹⁹⁸ Selçuk Sultan, Drama'ya bağlı olan iki köy vakfetmiştir. Bunlar; Bereketlü ve Zigoş köyleridir. Bereketlü ve Zigoş köylerinden Selçuk Sultan vakıflarına toplam 6.851 akçelik gelir elde edilmektedir.

4.4.1. Bereketlü / Davudçi Köyü

Selçuk Sultan vakıflarından olan ve Drama nahîyesine bağlı ilk köy Bereketlü diğer adıyla Davudçi köyüdür. Bereketlü köyü 416 numaralı evkâf defterinde müslüman ve mücerredân-ı müslüman olarak tasnif edilmektedir. Köyde 36 çift, 16 bennâk ve 9 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır.

¹⁹⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 86a.

¹⁹⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 86a.

¹⁹⁸ M. Çağatay Uluçay, "Padişahların Kadınları ve Kızları", Ötüken Yayınları, İstanbul 2011, s. 28-29.

Bereketlü köyünün geliri raîyyet kulluğu ile 36 çiftten 792 akçe, 16 bennâktan 192 akçe, 9 mücerreden 54 akçe alınmasının yanında buğdayın 180 kilesinden 1.440 akçe, yulafın 70 kilesinden 280 akçe, arpanın 50 kilesinden 250 akçe, çavdar ve darının 30 kilesinden 150 akçe, adet-i ağnamdan 150 akçe, şıradan 150 akçe, bostandan 100 akçe, çayır resminden 80 akçe, niyâbet vergilerinden 56 akçe, güvâreden 40 akçe alınarak elde edilmektedir. Köyün geliri arasında bu gelirlerin dışında bir de Zigoş mezraâsından 1.000 akçe alınmaktadır. Bereketlü köyünden alınan toplam gelir 4.734 akçe olmaktadır.¹⁹⁹

4.4.2. Zigoş Köyü

Selçuk Sultan vakıf köylerinin ikincisi olan Zigoş köyü Drama nahîyesine tabii bir köy olmaktadır. Zigoş köyünde Müslüman olarak 2 çift, 1 nîm ve 2 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise gebrân, mücerredân ve Makorcigan mahallesi olarak tasniflendirilmiştir. 15 hâne ve 17 mücerred gayrimüslim nüfus bulunmaktadır. Makorcigan mahallesinde ise 4 gayrimüslim bulunmaktadır.

Zigoş köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 2 çiftten 44 akçe, 1 nîm-çiftten 11 akçe, 2 mücerreden 12 akçe ve ispençe usûlü ile 15 hânedan 375 akçe, 17 mücerreden 425 akçe alınarak ve buğdayın 80 kilesinden 640 akçe, çavdarın 30 kilesinden 150 akçe, ketenden 150 akçe, arpanın 20 kilesinden 100 akçe, hıncır ve bojikten 50 akçe, adet-i ağnamdan 40 akçe, burçağın 7 kilesinden 35 akçe, cevizden 30 akçe, darının 5 kilesinden 25 akçe, bagattan 20 akçe ve niyâbetten vergilerinden 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Zigoş köyünün toplam geliri 2.117 akçe olmaktadır.²⁰⁰

4.5. MEHMED PAŞA VAKFI

Mehmed Paşanın vakfi temlik edilip H 954 Cemaziye'l-ahirinin (M. Temmuz/Ağustos 1547) ortalarında defteri cedide Rüstem Paşa, Ahmed Paşa, İbrahim Paşa ve Haydar Paşa defterde mukayyed olmaksızın kayıt edilmektedir.

¹⁹⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 86b.

²⁰⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 87a.

Sokullu Mehmed Paşa 1546 yılında Kaptan-ı Deryalığa tayin edilmiş ve 1549 yılında Rumeli Beylerbeyliği'ne getirilerek 1554 yılında vezirliğe kadar yükseltilmiştir. 1565 yılında sadrazamlığa getirilerek 1579'a kadar da bu görevinde kalmıştır.²⁰¹ Mehmed Paşa vakfına ait bir köy bulunmaktadır. Gılâman köyü olan bu köyden vakfa toplam 4.200 akçelik gelir elde edilmektedir.

4.5.1. Gılâman Köyü

Mehmed Paşa vakfından olan Drama nahîyesi fihristinde yer alan Gılâman köyü Kavala'ya tabîi olmaktadır. Köy müslümanân ve gebrân olarak tasnif edilmektedir. Müslüman nüfus olarak 4 çift kayıtlıdır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 31 hâne bulunmaktadır.

Gılâman köyünün gelirleri çavdar ve darının 240 kilesinden 1.200 akçe, buğdayın 120 kilesinden 960 akçe, arpanın 180 kilesinden 900 akçe, balık resminden 400 akçe, bostandan 240 akçe, piyazdan 200 akçe, yulafın 30 kilesinden 120 akçe, niyâbet, resmî arus ve deşbanîden 140 akçe, hınzır ve bojikten 40 akçe alınarak elde edilmektedir. Gılâman köyünün toplam geliri 4.200 akçe olmaktadır.²⁰²

²⁰¹ Erhan Afyoncu, "Sokullu Mehmed Paşa", TDV İA, Cilt 37, İstanbul 2009, s. 354-357.

²⁰² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 87b.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ZİHNE NAHİYESİ

Yunanca ismi Zichna olan Zihne şehri Serez ve onun kuzeydoğusundaki Drama şehri arasında kurulmuş bir şehirdir. Osmanlı idaresinin ilk yıllarında Zihne olarak bilinen bu kasaba, 20. yüzyılın sonlarından itibaren terk edilerek Zihne'nin 10 km kadar güneyinde bir yerleşim yeri kurularak Yeni Zihne (Nea Zichna) olarak adlandırılmıştır.²⁰³ Bu yeni yerleşim merkezi Serez'in güneydoğusunda bulunan Zilhova kasabasıdır. Evrenoz Gazi Drama'yı fethettikten sonra Zihne'ye geçerek Zihne'yi fethetmiştir. 1374 yılında fethedilmiş bulunmaktadır. Şehir feth edildikten sonra bu bölge de yaşayan halka istimâlet politikasıyla yaklaşılarak yerleşim sağlanmıştır.²⁰⁴

1455 tarihli 3 numaralı tahrir defterine göre, 32 hâne müslüman; 395 hâne, 148 bîve hıristiyan bulunmaktadır.²⁰⁵ 1478 tarihli 7 numaralı tahrir defterine göre ise nüfus 32 hâne müslüman; 388 hâne, 127 bîve ve 2 mücerred hıristiyan nüfusa düşmektedir.²⁰⁶ 1530 tarihli 167 numaralı deftere baktığımızda ise nüfus 43 hâne, 16 mücerred müslüman; 394 hâne, 95 bîve ve 45 mücerred hıristiyan olarak arttığını görmekteyiz. Zihne kazasına bağlı 35 köy, 5 çiftlik ve 3 mahalle bulunmaktaydı.²⁰⁷ 1530 tarihine ait tahrir defterinde Paşa Livası'nın Solkol kazaları içinde Siroz, Zihne, Nevrekop ve Timurhisar bulunmaktadır.²⁰⁸ XVII. yüzyılın ortalarında ise Paşa Livası'na bağlı kazalar arasında Siroz, Nevrekop, Timurhisar, Zihne, Cumapazarı, Menlik ve Razlık kayıtlı bulunmaktadır.²⁰⁹ 1870-1878 tarihleri arasında Siroz Sancağı'na bağlı olarak Menlik, Siroz, Nevrekop, Timurhisar, Zihne kazaları bulunmaktadır.

²⁰³ Heath W. Lowry, "Zihne", TDVİA, Cilt 44, İstanbul 2013, s. 407-408.

²⁰⁴ Aşıkpaşaoğlu tarihinde fetih tarihi olarak M. 1385/H.787 tarihi, Tacü't-Tevârih'te ise H. 776/M. 1374 tarihi gösterilmektedir. Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Hz. Atsız, Ötüken Yay. 8. Baskı, İstanbul 2017, s. 61; Hoca Sadeddin Efendi, Tacü't-Tevârih, Haz. İsmet Parmaksızoğlu, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1992, s.144.

²⁰⁵ BA,TD, nr.3, s. 422-431.

²⁰⁶ BA, TD, nr. 7, s. 220-237.

²⁰⁷ BA, TD, nr. 167, s. 40.

²⁰⁸ Ali Coşkun vd., 167 Numaralı Muhasebe-i Rum-ili Defteri (937/1530), Cilt 1, Ankara: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Yayınları, 2003, s.1-2.

²⁰⁹ İbrahim Sezgin, "Paşa Livası", TDVİA, Cilt 34, İstanbul 2007, s. 184.

Zihne kazasında on dört vakıf köyü ve bir mezraâ bulunmaktadır. Sultan Süleyman Han'a ait vakıf köylerinden toplam 197.475 akçe, Ali Paşa'ya ait vakıf köylerinden toplam 90.401 akçe ve Selçuk Sultan'a ait vakıf köylerinden 91.112 akçe elde edilmektedir. Zihne kazasında geçim koza pamuğu, buğday, mısır, sisam, anason, burçak, fasulye, mercimek, soğan, böğrölce gibi ürünlerde ekilerek sağlanır.

5.1. SULTAN SÜLEYMAN VAKIFLARI

Zihne nahîyesinde Zihne merkeziyle birlikte sekiz köy ve bir mezraâ bulunmaktadır. Bu köylerden ve mezraâdan Sultan Süleyman vakıflarına toplam 197.475 akçelik gelir elde edilmektedir.

5.1.1. Zihne Nefsi

Zihne nahîyesinin merkezinde Sultan Süleyman Han vakfından olmaktadır. Zihne nefsinde 44 müslüman hâne bulunmakta ve 1 hatip, 1 müezzin ve 1 imam bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus Dimino-Yorgi, Ayo-Dimitri, Mavromiri, Alamoş, Ayo-Nikola, Ayo-Todor, Ayo-Kiryaki, Ayo-Kostire, Kiri-Yenüpir, Kosniçe, Hrito mahalleleri ve mücerredânları olarak tasnif edilmektedir. 11 gayrimüslim mahallesi bulunmakta ve bu mahallelerde kayıtlı 4 papa bulunmaktadır. Dimino-Yorgi mahallesinde 63 hâne ve 47 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Dimitri mahallesinde 13 hâne ve 11 mücerred bulunmaktadır. Mavromiri mahallesinde 11 hâne ve 8 mücerred bulunmaktadır. Alamoş mahallesinde 15 hâne ve 16 mücerred bulunurken Ayo-Nikola mahallesinde ise 23 hâne ve 38 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Todor mahallesinde 42 hâne ve 35 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Kiryaki mahallesinde 15 hâne ve 20 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Kostire mahallesinde 14 hâne, 18 mücerred bulunurken Kiri-Yenüpir mahallesinde ise 13 hâne ve 11 mücerred bulunmaktadır. Kosniçe mahallesinde 16 hâne ve 19 mücerred, Hrito mahallesinde ise 25 hâne ve 25 mücerred bulunmaktadır. Merkezde 60 bîve de bulunmaktadır.

Zihne nefsinin gelirleri ispençe usûlü ile 250 hânedan 6.250 akçe, 367 mücerreden 9.175 akçe, 60 bîveden 360 akçe alınmasının yanında gebrânlardan alınan hınzır, bojik ve bagattan 13.000 akçe, kapan bâc-ı ve simden 8.000 akçe, cizye ve bagattan 5.000 akçe, ketenden 2.500 akçe, pamuktan 2.000 akçe, buğdayın 22

kilesinden 1.320 akçe, bagat-ı müslimin resminden 1.000 akçe, arpanın 20 kilesinden 700 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, niyâbet vergilerinden 700 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, yulaf nakdînden 3 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, besâtinden 180 akçe, ağıldan 70 akçe, kiremid fırınından 100 akçe, güvâreden 200 akçe, zağferândan 175 akçe, adet-i ağnamdan 230 akçe, bostan resmînden 130 akçe, meyve öşrînden 190 akçe, kiras resmînden 90 akçe, kelem öşrînden 100 akçe, ağıl resmînden 70 akçe, buğdayın 22 kilesinden 1.320 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, böğrülçenin 1 kilesinden 60 akçe, nohut nakdînden 27 akçe, mahsûl-ı gâhtan 10 akçe, hınzır ve bojikten 70 akçe elde edilen vergiler alınmaktadır. Ayrıca Emin Bey zaviyesinden 52 akçe, Memi Çelebi'nin biraderi Ali Bey'in 2 bab asiyabından 60 akçe vakfedilmektedir. Bunların dışında da 10 bab asiyabdan 300 akçe ve 2 bab asiyabdan 30 akçe alınmaktadır. Zihne kasabasının vakfa toplam geliri 58.132 akçe olmaktadır.²¹⁰

5.1.2. Zilyahova Köyü

Zilyahova köyü, Zihne nahîyesine tabî Sultan Süleyman Han vakıflarından olan ilk vakıf köyüdür. Zilyahova köyünde 51 müslüman hâne bulunmaktadır. Müslüman reaya Savakyon cemaatî ve müslümanan olarak tasnif edilmiş ve köyde 21 çift, 16 bennâk ve 14 mücerred bulunmaktadır. Savakyon cemaatinde ise 7 hâne bulunmaktadır. Hristiyan nüfus ise gebran ve mücerredan olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslimler 161 hâne, 81 mücerred olarak kayıtlıdır. Köyde 5 adet de baştina bulunmaktadır.

Zilyahova köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 21 çiftten 462 akçe, 16 bennâktan 180 akçe, 14 mücerreden 72 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile elde edilmektedir. Buğdayın 150 kilesinden 9.000 akçe, pamuktan 7.200 akçe, müslümanlardan alınan bagattan 4.300 akçe, gayrimüslimlerden alınan cizye ve bagattan 3.000 akçe, arpanın 50 kilesinden 1.750 akçe, zağferandan 1.200 akçe, niyâbet vergilerinden 750 akçe, yulafın 20 kilesinden 400 akçe, adet-i ağnamdan 240 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, bostandan 100 akçe, ağıl

²¹⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 97b.

resmînden 100 akçe, piyazdan 100 akçe, susamdan 50 akçe, güvâreden 50 akçe, bac-ı hamırdan 50 akçe, bağıdan 50 akçe, şıradan 25 akçe, resmî gâhtan 820 akçe, ipekten 20 akçe ve cevizden 11 akçe, hıızır ve bojikten 152 akçe alınmaktadır. Ayrıca köyde İskender Çelebi, Emirşah Çelebi, Kasım Çelebi, Hızır, Ayas'a ait 1 bab asiyablardan 30'ar akçe, Ali Bey'e ait 2 bab asiyabdan 60 akçe, 1 bab asiyabdan 30 akçe ve ding asiyabından 60 akçe alınmaktadır. Ayrıca Ali Bey'in mülkü olan bağıının 4 dönümünden 20 akçe alınmakta ve bahçesindeki ağaçlar ve Selanik livâsında olan bostan bahçesinin 4 dönümü vakfa vakfedilmektedir. Zilyahova köyünün toplam geliri 36.705 akçe olmaktadır.²¹¹

5.1.3. Monolitos / Monolito Köyü

Süleyman Han vakıflarından olan ve Zihne nahîyesine bağı ikinci vakıf köyü Monolitos köyüdür. Monolitos köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 5 hâne ve 5 baştına şeklinde kaydedilmiştir.

Monolitos köyünün geliri ispençe usûlü ile 5 hânedan 125 akçe ve 5 baştinadan 125 akçe alınmaktadır. Köyün diğere gelirleri ise galat ve hububat öşrinden 1.100 akçe, ağıl resmînden 180 akçe, başaktan 160 akçe, bahay-ı gâhtan 150 akçe, cizye ve bagattan 150 akçe, zağferandan 100 akçe, niyâbet vergilerinden 80 akçe, bostandan 30 akçe ve adet-i ağnamdan 20 akçe alınarak elde edilmektedir. Köyden elde edilen toplam gelir ise 2.220 akçe olmaktadır.²¹²

5.1.4. Çereplani Köyü

Zihne nahîyesindeki Keşişlik köyüne tabii olup Sultan Süleyman Han'ın üçüncü vakıf köylerinden olan köy Çereplani köyüdür. Çereplani köyünde 16 müslüman hâne bulunmaktadır. Ayrıca köyde 5 çiftlik kaydı bulunmaktadır. 16 müslüman hânenin 7'si çift, 5'i bennâk ve 4'ü mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslüm nüfus ise gebrân ve mücerredan olarak tasnif edilmektedir. 140 hâne,

²¹¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 99a.

²¹² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 99b.

255 mücerred ve 26 bîve gayrimüslim nüfus bulunmaktadır. Çereplani köyünde 3 adet de baştına bulunmaktadır.

Çereplani köyünün geliri müslümanlardan râiyyet kulluğu ile 7 çiftten 154 akçe, 5 bennâktan 60 akçe, 4 mücerreden 24 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 140 hânedan 3.500 akçe, 255 mücerreden 6. 375 akçe, 26 bîveden 156 akçe ve 3 baştinadan 75 akçe alınmaktadır. Bu gelirlerin dışında köyden buğdayın 100 kilesinden 6.000 akçe, pamuğun 550 medresinden 6.600 akçe, cizye ve bagattan 2.000 akçe, müslümanlardan alınan bagattan 200 akçe, arpanın 30 kilesinden 1.050 akçe, yulafın 30 kilesinden 600 akçe, burçağın 3 kilesinden 180 akçe, kovan resmînden 180 akçe, başak resmînden 60 akçe, ipekten 100 akçe, çavdarın 15 kilesinden 525 akçe, zağferandan 500 akçe, piyazdan 500 akçe, bostandan 220 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, bac-ı kapandan 180 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 120 akçe, kablukanın 3 kilesinden 60 akçe, otlak resmînden 60 akçe, bademden 50 akçe, kenevirden 48 akçe, cevizden 41 akçe, şıradan 20 akçe, kışlaktan 20 akçe, çayır resmînden 10 akçe, güvâreden 20 akçe, karamud ve incirden 20 akçe, bor ve çelikten 18 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, niyâbet vergilerinden 302 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçe elde edilmektedir. Ayrıca köyün gelirleri arasında Kosniç manastırında 3 bab keten asiyabından 90 akçe, Ali Bey'in 8 dönüm bağı olan her 4 dönümde 32 akçe, Ali Bey vakfından 4 dönüm bağdan 16 akçe, Ali Bey'e ait 1 bab ding asiyabından 10 akçe, 2 bab buğday asiyabından 30 akçe, Ayo-Nikolo manastırından 100 akçe ve Nikol manastırından ise 60 akçe alınmaktadır. Çereplani köyünün toplam geliri 32.081 akçe olmaktadır.²¹³

5.1.5. İzdiravik Köyü

Sultan Süleyman Han gazinin vakıflarından olan Zihne nahîyesine bağlı dördüncü vakıf köyü İzdiravik köyüdür. İzdiravik köyü 416 numaralı evkâf defterine göre müslüman, gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Köyde 6 çiftlik ve 10 müslüman hâne bulunmaktadır. Müslüman hânenin 2'si çift, 4'ü bennâk ve 3'ü de

²¹³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 101b.

mücerred olarak kaydedilmiştir. Köyün büyük bir kısmını oluşturan gayrimüslim nüfusu ise 115 hâne, 146 mücerred ve 10 bîve bulunmaktadır.

İzdiravik köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 2 çiftten, 44 akçesi 4 bennâktan 48 akçe, 3 mücerreden 18 akçe ve ispençe usûlü ile 115 hânedan 2.875 akçe, 146 mücerreden 3.650 akçe, 10 bîveden 60 akçe ve cizye ile bagattan 3.000 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 160 kilesinden 7.200 akçe, pamuktan 7.500 akçe, arpanın 60 kilesinden 2.100 akçe, yulafın 60 kilesinden 1.200 akçe, sazlık resmînden 1.000 akçe, bac-ı kapandan 400 akçe, bostandan 360 akçe, burçağın 5 kilesinden 300 akçe, darının 10 kilesinden 350 akçe, zağferandan 120 akçe, ağıl resmînden 110 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, bahay-ı gâhtan 700 akçe, güvâreden 61 akçe elde edilmektedir. Müslümanlardan alınan bagat resmînden 160 akçe, gebrânlardan alınan bagat resmînden ise 2.900 akçe alınmaktadır. Niyâbet vergilerinden 1.000 akçe elde edilmektedir. Ayrıca Azmeddin isimli kişinin tasarrufunda olan çayırdan 400 akçe, Ali Çelebi çayırından 25 akçe, Memi Çelebi çayırından 20 akçe, Cafer bin Fakı tasarrufunda olan çayırdan 15 akçe, Hüseyin tasarrufunda olan çayırdan 20 akçe alınmaktadır. İzdiravik köyünden olan Mustafa'nın çiftliğinden bagat, asiyab ve güvâreden 1.500 akçe ve Kosniç Manastırındaki bir çiftlikten bagat ve hububat öşr-i olarak 1.200 akçe alınmaktadır. Ayrıca Kosniç manastırından bostan zemîni vakfa vakfedilmiş bulunmaktadır. İzdiravik köyünden vakfa toplam 38.436 akçe elde edilmektedir.²¹⁴

5.1.6. Kesre-poli Köyü

Kesre-poli köyü, Zihne nahîyesine bağlı olan Sultan Süleyman Han'ın vakıf köylerinin beşincisi olmaktadır. Kesre-poli köyünden toplam 1.621 akçelik gelir elde edilmektedir. Gelirin 500 akçesi sazlıktan, 200 akçesi galattan ve 60 akçesi de çayır öşrînden elde edilmektedir. Kalan gelir ise çayır sahipleri belirtilerek kaç dönüm ve ne kadar olduğu kaydedilerek alınmaktadır.

“Öşr-i galat 200

Öşr-i sazlık 500

²¹⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 103a.

Öşr-î çayır 60

Çayır-ı Boldaş dönüm 3 resmî 12

Çayır-ı Memi Subaşı dönüm 3 resmî 12

Çayır-ı Mehmed Çelebi haliyâ der yedî Mustafa veledî

Çayır-ı Memi Çelebi bin Mustafa, burçak, nohud dönüm 50 resm 200

Çayır-ı Mehmed sulak dönüm 12 resmî 30

Çayır-ı Kemal mühürdâr-ı dergâh-ı Ali dönüm 3 resmî 12

Çayır-ı Ali bey mir livâ-î dönüm 5 resmî 20

Çayır-ı halen der uhde-î ahâli-i karye-î İzdiravik resmî 240

Çayır-ı Ahi bin Cafer mahî resmî 85

Çayır-ı Mehmed halife dönüm resmî 60

Çayır-ı İlyas bin Mansur dönüm 20 resmî 80

Çayır-ı Murad Çelebi dönüm 10 resmî 40

Çayır-ı Malkoç Bey resmî 30

Çayır-ı Memi bin Derviş dönüm 10 resmî 40

Çayır-ı Mehmed Şah dönüm 15

Çayır-ı Mustafa yeniçeri Dönüm 15

Yekûn – 1.621’’²¹⁵

5.1.7. Borne/Porna Köyü

Borne köyü Sultan Süleyman Han'ın vakıflarından olup Zihne nahîyesine bağlı altıncı köy olmaktadır. Borne köyünde 4 çift, 5 bennâk ve 1 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise gebran ve mücerredan olarak tasnif edilmiştir. 22 hâne, 5 mücerred gayrimüslim nüfus bulunmaktadır.

²¹⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 103a-103b.

Borne köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, 5 bennâktan 60 akçe, 1 mücerreden 6 akçe ve ispençe usûlü ile 22 hânedan 550 akçe, 5 mücerreden 125 akçe elde edilmektedir. Diğer gelirler ise buğdayın 20 kilesinden 1.200 akçe, meyve öşrinden 1.200 akçe, pamuktan 650 akçe, darının 2 kilesinden 70 akçe, bahay-ı gâhtan 25 akçe, cizye ve bagattan 500 akçe, bagat resmînden 400 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, yulafın 10 kilesinden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, kelemden 150 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, ağıl resmînden 60 akçe, fuçı resmînden 50 akçe, bostandan 20 akçe, hınzır ve bojikten 20 akçe alınmaktadır. Borne köyünden vakfa toplam 5.924 akçe elde edilmektedir.²¹⁶

5.1.8. İspança Köyü

İspança köyü, Zihne nahîyesine tabi'i olan Sultan Süleyman Han'ın yedinci vakıf köyü olmaktadır. İspança köyünde müslüman nüfus olarak 4 çift ve 2 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 13 hâne ve 1 adet de baştina bulunmaktadır.

İspança köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, 2 bennâkten 24 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlü ile 13 hânedan 325 akçe, 1 baştinadan 25 akçe cizye ve bagattan 300 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 150 kilesinden 9.000 akçe, arpanın 50 kilesinden 1.750 akçe, yulafın 50 kilesinden 1.000 akçe, darının 30 kilesinden 1.050 akçe, adet-i ağnamdan 350 akçe, bahay-ı gâhtan 200 akçe, pamuktan 150 akçe, güvâreden 50 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, hınzır ve bojikten 13 akçe elde edilmektedir. İspança köyünün toplam geliri 14.375 akçe olmaktadır.²¹⁷

5.1.9. Küçük İzdiravik Köyü

Küçük İzdiravik köyü, Zihne nahîyesine tabii olan Sultan Süleyman Han'ın sekizinci vakıf köyüdür. Küçük İzdiravik köyünde müslüman nüfus

²¹⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 103b.

²¹⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 104a.

bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 26 hâne, 34 mücerred ve 3 bîve bulunmaktadır.

Küçük İzdiravik köyünün geliri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 26 hânedan 650 akçe, 34 mücerreden 850 akçe, 3 bîveden 18 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 30 kilesinden 1.800 akçe, pamuğun 100 medresi 1.000 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, otlak resmînden 250 akçe, darının 6 kilesinden 210 akçe, niyâbet vergilerinden 140 akçe, yulafın 6 kilesinden 120 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, çavdarın 2 kilesinden 70 akçe, hınzır ve bojikten 68 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe alınmaktadır. Ayrıca bahay-ı gâhtan 70 akçe ve gayrimüslimlerden alınan cizye ve bagattan 250 akçe alınmaktadır. Küçük İzdiravik köyünün vakfa toplam geliri 6.606 akçe elde edilmektedir.²¹⁸

5.1.10. Gorniçova/Gorsiçova Mezraâsı

Sultan Süleyman Han'ın vakıflarından olan Gorniçova mezraâsı Zihne nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Gorniçova mezraâsında ziraât yapılarak buradan elde edilen öşürler sahib-i arza verilmektedir. Gorniçova mezraâsının geliri bagat resmînden 825 akçe, buğdayın 8 kilesinden 480 akçe, yulafın 10 kilesinden 200 akçe, pamuktan 160 akçe, kablukanın 5 kilesinden 100 akçe, arpanın 2 kilesinden 70 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, darının 1 kilesinden 35 akçe, çavdarın 1 kilesinden 35 akçe, ağıl resmînden 10 akçe alınmaktadır. Mezraâda 1 bab asiyab kaydı bulunsa da harab olduğu belirtilerek kaydedilmiştir. Mezraâda kayıtlı harap olmuş asiyab bulunmaktadır. Gorniçova mezraâsından vakfa toplam 1.975 akçe elde edilmektedir.²¹⁹

5.2. ALİ PAŞA VAKIFLARI

Zihne nahîyesine bağlı bulunan ve Hadım Ali Paşa vakıflarından olan iki köy bulunmaktadır. Bu köyler; Ancişte ve Koçak köyleridir. Bu köylerden vakıflara elde edilen 90.401 akçelik gelir elde edilmektedir.

²¹⁸ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 104b.

²¹⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 104b.

5.2.1. Ancişte Köyü

Ancişte köyü Ali Paşa vakıflarından olup Zihne nahîyesine bağlıdır. 17 müslüman hâne bulunmaktadır. 8'i çift, 8'i bennâk ve 1'i mücerred olarak kayıtlıdır. Köyde 10 çiftlik daha bulunmaktadır. Köyün büyük bir kısmını ise gayrimüslim nüfus oluşturmaktadır. Ancişte köyü 4 gayrimüslim mahalle ve bu mahallelerin mücerredânları olarak sekiz başlık altında tasnif edilmektedir. Bu mahalleler; İstoyan-Yorgi mahallesi, Papa-Manyo mahallesi, Papa Yozeş mahallesi ve Papa Gogos-Ayo Kosta mahallesi. Köyde 461 hâne, 142 mücerred ve 3 bîve gayrimüslim nüfus bulunmakla birlikte 9 adet baştına bulunmaktadır. Bunların 112 hâne ve 35 mücerred'i İstopan-Yorgi mahallesinde, 84 hâne ve 32 mücerredi ise Papa-Manyo mahallesinde, 91 hâne, 43 mücerred ve Papa Yozeş mahallesinde, 74 hâne, 35 mücerred ve 9 baştına ise Papa Gogos mahallesinde bulunmaktadır.

Ancişte köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 8 çiftten 176 akçe, 8 bennâktan 96 akçe, 1 mücerreden 6 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 461 hânedan 11.525 akçe, 142 mücerreden 3.550 akçe, 3 bîveden 18 akçe ve 9 baştinadan 225 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 300 kilesinden 18.000 akçe, bagattan 8.200 akçe, niyâbet, arus, deştbanî ve tapuu zemîn kapan bac-ı kışlak ve bac-ı hamrdan 3.500 akçe, yulafın 105 kilesinden 2.100 akçe, zağferandan 1.000 akçe, arpanın 200 kilesinden 700 akçe, kablukanın 15 kilesinden 300 akçe, burçağın 5 kilesinden 300 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 120 akçe, piyazdan 300 akçe, susamdan 250 akçe, şıradan 150 akçe, pamuğun 1.239 vukıyesinden 17.200 akçe, kelemden 100 akçe, bahçe hâsılından 540 akçe, pare hâsılından 100 akçe, bahay-ı gâhtan 500 akçe, güvareden 100 akçe, bostandan 200 akçe, böğrülceden 50 akçe alınmaktadır. Ayrıca Ancişte vakıf köyünün gelirleri arasında Ali Paşa'nın 10 bab olan asiyabından buğdayın 10 kilesinden 800 akçe ve Siroz nefsinde bulunan çeltük mahsûllerinden 1.000 alınmaktadır. Ayrıca bakla nakdînden 70 akçe, nohuttan 5 akçe

elde edilmektedir. Ancişte köyünün vakıf için toplam geliri ise 78.200 akçe olmaktadır.²²⁰

5.2.2. Koçak Köyü

Ali Paşa vakıflarından olan Koçak köyü Zihne nahîyesine bağlıdır. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise gebran ve mücerred olarak tasnif edilmektedir. Köyde gayrimüslim nüfus olarak 61 hâne, 32 mücerred ve 6 bîve bulunmaktadır.

Koçak köyü geliri ispençe usûlü ile 61 hânedan 1.525 akçe, 32 mücerredten 800 akçe, 6 bîveden 36 akçe ve 1 baştinadan 25 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 52 kilesinden 3.120 akçe, bagattan 1.000 akçe, darının 12 kilesinden 420 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, zağferandan 265 akçe, yulafın 10 kilesinden 200 akçe, resmî ganemden 64 akçe, hıncır ve bojikten 50 akçe, kabluka nakdînden 50 akçe, bakladan 30 akçe, mercimekten 25 akçe, burçak nakdînden 20 akçe, bostandan 10 akçe, böğrölce nakdînden 10 akçe elde edilmektedir. Ayrıca Koçak köyünde bulunan Roz manastır çiftliğinden galat ve hububattan 1.500 akçe alınmaktadır. Köyden ayrıca 173 okka pamuktan 2.250 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe ve niyâbet gibi vergilerden 330 akçe alınmaktadır. Koçak köyünden vakfa toplam 12.201 akçe gelir elde edilmektedir.²²¹

5.3. SELÇUK SULTAN VAKIFLARI

Selçuk Sultan, Çelebi Mehmed'in Kumru Hatun'la olan kızıdır. II. Murad'ın ise kız kardeşidir.²²² Selçuk Sultan'ın Zihne nahîyesine bağlı 4 köy bulunmaktadır. Bu köyler; Kromişta, Nisi, Vitaçışta, Potelinos köyleridir. Bu köylerden elde edilen gelir ise Selçuk Sultan'ın Siroz'da bulunan medresesine, mescidine ve çeşmelerine vakfedilmiştir. Bu köylerden toplam 91.112 akçelik gelir elde edilmektedir.

²²⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 108a.

²²¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 108b-109a.

²²² M. Çağatay Uluçay, "Padişahların Kadınları ve Kızları", Ötüken Yayınları, İstanbul 2011, s. 28.

5.3.1. Kromişta Köyü

Zihne nahîyesine bağlı Selçuk Sultan vakıflarından olan ilk köy Kromişta köyüdür. Kromişta köyünde müslüman nüfus olarak 2 çift, 27 bennâk ve 9 mücerred bulunmaktadır. Köyün büyük bir kısmını gayrimüslimler oluşturur. Gebran ve mücerred olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus olarak 266 hâne, 41 mücerred ve 1 bîve bulunmaktadır.

Kromişta köyü gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 2 çiftten 44 akçe, 27 bennâktan 324 akçe, 9 mücerreden 54 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 266 hâneden 6.650 akçe, 41 mücerreden 1.025 akçe, 1 bîveden 6 akçe, 1 baştinadan 25 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 125 kilesinden 7.500 akçe, pamuğun 300 medresinden 3.600 akçe, bagat dönümünden 2.700 akçe, arpanın 53 kilesinden 1.855 akçe, çavdarın 30 kilesinden 1.050 akçe, ganem resmînden 1.000 akçe, Kosniç manastırı iftliğinden 1.000 akçe, niyâbet vergilerinden 900 akçe, yulafın 43 kilesinden 860 akçe, burçak 10 kileden 600 akçe, zağferandan 600 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, incirden 500 akçe, ketenden 500 akçe, hınzır ve bojikten 500 akçe, kablukanın 17 kilesinden 340 akçe, duhan resmînden 180 akçe, böğrülceden 110 akçe, bostandan 77 akçe, güvâreden 70 akçe, Derviş ayır tımarından 30 akçe, piyazdan 10 akçe, her 14 dönüm bagatın bedelinden 3.400 akçe, bahay-ı gâhtan 250 akçe, mercimekten 98 akçe elde edilmektedir. Kromişta köyünden vakıf için toplam 36.383 akçe elde edilmektedir.²²³

5.3.2. Nisi Köyü

Selçuk Sultan vakıflarının ikinci vakıf köyü olan Nisi köyü Zihne nahîyesine tabii bulunmaktadır. Nisi köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 5 hâne ve 12 mücerred bulunmaktadır.

Nisi köyü gelirleri ispençe usûlüyle 5 hâneden 125 akçe, 12 mücerreden 300 akçe elde edilirken, buğdayın 42 kilesinden 2.520 akçe, arpanın 60 kilesinden

²²³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 110b.

2.100 akçe, darının 20 kilesinden 700 akçe, dalyan ve sazlıktan 600 akçe, çavdarın 16 kilesinden 560 akçe, yulafın 25 kilesinden 500 akçe, burçağın 5 kilesinden 300 akçe, kablukanın 15 kilesinden 300 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, ketenden 80 akçe, hınzır ve bojikten 50 akçe, zağferan, kovan ve piyazdan 30'ar akçe, böğrülceden 20 akçe, bostandan 20 akçe, bakladan 20 akçe, adesten 10 akçe ve bahay-ı gâhtan 20 akçe alınmaktadır. Nisi köyünün vakfa toplam geliri 8.415 akçe olmaktadır.²²⁴

5.3.3. Vitaçışta Köyü

Selçuk Sultan vakıf köylerinin üçüncüsü olan Vitaçışta köyü Zihne nahîyesine bağlı bir köydür. Köyde 19 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunların 8'i çift, 6'sı bennâk ve 5'i de mücerred olarak kaydedilmiştir. Gayrimüslim nüfus ise 108 hâne, 19 mücerred ve 2 bîve olarak kaydedilmiştir.

Vitaçışta köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğuyla 8 çiftten 176 akçe, 6 bennâktan 72 akçe, 5 mücerredten 30 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 108 hânedan 2.700 akçe, 19 mücerredten 475 akçe, 2 bîveden 12 akçe alınmaktadır. Buğdayın 50 kilesinden 3.000 akçe, arpanın 50 kilesinden 1.750 akçe, pamuktan 1.670 akçe, yulafın 52 kilesinden 1.040 akçe, çavdarın 25 kilesinden 875 akçe, kablukanın 35 kilesinden 700 akçe, resmî ağıl ve ganemden 650 akçe, 17 bab asiyabdan 540 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, giyâhtan 400 akçe, piyazdan 250 akçe, darının 6 kilesinden 210 akçe, müslüman ve gayrimüslimlerden birlikte alınan bagat dönümünden 200 akçe, güvâreden 110 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, burçaktan 100 akçe, bostandan 70 akçe, böğrülceden, zağferandan, şıradan 50'şer akçe, adesten 20 akçe, salatalıktan 20 akçe, kelem öşrinden ve bahay-ı gâhtan 200 akçe elde edilmektedir. Vitaçışta köyünün toplam geliri 16.000 akçe olmaktadır.²²⁵

²²⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 111a.

²²⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 111b-112a.

5.3.4. Potelinos Köyü

Selçuk Sultan vakıf köylerinin dördüncüsü olan Potelinos köyü Zihne nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Potelinos köyünde müslüman nüfus 2 çift, 3 bennâk ve 2 mücerred bulunmaktadır.

Potelinos köyünün geliri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 2 çiftten 44 akçe, 3 bennâktan 39 akçe, 2 mücerredden 12 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 205 hânedan 5.125 akçe, 13 mücerreddan 325 akçe ve 4 bîveden 24 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 150 kilesinden 9.000 akçe, şıranın 1.000 lidresinden 6.000 akçe, arpanın 70 kilesinden 2.450 akçe, burçağın 20 kilesinden 1.200 akçe, mercimeğin 20 kilesinden 1.200 akçe, çavdarın 30 kilesinden 1.050 akçe, darının 30 kilesinden 1.050 akçe, yulafın 50 kilesinden 1.000 akçe, kenevirden 600 akçe, ağıl resmînden 500 akçe, giyâhtan 500 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, ketenden 400 akçe, ipekten 400 akçe, zağferandan 350 akçe, hınzır ve bojikten 200 akçe, kovandan 100 akçe, bostandan 100 akçe, kelemden 55 akçe, böğrülceden 40 akçe, cevizden 15 akçe, bir asiyabdan 30 akçe, başka bir asiyabdan 20 akçe, penbeden 5 akçe, bahay-ı gâhtan 200 akçe elde edilmektedir. Potelinos köyünün toplam geliri 30.314 akçe elde edilmektedir.²²⁶

²²⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 113a.

ALTINCI BÖLÜM

SİROZ NAHİYESİ

Yunanistan ana karasında Doğu Makedonya’da Nestos (Mesta Karasu) ve Strymen (Struma/Karasu) nehirleri arasındaki ovada Menoikion dağının (Türk döneminde Çayırılı Balkan) eteklerinde denizden 70 m. Yükseklikte yer almakta olan Yunanca Serres (Serrhae), Türkçe ise Siroz ve Serez diye adlandırılmıştır.²²⁷ Bu şehir antik dönemden itibaren meskûn bir yerdir. Bu şehir Herodotos tarafından Siris şeklinde anılmıştır.²²⁸ Antik çağlarda Siris, Sirra veya Sirrhai adı verilen şehir Siroiopaiones’in başlıca merkeziydi. Günümüzdeki Serez ismi de antik dönemdeki bu isimden gelmiş olma ihtimali görülmektedir.²²⁹

Serez X. ve XI. yüzyıllarda Bizans ve Bulgarlar arasında gerçekleşen çatışmalarda askeri bir üs olarak kullanılmıştır. XII. yüzyıldan XIV. yüzyıla kadar da çok kez el değiştirmiş bulunmaktadır. 1185 yılında Normanlar tarafından, 1204 yılında ise Latinler tarafından kuşatılmıştır. 1206 yılında ise Bulgar Çarı İvan Asen tarafından şehir ele geçirilmektedir. Serez şehri 1246 yılında III. İoannes Vatatzes tarafından alınmış ve 1275 yılında da bu şehrin civarında Vaftizci Yahyâ Manastırı kurulmuştur. Serez 1307-1308 yıllarında Katalanlar’ın işgaline uğramış ve 1345 yılında Sırp Kralı Stefan Duşan tarafından ele geçirilerek Sırp İmparatorluğunun başkenti yapılmıştır. 1365 yılından itibaren ise Jovan Uglyeşa liderliğinde bağımsız bir krallık haline getirilmektedir. 1371 yılında ise Serez, Selanik Valisi II. Manuel Paleologos tarafından tekrar Bizans idaresi altına alınmıştır.²³⁰ Serez şehrinin Osmanlı Devleti tarafından zabtı ile ilgili gerek yerli gerekse yabancı kroniklerde farklı tarihler ileri sürülmektedir. Hoca Saadeddin Efendi’nin Tacü’t-Tevârih’inde 1374/1375 (H. 776)²³¹ Oruç Bey ve Aşıkpaşazade’ye göre 1385 olduğu

²²⁷ Evangelia Balta, “Serez”, TDVİA, Cilt 36, İstanbul 2009, s.556.

²²⁸ Herodotos, “Tarih”, Çev. Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 8. Basım, İstanbul 2017, s. 115.

²²⁹ Derya Demirel, *Siroz Sancağı’nın Sosyo-Ekonomik Yapısı (1876-1912)*, (Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Doktora Tezi), Samsun 2016, s.2.

²³⁰ Evangelia Balta, a.g.m., s. 556.

²³¹ Hoca Saadeddin Efendi’ye göre Sultan Murad, Hayreddin Paşa’yı ve onun emrine de Evrenos Bey’i Borlu, İskete ve Maraölye kalelerini fethetmesi için görevlendirir. Hayreddin Paşa Gümölcine’de kalırken Evrenos Bey ise kuvvetleriyle birlikte Borlu ve İskete üzerine gitmişlerdir. Buralar ele geçirilip Maraölye kalesine varıldığında; Maraölye Siroz hakiminden yardım istese de buradan yardım

görülmektedir.²³² İsmail Hakkı Uzunçarşılı ise yukarıda bahsettiğimiz tarihçilerin verdikleri tarihleri hatalı bulmaktadır. I. Murad 1372 yılında bölgedeki bir manastır için berat verdiği ve dolayısıyla da Serez'in fethinin en az 1372 tarihli olması gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca Uzunçarşılı, batılı tarihçilerin de 1372 tarihini doğruladığını belirtmekte ve Sırp ve Bulgar vekayinameleri ile Gibbons fetih tarihini 1371-1372 yılları olarak göstermiş bulunmaktadır.²³³ Nicolae Jorga'ya göre ise bu tarih 1373-1374 olarak verilmiştir.²³⁴

Evrenos Bey tarafından ele geçirilen Serez barış yoluyla ele geçirildiğinden şehrin hıristiyan nüfusuna dokunulmamış, kiliseler de camiye çevirilmemiştir. Buraya Anadolu'dan müslümanlar ve Saruhan (Manisa)'dan yörükler getirilerek yerleştirilmiş ve sur içine yerleşmediklerinden de inşa edilen camileri, zaviyeleri ve medreseleri kasabanın dışında bulunmaktadır.²³⁵ Osmanlı Devleti yeni ele geçirilen toprakların iskan ve imarı için özellikle vakıflar tesis ederek ve oranın halkına dokunulmadan hoşgörülü bir politika gütmektedir. Serez fethedildikten sonra Evrenos Bey'e uc merkezi olarak verilmiş ve Evrenos Bey'in İpsala ve Gümülcine'den sonraki üçüncü uc merkezi olmuştur. Bu şehir ve çevresi Evrenos Bey'e zeâmet olarak verilmiştir.²³⁶ Evrenos Bey'in Serez fethedildikten sonra buraya iskan yapılmış ve şehirde de vakıflar kurulmuştur. Evrenos Bey dışında şehirde Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'nın da önemli vakıfları bulunmaktadır. I. Murad döneminde bir cami, bir hamam, bir kervansaray; Yıldırım Bayezid döneminde bir zaviye ve bir imâret; II. Murad döneminde bir hamam yapılmıştır.²³⁷ Serez'de Çelebi Mehmed döneminde darphane kurularak Avrupa'da kurulan ilk Osmanlı darphanesi olma özelliği de kazanmıştır.²³⁸ Ayrıca bölgenin tarımsal üretimi hububat, tütün ve

gönderilememiştir. Bunun sebebi de Deli Balaban adındaki komutanın Serez'i ablukası altına almasıdır. Deli Balaban'a yardım için Lala Şahin Paşa'da önce Kavala oradan da Drama kalesine yönelerek ele geçirmiş ve Serez şehri de teslim olarak barış yoluyla Osmanlı egemenliğine girmiş bulunmaktadır. Bkz; Hoca Saadeddin Efendi, *Tacü't-Tevârih*, Haz. İsmet Parmaksızoğlu, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1992, s. 143-144.

²³² Oruç Beğ, *Oruç Beğ Tarihi*, Haz. Atsız, Ötügen Yayınları, İstanbul 2017, s.41.; Aşıkpaşazade, *Aşıkpaşazade Tarihi*, Haz. Atsız, Ötügen Yayınları, İstanbul 2017, s. 69.

²³³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Cilt 1, TTK Yayınları, Ankara 2011, s. 171-172.

²³⁴ Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, Haz. Erhan Afyoncu, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2012, s. 233.

²³⁵ Evangelia Balta, a.g.m., s. 556.

²³⁶ Aşıkpaşazâde, a.g.e., s. 61.

²³⁷ Derya Demirel, a.g.t., s. 6.

²³⁸ Heath W. Lowry, a.g.e., s. 177.

şehir fabrikalarında işlenen pamuk olmaktadır. Hububatın içinde ise buğday, çavdar, yulaf, arpa, burçak, fasulye, nohut, mercimek, pirinç ve mısır bulunmaktaydı. Buğday üretiminde kullanılmak üzere 25 su değirmeni ve 5 un fabrikası bulunmaktaydı.²³⁹

Serez Sancağı, Rumeli Beylerbeyliği'ne bağlı bir sancaktır. 1530 tarihine kadar Paşa livası Sol kol kazaları arasında Siroz, Zihne, Nevrekop ve Timurhisar bulunmaktadır. 1538 yılında bu kazaların idari durumuna bakacak olursak Siroz kazası Keşişlik, Kladendra ve Ostrova nahîyelerinden oluşmaktadır.²⁴⁰ 1907 yılında Serez'de 4.416 hane, 44 han, 2.124 dükkân, 36 cami, 15 tekke, 14 müslüman mektebi, 1 kütüphane, hükümet konağı, kışla, birkaç adet karakol, 21 kilise ve 2 havra, askeri hastane, gureba hastanesi, belediye hastanesi, Rum hastanesi bulunmaktaydı. Ayrıca şehirde Selçuk Sultan, Gazi Evrenos Bey ve Bahaeddin Paşa evkâflarından olmak üzere üç tane imarethane bulunmaktadır. İmarethanelerde ramazan ayında ahaliden hali vakti yerinde olmayan kişilere yemek dağıtılırdı. Bunun yanı sıra da Evrenos Bey vakfında kış aylarında sabahları ahaliye çorba ikramında bulunulurdu.²⁴¹ Serez nahîyesinde Bayezîd Han vakfına ait on köy, iki cemaat bulunmaktadır. Kamerşah Sultan vakıflarında yedi köy bulunmaktadır. Dört köy Selçuk Hatun vakıflarına ait bulunmaktadır. Evrenos Gazi'ye ait üç köy, bir imârethane ve bir yörügân cemaati bulunmaktadır. Turahan Bey'e ait iki vakıf köyü ve Saruca Paşa'ya ait bir köy bulunmaktadır. Eslime Hatun, Baha'eddin Paşa ve Çakeri Sinan Bey vakıflarına ait birer köy bulunmaktadır. Ali Bey vakfına ait iki mezraâ bulunmaktadır. İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'lara ait on üç vakıf köyü bulunurken Hayreddin Paşa'ya ait ise yedi vakıf köyü bulunmaktadır.

Serez, Balkan savaşlarının ilkinde 1912 yılında Bulgar kuvvetlerinin ele geçmiştir. İkinci Balkan Savaşı'nda ise Yunanlıların eline geçmiştir. Bulgarlar burayı teslim etmeden önce şehri kundaklayarak yerle bir etmiş bulunmaktadırlar. Yunan-Bulgar mübadelesi ve Lozan antlaşması sonucunda da Türkiye-Yunanistan arasında

²³⁹ Derya Demirel, a.g.t., s.171-172.

²⁴⁰ Ahmet Özkılınç vd. , Osmanlı Yer Adları I Rumeli Eyaleti (1514-1550), Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2013, s. 18-19.

²⁴¹ Derya Demirel, a.g.t., s. 122.

yaşanan nüfus mübadelesinin ardından nüfusun büyük çoğunluğunu Rumlar oluşturmaktadır.²⁴²

6.1. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI

Siroz nahîyesinde Sultan II. Bayezîd vakıflarından olan on köy ve iki cemaât bulunmakta ve bu köylerden vakfa toplam 146.699 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.1.1. Ejova Köyü

Siroz nahîyesine bağlı Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Ejova köyünün yeni adı Dafni'dir. Köyde 8 müslüman hâne bulunmaktadır. Bunların 2'si çift, 3'ü bennâk ve 3'ü mücerred olarak kayıtlıdır. Ejova köyünde 7 gayrimüslim mahallesi bulunmaktadır. Bunlar; Ayo-Pani, Panaya, Ayo-Praykov, Ayo-Dimitri, Ayo-Todor, Ayo-Yorgi, Ayo-Nikola mahalleleridir. Gayrimüslim nüfus olarak toplam 144 hâne, 142 mücerred ve 1 baştına bulunmaktadır. Panaya mahallesinde 29 hâne ve 37 mücerred, Ayo-Prayka mahallesinde 14 hâne ve 13 mücerred, Ayo-Dimitri mahallesinde 21 hâne ve 11 mücerred, Ayo-Todor mahallesinde 14 hâne ve 10 mücerred, Ayo-Yorgi mahallesinde 18 hâne ve 17 mücerred, Ayo-Nikola mahallesinde ise 14 hâne, 18 mücerred ve 1 adet baştına bulunmaktadır.

Ejova köyünün geliri müslümanlardan 2 çiftten 44 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 3 mücerredten 18 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 144 hânedan 3.600 akçe, 142 mücerredten 3.550 akçe, 1 baştinadan 25 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri bagat dönümünden 15.000 akçe, buğdayın 170 kilesinden 10.200 akçe, niyâbet vergilerinden 1.145 akçe, arpanın 30 kilesinden 1.050 akçe, adet-i ağnam, bac-ı kapan, ihtisab ve fuçî resîmlerinden 1.000 akçe, burçağın 10 kilesinden 600 akçe, susamın 3 kilesinden 450 akçe, kelemden 300 akçe, bostandan 250 akçe, çavdarın 7 kilesinden 245 akçe, mercimeğin 4 kilesinden 240 akçe, yine mercimeğin 4 kilesinden 240 akçe, ketenden 200 akçe, güvâreden 200 akçe, yulafın 10 kilesinden

²⁴² Evangelia Balta, a.g.m., s. 557-558.

200 akçe, ağıl resmînden 150 akçe, darının 4 kilesinden 140 akçe, penbeden 120 akçe, hıyardan 100 akçe, piyazdan 100 akçe, şıradan 50 akçe, cevizden 50 akçe, peluttan 35 akçe, kükürden 30 akçe, kiremid fırınından 30 akçe, duhan resmînden 20 akçe, kenevirde 20 akçe, bostan resmînden 250 akçe, bahay-ı gâhtan 400 akçe, zağferandan 10 akçe, bakladan 10 akçe, nohuddan 10 akçe elde edilmektedir. Bu vergilerin yanında köyden 3 bab asiyabdan 1.100 akçe, 6 bab asiyabdan 480 akçe, 5 bab asiyabdan 90 akçe, 4 bab asiyabdan 120 akçe, 4 bab asiyabdan 160 akçe, dükkânlardan 70 akçe, çayır mukataası hâsılından 50 akçe, yerleşik ahalinin bağ hâsılından 20 akçe ve Manyomonel manastır çiftliğinden 350 akçe alınmaktadır. Ejova köyünün vakıf için elde edilen toplam geliri 42.883 akçe olmaktadır.²⁴³

6.1.1.1. Yanoş Köyü

Sultan Bayezîd Han Gazi'nin Serez nahîyesinde bulunan Ejova kazasına tabii köy Yanoş köyüdür. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 6 hâne ve 5 mücerred olarak kaydedilmiştir.

Yanoş köyünün geliri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 6 hânedan 150 akçe ve 5 mücerreden 125 akçe alınmaktadır. Köyden alınan diğer gelirler ise bagatın her 5 dönümünden 1.220 akçe, buğdayın 37 kilesinden 2.220 akçe, çavdarın 8 kilesinden 380 akçe, baklanın 6 kilesinden 360 akçe, mercimeğin 5 kilesinden 300 akçe, arpanın 8 kilesinden 280 akçe, darının 3 kilesinden 105 akçe, burçak nakdînden 105 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, 3 bab asiyabdan 75 akçe, ketenden 55 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, susamdan 35 akçe, hıızır ve bojikten 35 akçe, penbeden 30 akçe, bostan ve güvâreden 12'şer akçe, kenevirde 5 akçe, şıradan 5 akçe, bahay-ı gâhtan 80 akçeden alınarak elde edilmektedir. Yanoş köyünden vakfa toplam 5.739 akçe elde edilmektedir.²⁴⁴

²⁴³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 116a.

²⁴⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 116b.

6.1.1.2. Yenice-î Bato / Balyo-Lotros Köyü

Sultan Bayezîd Han'ın Serez nahîyesinde bulunan Yenice-i Bato diğer adıyla Balyo-Lotros köyü Ejova kazası sınırları içinde bulunmaktadır. Yenice-î Bato köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Köy gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus ise 31 hâne ve 11 mücerred olarak kayıt edilmektedir.

Yenice-i Bato köyünün gelirleri ispençe usûlüyle 31 hânedan 775 akçe, 11 mücerreden 275 akçe alınırken bunların yanında buğdayın 35 kilesinden 2.100 akçe, bagattan 750 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, burçağın 5 kilesinden 100 akçe, darının 2 kilesinden 70 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, zağferandan 50 akçe, susamdan 40 akçe, pamuktan 20 akçe, besâtinden 20 akçe, kenevirden 25 akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, bahay-ı gâhtan 20 akçe ve niyâbet adı altındaki vergilerden 200 akçe alınmaktadır. Yenice-î Bato'dan elde edilen bu gelirlerin toplamı 5.355 akçe olmaktadır.²⁴⁵

6.1.1.3. Maveraniç Köyü

Serez nahîyesinde bulunan Maveraniç köyü, Bayezîd Han vakıflarından olan Ejova köyüne tabiidir. Maveraniç köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 10 hâne ve 4 mücerred bulunmaktadır.

Maveraniç köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 10 hânedan 250 akçe, 4 mücerreden 100 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 31 kilesinden 1.890 akçe, darının 20 kilesinden 700 akçe, bagattan 700 akçe, yulafın 10 kilesinden 200 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, arpanın 5 kilesinden 175 akçe, çavdarın 4 kilesinden 140 akçe, bahçe hâsılından 75 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, ketenden 60 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe hınzır ve bojikten 40 akçe, ağıl resmînden 40 akçe, zağferandan 30 akçe, bostandan 30 akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe, kenevirden 10 akçe, cevizden 10 akçeden elde edilmektedir.

²⁴⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 117a.

Ayrıca Maveraniç köyünde Ali Bey tasarrufunda olan Hodine mezraâsından 70 akçe, Ayo-Mavlo manastır çiftliğinden 1.280 akçe, manastır zemîninden 280 akçe alınmaktadır. Ali Bey'in bahçe dönümünden 280 akçe, Eksiro-Bigad? Mansatır çiftliğinden 200 akçe alınmaktadır. Maveraniç köyünden vakfa toplam 6.625 akçe elde edilmektedir.²⁴⁶

6.1.1.4. Monosos Köyü

Siroz nahîyesinin Ejova köyüne tabii olan Monosos köyü Sultan Bayezid vakıflarındandır. Monosos köyü 416 numaralı Evkâf defterine göre müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmiştir. Köyde müslüman hâne olarak 15 çift bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 70 hâne ve 60 mücerred bulunmaktadır.

Monosos köyünün geliri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 15 çiftten 330 akçe ve ispençe usûlüyle 70 hânedan 1.750 akçe, 60 mücerreden 1.500 akçe elde edilmektedir. Bunların yanında köyün gelirleri arasında bagattan 6.000 akçe, buğdayın 60 kilesinden 3.600 akçe, arpanın 40 kilesinden 1.400 akçe, Kalyedar manastır çiftliğinden 1.400 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, bac pazarı ve bac kapanından 500 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, yulafın 20 kilesinden 400 akçe, ağıl resmînden 200 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, susamın 1 kilesinden 150 akçe, çayır hâsılından 130 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, çavdarın 3 kilesinden 105 akçe, bostandan 100 akçe, ketenden 100 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, pamuktan 100 akçe, ceviz öşrinden 80 akçe, ceviz hâsılından 30 akçe, 2 bab asiyabdan 60 akçe, kiremid fırınından 50 akçe, piyazdan 50 akçe, bakla ve mercimekten nakdî olarak 40'ar akçe, güvâreden 30 akçe, 2 bab asiyabdan 30 akçe, göcekten 20 akçe, kenevirden 10 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe ve armut mahsûllerinden 300 akçe elde edilmektedir. Monosos köyünden vakfa toplam 20.070 akçe gelir elde edilmektedir.²⁴⁷

²⁴⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 117a-117b.

²⁴⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 118a.

6.1.1.5. İblaka Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan İblaka köyü Ejova köyüne bağlı bulunmaktadır. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 14 hâne ve 10 mücerred olarak kaydedilmiştir.

İblaka köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 14 hânedan 350 akçe, 10 mücerreden 250 akçe ve buğdayın 5 kilesinden 300 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, darının 12 kilesinden 50 akçe, arpanın 1 kilesinden 35 akçe, çavdarın 1 kilesinden 35 akçe, burçak nakdînden 30 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, kenevirten 30 akçe, mercimek nakdînden 20 akçe, mercimek nakdînden 10 akçe, ketenden 10 akçe alınmaktadır. İblaka köyünden vakfa toplam 1.350 akçe elde edilmektedir.²⁴⁸

6.1.1.6. Pınar-ı Umur Bey Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Pınar-ı Umur Bey köyü Ejova köyüne tabiidir. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Köyde gayrimüslim nüfus ise 16 hâne ve 20 mücerred bulunmaktadır.

Pınar-ı Umur Bey köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 16 hânedan 400 akçe, 20 mücerreden 500 akçe ve köyün diğer gelirleri olan buğdayın 100 kilesinden 6.000 akçe, bagattan 1.300 akçe, susamın 5 kilesinden 750 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, arpanın 3 kilesinden 105 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, hınzır ve bojikten 30 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, mercimek nakdînden 20 akçe, kenevirten 20 akçe, yulafın 1 kilesinden 20 akçe, pamuktan 20 akçeden elde edilmektedir. Köyün vakfa toplam geliri 10.225 akçe elde edilmektedir.²⁴⁹

²⁴⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 118b.

²⁴⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 119a.

6.1.1.7. Todo-Kosta Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Todo-Kosta köyü Ejova köyüne tabii bulunmaktadır. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 21 hâne ve 16 mücerred bulunmaktadır.

Todo-Kosta köyü gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 21 hânedan 525 akçe ve 16 mücerredden 400 akçe elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri arasında bagattan 2.000 akçe, buğdayın 25 kilesinden 1.500 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, çavdarın 4 kilesinden 140 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe, mercimek nakdînden 20 ve 10 akçe, yulafın 3 kilesinden 60 akçe, ketenden 50 akçe, susamdan 50 akçe, 2 bab asiyabdan 60 akçe, bostandan 30 akçe, güvâreden 30 akçe, kenevirde 10 akçe, penbeden 10 akçe, hıncır ve bojikten 10 akçe alınarak elde edilecektir. Todo-Kosta köyünün vakfa toplam geliri 6.050 akçe olmaktadır.²⁵⁰

6.1.1.8. Torbalı-Fezil-İlyas Cemaatî

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Ejova köyüne bağlı Torbalı-Fezil-İlyas cemaatinde müslüman hâne olarak 31 bennâk ve 11 mücerred bulunmaktadır.

Cemaatten toplam 748 akçelik gelik elde edilmektedir. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 31 bennâktan 682 akçe, 11 mücerredden 66 akçe alınmaktadır.²⁵¹

6.1.1.9. Mortaş Cemaatî

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Ejova köyüne bağlı Mortaş cemaatinde müslüman hâne olarak 4 çift, 24 bennâk ve 14 mücerred bulunmaktadır.

Cemaatten toplam 460 akçelik gelir elde edilmektedir. Defterde toplam gelir olarak Torbalı cemaatînin geliriyle birlikte toplam gelir verilmektedir. Yani iki cemaatten de toplam gelir olarak 1.208 akçelik gelir elde edilmektedir.

²⁵⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 119a-119b.

²⁵¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 119b.

Çift 4 resmî 88

Bennâk 24 resmî 288

Mücerred 14 resmî 84

*Yekûn ma' cemaati Torbalı – 1.208*²⁵²

6.1.2. Mikalo-Çinços Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Mikalo-Çinços köyü Siroz nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Mikalo-Çinços köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 17 hâne ve 15 mücerred olarak kaydedilmiştir.

Mikalo-Çinços köyünden toplam 4.037 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 17 hânedan 425 akçe ve 15 mücerredten 375 akçe elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri buğdayın 23 kilesinden 1.380 akçe, bagattan 560 akçe, yulafın 12 kilesinden 240 akçe, bahay-ı gâhtan 200 akçe, arpanın 5 kilesinden 175 akçe, çavdarın 4 kilesinden 140 akçe, susamdan 130 akçe, pamuktan 120 akçe, ketenden 80 akçe, darının 2 kilesinden 70 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, kenevirden 50 akçe, ades nakdînden 25 akçe, nohud nakdînden 7 akçe alınarak elde edilmektedir.²⁵³

6.1.3. Sarmusaklu Köyü

Mübâdeleden sonraki ismi Pendapoli olan Sarmusaklu köyü Bayezîd Han vakıflarından olup Serez nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Köydeki 6 müslüman hânenin 3'ü çift ve 3'ü bennâk olarak kaydedilmektedir. Köyün çoğunluğu gayrimüslimlerden oluşmaktadır. Köyde 5 gayrimüslim mahallesi bulunmaktadır. Bu mahalleler; Ayo-Prako, Aya-Varvara, Aya-Etnasi, Ayo-Yorgi, Ayo-Nikola'dır. Ayo-Prako mahallesinde 68 hâne, 3 baştina ve 23 mücerred, Aya-Varvara mahallesinde 56 hâne, 2 baştina ve 38 mücerred, Aya-Etnasi mahallesinde 47 hâne ve 37

²⁵² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 120a.

²⁵³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 120a.

mücerred, Ayo-Yorgi mahallesinde 28 hâne, 2 baştina ve 25 mücerred ve müslüman nüfustan 3 bennâk bulunmaktadır. Ayo-Nikola mahallesinde ise 21 hâne ve 14 mücerred bulunmaktadır.

Sarmusaklu köyünün geliri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 3 bennâktan 36 akçe ve ispençe usûlüyle 220 hânedan 5.500 akçe, 136 mücerredten 3.400 akçe, 7 baştinadan 170 akçeden elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri bagattan 14.000 akçe, buğdayın 120 kilesinden 7.200 akçe, şıradan 4.200 akçe, pamuktan 1.540 akçe, arpanın 30 kilesinden 1.050 akçe, susamın 5 kilesinden 750 akçe, burçağın 10 kilesinden 600 akçe, niyâbet vergilerinden 575 akçe, bahay-ı gâhtan 500 akçe, yulafın 20 kilesinden 400 akçe, piyaz öşrinden 327 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, bostan hasatından 280 akçe, karpuzdan 250 akçe, kelemden 200 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, hınzır ve bojikten 150 akçe, bostan resmînden 100 akçe, ağıl resmînden 100 akçe, ketenden 100 akçe, güvâreden 100 akçe, salatalıktan 100 akçe, bakla nakdînden 85 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, böğrülce nakdînden 50 akçe, kabluka nakdînden 10 akçe, kenevirde 50 akçe, cevizden 10 akçe alınarak elde edilmektedir.²⁵⁴

6.2. KAMERŞAH SULTAN VAKIFLARI

Kamerşah Sultan, Sultan II. Bayezîd Han'ın kızıdır.²⁵⁵ Kamerşah Sultan vakıflarından olan 7 köy bulunmaktadır. Bunlar Dragoş, Turiş, Aya Panaya, Triyande, Darun, Dime ve Koçan köyleridir. Bu köylerden vakfa toplam 34.272 akçelik gelir elde edilmektedir. Vakıf köylerinden elde edilen gelir Vetrine kazasında bulunan imarethanesine vakfedilmektedir.

6.2.1. Dragoş Köyü

Kamerşah Sultan'ın vakıflarından olan Dragoş köyü Siroz nahîyesindeki ilk köydür. Köyde 16 müslüman hâne ve 53 gayrimüslim hâne bulunmaktadır. Müslüman hânenin 14'ü bennâk ve 2'si mücerred olarak kaydedilmiştir.

²⁵⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 122a-122b.

²⁵⁵ M. Çağatay Uluçay, "Padişahların Kadınları ve Kızları", Ötüken Yayınları, İstanbul 2011, s. 51.

Gayrimüslim nüfus ise 43 hâne, 7 mücerred ve 3 baştına bulunmaktadır. Dragoş köyünde 4 kıbtıyan kaydı da bulunmaktadır.

Dragoş köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 14 bennâktan 308 akçe, 2 mücerredden 12 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 43 hânedan 1.075 akçe, 7 mücerredden 175 akçe, 3 baştinadan 75 akçe elde edilmekle birlikte bunların yanında köyden buğdayın 50 kilesinden 3.000 akçe, arpanın 30 kilesinden 1.050 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, çavdarın 11 kilesinden 385 akçe, adet-i ağnamdan 344 akçe, susamın 2 kilesinden 300 akçe, niyâbet vergilerinden 300 akçe, mal-ı gaib, beytü'l mal, mal-ı mevkuf, yave ve kaçgundan 270 akçe, bac-ı payı ve bac-ı kapandan 237 akçe, ağıl resmînden 200 akçe, hınzır ve bojikten 150 akçe, yulafın 7 kilesinden 140 akçe, bagat dönümünden 64 akçe, mercimek nakdînden 20 akçe, mercimek ve burçak nakdînden 20 akçe alınarak elde edilmektedir. Dragoş vakıf köyünün toplam geliri 8.470 akçe olmaktadır.²⁵⁶

6.2.2. Turiş Köyü

Kamerşah Sultan'ın vakıflarından olan turiş köyü Serez nahîyesine bağlı ikinci köyüdür. Köyde 5 bennâk ve 1 nîm müslüman hâne kayıtlıdır. Gayrimüslim nüfus ise 42 hâne ve 13 mücerred bulunmaktadır.

Turiş köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 5 bennâktan 60 akçe, 1 nîm-çiftten 11 akçeden, gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 42 hânedan 1.050 akçe, 13 mücerredden 325 akçeden elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri buğdayın 50 kilesinden 560 akçe, arpanın 16 kilesinden 560 akçe, adet-i ağnam ve bojikten 460 akçe, susamın 3 kilesinden 450 akçe, çavdarın 11 kilesinden 385 akçe, darının 10 kilesinden 350 akçe, yulafın 10 kilesinden 200 akçe, niyâbet gibi vergilerden 200 akçe, bagattan 160 akçe, mercimek ve burçağın 2 kilesinden 120 akçe, güvâreden 41 akçe, mercimek nakdînden 40 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçeden elde edilmektedir. Köyün gelirleri arasında beytü'lmal, yave ve kaçgun,

²⁵⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 123a-123b.

mal-ı gaib ve mevkuf vergilerinden de 215 akçe elde edilmektedir. Turîş vakıf köyünün toplam geliri 7.637 akçe olmaktadır.²⁵⁷

6.2.3. Aya-Panaya (Abanay) Köyü

Kamerşah Sultanın vakıflarından olan Aya-Panaya köyü Siroz nahîyesine bağlı üçüncü köydür. Köyde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 21 hâne ve 15 mücerred olarak kaydedilmiştir.

Aya-Panaya köyünün gelirleri gayrimüslimlerden 21 hânedan 525 akçe, 15 mücerreden 375 akçe alınmakla birlikte köyün diğer gelirleri arasında buğdayın 12 kilesinden 720 akçe, âdeti ağnamdan ve bojikten 399 akçe, arpanın 5 kilesinden 175 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, niyâbet vergilerinden 160 akçe, güvâreden 120 akçae, darının 3 kilesinden 105 akçe, yulafın 3 kilesinden 60 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, hınzır ve bojikten 40 akçe, beytü'l-mal, mal-ı mevkuf, yave, kaçgun gibi vergilerden 25 akçe, 2 bab asiyabdan 15 akçe bulunmaktadır. Aya-Panaya köyünün toplam geliri 2.954 akçe olmaktadır.²⁵⁸

6.2.4. Aya-Triyande Köyü

Kamerşah Sultan vakıflarından olan Aya-Triyande köyü Siroz nahîyesine bağlı dördüncü köydür. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 27 hâne ve 9 mücerred bulunmaktadır.

Aya-Triyande köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 27 hânedan 675 akçe, 9 mücerreden 225 akçe alınmakla birlikte köyün diğer gelirleri buğdayın 31 kilesinden 1.860 akçe, adet-i ağnamdan 400 akçe, arpanın 6 kilesinden 210 akçe, çavdarın 4 kilesinden 140 akçe, bagat dönümünden 120 akçe, darının 3 kilesinden 105 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, susamdan 30 akçe, güvâreden 30 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçe, bakla nakdînden 5 akçeyle alınmaktadır. Köyün geliri içinde ayrıca beytü'l-

²⁵⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 124a.

²⁵⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 124a.

mal, mal-ıgaib, mevkuf, yave ve kaçgun gibi vergilerden 100 elde edilmektedir. Aya-Triyande köyünün toplam geliri 4.170 akçe olmaktadır.²⁵⁹

6.2.5. Darun Köyü

Kamerşah Sultan vakıflarından olan Darun köyü Siroz nahîyesine bağlı beşinci köydür. Darun köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 16 hâne, 14 mücerred olarak kaydedilmektedir.

Darun köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 16 hânedan 400 akçe, 14 mücerreden 350 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 20 kilesinden 1.200 akçe, adet-i ağnamdan 428 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, çavdarın 4 kilesinden 140 akçe, niyâbet vergilerinden 120 akçe, yulafın 3 kilesinden 105 akçe, yave, kaçgun, beytü'l mal gibi vergilerden 51 akçe, darının 1 kilesinden 35 akçe, hıncır ve bojikten 24 akçe, burçak nakdînden 20 akçe alınarak elde edilmektedir. Darun köyünün toplam geliri 3.223 akçe olmaktadır.²⁶⁰

6.2.6. Dime Köyü

Kamerşah Sultan vakıflarından olan Dime köyü Siroz nahîyesine bağlı altıncı köydür. Köyde müslüman hâne kaydı bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 28 hâne ve 9 mücerred bulunmaktadır.

Dime köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 28 hânedan 700 akçe, 9 mücerreden 225 akçe alınırken köyün diğer gelirleri arasında buğdayın 20 kilesinden 1.200 akçe, adet-i ağnamdan 400 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, niyâbet vergilerinden 140 akçe, duhan ve dükkândan 130 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, burçak nakdînden 45 akçe, güvâreden 30 akçe, hıncır ve bojikten 20 akçe, bagat dönümünden 24 akçe bulunmaktadır. Ayrıca yave, kaçgun, beytü'lmal mal-ı gaib ve

²⁵⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 124b.

²⁶⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 125a.

mevkuf vergilerinden 50 akçe alınmaktadır. Dime köyünün gelirleri 3.939 akçe olmaktadır. Köyde harab olmuş 1 asiyab kaydı da bulunmaktadır.²⁶¹

6.2.7. Koçan Köyü

Kamerşah Sultan vakıflarından olan Koçan köyü Siroz nahîyesine bağlı yedinci köydür. Köyde 6 müslüman hâne ve 36 gayrimüslim bulunmaktadır. Müslüman hânenin 2'si çift, 4'ü bennâk olarak kayıtlıdır. Gayrimüslim nüfusun ise 20'si hâne ve 16'sı mücerred olarak kaydedilmiştir.

Koçan köyü gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 2 çift 44 akçe, 4 bennâktan 48 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 20 hânedan 500 akçe, 16 mücerreden 400 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 20 kilesinden 1.200 akçe, adet-i ağnamdan 550 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, yulafın 2 kilesinden 40 akçe, niyâbet vergilerinden 10 akçe, beytü'lmal, mal-ı gaib gibi vergilerden 60 akçe, hınzır ve bojikten 42 akçe, Lakos köyünden 40 akçe, yulafın 2 kilesinden 40 akçe, darının 1 kilesinden 35 akçe, güvâreden 30 akçe, burçağın nakdînden 20 akçe, şıra nakdînden 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Koçan köyünün toplam geliri olarak 3.879 akçe alınmaktadır.²⁶²

6.3. SELÇUK HATUN EMLÂK VAKIFLARI

Selçuk Sultan, II. Bayezîd'in kızlarından biri olmaktadır. Selçuk Hatun Siroz'da bir medrese yaptırarak mülklerini buraya vakfetmiştir. Ayrıca Selçuk Hatun Siroz'da bir camiî ve rîbat yaptırmıştır. 1485 yılında Mustafa Paşa'nın oğlu Mehmed Bey ile evlendirilmiştir. 1508 yılında ölerek babasının camii avlusuna yaptırdığı türbesine gömülmüştür.²⁶³ Selçuk Hatun, Siroz'da inşa ettirdiği medresesi için Siroz'a bağlı dört köyden hâsıl olan toplam 45.330 akçeyi vakfetmiştir. Bu köylerde toplam 604 nefer gebran mütemekkîn olarak kaydedilmiştir.

²⁶¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 125a-125b.

²⁶² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 125b-126a.

²⁶³ M. Çağatay Uluçay, "Padişahların Kadınları ve Kızları", Ötüken Yayınları, İstanbul 2011, s. 51-52.

6.3.1. İvrondiyi Köyü

Selçuk Hatun'un vakfına sarf edilen Siroz'daki ilk köy İvrondiyi köyüdür. Bu köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 245 hâne ve 105 mücerred bulunmaktadır.

İvrondiyi köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 245 hânedan 6.125 akçe, 105 mücerredten 2.625 akçe, 2 bîveden 12 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri arasında buğdayın 80 kilesinden 4.800 akçe, adet-i ağnamdan 1.250 akçe, niyâbet vergilerinden 900 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, çayırdan 700 akçe, monopolyeden 500 akçe, kapan bâc-ı ve bac-ı hamrdan 500 akçe, 8 bab sumak değirmeninden 480 akçe, bac-ı hamrdan 400 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, ağıl resmînden 300 akçe, hınzır ve bojikten 300 akçe, nar hasatından 200 akçe, bostandan 180 akçe, bahay-ı gâhtan 160 akçe, ketenden 150 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, cevizden 100 akçe, darının 2 kilesinden 70 akçe, 2 bab asiyabdan 60 akçe, yulafın 3 kilesinden 60 akçe, güvâreden 50 akçe alınarak elde edilmektedir. İvrondiyi köyünden toplam 21.592 akçe elde edilmektedir.²⁶⁴

6.3.2. Apono-Gradişte Köyü

Selçuk Hatun'un vakfına sarf olunan Siroz'daki ikinci köyü Apono-Gradişte köyüdür. Köyde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 119 hâne ve 31 mücerred bulunmaktadır.

Apono-Gradişte köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 119 hânedan 2.975 akçe, 31 mücerredten 775 akçe ve buğdayın 75 kilesinden 4.500 akçe, adet-i ağnamdan 1.300 akçe, şıranın 125 lidresinden 750 akçe, güvâreden 700 akçe, arpanın 14 kilesinden 490 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, susamdan 110 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, haymanodan 100 akçe, mercimeğin 1'er kilesinden 60'ar akçe, 4 bab asiyabdan 60 akçe, ketenden 50 akçe, kapan bac-ından 50 akçe, hınzır ve bojikten 45 akçe, giyâhtan 20 akçe, bostandan 20

²⁶⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 127b.

akçe, ehli marî oşrından 50 akçe ve bahay-ı gâhtan 200 akçe alınmaktadır. Apono-Gradişte köyünün toplam geliri 13.320 akçe olmaktadır.²⁶⁵

6.3.3. Kato-Çerpişte / Anluşte Köyü

Selçuk Hatun'un vakfına sarf olunan Siroz'daki üçüncü köy Kato-Çerpişte köyüdür. Köyde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 21 hâne ve 22 mücerred şeklinde kaydedilmiştir.

Kato-Çerpişte köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 21 hânedan 525 akçe, 22 mücerreddan 550 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 50 kilesinden 3.000 akçe, arpanın 20 kilesinden 700 akçe, bagattan 550 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, mercimeğin 2 kilesinden 120 akçe, susamın 1 kilesinden 120 akçe, bahay-ı gâhtan 120 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, monopolyeden 100 akçe, adet-i ağnamdan 100 akçe, çavdarın 2 kilesinden 70 akçe, yulafın 3 kilesinden 60 akçe, ketenden 20 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçeden alınmaktadır. Kato-Çerpişte köyünün vakıf için toplam geliri 6.570 akçe olmaktadır.²⁶⁶

6.3.4. Drenova Köyü

Seçluk Hatun'un vakfına sarf edilen Siroz'daki dördüncü köy Drenova köyüdür. Köyde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 35 hâne ve 22 mücerred bulunmaktadır.

Drenova köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 35 hânedan 875 akçe, 22 mücerreddan 550 akçe, 3 bîveden 18 akçe alınmaktadır. Köyden alınan diğer gelirler ise; adet-i ağnamdan 600 akçe, bagattan 560 akçe, buğdayın 8 kilesinden 480 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, niyâbet vergilerinden 150 akçe, darının 2 kilesinden 70 akçe, cevizden 60 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, ağıl resmînden 60 akçe, güvareden 50 akçe, bahay-ı gâhtan 50 akçe, arpanın 1 kilesinden

²⁶⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 128b

²⁶⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 129a.

35 akçe, hınzır ve bojikten 20 akçe, ipekten 20 akçe ve mercimek nakdinden 15 akçe alınarak elde edilmektedir. Drenova köyünün gelirlerinin toplamı 3.848 akçe olmaktadır.²⁶⁷

6.4. EVRENOS BEY İMARETİ VE VAKIFLARI

Gazi Evrenos Bey Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki fetihlerinin en önemli komutanlarından biridir. Evrenos Bey, Orhan Bey tarafından uc beyi olarak görevlendirilmesinden sonra Osmanlı Devleti'nin Balkan fütuhatının gerçekleştirilmesinde büyük katkıları olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı Devleti bu fütuhata gerçekleştirirken Balkan fetihlerini üç kol halinde sürdürmektedir. Yunanistan'ın da içinde bulunduğu sol kol komutası Evrenos Bey'e verilmekte ve bu bölgedeki fetih faaliyetleri de 1417 tarihinde gerçekleşen ölümüne kadar devam etmiştir. Evrenos Bey için "Melikü'l-guzât ve'l-mücâhidîn" lakabı kullanılmıştır. Evrenos Bey Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da kalıcı olmasında büyük yararı olmuş bir komutandır.²⁶⁸ Evrenos Bey vakıflarına ait üç köy, bir imâret ve bir yörük cemaâti bulunmaktadır. Bu vakıf köylerinden toplam 56.095 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.4.1. Tunba Köyü

Evrenos Bey'in vakıflarından olan Siroz'daki ilk köy Tunba köyüdür. Tunba köyünde müslüman hâne olarak 2 çift, 2 bennâk ve 2 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 94 hâne ve 52 mücerred bulunmaktadır.

Tunba köyünün gelirleri müslümanlardan râiyyet kulluğu ile 2 çiftten 44 akçe, 2 bennâktan 24 akçe, 2 mücerreden 12 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 94 hânedan 2.350, 52 mücerreden 1.300 akçe alınmaktadır. Siroz nefsinde

²⁶⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 129b.

²⁶⁸ Levent Kayapınar, "Osmanlı Uç Beyi Evrenos Bey Ailesinin Menşei, Yunanistan Coğrafyasındaki Faaliyetleri ve Eserleri", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 1., Sayı 8., Bolu 2004, s. 138-140.; Fahameddin Başar, "Evrenosoğulları", TDVİA, C. 11., İstanbul 1995, s. 539-541.

bulunan dükkânlardan 8.025 akçe, buğdayın 120 kilesinden 7.200 akçe, vakfin kavmişân mahsûllerinden 5.020 akçe, arpanın 100 kilesinden 3.500 akçe, sade yağdan 3.047 akçe, bagat ve şıradan 2.100 akçe, adet-i ağnamdan 1.045 akçe, yulafın 30 kilesinden 600 akçe, susamın 3 kilesinden 450 akçe, peluttan 420 akçe, monopolyeden 200 akçe, beyt'ül-maldan 150 akçe, burçağın 2 kilesinden 120 akçe, güvâreden 120 akçe, darının 2 kilesinden 70 akçe, mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, hıızır ve bojikten 40 akçe, kapan bâcından 30 akçe, bakla nakdînden 30 akçe, bac-ı hamırdan 30 akçe, böğrülceden 6 akçe elde edilmektedir. Köyden madeyan-ı baha-ı tapusundan 3.310 akçe alınmaktadır. Tunba köyünün toplam geliri ise 39.483 akçe olmaktadır.²⁶⁹

6.4.2. Küçük Köy / Kalomirân Köyü

Evrenos Bey vakıflarından olan Siroz'daki ikinci köy Küçük Köy diğeri ismiyle Kalomirân köyüdür. Kalomiran köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 40 hâne ve 21 mücerred bulunmaktadır.

Kalomirân köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 40 hânedan 1.000 akçe, 21 mücerreden 525 akçe elde edilmesinin yanında kavmişân mandirasından 1.200 akçe, buğdayın 12 kileyinden 720 akçe, monopolyeden 300 akçe, güvâreden 250 akçe, niyâbet vergilerinden 240 akçe, darının 6 kilesinden 210 akçe, arpanın 5 kilesinden 175 akçe, beytü'l mal, kaçgun ve yaveden 150 akçe, piyazdan 120 akçe, bostandan 68 akçe, yulafın 3 kilesinden 60 akçe, bac-ı hamırdan 40 akçe, kapan bâcından 30 akçe, burçak nakdînden 24 akçe, böğrülcenin nakdînden 10 akçe, adet-i ağnamdan 303 akçe, hıızır ve bojikten 20 akçe, alınmaktadır. Kalomiran köyünün toplam geliri 5.445 akçe olmaktadır.²⁷⁰

²⁶⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 130b.

²⁷⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 131a.

6.4.3. Evrenos Bey İmâreti

Evrenos Bey'in Siroz nahîyesinde bulunan imâretinde 21 kişi çalışmaktadır. Bu çalışanların yevmiyesi defterde belirtilmemektedir. Çalışanların isimler ve görevleri ise şöyledir:

<i>Derviş bin Ali</i>	<i>Şeyh-î İmâret</i>
<i>Mustafa bin Cafer</i>	<i>Kâtip</i>
<i>Vefa bin Alagöz</i>	<i>Câbi</i>
<i>Ali bin Hızır</i>	<i>Câbi</i>
<i>Osman bin Üveys</i>	<i>Câbi</i>
<i>Hasan bin Hızır</i>	<i>Nakîb</i>
<i>Memi bin Ramazan</i>	<i>Ki'lâri</i>
<i>Yahya bin Mahmud</i>	<i>Anbâri</i>
<i>Abdi bin Hüseyin</i>	<i>Şem'dâr</i>
<i>Yusuf bin Mustafa</i>	<i>(Hizmet türü belirtilmemiştir.)</i>
<i>Hamza bin Abdullah</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Memi bin Hüseyin</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Hasan bin Aydın</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Mustafa bin Cafer</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Haydar bin Abdullah</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Haydar bin Abdullah</i>	<i>Bevvâb</i>
<i>Kasım bin Abdullah</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Hasan bin Abdullah</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Mehmed bin Abdullah</i>	<i>Habbâz</i>
<i>Ali bin Abdullah</i>	<i>Habbâz</i>

Nurullah bin Lütfi (Hizmet türü belirtilmemiştir.)²⁷¹

6.4.4. Kamanıçe Köyü

Evrenos Bey vakıflarından olan Siroz nahîyesindeki üçüncü köy Kamanıçe köyüdür. Köyde müslüman hâne olarak 3 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 9 hâne ve 4 mücerred bulunmaktadır.

Kamanıçe köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 3 bennâktan 36 akçe ve ispençe usûlü ile 9 hânedan 225 akçe, 4 mücerreden 100 akçe elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 12 kilesinden 720 akçe, bagattan 360 akçe, çayır resmînden 350 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, darının 8 kilesinden 280 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, mandıradan 110 akçe, duhandan 80 akçe, niyâbet vergilerinden 60 akçe, ding zemîninden 50 akçe, yulafın 2 kilesinden 40 akçe, burçağın nakdînden 35 akçe, bahay-ı gâhtan 30 akçe, bostandan 23 akçe, bac-ı hamrdan 19 akçe, hınzır ve bojikten 10 akçeden elde edilmektedir. Kamanıçe köyünün toplam geliri 3.073 akçe olmaktadır.²⁷²

6.4.5. Yörügân Cemaatî

Yörügân cemaati Siroz nahîyesindeki Evrenos Bey vakıflarındandır. Yörügân cemaatinde müslüman hâne olarak 313 bennâk ve 168 mücerred bulunmaktadır.

Yörügân cemaatî gelirleri, raîyyet kulluğu ile 313 bennâktan 3.756 akçe, 168 mücerreden 1.008 akçe elde edilirken yörük halktan duhan resmî olarak 600 akçe, adet-i ağnamdan 1.500 akçe, niyâbet vergilerinden 900 akçe ve beytü'l mal mal-ı gaib ve mevkuftan 330 akçe gelir toplanmaktadır. Cemaatin toplam geliri 8.094 akçe olmaktadır.²⁷³

²⁷¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 131a-131b.

²⁷² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 131b.

²⁷³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 133b.

6.5. TURAHAN BEY VAKIFLARI

Turahan Bey II. Murad ve Fatih Sultan Mehmet döneminin önemli komutanlarından biridir. Rumeli fetihleri konusunda Teselya taraflarında fetihlerinin sürdürmüş ve o bölgelerin Türkleşmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Turahan Bey, Malkara'da muallimhâne, îmaret, cami ve kervansaray yaptırmış bulunmaktadır. Uzunköprü'nün Kırkkavak köyünde hamam, mescidler, medreseler, zâviyeler ve imâretler yaptırmıştır.²⁷⁴ Siroz'da 2 ağaç köprü inşa ettirmiştir. Siroz'daki Miryani ve Borniye köyleri Turahan Bey'in Kırkkavak ve Malkara'daki zaviyesine vakfedilmiştir. Turahan Bey vakıflarından olan Miryani ve Borniye köylerinden vakfa toplam 22.127 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.5.1. Miryani Köyü

Turahan Bey'in Siroz nahîyesindeki ilk köyü Miryani köyüdür. Miryani köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 158 hâne, 43 mücerred ve 7 bîve olarak kaydedilmiştir.

Miryani köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 158 hânedan 3.950 akçe, 43 mücerreddan 1.075 akçe ve 7 bîve 42 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise cizyeden 7.500 akçe, buğdayın 40 kilesinden 2.400 akçe, arpanın 50 kilesinden 1750 akçe, darının 15 kilesinden 520 akçe, bac-ı hamrdan 500 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, hınzır ve bojikten 400 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, bagattan 200 akçe, çavdarın 5 kilesinden 175 akçe, beytü'lmal, yave ve kaçgundan 150 alçe, çayır bâcından 70 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, güvâreden 50 akçe, bostandan 50 akçe, kiremid resmînden 50 akçe, yulafın 1 kilesinden 20 akçe elde edilmektedir. Miryani köyünden Turahan vakfına toplam 19.762 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁷⁵

²⁷⁴ Levent Kayapınar, "Teselya Bölgesinin Fatih Turahan Bey Ailesi ve XV.-XVI. Yüzyıllardaki Hayır Kurumları", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, c. 1., S. 10, s. 187.

²⁷⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 134b-135a.

6.5.2. Borniye Köyü

Turahan Bey'in Siroz nahîyesindeki ikinci köyü Borniye köyüdür. Borniye köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 5 hâne ve 3 mücerred bulunmaktadır.

Borniye Köyünden Turahan Bey vakfına toplam 2.365 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 5 hânedan 125 akçe, 3 mücerreden 75 akçe ve buğdayın 22 kilesinden 1.320 akçe, arpanın 11 kilesinden 385 akçe, darının 10 kilesinden 350 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, yulafın 12 kilesinden 30 akçe ve niyâbet vergilerinden 20 akçe alınmaktadır.²⁷⁶

6.6. SARUCA PAŞA VAKFI

Saruca Paşa, II. Murad döneminde yükselerek sancakbeyliği daha sonra beylerbeyiliğine getirilerek vezirliğe kadar da getirilmektedir. Saruca Paşa'nın vakfi Gelibolu'da olan imâretine vakfedilmiştir. Saruca Paşa'nın Siroz nahîyesine bağlı bir vakıf köyü bulunmaktadır. Bu köy Handaka köyüdür. Handaka köyünden vakfa toplam 31.832 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.6.1 Handaka Köyü

Saruca Paşa'nın Siroz nahîyesindeki Keşişlik'e tabii köy Handaka köyüdür. Handaka köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 81 hâne ve 59 mücerred bulunmaktadır.

Handaka köyünden vakıf için toplam 31.832 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir ispençe usûlüyle 81 hânedan 2.025 akçe, 59 mücerreden 1.475 akçe, 7 bîveden 42 akçe ve dalyan-ı mahî ile mer'a hâsılından 11.310 akçe, kaçgun, yave ve cizyeden 5.000, bagattan 5.000 akçe, şıranın 700 lidresinden 4.200 akçe, buğdayın 10 kilesinden 600 akçe, zağferandan 500 akçe, piyaz ve nohuddan 450 akçe, burçağın 5 kilesinden 300 akçe, niyâbet vergilerinden 300 akçe, hınzır ve bojikten 150 akçe, 4 bab asiyabdan 120 akçe, duhandan 100 akçe, arpanın 2

²⁷⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 135a.

kilesinden 70 akçe, 2 bab asiyabdan 60 akçe, çavdarın 1 kilesinden 35 akçe, darının 1 kilesinden 35 akçe, kenevirde 30 akçe, ağıl resmînden 30 akçe elde edilmektedir.²⁷⁷

6.7. ESLİME HATUN VAKFI

Eslime Hatun, Çandarlı Vezir ailesine mensub bulunmaktadır.²⁷⁸ Eslime Hatun vakfından olan bir köy bulunmakta ve bu köyden de toplam 7.703 akçelik gelir elde edilmektedir. Eslime Hatun vakfın gelirlerini Siroz nefsinde yaptırdığı mescid ve ecza'ya tayin etmiştir.

6.7.1. Prosenik Köyü

Eslime Hatun'un Siroz nahîyesindeki tek köyü Prosenik köyü olmaktadır. Prosenik köyünde müslüman hâne olarak 4 çift bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 25 hâne, 19 mücerred ve 2 tane de baştina bulunmaktadır.

Prosenik köyünün gelirleri râıyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, ispençe usûlü ile 25 hânedan 625 akçe, 19 mücerredten 475 akçe, 2 baştinadan 50 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 34 kilesinden 2.040 akçe, arpanın 38 kilesinden 1.330 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, darının 16 kilesinden 560 akçe, bagattan 480 akçe, yulafın 20 kilesinden 400 akçe, niyâbet vergilerinden 245 akçe, bostandan 180 akçe, hınzır ve bojikten 120 akçe, bac-ı hamrdan 120 akçe, mandıradan 100 akçe, güvâreden 50 akçe, ketenden 20 akçe elde edilmektedir. Köyün vakfa toplam geliri 7.703 akçe olmaktadır.²⁷⁹

6.8. BAHA'EDDİN PAŞA ZAVİYESİ VAKFI

Baha'edin Paşa'nın babası ilk fatihlerle birlikte Makedonya bölgesine Tokat'tan gelmiştir. Yıldırım Bayezîd döneminde Baha'eddin Paşa b. Hızır'a Siroz nahîyesindeki Yanikos isimli köyü temlik edilmiş ve Baha'eddin Paşa'da burayı

²⁷⁷ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 136a.

²⁷⁸ Evangelia Balta, "Serez", TDVİA, C.36., İstanbul 2009, s. 556-558.

²⁷⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 136b.

Siroz nahîyesinde bulunan zaviyesine vakfetmiştir. Baha'eddin Paşa zaviyesine Yanikos köyünden toplam 19.320 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.8.1. Yanikos / Gümüş Köyü

Baha'eddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki zaviyesine vakfettiği köy Yanikos köyü diğer ismiyle Gümüş köyüdür. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 97 hâne, 30 mücerred ve 3 adet de baştına bulunmaktadır.

Yanikos köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 97 hânedan 2.425 akçe, 30 mücerredten 750 akçe, 3 baştinadan 75 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 100 kilesinden 6.000 akçe, arpanın 100 kilesinden 3.500 akçe, Serez nefsinde olan zemîn mukataasından elde edilen mahlûtta 760 akçe, bagattan 730 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, darının 10 kilesinden 350 akçe, burçağın 3 kilesinden 180 akçe, susamdan 125 akçe, bac-ı hamrdan 120 akçe, duhandan 100 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, yulafın 4 kilesinden 80 akçe, kiremid fırınından 45 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, kapan bâcından 30 akçe, mercimeğın nakdînden 20 akçe, bahay-ı gâhtan 150 akçe, asiyab dükkânlarından 3.000 akçe ve niyâbet vergilerinden 400 akçe alınarak elde edilmektedir. Yanikos köyünden toplam gelir olarak 19.320 akçe elde edilmektedir.²⁸⁰

6.9. ÇÂKERİ SİNAN BEY VAKFI

Çâkeri Sinan Bey vakfı Siroz nahîyesinde bulunan mektebe ve muallimhanesine vakfedilmiştir. Bu vakfın gelirleri de Virzâni köyünden elde edilmektedir.

²⁸⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 137b.

6.9.1. Virzâni Köyü

Çâkeri Sinan Bey'in Siroz nahîyesindeki mektebine vakfettiği köy Virzâni köyüdür. Köyde müslüman hâne belirtilmemektedir. Gayrimüslim nüfus ise 15 hâne ve 31 mücerred şeklinde kaydedilmiştir.

Virzâni köyünün gelirleri ispençe usûlüyle 15 hânedan 375 akçe, 31 mücerreden 775 akçe, buğdayın 30 kilesinden 1.800 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, yulafın 15 kilesinden 300 akçe, bagat dönümünden 276 akçe, monopolyeden 250 akçe, susamdan 100 akçe, ketenden 100 akçe, piyazdan 100 akçe, fiçu resmînden 100 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, pamuktan 80 akçe, burçak ve mercimeğin 1 kilesinden 60 akçe, hınzır ve bojikten 60 akçe, darının 1 kilesinden 35 akçe, bakladan 30 akçe, ağıl resmînden 30 akçe, güvâreden 25 akçe, şıradan 15 akçe alınmaktadır. Köyün gelirleri arasında ayrıca Derviş bin Murad ve Abdülkerim hâcelerin zemîninden 500 akçe alınmaktadır. Virzâni köyünün vakfa toplam geliri 5.461 akçe olmaktadır.²⁸¹

6.10. ALİ BEY ZAVİYE VAKFI

Ali Bey, Çandarlı Halil Hayreddin Paşa'nın en büyük oğludur. Ali Paşa zavîyesi için vakfa iki mezraâdan gelir elde edilmektedir. Bu gelir toplam 1.291 akçe olmaktadır.

6.10.1. Büke Mezraâsı

Büke mezraâsı Ali Bey'in Siroz nahîyesindeki zaviyesine vakfedilmiştir. Büke mezraâsında müslüman hâne olarak 3 çift ve 5 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise bulunmamaktadır.

Mezraâdan zaviye vakfına toplam 896 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan 3 çiftten 66 akçe, 5 bennâktan 60 akçe ve buğdayın 4

²⁸¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 138b.

kilesinden 240 akçe, dalyan zemîninden 220 akçe, arpanın 4 kilesinden 140 akçe, yulafın 7 kilesinden 140 akçe ve ketenden 30 akçe alınarak elde edilmektedir.²⁸²

6.10.2. İsterne Mezraâsı

Ali Bey zaviyesinin vakıflarından olan Siroz nahîyesindeki Topolyani köyü yakınlarında bulunan yer İsterne mezraâsıdır.

İsterne mezraâsından Ali Bey zaviyesi için toplam 395 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir buğdayın 3 kilesinden 180 akçe, arpanın 3 kilesinden 105 akçe, yulafın 3 kilesinden 60 akçe, pamuktan 50 akçe elde edilmektedir.²⁸³

6.11. İBRAHİM PAŞA VE İLYAS PAŞA VAKIFLARI

İbrahim Paşa ve İlyas Paşalar Çandarlı Halil Hayreddin Paşa'nın oğullarıdır. İbrahim Paşa vezîriâzamlığı getirilmiştir. İlyas Paşa ise Sancak Beyi ve Beylerbeyiliğine kadar yükselmiştir. İbrahim Paşa ve İlyas Paşalara ait on üç vakıf köyü bulunmaktadır. Bu köylerden toplam 122.726 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.11.1. Ostrova Köyü

Ostrova köyü, Gazî Hüdâvendigâr tarafından İbrahim ve İlyas Paşa'lara temlik edilmiş bir vakıf köyüdür. Ostrova köyü, 416 numaralı evkâf defterinde gebrân ve mücerredâmı gebrân olarak tasnif edilmiştir. Köyde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 81 hâne, 64 mücerred ve 17 bîve bulunmaktadır.

Ostrova köyünün gelirleri ispençe usûlüyle 81 hânedan 2.025 akçe, 64 mücerreden 1.600 akçe, 17 bîveden 102 akçe ve köyde iskeledeki balık mahsûlünden 35.000 akçe, bagattan 4.000 akçe, niyâbet gibi vergilerden 800 akçe, balık ve gulam satılan bac kapanından 200 akçe, bostandan 150 akçe, duhandan 100

²⁸² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 139a.

²⁸³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 139a.

akçe alınmaktadır. Ostrova köyünden vakfa toplam 43.977 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁸⁴

6.11.2. Uzun Ali Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki ikinci köyü Uzun Ali köyüdür. Uzun Ali köyü, 416 numaralı evkâf defterinde müslüman ve mücerredan olarak tasnif edilmektedir. Uzun Ali köyünde 26 çift, 7 bennâk ve 17 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır.

Uzun Ali köyünün gelirleri köyde ve köyde bulunan Morokosto yörük cema'atinde yapılan ziraatlerin sonucunda elde edilen gelirlere ve raîyyet kulluğundan elde edilmektedir. Raîyyet kulluğu ile 26 çiftten 572 akçe, 7 bennâktan 84 akçe, 17 mücerreden 102 akçe ve buğdayın 60 kilesinden 3.600 akçe, darının 45 kilesinden 1.575 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, yulafın 15 kilesinden 300 akçe, güvâreden 200 akçe, ketenden 100 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe, bostandan 50 akçe ve köyde bulunan Zekeriya isimli kişinin çayırından 100 akçe alınmaktadır. Uzun Ali köyünden vakfa toplam 7.483 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁸⁵

6.11.3. Çerne-Reka Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki üçüncü köyü Çerne-Reka köyüdür. Çerne-Reka köyü, 416 numaralı evkâf defterinde müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Çerna-Reka köyünde müslüman hâne olarak 5 çift ve 4 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 14 hâne, 12 mücerred ve 5 bîve bulunmaktadır.

Çerne-Reka köyü gelirleri raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe, 4 bennâktan 48 akçe ve ispençe usûlüyle 14 hânedan 350 akçe, 12 mücerreden 300 akçe 5 bîveden 300 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri köyde yapılan ziraatlerin öşürlerinden alınmakla birlikte ziraat yapmayan yörüklerde resmî duhanla

²⁸⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 140a.

²⁸⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 140b.

20 akçe alınarak elde edilmektedir. Buğdayın 20 kilesinden 1.200 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, bagattan 210 akçe, ketenden 200 akçe, güvâreden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, bahay-ı gâh 100 akçe, 3 bab asiyabdan 90 akçe, çavdar ve darının 2'şer kilesinden 70'er akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, yulafın 2 kilesinden 40 akçe ve ağıl resmînden 30 akçe elde edilmektedir. Çerna-Reka köyünden toplam 3.678 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁸⁶

6.11.4. Koşoglad Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki dördüncü köyü Koşoglad köyüdür. Koşoglad köyü, 416 numaralı evkâf defterinde müslümanan, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Köyde müslüman hâne olarak 4 çift, 2 bennâk ve 1 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 28 hâne, 12 mücerred ve 2 bîve bulunmaktadır.

Koşoglad köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, 2 bennâktan 24 akçe, 1 mücerreden 6 akçe ve ispençe usûlü ile 28 hânedan 700 akçe, 12 mücerreden 300 akçe, 2 bîveden 12 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 60 kilesinden 3.600 akçe, arpanın 50 kilesinden 1.750 akçe, darının 25 kilesinden 875 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, ağıl resmînden 210 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, ketenden 200 akçe, giyâhtan 180 akçe, hınzır ve bojikten 150 akçe, yulafın 6 kilesinden 120 akçe, kışlak resmînden 100 akçe, bac-ı hamrdan 100 akçe, bahay-ı gâh 30 akçe, Mustafa ve Yovan'ın çayırından 15 akçeden alınarak elde edilmektedir. Koşoglad köyünden toplam 9.360 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁸⁷

6.11.5. Predelne Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki beşinci köyü Predelne köyüdür. Predelne köyünde 2 bennâk müslüman kayıtlıdır. Gayrimüslim nüfus ise 46 hâne, 44 mücerred ve 8 bîve kayıtlıdır.

²⁸⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 141a.

²⁸⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 141b.

Predelne köyünün gelirleri müslümanlardan raiyyet kulluğu ile 2 bennâktan 24 akçe alınırken gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 46 hânedan 1.150 akçe, 44 mücerreden 1.100 akçe, 8 bîveden 48 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 35 kilesinden 2.100 akçe, bagattan 1.000 akçe, ketenden 600 akçe, güvâreden 400 akçe, niyâbet vergilerinden 400 akçe, arpanın 10 kilesinden 350 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, yulafın 10 kilesinden 200 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, kiremid fırınından 110 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, 2 bab asiyabdan 60 akçe, duhandan 50 akçe, bac-ı hamrdan 50 akçe, bostan resmînden 7 akçe ve bahay-ı gâhtan 40 akçe elde edilmektedir. Predelne köyünden vakfa toplam 8.314 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁸⁸

6.11.6. Türkova Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki altıncı köyüdür. Türkova köyü, 416 numaralı evkâf defterinde müslümanân, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Türova köyünde müslüman hâne olarak 7 çift, 7 bennâk ve 3 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 21 hâne, 19 mücerred ve 10 bîve şeklinde kaydedilmiştir.

Türkova köyünün gelirleri müslümanlardan raiyyet kulluğu ile 7 çiftten 154 akçe, 7 bennâktan 84 akçe, 3 mücerreden 18 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 21 hânedan 525 akçe, 19 mücerreden 475 akçe, 10 bîveden 60 akçe elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri buğdayın 15 kilesinden 900 akçe, arpanın 15 kilesinden 525 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, balık mahsûllerinden 450 akçe, duhandan 750 akçe, çavdarın 6 kilesinden 210 akçe, giyâhtan 210 akçe, ketenden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 150 akçe, bostandan 100 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, yulafın 4 kilesinden 80 akçe, güvâreden 50 akçe, bac-ı hamrdan 50 akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe ve bahay-ı gâhtan 120 akçe elde edilmektedir. Türkova köyünden toplam 5.751 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁸⁹

²⁸⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 142a.

²⁸⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 142b.

6.11.7. Kozşite Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki yedinci köy Kozşite köyüdür. Kozşite köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 49 hâne, 36 mücerred ve 5 bîve bulunmaktadır.

Kozşite köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 49 hânedan 1.225 akçe, 36 mücerredten 900 akçe, 5 bîveden 30 akçe alınmasının yanında buğdayın 30 kilesinden 1.800 akçe, arpanın 30 kilesinden 1.050 akçe, bagattan 1.100 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, darının 20 kilesinden 700 akçe, ketenden 400 akçe, yulafın 15 kilesinden 300 akçe, güvareden 300 akçe, niyâbet vergilerinden 300 akçe, bostandan 120 akçe, hınzır ve bojikten 110 akçe, duhandan 60 akçe, bac-ı hamrdan 50 akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe ve bahay-ı gâhtan 180 akçe alınmaktadır. Kozşite köyünden toplam 9.340 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹⁰

6.11.8. İstaroş Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki sekizinci köyü İstaroş köyüdür. İstaroş köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 14 hâne ve 10 mücerred bulunmaktadır.

İstaroş köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 14 hânedan 350 akçe, 10 mücerredten 250 akçe ve buğdayın 15 kilesinden 900 akçe, arpanın 15 kilesinden 525 akçe, ketenden 334 akçe, bagattan 250 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, güvâreden 200 akçe, darının 5 kilesinden 175 akçe, pamuktan 150 akçe, bac-ı hamrdan 150 akçe, çavdarın 4 kilesinden 140 akçe, hınzır ve bojikten 107 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, duhandan 100 akçe, ağıl resmînden 60 akçe, bostandan 30 akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe, bahay-ı gâhtan 100 akçe alınmakta ve İstaroş köyünden toplam 4.136 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹¹

²⁹⁰ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 143a.

²⁹¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 143b.

6.11.9. Draganiçe Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki dokuzuncu köyü Draganiçe köyüdür. Draganiçe köyü 416 numaralı evkâf defterine göre müslüman, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Draganiçe köyünde yürügânlar bulunmaktadır ve bu yürüklerin ziraat etmeyenlerinden duhan resmî alınmaktadır. Köyde 4 çift ve 2 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 47 hâne, 20 mücerred ve 7 bîve kayıtlıdır.

Draganiçe köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 4 çiftten 88 akçe, 2 mücerreden 12 akçe ve ispençe usûlüyle 47 hânedan 1.175 akçe, 20 mücerreden 500 akçe, 7 bîveden 42 akçe elde edilmektedir. Köyün diğer gelirleri olarak buğdayın 25 kilesinden 1.500 akçe, arpanın 25 kilesinden 875 akçe, çavdarın 25 kilesinden 875 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, güvâreden 450 akçe, yulafın 16 kilesinden 320 akçe, niyâbet vergilerinden 310 akçe, ketenden 150 akçe, hıncır ve bojikten 100 akçe, bac-ı hamr 90 akçe, bostandan 30 akçe, duhandan 70 akçe ve bahay-ı gâhtan 75 akçe alınarak elde edilmektedir. Draganiçe köyünden toplam 7.197 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹²

6.11.10. Novohor Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki onuncu köyü Novohor köyüdür. Novohor köyü, 416 numaralı evkâf defterine göre müslüman, gebrân ve mücerredân-ı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Novohor köyünde müslüman hâne olarak 5 çift kayıtlıdır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 14 hâne ve 8 mücerred bulunmaktadır.

Novohor köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 14 hânedan 350 akçe, 8 mücerreden 200 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri olarak ise buğdayın 25 kilesinden 1.500 akçe, arpanın 26 kilesinden 910 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, çavdarın 15 kilesinden 525 akçe, bagattan 422 akçe, güvâreden 400 akçe, keten ve bahay-ı gâhtan 350 akçe, yulafın 12 kilesinden 240 akçe, bac-ı hamr 157 akçe,

²⁹² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 144a.

niyâbet vergilerinden 153 akçe, hıncır ve bojikten 150 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, bostandan 50 akçe, duhandan 50 akçe alınarak elde edilmektedir. Novohor köyünden toplam 6.142 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹³

6.11.11. Koprivye Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki onbirinci köyü Koprivye köyüdür. Koprivye köyünde müslüman hâne olarak 5 çift bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 22 hâne, 15 mücerred, 5 bîve ve 1 tane de başına bulunmaktadır.

Koprivye köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 5 çiftten 110 akçe gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 22 hânedan 550 akçe, 15 mücerreden 375 akçe, 5 bîveden 30 akçe, 1 başınadan 25 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri arasında buğdayın 20 kilesinden 1.200 akçe, arpa ve çavdarın 20'şer kilesinden 700'er akçe, yulafın 20 kilesinden 400 akçe, darının 10 kilesinden 350 akçe, bagattan 366 akçe, güvâre, keten ve niyâbet vergilerinden 150'şer akçe, ağıl resmî ve duhandan 100'er akçe, bahay-ı gâhtan 80 akçe, burçağın 1 kilesinden 60 akçe, bostan ve bac-ı hamırdan 50 akçe, mercimek nakdînden 30 akçe, kiremid resmînden 30 akçe, hıncır ve bojikten 20 akçe yer almaktadır. Koprivye köyünden toplam 5.776 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹⁴

6.11.12. İdnekok / Yednekok Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa'nın Siroz nahîyesindeki onikinci köyü İdnekok köyüdür. Köyde Ali Paşa temliknâmesinde bulunan 18 çeltükciyân bulunmaktadır. İdnekok köyü, 416 numaralı evkâf defterine göre müslümanan, gebrân, mücerredân-ı gebrân ve çeltükciyân olarak tasnif edilmiştir. Köyde 3 çift ve 8 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 51 hâne ve 47 mücerred bulunmaktadır.

²⁹³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 144b.

²⁹⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 145a.

İdnekok köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 8 bennâktan 96 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 51 hânedan 1.275 akçe, 47 mücerreden 1.175 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 50 kilesinden 3.000 akçe, darının 35 kilesinden 1.225 akçe, arpa ve çavdarın 30'ar kilesinden 1.050'şer akçe, ketenden 725 akçe, yulafın 30 kilesinden 600 akçe, niyâbet vergilerinden 350 akçe, güvâreden 170 akçe, bostandan 100 akçe, hıncır ve bojikten 100 akçe, duhandan 80 akçe, Abdullah Bey'in Dragolit mevziisinde bulunan bir asiyabdan 60 akçe ve ding asiyabından 15 akçeden elde edilmektedir. İdnekok köyünden toplam 11.137 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹⁵

6.11.13. Dakovliçe Köyü

İbrahim Paşa ve İlyas Paşa vakıflarından olan Siroz nahîyesindeki onüçüncü köyü Dakovliçe köyüdür.

Dakovliçe köyünden vakfa toplam 435 akçelik gelir elde edilmektedir. Köyün bu geliri buğdayın 3 kilesinden 180 akçe, arpanın 4 kilesinden 140 akçe, çavdarın 2 kilesinden 70 akçe, darının 1 kilesinden 35 akçe, yulafın 2 kilesinden 10 akçeden elde edilmektedir.²⁹⁶

6.12. HAYREDDİN PAŞA VAKIFLARI

Hayreddin Paşa, vezîriâzam İbrahim Paşa'nın büyük oğludur. Babasının vefatı üzerine 2.Murat tarafından vezîriâzamlığa getirilmiş ve idam edildiği 1453 yılına kadar vezîriâzam olarak kalmıştır. Hayreddin Paşa vakıflarına ait yedi köy bulunmaktadır. Bu köylerden vakıf için toplam 100.747 akçe gelir elde edilmektedir.

6.12.1. Kalavizre Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki ilk köyü Kalavizre köyüdür. Kalavizre köyünde 7 gayrimüslim mahalle ve 1 müslüman hâne bulunmaktadır. İlk

²⁹⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v.145b.-146a.

²⁹⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 146a.

gayrimüslim mahallemiz Ayo-Yorgi mahallesinde 33 hâne, 15 mücerred ve 1 adet baştina bulunmaktadır. İkinci mahalle olan Aya-Marine mahallesinde 24 hâne ve 10 mücerred bulunmaktadır. Üçüncü mahalle olan Ayo-Ayolaş mahallesinde 2 çiftlik, 9 hâne, 7 mücerred ve 1 adet baştina bulunmaktadır. Dördüncü mahalle olan Ayo-Etnas mahallesinde 38 hâne, 12 mücerred bulunmaktadır. Beşinci mahalle olan Ayo-Nikola mahallesinde 25 hâne, 16 mücerred bulunmaktadır. Altıncı mahalle olan Ayo-Dimitri mahallesinde 36 hâne ve 19 mücerred bulunmaktadır. Son mahalle olan altıncı mahalle de ise Papa-Yanni mahallesinde 31 hâne, 23 mücerred ve 2 adet baştina bulunmaktadır. Kalavizre köyünde toplam olarak 197 hâne, 102 mücerred ve 5 adet baştina bulunmaktadır.

Kalavizre köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 1 çiftten 22 akçe ve ispençe usûlüyle gayrimüslimlerden 197 hânedan 4.925 akçe, 102 mücerredten 2.550 akçe, 5 baştinadan 125 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 350 kilesinden 21.000 akçe, arpanın 280 kilesinden 9.800 akçe, bagattan 5.000 akçe, çavdarın 90 kilesinden 3.150 akçe, darının 60 kilesinden 2.100 akçe, yulafın 70 kilesinden 1.400 akçe, ketenden 1.178 akçe, niyâbet vergilerinden 600 akçe, burçağın 5 kilesinden 300 akçe, bahay-ı gâhtan 300 akçe, kiremid öşrinden 200 akçe, bostandan 100 akçe, güvâreden 100 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe alınarak elde edilmektedir. Ayrıca köyün hâsılinda bulunan Ali Bey tasarrufunda bir çayır, Azzeddin Efendi'nin zemîn çayırı ve Abdurrahman çiftliği kaydı olsa da geliri belirtilmemiştir. Kalavizre köyünden toplam 52.950 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹⁷

6.12.1.1. Katakotos Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesine tabii Kalavizre köyü sınırlarında bulunan köy Katakotos köyüdür. Katakotos köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 49 hâne, 37 mücerred ve 4 bîve bulunmaktadır.

Katakotos köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 49 hânedan 1.225 akçe, 37 mücerredten 925 akçe ve 4 bîveden 24 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise bagattan 2.200 akçe, buğdayın 25 kilesinden 1.500 akçe, bostandan 1.000 akçe,

²⁹⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 148a.

arpanın ve çavdarın 10'ar kilesinden 350'şer akçe, çinganeyân cemaatinden alınan duhan resmînden 300akçe, ganemden 300 akçe, burçağın 4 kilesinden 240 akçe, kiremid resmînden 160 akçe, darının 3 kilesinden 105 akçe, yulafın 1 kilesinden 40 akçe, ketenden 26 akçeden elde edilmektedir. Ayrıca köyde Emir Hasan'a ait 5 bab asiyabdan 150 akçe, Küçük Ali'ye ait 4 bab asiyabdan 120 akçe, İbrahim Paşa'ya ait 4 bab asiyabdan 120 akçe, Kemal Bey'e ait 2 bab asiyabdan 60 akçe, Mehmed Çelebi biraderi olan Ali Bey'e ait 4 bab asiyabdan 120 akçe, Ayzeddin Efendi'ye ait ding asiyabından 20 akçe, 3 bab asiyabdan 60 akçe ve 1 bab asiyabından 30 akçe alınmaktadır. Ayzeddin Efendiye ait bir çiftlik ve Mustafa tasarrufunda olan Hamid çiftliği bulunmaktadır. Ayrıca Mehmed Bey imaretinden zemîn mukataasından 200 akçe vakfedilmektedir. Köyün mahsulât kaydında Nori köyüyle İspilo köyü de yer almaktadır. Üç köyden vakıf için toplam 9.625 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹⁸

6.12.2. Gorna-Nevolyani Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki ikinci köyü Gorna-Nevolyani köyüdür. Gorna-Nevolyani köyü 416 numaralı Evkâf defterine göre müslümanân, gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Gorna-Nevolyani köyünde müslüman hâne olarak 3 çift, 3 bennâk ve 2 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 44 hâne ve 64 mücerred bulunmaktadır.

Gorna-Nevolyani köyü gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 3 çiftten 66 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 2 mücerreden 12 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 44 hânedan 1.100 akçe ve 64 mücerreden 1.600 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 100 kilesinden 6.000 akçe, arpanın 120 kilesinden 4.200 akçe, çeltükten 1.500 akçe, bagattan 1.400 akçe, darının 25 kilesinden 875 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, yulafın 30 kilesinden 600 akçe, bac-ı hamrdan 400 akçe, niyâbet vergilerinden 400 akçe, bahay-ı gâhtan 350 akçe, ağıl resmînden 250 akçe, bostandan 200 akçe, giyâhtan 200 akçe, güvâreden 200 akçe, mandıra kavmışandan 200 akçe, hınzır ve bojikten 200 akçe, ketenden 175 akçe, kiremid

²⁹⁸ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 150a.

fırınından 150 akçeden elde edilmektedir. Gorna-Nevolyani köyünden vakfa toplam 20.874 akçelik gelir elde edilmektedir.²⁹⁹

6.12.3. Yanpakos Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki üçüncü köyü Yanpakos köyüdür. Yanpakos köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 10 hâne ve 5 mücerred bulunmaktadır.

Yanpakos köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 10 hânedan 250 akçe, 5 mücerreden 125 akçe ve darının 30 kilesinden 1.050, buğdayın 17 kilesinden 1.020 akçe, çavdarın 20 kilesinden 700 akçe, arpanın 15 kilesinden 525 akçe, ketenden 250 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, niyâbet vergilerinden 59 akçe, hınzır ve bojikten 50 akçe, ağıl resmî ve bac-ı hamrdan 50'şer akçe alınmaktadır. Yanpakos köyünden toplam 4.229 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁰⁰

6.12.4. Aşağı-Nevolyani Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki dördüncü köyü Aşağı-Nevolyani köyüdür. Aşağı-Nevolyani köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 12 hâne ve 7 mücerred bulunmaktadır.

Aşağı-Nevolyani köyü gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 12 hânedan 300 akçe, 7 mücerreden 175 akçe ve buğdayın 30 kilesinden 1.800 akçe, arpanın 50 kilesinden 1.750 akçe, çavdarın 25 kilesinden 875 akçe, darının 11 kilesinden 385 akçe, bagattan 350 akçe, yulafın 15 kilesinden 300 akçe, ketenden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 115 akçe, bostandan 100 akçe, böğrülçenin 1 kilesinden 60 akçe, ağıldan 50 akçe, bac-ı hamrdan 50 akçe, hınzır ve bojikten 50 akçe alınmaktadır. Aşağı-Nevolyani köyünden vakfa toplam 6.560 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁰¹

²⁹⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 148b.

³⁰⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 149a.

³⁰¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 149a.

6.12.5. Kotriye-Lakos Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki beşinci köyü Kotriye-Lakos köyüdür. Kotriye-Lakos köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 6 hâne ve 14 mücerred bulunmaktadır.

Kotriye-Lakos köyünün gelirleri ispençe usûlü ile 6 hânedan 150 akçe, 14 mücerreden 350 akçe, 1 baştinadan 25 akçe ve buğdayın 35 kilesinden 2.100 akçe, arpanın 48 kilesinden 1.680 akçe, darının 15 kilesinden 525 akçe, bagattan 500 akçe, çavdarın 10 kilesinden 350 akçe, ketenden 200 akçe, böğrülçenin 2 kilesinden 120 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, yulafın 5 kilesinden 100 akçe, ağıldan 60 akçe, duhandan 60 akçe, hınzır ve bojikten 59 akçe, bac-ı hamr 50 akçe ve bostandan 25 akçe alınmaktadır. Kotriye-Lakos köyünden toplam 6.509 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁰²

6.12.6. Petriç Köyü

Hayreddin Paşa'nın Siroz nahîyesindeki köyü Petriç köyüdür. Petriç köyünde ne müslüman hâne ne de gayrimüslim hâne hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Hâsıl olarak ise öşr-î galat ve hububat kaydı bulunsa da kaç akçe olduğu hakkında bilgi bulunmamaktadır.

6.13. ALİ PAŞA ZAVÎYE VAKFI

Ali Paşa zaviyesinin gelirlerini 76 dükkân, 1 başhâne ve 7 odahâ gelirlerinden elde edilerek 13.366 vakfedilmektedir. Bunların yanında Ali Paşa zaviyesine kerbansaray mukataâsından ve müjdegânedan toplam 20.516 akçe sağlanmaktadır.

“Dekâkin bab 76

Odahâ bab 7

³⁰² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 149b.

Başhane bab 1

Hâsıl 13.366

Mukataa-ı kerbansaray ve müjdegâne fî sene hasıl 6600

Mukataa-ı kerbansaray niyâbet ve müjdegâne hâsıl 550

*Yekûn – 20.516*³⁰³

6.14. HÜDÂVENDİGÂR CAMİİ' VAKFI

Vezaif-i Ataullah Çelebi el-hatib

Başhane bab 1

Hasılât 3.960

Dekâkin bab 5

Hasılât 1.200

An cizye-i Siroz 7.200

An vakfi ev

Vezaif-i Horan Camii mezkûr

Vezaif-i Mevlana Ataullah Çelebi el-hatib

An başhane 9

Dükkân 3

An cizye 6 ... 120 – 6.480

Vezaif-i Mevlana Muhyiddin el-imam

An cizye 4

Bir bab ev

Fî sene 2160

Vezaif-i camii Murâdiye an başhane 2

³⁰³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 150b.

An cizye 2

Fî sene 1.440

Vazife-î huffaz 3 nefer an cizye fî sene 1180

Vazife-î ser mahfil an cizye 2 fî sene 720

Vazife-î muarrif ve kayyum an cizye 2 fî sene 720

Cihet-i

..... vezaif-î sene

An cizye 7.200

An evkâf-ı camii 5.160

Vakfi ev 720”³⁰⁴

6.15. KASIM BEY VAKFI

Kasım Bey vakfı, Serez’de vakfın sahibi Kasım Bey tarafından evlâdı Seyid Hüseyin daha sonra onun evlâdı, onun evlâdına vakfedilmekte ve aileden kimse kalmadığında ise vakfın son bulacağı kaydedilmiştir.

6.16. SEYYİD TACEDDİN VAKFI

Seyyid Taceddin vakfı, Serez’de Ayana (?) nehri ve gâziyân yolunda olan zaviye için evlâda şart koşularak vakfedilmektedir.

6.17. SEYYİD HÜSEYİN İBNİ SEYYİD ALİ VAKFI

Vakıf, vakfın sahibi Seyyid Hüseyin ibni Seyyid Ali tarafından Serez’de evlâdına şart koşulmuştur.

³⁰⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 150b.

6.18. SÜLEYMAN BEY MESCİD VAKFI

Süleyman Bey mescid vakfı için 15.000 nakdiye vakfedilmektedir. Ayrıca vakıf için 18 bab dükkândan 2.604 akçe, odahâ 14 babdan 696 akçe ve ağıl ile bostan mukataalarından 200 akçe vakıf için harcanmaktadır. Vakfın cihet tahsisi olarak yapılan harcamaları ise; imam için 4, müezzın için 2, ecza için 4 ve nâzır için 1 akçe günlük tahsis edilmektedir. Şem ve hasır masrafları için yıllık 120 akçe harcanmaktadır.

“Dekakîn bab 18 hâsıl 2604

Odahâ bab 14 hâsıl 696

Mukataa-î ağıl-bostan 200

Nakdiye 15.000 hâsıl 1.500

Ve taife-î Horan mescidi Süleyman Bey

İmam yevm 4

Müezzın mim 2

Ecza mim 4

Nâzır mim 1

Berây-ı şem ve hasır fî sene 120”³⁰⁵

6.19. HEKİM DAVUD MESCİD VAKFI

Hekim Davud mescid vakfına 1 fırın ve 6 oda vakfedilmektedir. Vakfın geliri 900 akçeyi bulmaktadır. Vakfın gelirinden imam yevmîyesi olarak 2 akçe harcanmaktadır.

“Fırın bab 1 hâsıl 360

Oda bab 1 hâsıl 180

Diğer oda bab 5 hâsıl 360

³⁰⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 151a.

Vazife-i Horan mescid-i Hekim Davud

*İmam yevm 2*³⁰⁶

6.20. ÇAŞNIGİR İLYAS MESCİD VAKFI

Çaşnigir İlyas mescid vakfı için 7 dükkândan 960 akçe, 1 oda baktan ise 60 akçe vakfedilerek imam cihetine 1 akçe ve müezzin cihetine 1 akçe ta'yin edilmektedir.

“Dekakîn bab 7 kıymet 960

Oda bab 1 kıymet 60

Cihet-i imam mim 1

Cihet-i müezzin mim 1

*Yekûn 1.020*³⁰⁷

6.21. HAVACE MUHİDDİN MESCİD VAKFI

Havace Muhiddin Mescid vakfına 13 dükkândan 1752 akçe ve zemîn mukataasından 20 akçe vakfedilmektedir. Vakfın rıhbından imam ciheti için 3 akçe ve müezzin ciheti için 1 akçe ödenmektedir.

“Dekakîn bab 7 kıymet 1.320

Dekakin bab 6 kıymet 432

Mukataa-i zemîn berây-ı şem ve hasır kıymet 20

Cihet-i imam mim 3

*Cihet-i müezzin mim 1*³⁰⁸

³⁰⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 151a.

³⁰⁷ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 151a.

³⁰⁸ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 151a.

6.22. HACI HAYREDDİN MESCİD VAKFI

Hacı Hayreddin'in mescidi için 12 dükkân, 162 odahâ, 1 sabunhâneden toplam 3.154 akçe vakfedilmektedir. Hacı Hayreddin'e ait vakfin rıhbından hâsılın yevmî 3 akçesinin imam, 2 akçesinin müezzin, 1 akçesinin tevliyet, 1 akçesinin nâzır ve 4 akçesinin devirhân cihetlerine verilmesi şart koşulmaktadır.

“Dekakin bab 12 kıymet 2.436

Odahâ bab 161 kıymet 418

Sabunhâne bab 1 kıymet 180

Diğer oda bab 1 kıymet 120

Yekûn – 3.154

Cihet-i imam mim 3

Cihet-i müezzin mim 2

Cihet-i tevliyet mim 1

Cihet-i nâzır mim 1

Cihet-i devirhânlık mim 4”³⁰⁹

EK BELGE - 7

Defterde yer alan ek belgeye göre Hayreddin Paşa'nın Kocaeli'nde bulunan vakfiyesinde mescid vakfının şartları muhafaza edilmektedir.

6.23. KOYUN YUSUF MESCİD VAKFI

Koyun Yusuf mescid vakfı için 5 dükkân vakfedilmektedir. Gelir olarak bu dükkânlardan elde edilen 1.080 akçenin rıhbından imam ciheti için 3 akçe harcanması şart koşulmaktadır.

“Dekakin bab 4 kıymet 960

Diğer dükkân bab 1 kıymet 120

³⁰⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 151b.

Yekûn – 1.080

*Cihet-i imam mim 3*³¹⁰

6.24. FAKI-MUSLİHİDDİN MESCİD VAKFI

Fakı Muslihiddin vakfi, Eslime Hatun mahallesinde bulunmakta ve mescid nakdîsi 28.000 akçe olmaktadır. Vakfa Serez nahîyesine tabii Ejova köyünde bulunan 1 asiyâb ve 1 dükkân vakfedilmektedir. Vakfa vakfedilen toplam gelir 4.440 akçe olmaktadır. Vakfın rıhbından elde edilen hâsıldan imam ciheti için 4 akçe, müezzin ciheti için 3 akçe, mütevellî ciheti için 2 akçe, cüzhânlık ciheti için 2 akçe, şem ve hasır ciheti için 2 akçe ta'yin edilmesi şart koşulmaktadır.

“Nakdî 28.000 kıymet 3.460

Asiyab der karye-î Ejova bab 1 kıymet 1000

Dükkân der kurb-ı mim bab 1 kıymet 80

Yekûn – 4.440

Cihet-i imam mim 4

Cihet-i müezzin mim 3

Cihet-i mütevellî mim 2

Cihet-i cüzhânlık mim 2

*Cihet-i şem ve hasır mim 2*³¹¹

6.25. HACI MUSTAFA EŞ-ŞEYHÎ TURBİZÂDE MESCİD VAKFI

Hacı Mustafa mescid vakfına 5 dükkân ve 9 odahâdan 1.322 akçe vakfedilmektedir. Vakfın gelirinden imam ciheti için yevmiyyesî 3 akçe, şem ve hasır için ise 2 akçe harcanması şart koşulmuştur.

“Dekakîn bab 5 kıymet 1008

³¹⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 151b.

³¹¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 151b.

Odahâ bab 9 kıymet 314

Yekûn – 1322

Cihet-i imam mim 3

Beray-ı şem ve hasır mim 2”³¹²

6.26. TOGAN BEY MESCİD VAKFI

Togan Bey mescid vakfına dükkânlardan 960 akçe, bostan zemîn mukatasından ise 300 akçe vakfedilmektedir. Vakfin gelirinden imam ciheti yevmiyyesi için 3 akçe, müezzin ciheti yevmiyyesi için 2 akçe harcanması şart koşulmaktadır.

“Dekakîn bab 3 kıymet 720

Mukataa-î zemîn-i bostan hâsılat 300

Diğer dekakin hâsılat 240

Cihet-i imam 3

Cihet-i müezzin mim 2”³¹³

6.27. MARGARİT MANASTIR MÜLK VAKFI

Serez’de bulunan Margarit manastırı harac, ispençe, adet-i ağnam gibi bazı vergilerden muaf tutulmaktadır. Fakat muaf olmayıp ödemeleri gereken hâsıllarından sipahiye her sene öşürlerini ödemektedirler. Manastıra ait olan mülkün kapsamında zeytinlik zemîni, kilise, bağ, ceviz ve badem ağaçları, asiyabhâneler, sabunhâne, bostan zemîni gibi kayıtlar mevcuttur.

Emlâk-ı Manastır-ı mezbûr

Zemîn-i zeytinluk der kurb-ı manastır bağı kıt’a 5

Kilise dahi zeytinluk kıt’a 3

³¹² TKGMA, Evkâf- Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 151b.

³¹³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 151b.

Bağ-ı kilise ma'a zeytunluk kıt'a 3

Bağ der mevzi'i gavrali

Bağ-ı Kilise-i Mono-Kosta nam-ı diğeri Ayo-Kirko kıt'a 2

Mahsûl-ı ceviz der etraf-ı manastır-ı mezbûr

Mahsûl-ı badem ve ceviz der etraf-ı manastır-ı mezbûr

Asiyâb der kurb-ı kala'-i Siroz bab 3

Asiyab der mahalle-i sabunhâne bab 32

Asiyab-ı Ayo ve Dede bab 2

Asiyab der karye-i Lakos bab 1

Bostan der zemîn-i emlâk-ı Hayreddin der Siroz kıt'a 3

Bostan-ı der mahalle-i minvâl der Siroz kıt'a 2

Bağ-ı der karye-i Aya-Nikosta tabii Zihne kıt'a 4

Ağrebet (?) der kurb-ı karye-i Viryano³¹⁴

6.28. VEZÎRÎÂZAM MEHMED PAŞA MÛLK VAKIFLARI

Vezîriâzam Mehmed Paşanın mülklerinin bulunduğu İveröz köyü ve Hodine mezraâsı bulunmaktadır. Buradan 6.450 akçelik gelir elde edilmektedir.

6.28.1. İveroz Köyü

Vezîriâzam Mehmed Paşa'nın mülkerinden olan ve Siroz nahîyesine bağlı Keşişlik sınırları içinde bulunan köy İveroz köyüdür. İveroz köyünde 8 müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 27 hâne ve 18 mücerred bulunmaktadır.

İveroz köyünden vakfa toplam 5.800 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raiyyet kulluğu ile 8 çiftten 179 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 27 hânedan 675 akçe, 18 mücerredten 450 akçe alınmaktadır.

³¹⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 152a.

Köyün diğer gelirleri buğdayın 40 kilesinden 2.400 akçe, arpanın 15 kilesinden 525 akçe, 12 dönüm bagattan 400 akçe, şıradan 300 akçe, bahay-ı gâhtan 95 akçe, cizye ve adet-i ağnamdan 150 akçe, darının 4 kilesinden 140 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, çavdarın 15 kilesinden 70 akçe, bac pazarı ve ihtisabtan 55 akçe, susam nakdînden 50 akçe, mahîden 50 akçe, beytü'lmal, yave ve kaçgundan 50 akçe, hınzır ve bojikten 41 akçe, ağıl resmînden 35 akçe, pamuktan 30 akçe, ketenden 30 akçe, mercimek nakdînden 20 akçeden elde edilmektedir. Köyün hâsılında Agorgor çiftliği kayıtlıdır.³¹⁵

6.28.2. Hodine Mezraâsı

Vezîriâzam Mehmed Paşa'nın vakıflarından olan Hodine mezrası Siroz nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Mezraâda hâsılat olarak 1 bennâk müslüman ve 2 gayrimüslim neferan bulunmaktadır.

Mezraâdan vakfa toplam 650 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 589 akçesi galat ve hububattan ve kalanı ise raiyyet kulluğu ile 1 bennâktan 12 akçe, ispençeden ise 2 neferden 50 akçe elde edilmektedir.³¹⁶

³¹⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 153b.-154a.

³¹⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 155b.

YEDİNCİ BÖLÜM

GÜMÜLCİNE NAHİYESİ

Gümülcine'nin günümüzdeki adı Komotini olup Yunanistan'ın Rodopi ilinin merkezi olmakta olan şehir Batı Trakya'nın kuzey-batı kesiminde, Ege denizine 40 km uzaklıkta, tarihi Via Egnatia yolu üzerinde ve Selanik-İstanbul demiryolunun geçtiği ovada kurulan bir kasabadır.³¹⁷ Şehrin kuruluşu Roma dönemi 380-385 yıllarına kadar gitmektedir. Gümülcine kasabasının varlığı 380-385 yılları arasında yaptırılan 1331'den itibaren ise Koumoutisina adıyla bilinen kale oluşturmaktadır. Günümüzdeki Yunanca adını da Koumoutsina kalesinden almaktadır. Şehrin Gümülcine olarak anılması ise 1344 yılında Aydınoğlu Umur Bey'in şehri zapt etmesine kadar gitmektedir.³¹⁸ Gümülcine'nin Osmanlı Devleti tarafından fethine dair ise farklı tarihler söz konusu olmaktadır. Osmanlı kroniklerine göre Gümülcine'nin fethi, Edirne fethinden sonra gerçekleşmiştir. Aşıkpaşazâde'ye göre Gümülcine'nin fethi H. 766 / M. 1364 tarihi³¹⁹, Hoca Saadeddin'e göre ise H. 763 / M. 1361-1362 tarihi³²⁰ ve Oruç Bey'e göre ise H. 766 / 1364 tarihi³²¹ kaydedilmiştir. Machiel Kiel ise son zamanlarda yapılan çalışmalara göre Gümülcine'nin fethinin Osmanlıların Trakya'yı kontrol altına aldıkları 1371 Meriç (Çirmen / Maritsa) savaşından hemen önce gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. 1361 tarihi Edirne fethi gerçekleştirilip batıya doğru ilerleyiş sürdürüldü. Evrenos Bey öncülüğünde sol kol ucu İpsala, Gümülcine, Serez ve Selanik istikameti şeklinde sürdürüldü. Evrenos Bey tarafından 1361'de fethedilen İpsala uc merkezi olurken batıya doğru akınların ilerleyebilmesi için Gümülcine feth edilip ve feth edildikten daha sonra da 1371 tarihinde 1383 uç merkezi olarak kullanılmaya başlanılmıştır. Gümülcine ise 1383 yılına kadar, Siroz'un ele geçirilip uç merkezi yapılanı kadar uç merkezi olmaya devam etmektedir.³²² Gümülcine uç merkezi haline geldikten sonra bu bölgeye îmar ve iskân faaliyetleri başlamaktadır. Evrenos Bey'in bu îmar

³¹⁷ Cengiz Parlak, "XV. Ve XVI. Yüzyıllarda Gümülcine Kazâsının İktisadî Durumu Üzerine Tespitler", *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 6, Edirne 2013, s.85.

³¹⁸ Machiel Kiel, "Gümilcine", TDVİA, Cilt 14, İstanbul 1996, s.268.

³¹⁹ Aşıkpaşazâde, a.g.e., s.62-68.

³²⁰ Hoca Saadeddin, a.g.e., s.118.

³²¹ Oruç Beğ, a.g.e., s. 39.

³²² Machiel Kiel, a.g.m., s.268.

faaliyetleri için Anadolu'dan Müslüman-Türk nüfusu getirilerek buraya yerleştirilmekte ve bu süreçte imâret, kubbeli cami, çifte hamam gibi yapılar inşa edilerek tipik bir Türk yerleşim merkezi olmaya başlamıştır.³²³

Gümülcine kasabası Osmanlı Devleti hâkimiyetine girdikten sonra idari taksimat içerisinde Rumeli Eyaleti'nin Paşa Sancağına tabi olarak, 1456 yılında nahîye, XV. yüzyılın sonunda vilayet, 1519 yılında nahîye ve 1530 yılında ise kazâ statüsünde bulunmaktadır. 1456-1457 tarihli tahrir defterine göre bu kasabada 424 müslüman ve 96 hıristiyan hâne bulunmaktadır.³²⁴ Bu sayı 1519 yılında 303 müslüman hâne ve 43 hıristiyan hâne bulunmaktadır. 19 hâne de yahudi bulunmaktadır.³²⁵ Gümülcine nahîyesinde Siroz Evkâf Defterine göre Sultan Murad Han'ın, Sultan Bayezîd Han'ın, Murad Paşa'nın, Sultan Bayezîd'in ve Evrenos Bey'in vakıfları bulunmaktadır. Gümülcine nahîyesinde bulunan bu vakıf sahiplerinden vakıflara toplam 324.425 akçelik bir gelir elde edilmektedir.³²⁶ Vakıfların bu geliri değirmenlerden, hayvancılıktan ve ekilen hububatlardan, raiyyet kulluğu, ispençe ve çeşitli vergilerden elde edilmektedir.

Evliya Çelebi'nin seyahatnamesine göre Gümülcine kasabasında 1667-1668'li yıllarda 4.000 kadar ev, 5 cami, 11 mescid, 2 imaret, 2 hamam, 5 medrese, 7 mektep ve 17 han yer almaktadır.³²⁷

Gümülcine, Birinci Balkan Savaşı'nda Bulgaristan tarafından işgal edilerek Osmanlı Devleti'nin elinden çıksa da İkinci Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı arasındaki bu kısa süre boyunca Gümülcine Müslüman Cumhuriyet'i kurulmuş ama Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar Bulgarlar'ın eline geçmiştir. Günümüz Gümülcine'si ise Lozan Antlaşması sonucunda Türk nüfusunu ve etnik-dini yapısını korumak şartıyla Yunanistan'a bırakılmıştır. Bu bakımdan günümüz Gümülcine'sini Türk ve Ortodoks Yunan nüfus oluşturmaktadır. Osmanlı Devleti döneminden kalan

³²³ Turan Gökçe, "Gümülcine Kasabası Nüfusu Üzerine Bazı Tespitler (XV.-XIX. Yüzyıllar)", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt XX, Sayı 2, Aralık 2005, s. 80-81.; Machiel Kiel, a.g.m., s. 268.

³²⁴ İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. O. 89, s. 35-36.

³²⁵ BA, TD, nr. 70.

³²⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 181a-202b.

³²⁷ Evliya Çelebi Seyahatnamesi, İstanbul 1935, IX, s. 47.

Eski Cami, Yeni Cami ve Evrenos Bey İmaretinin bulunduğu mimari değere sahip 3 yapı halen varlığını sürdürmektedir.³²⁸

7.1. SULTAN MURAD HAN VAKIFLARI

416 numaralı Siroz evkâf defterine göre Gümülcine nahîyesinde Sultan II. Murad Han vakıflarından olan altı köy, bir mezraâ ve bir cemaât bulunmaktadır. Bu köylerden vakfa toplam 27.022 akçe gelir elde edilmektedir.

7.1.1. Ak-Pınar Köyü

Sultan Murad Han vakıflarından olan Ak-Pınar köyü Gümülcine nahîyesine bağlıdır. Ak-Pınar köyünde müslüman nüfus olarak 6 çift ve 4 bennâk bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 138 hâne ve 21 mücerred bulunmaktadır.

Ak-Pınar köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 6 çiftten 132 akçe, 4 bennâktan 48 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 138 hâne ve mevkuflarından 3.450 akçe, 21 mücerredten 525 akçe alınmakla birlikte köyün diğer gelirleri olan adet-i ağnamdan 1.500 akçe, buğdayın 85 kilesinden 850 akçe, niyâbet vergilerinden 250 akçe, çavdar ve darının 60'ar kilesinden 240'ar akçe, arpanın 50 kilesinden 200 akçe, mahlûtta 150 akçe, güvâreden 160 akçe, yulafın 50 kilesinden 150 akçe, hınzır ve bojikten 95 akçe, ketenden 90 akçe, ağıl resmînden 90 akçe, çayırdan 50 akçe, bac-ı hamrdan 50 akçe, bac-ı payı ağnamdan 50 akçe, 3 bab asiyaşdan 45 akçe alınmaktadır. Ak-Pınar adlı köyden toplam 8.365 akçelik gelir elde edilmektedir.³²⁹

7.1.2. Uzun-Dere Köyü

Sultan Murad Han vakıflarından olan Uzun-dere köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Uzun-Dere köyü, 416 numaralı evkâf defterine göre

³²⁸ Machiel Kiel, "Observations on the History of Northern Greece during the Turkish Rule: Historical and Architectural Description of the Turkish Monuments of Komotini and Serres, their Place in the Development of Ottoman Turkish Architecture, and their Present Condition", Balkan Studies, Cilt 12 (Thessaloniki, 1971), s. 415-444.

³²⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 181b.

müslümanân, mücerredân, gebrân ve mücerredânı gebrân olarak tasnif edilmektedir. Uzun-Dere köyünde müslüman hâne olarak 46 çift, 16 bennâk ve 22 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim olarak ise 42 hâne ve 18 mücerred bulunmaktadır.

Uzun-Dere köyünün gelirleri müslüman reâyadan raîyyet kulluğu ile 46 çiftten 1.012 akçe, 16 bennâktan 192 akçe, 22 mücerreden 132 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 42 hâne ve 18 mücerreden 1.500 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise adet-î ağnamdam 2.100 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, güvâreden 150 akçe, bac-ı hamrdan 150 akçe, ketenden 120 akçe, hınzır ve bojikten 100 akçe, çavdarın 20 kilesinden 80 akçe, 5 bab asiyabdan 75 akçe, peluttan 70 akçe, ağıl resmînden 70 akçe, çayır resmînden 50 akçe, buğdayın 10 kilesinden 40 akçe ve sadeyağdan 10 akçe gelir alınmaktadır. Uzun-dere köyünden vakfa toplam 6.711 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁰

7.1.3. Çıracık Köyü

Sultan Murad Han vakıflarından olan Çıracık köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Çıracık köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 9 hâne ve 3 mücerred bulunmaktadır.

Çıracık köyü gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 9 hâne ve 3 mücerreden 300 akçe alınmakla birlikte köyün diğer gelirleri galat ve hububat bedelinden 400 akçe, ağnam resmînden 300 akçe, hınzır ve bojikten 140 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, ağıl resmînden 50 akçe, güvâreden 30 akçe, bac-ı hamrdan 30 akçe, bac-ı payı ağnamdan 15 akçe, kenevir ve ketenden 30 akçe alınarak elde edilmektedir. Çırcık köyünden toplam 1.395 akçelik gelir elde edilmektedir.³³¹

³³⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 182b.

³³¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 182b.

7.1.3.1. Hamid Köyü

Sultan Murad Han vakıflarından olan Hamid Köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmakla birlikte Çıracık köyü sınırları içinde bulunmaktadır. Hamid köyünde 1 çift, 5 bennâk ve 4 mücerred bulunmaktadır. Köyde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır.

Hamid köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 1 çiftten 22 akçe, 4 mücerreden 24 akçe, 5 bennâktan 60 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 30 kilesinden 300 akçe, arpa ve çavdarın 20'şer kilesinden 80'er akçe, darının 5 kilesinden 20 akçe ve niyâbet vergilerinden 50 akçe alınarak elde edilmektedir. Hamid köyünden vakfa toplam 636 akçelik gelir elde edilmektedir.³³²

7.1.4. Köseler / Hakkı (Fakih) Pınarı Köyü

Sultan Murad Han'ın vakıflarından olan Köseler diğer adıyla Hakkı Pınarı köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Köseler köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise müslümanân, Yörügân cemaati ve kıbtiyân cemaati olarak tasnif edilmiştir. 22 çift, 10 mücerred ve 3 bennâk bulunmaktadır. Kıbtiyân cemaatinde 2 çift, 1 mücerred kayıtlı olmaktadır. Yörügân cemaatinde ise 28 çift, 7 bennâk ve 8 mücerred Yörük nüfus bulunmaktadır.

Köseler köyünün geliri raîyyet kulluğu ile 22 çiftte 484 akçe, 3 bennâktan 36 akçe, 10 mücerreden 60 akçe ve yörüklerden 28 çift, 7 bennâk ve 8 mücerreden 378 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri buğdayın 70 kilesinden 700 akçe, güvâreden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 150 akçe, darının 25 kilesinden 100 akçe, çavdarın 20 kilesinden 80 akçe, cevizden 52 akçe, mercimeğin 5 kilesinden 50 akçe, yulafın 70 kilesinden 48 akçe, 1 bab asiyağdan günlük 30 akçe, sadeyağdan 24 akçe alınarak elde edilmektedir. Köseler köyünden vakfa toplam 2.390 akçelik gelir elde edilmektedir.³³³

³³² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 182b.

³³³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 183a.

7.1.5. Göl-Viran Mezraâsı

Sultan Murad Han vakıflarından olan Göl-Viran mezraâsı Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Göl-Viran mezraâsı gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus olarak ise 22 hâne ve 8 mücerred bulunmaktadır.

Göl-Viran mezraâsının gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 22 hânedan 550 akçe ve 8 mücerreddan 200 akçe alınmaktadır. Mezraânın diğer gelirleri olarak ise galat ve hububat bedeli olarak 750 akçe, resmî ağnamdan 650 akçe, niyâbet vergilerinden 190 akçe, ketenden 38 akçe, ağnam ve ganemden 35 akçe, bac-ı hamrdan 35 akçe, ağıl resmînden ve müjdegânedan 30'ar akçe, güvâreden 25 akçe ve hınzırdan 25 akçe alınarak elde edilmektedir. Göl-Viran mezraâsından vakfa toplam 2.558 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁴

7.1.6. Göl-Viran Köyü

Sultan Murad Han vakıflarından olan Göl-Viran köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Göl-Viran köyünde müslüman hâne bulunmamaktadır. 416 numaralı evkâf defterine göre gebrân ve mücerredân olarak tasnif edilmektedir. Gayrimüslim nüfus olarak ise 16 hâne ve 21 mücerred bulunmaktadır.

Göl-Viran köyünün gelirleri gayrimüslimlerden ispençe usûlüyle 16 hânedan 400 akçe ve 21 mücerreddan 525 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise galat ve hububat bedelinden 700 akçe, cevizden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 150 akçe, adet-i ağnamdan 110 akçe, hınzır ve bojikten 70 akçe, güvâreden 50 akçe, ağıl resmînden 50 akçe, bac-ı hamrdan 30 akçe, bac-ı payı ağnamdan 30 akçe, müjdegânedan 30 akçe, çayırdan 30 akçe, keten ve kenevirden 25 akçe alınarak elde edilmektedir. Göl-viran köyünden toplam 3.220 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁵

³³⁴ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 183b.

³³⁵ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 184a.

7.1.7. Sanaka-î Yağcıyan Cemaatî

Sultan Murad Han vakıflarından olan Sanaka-î Yağcıyan cemaatî Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Cemaat, müslüman yörük cemaatidir. 21 çift, 2 bennâk müslüman yörük bulunmaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 32 çift, 18 bennâk, 1 nîm ve 2 mücerred bulunmaktadır.

Yağcıyan cemaatinin gelirleri yörüklerden 21 çift ve 2 bennâktan 264 akçe, yerli halktan ise 32 çiftten 384 akçe, 18 bennâk ve 1 nîm-çiftten 227 akçe, 2 mücerreden 12 akçe alınmaktadır. Cemaatın diğer gelirleri ise buğdayın 60 kilesinden 600 akçe, çavdarın 30 kilesinden 120 akçe, arpanın 20 kilesinden 80 akçe, yulafın 20 kilesinden 60 akçe alınarak elde edilmektedir. Cemaatden vakfa toplam 1.747 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁶

Sanaka-î Yağcıyan cemaatinden sonra Sultan Murad Han vakıflarından olan sekiz adet yağcıyan cemaatinden bahsedilmektedir. Bu cemaatlerin hasılat bilgileri bulunmamaktadır. Sadece cemaatlerin isimleri ve kişi sayıları hakkında bilgi bulunmaktadır. İlk cemaat olan Yağcıyân-ı Küçük Elmalu cemaatidir ve bu cemaatte 2 mücerred ve 5 çift bulunmaktadır. İkinci cemaat olan Çakırlu an Yağcıyân cemaatinde 4 hâne bulunmaktadır. Üçüncü cemaat olan Yağcıyân-ı İdin bin Nebî cemaatinde 32 hâne bulunmaktadır. Dördüncü cemaat olan Hoyrad an Yağcıyân cemaatinde 54 hâne bulunmaktadır. Beşinci cemaat olan Kara Piri an Yağcıyân cemaatinde 19 hâne bulunmaktadır. Altıncı cemaat olan Şahi Kulu an yağcıyân cemaatinde 21 hâne bulunmaktadır. Yedinci cemaat olan Demürcü an yağcıyân cemaatinde 14 çift ve 6 mücerred bulunurken Pelişke an yağcıyân cemaatinde ise 34 hâne nüfus bulunmaktadır.

7.2. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI

Sultan II. Bayezîd vakıflarına ait Gümülcine nahîyesine bağlı dokuz köy ve bir mezraa bulunmaktadır. Vakıf köylerinden ve mezraadan vakıf için toplam gelir olarak 96.102 akçe elde edilmektedir.

³³⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 184b.

7.2.1. Mekri Köyü

Sultan Bayezîd Han'ın vakıflarından olan Mekri köyü Gümülcine nahîyesine bağlıdır. Mekri köyünde iki müslüman mahallesi ve gebran cemaatî olarak 5 gayrimüslim mahallesi bulunmaktadır. Müslüman hâne olarak 12 çift, 1 bennâk ve 68 mücerred bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 105 hâne ve 154 mücerred bulunmaktadır.

Mekri'nin gelirleri raîyyet kulluğu ile 12 çiftten 264 akçe, 1 bennâk ve 1 nîm-çiftten 23 akçe, 68 mücerreden 408 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 10 hâne ve 154 mücerreden 6.475 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri bagat, şıra, kenevir ve monopolyenin 3.000 dönümünden 30.000 akçe, buğdayın 1.000 kilesinden 10.000 akçe, beytü'lmal, mal-ı gaib, mevkuf, kaçgun ve yaveden 4.000 akçe, bac-ı hamrdan 3.000 akçe, palamud ve pelidden 2.000 akçe, zeytinden 2.000 akçe, ihtisab ve iskele resmînden 2.000 akçe, müslümanlardan alınan dönüm bagatından 2.000 akçe, arpanın 300 kilesinden 1.200 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, gebrân-ı bağ resmînden 500 akçe, 12 bab asiyabdan 360 akçe, meyveden 250 akçe, armuttan 200 akçe, yulafın 50 kilesinden 150 akçe, çavdarın 30 kilesinden 120 akçe, darının 20 kilesinden 80 akçe alınarak elde edilmektedir. Mekri köyünden vakfa toplam 65.530 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁷

7.2.1.1. Hasanlar Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Hasanlar köyü Mekri'ye tabii Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Hasanlar köyü 416 numaralı evkâf defterine göre Hasanlar, Çipil cemaatî ve Çıkrıcık köyü olarak tasnif edilmektedir. Hasanlar köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamakla birlikte 49 çift, 52 bennâk, 1 nîm ve 113 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Bu nüfusun 24 çift, 5 bennâk ve 37 mücerredi Çıkrıcık köyünde bulunmaktadır.

³³⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 187a-187b.

Hasanlar köyünün hâsılı Çıkrıcık köyüyle birlikte yazılmaktadır. Köyün gelirleri raîyyet kulluğu ile 49 bennâktan 1.078 akçe, 52 bennâktan 624 akçe, 113 mücerreden 672 akçe ve 1 nîm-çiftten 11 akçe alınmaktadır. Köylerin diğer gelirleri ise buğdayın 60 kilesinden 600 akçe, arpanın 30 kilesinden 120 akçe, armut öşrinden 90 akçe, çavdarın 20 kilesinden 80 akçe, bagat, güvâre ve peluttan 60'ar akçe, darının 10 kilesinden 40 akçe, yulafın 12 kilesinden 36 akçe, pamuktan 30 akçe, niyâbet vergilerinden 30 akçe, nohuddan 8 akçe alınarak elde edilmektedir. Ayrıca köyün gelirleri arasında adet-i ağnam vergisinden Çıkrıcık köyünden 600 akçe ve Hasanlar köyünden 500 akçe alınmaktadır. Hasanlar köyünden toplam 4.699 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁸

7.2.1.2. Zahidlü Köyü

Sultan Bayezid Han vakıflarından olan Zahidlü Köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmakla birlikte Mekri sınırlarında bulunmaktadır. Zahidlü köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 44 çift, 11 bennâk, 3 nîm ve 47 mücerred bulunmaktadır.

Zahidlü köyünün gelirleri raîyyet kulluğuyla 44 çiftten 968 akçe, 11 bennâktan 132 akçe, 3 nîm-çiftten 33 akçe 47 mücerreden 282 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri ise buğdayın 300 kilesinden 3.000 akçe, adet-i ağnamdan 3.000 akçe, arpanın 150 kilesinden 600 akçe, armut öşrinden 300 akçe, palamuttan 250 akçe, çavdarın 50 kilesinden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, yulafın 50 kilesinden 150 akçe, güvâre ve pamuktan 50 akçe, darının 5 kilesinden 20 akçe, cevizden 5 akçe alınarak elde edilmektedir. Zahidlü köyünden toplam 9.240 akçelik gelir elde edilmektedir.³³⁹

³³⁸ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 188b.

³³⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 189a.

7.2.1.2.1. Küsme Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Küsme köyü Gümülcine nahîyesine tabii Zahidlü köyüne bağlıdır. Küsme köyünde gayrimüslim hâne bulunmamaktadır. Müslüman hâne olarak ise 22 çift, 1 bennâk ve 12 mücerred bulunmaktadır.

Küsme köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 22 çiftten 484 akçe, 1 bennâktan 12 akçe, 12 mücerreden 72 akçe ve buğdayın 50 kilesinden 500 akçe, bagat dönümünden 200 akçe, arpanın 30 kilesinden 120 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, çavdarın 15 kilesinden 60 akçe, yulafın 10 kilesinden 30 akçe ile elde edilmektedir. Küsme köyünden vakfa toplam 1.578 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴⁰

7.2.1.3. Sarular Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Sarular köyü Gümülcine nahîyesine bağlıdır. Sarular köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 33 çift ve 48 mücerred bulunmaktadır.

Sarular köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 33 çiftten 726 akçe, 48 mücerreden 288 akçe ve buğdayın 110 kilesinden 1.100 akçe, adet-i ağnamdan 1.000 akçe, mahlut oğrnden 800 akçe, avdar, darı ve arpanın 90 kilesinden 270 akçe, bagattan 240 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, güvâreden 120 akçe, yulafın 30 kilesinden 90 akçe, armut oğrnden 60 akçe, pamuktan 50 akçe alınmaktadır. Sarular köyünden vakfa toplam 4.944 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴¹

7.2.1.4. Kara-İbrahim Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Kara-İbrahim köyü Gümülcine nahîyesine tabii olup Mekri sınırlarında bulunmaktadır. Kara-İbrahim köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus ise 10 çift ve 12 mücerred bulunmaktadır.

³⁴⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livy-1 Siroz, nr. 416, v. 189a.

³⁴¹ TKGMA, Evkâf-1 Livy-1 Siroz, nr. 416, v. 189b.

Kara İbrahim köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 10 çiftten 220 akçe, 12 mücerreden 72 akçe ve buğdayın 50 kilesinden 500 akçe, palamut resmînden 400 akçe, arpanın 40 kilesinden 160 akçe, bagattan 120 akçe, güvâreden 100 akçe, darının 20 kilesinden 80 akçe, yulafın 20 kilesinden 60 akçe, niyâbet vergilerinden 50 akçe, armut öşrînden 40 akçe, adet-i ağnamdan 30 akçe, pamuktan 20 akçe, şıradan 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Kara-İbrahim köyünden vakfa toplam 1.862 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴²

7.2.1.5. Delü-İlyas Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Delü-İlyas köyü Gümülcine nahîyesine tabii olup Mekri'de bulunmaktadır. Delü-İlyas köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. 8 çift, 3 nîm, 14 bennâk ve 20 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır.

Delü-İlyas köyünün gelirleri raîyyet kulluğu ile 8 çiftten 176 akçe, 3 nîm-çiftten 33 akçe, 14 bennâktan 168 akçe, 20 mücerreden 120 akçe ve buğdayın 60 kilesinden 600 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, arpanın 40 kilesinden 160 akçe, palamud resmînden 150 akçe, güvâreden 100 akçe, armut öşrînden 50 akçe, çavdar ve darının 10'ar kilesinden 40'ar akçe, yulafın 10 kilesinden 30 akçe, pamuktan 30 akçe, şıradan 15 akçe ve cevizden 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Delü-İlyas köyünden vakfa toplam 1.722 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴³

7.2.1.6. Haliloğlu Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Haliloğlu köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Haliloğlu köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Haliloğlu köyü, Haliloğlu köyü ve Hacı Musa mahallesi olarak tasnif edilmiştir. Köyde Haliloğlu köyünde 13 çift, 1 bennâk ve 1 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Burada Hacı Musa mahallesiyle birlikte 2 imam

³⁴² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 190a.

³⁴³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 190a-190b.

bulunmaktadır. Hacı Musa mahallesinde 12 çift, 22 mücerred 3 bennâk kaydedilmiştir.

Haliloğlu köyünün gelirleri râiyyet kulluğu ile 25 çiftten 550 akçe, 4 bennâktan 48 akçe, 24 mücerreden 144 akçe ve buğdayın 150 kilesinden 1.500 akçe, palamud resminden 500 akçe, arpanın 100 kilesinden 400 akçe, bagattan 360 akçe, güvâreden 300 akçe, adet-i ağnamdan 200 akçe, darının 50 kilesinden 200 akçe, yulafın 30 kilesinden 90 akçe, niyâbet vergilerinden 80 akçe, armut öşrinden 70 akçe, pamuktan 50 akçe alınmaktadır. Haliloğlu köyünden vakfa toplam 4.492 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴⁴

7.2.1.7. Bodaca / Taşlı Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Bodaca köyü Gümülcine nahîyesine bağlıdır. Bodaca köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır. Müslüman nüfus olarak ise 6 çift ve 5 bennâk bulunmaktadır.

Bodaca köyünün gelirleri râiyyet kulluğu ile 6 çiftten 132 akçe, 5 bennâktan 60 akçe ve buğdayın 40 kilesinden 400 akçe, pirincin 50 kilesinden 200 akçe, arpanın 20 kilesinden 80 akçe, bagattan 50 akçe, palamuttan 30 akçe, armut ve güvâreden 20'şer akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe, yulafın 5 kilesinden 15 akçe, darının 2 kilesinden 8 akçe ve niyâbet vergilerinden 5 akçe alınarak elde edilmektedir. Bodaca köyünden vakfa toplam 1.035 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴⁵

7.2.1.7.1. Kayadan / Çınarcık Mezrâası

Gümülcine nahîyesine bağlı olan Çınarcık mezrası Bayezîd Han vakıflarındandır. Çınarcık mezraası Bodaca köyü sınırları içinde bulunmaktadır.

³⁴⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 190b.

³⁴⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 191a.

Mezraa'dan vakıf için toplam 1.000 akçe gelir elde edilmektedir. Bu gelir galat ve hububat öşründen alınmaktadır.³⁴⁶

7.3. MURAD PAŞA VAKFI

Has Murat Paşa, Fatih Sultan Mehmed dönemi vezirlerinden olmaktadır. Gümülcine nahîyesine bağlı ve Murad Paşa vakfından olan Marunya köyünden vakfa toplam 51.095 akçelik bir gelir elde edilmektedir.

7.3.1. Marunya Köyü

Murad Paşa vakfından olan Marunya köyü Gümülcine nahîyesine tabii olmaktadır. Marunya köyü 416 numaralı Evkâf defterine göre müslümanan, PapaYorgi mahallesi, Papa İstemaal mahallesi ve Papa Pola Kosta mahallesi şekliinden 3 gayrimüslim mahallesi ve Müslümanlar olarak tasnif edilmektedir. Marunya köyünde 2 bennâk ve 1 mücerred müslüman bulunmaktadır. Gayrimüslim olarak ise Marunya köyünde 296 hâne ve 79 mücerred gayrimüslim nüfus bulunmaktadır.

Marunya köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 2 bennâktan 24 akçe, 1 mücerredten 6 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 296 hânedan 7.400 akçe, 79 mücerredten 1.975 akçe ile elde edilmektedir. Köyün diğer gelirlerine bakarsak en fazla geliri senede 16.000 akçe alınan üzüm şırası görülmektedir. Bunun dışında buğdayın 300 kilesinden 3.000 akçe, gebrândan alınan cizyeden 1.700 akçe, balık bâcından 1.600 akçe ve niyâbet vergilerinden 1.500 akçe alınmaktadır. Ayrıca köyün gelirleri içinde yer alan pamuktan 500 akçe, dut yaprağından 500 akçe, adet-i ağnamdan 500 akçe, palamut hâsılından 200 akçe, böğrülcenin 10 kilesinden 100 akçe, arpanın 15 kilesinden 60 akçe, hınzır ve bojikten 50 akçe, armuttan 50 akçe, burçağın 10 kilesinden 40 akçe, müslümanlardan alınan bagat dönümü resmînden 30 akçe, incirden 20 akçe, bademden 20 akçe, cevizden 10 akçe, sumaktan 10 akçe, bac-ı payı ganem, yave ve kaçgundan 100 akçe, ağıl resmînden 60 akçe, sir ve piyazdan 10 akçe alınarak elde edilmektedir. Ayrıca bir

³⁴⁶ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 191a.

asiyabdan 120 akçe birinden de 60 akçe elde edilmekte ve Prancı vadisi mahsûllerinden ise 150 akçe alınmaktadır. Marunya köyünden toplam 51.095 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴⁷

7.4. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI

Gümülcine nahîyesine tabii Yıldırım Bayezîd Han vakıflarına bağlı Dimetoka sınırları içinde; Munçinos, Değirmen-deresi, Hınzır-Baran, Çekirdeklü, Çile-Beleni, Göden, Değirmen deresi, Yakın-viran, Hacı-viran, Kırkağaç, Propirde köyleri ve Kır Büklü mahallesi bulunmaktadır. Bu vakıfa köylerinden ve mahalleden Yıldırım Bayezîd vakfına toplam 60.792 akçe gelir elde edilmektedir.

7.4.1. Munçunos Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan Munçunos köyü Gümülcine nahîyesine tabiidir. Munçunos köyünde 83 çift, 31 bennâk ve 33 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Köyde 4 gayrimüslim mahallesi bulunmaktadır. Bunlar; Papa-Layko Mahallesi, Papa-Todor mahallesi, Noro mahallesi ve İstemal-Pero mahallesidir. 260 gayrimüslim nefer bulunmaktadır.

Munçunos köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 83 çiftten 1.826 akçe, 31 bennâktan 372 akçe, 33 mücerreden 198 akçe ve gayrimüslimlerden ispençe usûlü ile 260 neferden 6.500 akçe alınmaktadır. Munçunos köyünün diğer gelirleri ise adet-i ağnamdan 15.456 akçe, buğdayın 600 kilesinden 6.000 akçe, Uzun çayır'da ceviz ve giyâhtan 1.200 akçe, çavdarın 200 kilesinden 800 akçe, darının 150 kilesinden 600 akçe, ağıl resmînden 540 akçe, cevizden 500 akçe, hınzır ve bojikten 500 akçe, niyâbet vergilerinden 500 akçe, bac-ı hamrdan 366 akçe, ketenden 300 akçe, bostandan 300 akçe, yulafın 100 kilesinden 300 akçe, bağ resmînden 250 akçe, arpanın 50 kilesinden 200 akçe, kovan öşrînden 200 akçe, ketenden 150 akçe, giyâhtan 150 akçe, piyaz bâcından 100 akçe, burçağın 20 kilesinden 80 akçe, nohudun 5 kilesinden 50 akçe, mercimeğin 3 kilesinden 30 akçe alınarak elde

³⁴⁷ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 192b-193a.

edilmektedir. Ayrıca köyde olan Hızır çiftliğinde oturan yörüklerden 500 akçe alınmaktadır. Munçinos köyünden toplam 37.968 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁴⁸

7.4.1.1. Değirmen-deresi Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından, Munçinos köyü sınırları içinde olan Değirmen-deresi köyü Dimetoka kazasına tabii' olmaktadır. Değirmen-deresi köyünde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 20 hâne bulunmaktadır.

Değirmen-deresi köyünden vakfa toplam 824 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 500 akçesi ispençeden ve 324 akçesi ise âdeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁴⁹

7.4.1.2. Hınzır-viran Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Gümülcine nahîyesine bağlı olan Hınzır-viran köyü Dimetoka kazasına tabii olmaktadır. Köyde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus ise 7 hâne bulunmaktadır.

Köyden toplam 525 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir ise ispençeden 175 akçe ve adet-î ağnam vergisinden 350 akçe elde edilmektedir.³⁵⁰

7.4.1.3. Çekirdeklü Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Gümülcine nahîyesinden olan Çekirdeklü köyü Dimetoka kazasına tabii olmaktadır. Çekirdeklü köyünde müslüman nüfus bulunmamaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 25 hâne olmaktadır.

Çekirdeklü köyünden vakfa 1.610 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 625 akçesi ispençeden ve 985 akçesi ise adeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵¹

³⁴⁸ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 194b-195a.

³⁴⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 195a.

³⁵⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 195a.

7.4.1.4. Çile-Beleni Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Gümülcine nahîyesinden olan Çile-Beleni Köyü Dimetoka kazasına tabii bulunmaktadır. Çile-Beleni köyünde 2 çift müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 37 neferan bulunmaktadır.

Köyden toplam 1.643 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 44 akçesi raîyyet kulluğundan, 925 akçesi ispençeden ve 674 akçesi âdeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵²

7.4.1.5. Göden Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Gümülcine nahîyesinden olan Göden köyü Dimetoka kazasına tabii bulunmaktadır. Göden köyünde 9 çift ve 2 bennâk müslüman hâne bulunmaktadır. Göden köyünde gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır.

Göden köyünden vakfa toplam 296 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 220 akçesi raîyyet kulluğundan 196 akçesi 9 çiftten, 24 akçesi 2 bennâktan ve 76 akçesi ise adet-î ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵³

7.4.1.6. Değirmen Deresi Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Gümülcine nahîyesinden olan Değirmen deresi köyü Dimetoka kazasına tabii bulunmaktadır. Köyde 23 çift ve 2 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus bulunmamaktadır.

Değirmen deresi köyünden toplam 718 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 518 akçesi raîyyet kulluğundan elde edilirken 200 akçesi ise âdeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵⁴

³⁵¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 195a.

³⁵² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 195b.

³⁵³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 195b.

³⁵⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 195b.

7.4.1.7. Yakın - Viran Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Gümülcine nahîyesinden Yakın-viran köyü Dimetoka kazasına tabii bulunmaktadır. Yakın-viran köyünde 51 hâne gayrimüslim nüfus bulunmakla birlikte köyde müslüman nüfus bulunmamaktadır.

Yakın-viran köyünde toplam 2.332 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 1.275 akçesi ispençeden ve 1.057 akçesi ise âdeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵⁵

7.4.1.8. Hacı-Viran Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan ve Gümülcine nahîyesinden Hacı-Viran köyü Dimetoka kazasına tabii bulunmaktadır. Hacı-Viran köyünde 34 hâne gayrimüslim nüfus bulunmaktadır. Müslüman nüfus ise bulunmamaktadır.

Hacı-Viran köyünden vakfa 2.027 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 850 akçesi ispençeden ve 1.177 akçesi ise âdeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵⁶

7.4.1.9. Kırkağaç Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan ve Kırkağaç köyü Gümülcine nahîyesine tabii Dimetoka kazasında bulunmaktadır. Kırkağaç köyünde 4 çift müslüman hâne ve 40 hâne gayrimüslim nüfus bulunmaktadır.

Kırkağaç köyünden toplam 1.449 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 88 akçesi raiyyet kulluğundan, 1.000 akçesi ispençeden ve 361 akçesi ise adeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵⁷

³⁵⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 196a.

³⁵⁶ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 196a.

³⁵⁷ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 196b.

7.4.1.10. Piropirde Köyü

Bayezîd Han vakıflarından olan Piropirde köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Piropirde köyünde 4 çift müslüman hâne ve 103 hâne gayrimüslim bulunmaktadır.

Piropirde köyünden toplam 8.356 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelirin 88 akçesi raiyyet kulluğundan, 2.575 akçesi ispençeden ve 5.663 akçesi ise adeti ağnam vergisinden elde edilmektedir.³⁵⁸

Siroz Evkâf Defterinde Muñunos köyü ve Değirmen deresi köyü, Hınzır-Baran köyü, Çekirdeklü köyü, Çile-Beleni köyü, Göden köyü, Değirmen deresi köyü, Yakın-viran köyü, Hacı-viran köyü, Kırk ağaç köyü ve Propirde köyünün gelirleri toplu bir şekilde de belirtilmektedir. Bu gelir 57.748 akçe şeklinde kaydedilmiştir.³⁵⁹

7.4.1.11. Kır-Büklü Mahallesi

Bayezîd Han vakıflarından olan Muñunos köyü mahallelerinden biri Kır-Büklü mahallesidir. Mahallede 15 çift, 12 bennâk ve 9 mücerred müslüman hâne bulunmakla birlikte gayrimüslim hâne bulunmamaktadır.

Kır-Büklü mahallesinin gelirleri müslümanlardan raiyyet kulluğu ile 15 çiftten 330 akçe, 12 bennâktan 144 akçe, 9 mücerredden 54 akçe ve mahallenin diğer gelirleri adet-i ağnamdan 800 akçe, buğdayın 50 kilesinden 500 akçe, çavdarın 100 kilesinden 400 akçe, darının 50 kilesinden 200 akçe, niyâbet vergilerinden 200 akçe, yulafın 50 kilesinden 150 akçe, güvâreden 100 akçe, bagattan 60 akçe, cevizden 40 akçe, arpanın 10 kilesinden 40 akçe, 1 bab asiyabdan 15 akçe, ağıl resmînden 11 akçe alınarak elde edilmektedir. Kır-Büklü mahallesinden toplam 3.044 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁶⁰

³⁵⁸ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 197a.

³⁵⁹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 197a.

³⁶⁰ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 197a-197b.

7.5. EVRENOS BEY VAKIFLARI

Evrenos Bey vakıfları içinde iki köy, bir zemîn, Evrenos Bey mülkleri ve cemaatî bulunmaktadır. Bu vakıflardan toplam 45.233 akçe elde edilmektedir.

7.5.1. Helvacı / Anbar Köy

Evrenos Bey vakıflarından olan Helvacı diğer adıyla Anbar köyü Gümülcine nahîyesine bağlı bir köydür. Helvacı köyünde 40 çift, 42 bennâk, 1 nîm ve 12 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Gayrimüslimler ise 107 nefer olarak kaydedilmiştir.

Helvacı köyünün gelirleri müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 40 çiftten 880 akçe, 42 bennâk ve 1 nîm-çiftten 515 akçe, 12 mücerredten 72 akçe ve gayrimüslimlerden ise ispençe usûlüyle 107 neferden 2.675 akçe alınmaktadır. Köyün diğer gelirleri cizyeden 2.450 akçe, buğdayın 200 kilesinden 2.000 akçe, buğday değirmenin 200 kilesinden 2.000 akçe, arpanın 200 kilesinden 800 akçe, darı ve çavdarın 130 kilesinden 520 akçe, şirahane zemîninden 400 akçe, niyâbet vergilerinden 400 akçe, beytü'lmal, yave-kaçgun ve mevkuflardan 250 akçe, bagattan 150 akçe, adet-i ağnamdan 120 akçe, çayır mukataasından 100 akçe, kenevirde 50 akçe, bostandan 40 akçe, güvâreden 30 akçe, sir ve piyazdan 33 akçe ve bac-ı payı ve ganemden 50 akçe, alınarak elde edilmektedir. Helvacı köyünden vakfa toplam 13.585 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁶¹

7.5.2. Ahmed Ni'al Çiftliği / Küçük-Köy

Evrenos Bey vakıflarından olan Ahmed Ni'al çiftliği diğer adıyla Küçük Köy Gümülcine nahîyesine bağlı bulunmaktadır. Ahmed Ni'al çiftliğinde 2 çift, 30 bennâk ve 13 mücerred müslüman nüfus bulunmaktadır. Gayrimüslim nüfus olarak ise 59 nefer kayıtlıdır.

Ahmed Ni'al çiftliğinden toplam 5.036 akçelik gelir elde edilmektedir. Bu gelir müslümanlardan raîyyet kulluğu ile 2 çiftten 44 akçe, 30 bennâktan 360 akçe,

³⁶¹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 201a.

13 mücerreden 78 akçe ve gayrimüslimlerden 59 neferden 1.475 akçe alınmaktadır. Çiftliğin diğer gelirleri ise cizyeden 1.079 akçe, buğdayın 60 kilesinden 600 akçe, adet-i ağnamdan 300 akçe, niyâbet vergilerinden 300 akçe, beytü'lmal yave ve kaçgundan 250 akçe, çayır ve sazlıktan 150 akçe, arpanın 50 kilesinden 200 akçe, başhaneden 50 akçe, bagattan 50 akçe, güvâreden 20 akçe, darının 5 kilesinden 20 akçe, böğrülçenin 2 kilesinden 20 akçe, şıradan 10 akçe, piyazdan 10 akçe, cevizden 5 akçe, besatinden 5 akçe ve pare hâsılından 10 akçe alınarak elde edilmektedir.³⁶²

7.5.3. Kostemir Zemîni

Kostemir zemîni Gümülcine nahîyesine bağlı olup Evrenos Bey vakıfları arasında bulunmaktadır. Zemîn-i Kostemir'de 2 çift müslüman bulunmaktadır.

Kostemir zemîn haricinde Koyunlar, Hacı köy ve Has köylerinde bulunan halk ziraat edip öşürlerini ödemektedirler. Zemîn'in 774 akçe geliri bulunmaktadır. Bu gelirin 44 akçesi raîyyet kulluğu ile elde edilirken diğer gelirler buğdayın 30 kilesinden 300 akçe, arpanın 50 kilesinden 200 akçe, şemhânedan 150 akçe hâsıl, darının 10 kilesinden 40 akçe, İstoyan-Yanni yakınlarında çayır zemîninden 30 akçe, başka bir çeyir zemîninden senede 10 akçe alınarak elde edilmektedir.³⁶³

7.5.4. Evrenos Bey Mülkleri

Evrenos Bey'in mülklerinden elde edilen gelir 25.838 akçedir. Bu gelirin 6.500'ü mahsûlü ağnamdan, 3.500 akçesi çifte hamamdan, 3.000 akçesi 55 dükkândan, 2.500'ü gâvmişandan, 2.500 akçesi madenlerden, 2.000 akçesi sadeyağdan, 300 akçesi postu gavmişândan, 300 akçesi bagat şırasından, 188 akçesi mandıra zemîninden, 150 akçesi Edirne'de bulunan dükkânlardan elde edilmektedir. Ayrıca mülklerin gelirleri arasında Evrenos Bey vakfına ait 13 bab olan buğday değirmeninden 4.000 akçe yer almaktadır.

Mahsûl-ı çifte hamam fî sene 3.500

³⁶² TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 201b.

³⁶³ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 201b.

Dekâkin 55 bab fî 2-3000

Mahsûl-ı gâvmişân 2.500

An bahâ-i post-ı gavmişân 300

An bahâ-i revgân-ı sade 2.000

An bahâh-i küremidyân 2.500

An mahsûl-ı ağnam 6.500

Dekakin der Edirne 150

Öşr-î bagat şıra 300

An bahâ-i post-ı gavmişân ve gavmişân 900

Zemîn-i mandıra hâsıl 188

Asiyab vakfı Evrenos Bey bab 13- mahsûl-ı kendüm fî 8 kile 500 kıymet 4.000

Yekûn – 25.838³⁶⁴

7.5.5. Hadem-î İmâret-i Evrenos Bey

416 numaralı Siroz Evkâf defterinde Evrenos Bey imâretinde çalışanların 41 kişi olduğu ve onların görevleri hakkında bilgi sahibi olmaktayız.³⁶⁵

“Hademe-î İmâret-i Evrenos Bey Der Nefsî Gümülcine

Mustafa bin İsa Şeyh-i İmâret

Memi bin Göçeri El-kâtip

Mevlana Ahmed Halife El-İmam

Alaaddin Halife El-Müezzin

Hasan bin Göçeri Kilâri

İsa Balı bin Memi En-nakîb

³⁶⁴ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 201b-202a.

³⁶⁵ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 202a.

<i>Ahmed bin Yusuf</i>	<i>Şem 'dâr</i>
<i>Mehmed bin Mustafa</i>	<i>Anbâri</i>
<i>Ahmed bin Mustafa</i>	<i>Meremmâti</i>
<i>Mehmed bin Mustafa</i>	<i>Kâtib-i Meremmât</i>
<i>Hasan bin Mehmed</i>	<i>El-câbi</i>
<i>Osman bin Ali</i>	<i>Kâtib</i>
<i>Bekir bin Ali</i>	<i>El-câbi</i>
<i>Ali bin Karabalı</i>	<i>El-câbi-i dekâkîn</i>
<i>Mehmed bin İsa Balı</i>	<i>Câbi-i Dobruca</i>
<i>Yusuf bin Abdullah</i>	<i>Ser-tabbâhîn</i>
<i>Kurd bin Yahşi</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Hüseyin bin Abdullah</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Ahmed bin Kasım</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Mustafa bin Mehmed</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>Mustafa bin Hasan</i>	<i>Tabbâh</i>
<i>İlyâs bin Abdullah</i>	<i>Habbâz</i>
<i>Mustafa bin Abdullah</i>	<i>Habbâz</i>
<i>Kara Ali bin Musa</i>	<i>Habbâz</i>
<i>Memi bin Balaban</i>	<i>Habbâz</i>
<i>Hacı İri bin Musa</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Ahmed bin Ramazan</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Musa bin Hacı İri</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Kurd Ali bin Ramazan</i>	<i>Bevvâb</i>
<i>Derviş Abdullah</i>	<i>(hizmet türü belirtilmemiş)</i>
<i>Mahmud bin Mehmed</i>	<i>(hizmet türü belirtilmemiş)</i>

<i>Mustafa bin Mahmud</i>	<i>Ferrâş</i>
<i>Yakub bin Abdullah</i>	<i>Vezzân</i>
<i>Mehmed bin Kara Balı</i>	<i>Bevvâb</i>
<i>Mustafa bin Hacı</i>	<i>Gendüm-kûb</i>
<i>Karaca bin Abdullah</i>	<i>Arabaî</i>
<i>Kurd bin Abdullah</i>
<i>Mustafa bin Mehmed</i>
<i>Mevlana Ali bin Murad</i>	<i>(hizmet türü belirtilmemiş)</i>
<i>Mehmed bin Ali</i>	<i>(hizmet türü belirtilmemiş)</i>
<i>Ergirü</i>	<i>Hademe-i en-neccâr”</i>

7.5.6. Saruhan-Viranı Cemaati

Âşıkpaşaoğlu ve Oruç Beğ Tarihinde Serez fethedildikten sonra bu bölgeye Saruhan göçerleri yerleştirmiştir.³⁶⁶ 1569-70 tarihli Siroz evkâf defterine baktığımızda da Saruhan Yörüklerinin Gümülcine’de de ikâmet ettiklerini görmekteyiz.³⁶⁷

Gümülcine nahîyesine bağlı Evrenos Bey’in vakıflarında Saruhan-Viranı cemaati adı altında 72 müslüman göçeri bulunmaktadır. Uzun Evlad Deresi köyünde 5 müslüman hâne ve Kadı köyünde 7 müslüman hâne bulunmaktadır. Köyün adını Saruhanlı göçerlerden aldığı Saruhanlı köyünde 13 müslüman hâne ve Evrenoslar köyü diye adlandırılan köyde 10 müslüman hâne bulunmaktadır. Siroz Evkâf Defterinde buraların hâsılları hakkında bilgi verilmemektedir.

³⁶⁶ Aşıkpaşazade, a.g.e., s. 68.; *Oruç Beğ*, a.g.e., s. 41.

³⁶⁷ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 202a.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

NEFSÎ MEKRÎ

Mekri tarihi bilinmemekle birlikte Gazi Evrenos tarafından fethedilmiştir. Evliya Çelebi'ye göre Mekri'de 5 mihrab vardır.³⁶⁸ Mekri'nin tarihi gelişimi açısından çok fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca Mekrî, Gümülcine nahîyesine bağlı vakıf köyleri içinde yer almış olsa da 416 numaralı Evkâf defterinde nefsî Mekri olarak ayrı verildiğinden Mekri nefsîne ait vakıf gelirlerini ayrı bir bölüm olarak ele aldık.

Mekri nefsînde 28 kürekçi nefer bulunmakla birlikte 988 gebrân nefer kayıt edilmiştir. 988 neferden ispençe usûlü ile 24.700 akçe alınmaktadır. İnöz çayırından 400 akçe alınmaktadır. Mekri'nin gelirleri buğdayın 300 kilesinden 3.000 akçe, 54 bab asiyabdan 2.808 akçe, penbe öşrînden 600 akçe, 21 bab dekâkinden 408 akçe, burçağın 100 kilesinden 400 akçe, çömlekçi ve kiremid fırınından 400 akçe, ceviz ve baklanın 30 kilesinden 300 akçe, arpanın 60 kilesinden 240 akçe, mercimeğin 15 kilesinden 150 akçe, susam öşrînden 100 akçe, güvâre öşrînden 60 akçe gibi gelirlerden alınmaktadır. İhtisab ve balık bâcından 11.000 akçe, bâc-ı pazar, bâc-ı kapan ve yave gibi vergilerden 5.000 akçe, buğday bâcından 300 akçe gibi gelirler de görülmektedir. Piyaz ve sirden 350 akçe, bostandan 30 akçe, hınzır ve bojikten 70 akçe, otlak ve kışlaktan 1.200 akçe gibi gelirler de alınmaktadır. Mekri'nin hâsılunda olan çok fazla dalyân da bulunmaktadır. Gelirlerinin bir kısmı bu dalyanlardan alınmaktadır. Bu yüzden bir balıkçı kasabası olduğunu söyleyebilmemiz de mümkündür. Mekri'den vakıf için elde edilen gelir 209.361 akçe olmaktadır.

“Hâsıl

Küreciyân-ı neferân 28

İспенçe gebrân-ı neferân 988 resmî 24.700

Hâsıl-ı Çayır İnöz 400

Bahâ-i Selanik 800

³⁶⁸ Evliya Çelebi, Seyahtnâme, Üçdal Neşriyat, C. 8, İstanbul 1985, s.38-39.; Heath W. Lowry, a.g.e., s. 40.

Kendüm kile 300 kıymet 3.000

Cev kile 60 kıymet 240

Burçak kile 100 kıymet 400

Ceviz ma' bakla kile 30 kıymet 300

Mercimek kile 15 kıymet 150

Öşr-i sisam 100

Öşr-i penbe 600

Öşr-i güvâre 60

Asiyab bab 54 fî 52 resmî 2.808

Resmî firun-ı çömlekçiyân ve kiremid 400

Dekakîn bab 21 resmî 408

Bac-ı pazarı ve bac-ı kapan reâya ve yâve 5.000

Resmî bagat müslîmin 200

Maktu'an ihtisab ma'a bac-ı mahî 11.000

Resmî dönümü bagat öşr-i şıra dönüm 3.200 beher dönüm fî 10 kıymet 32.000

Resmî otlak ve kışlak 1.200

Bac-ı payı ağnam ve âdeti 500

Âdeti ağnam

Bac-ı kendî 300

Bidâyet-i hanazır ma' bocik 70

Mukaata-i besatin-i dolab der nefsi İnöz piyazdan ve sirden öşür alındıktan sonra sair sebzevâtdan öşr alınır 53

Resmî bostan-ı Abdi de tasarruf-ı Mustafa veledî o 30

Öşr-i piyaz ve sir 350

Dalyân-ı ağ fî sene 27.000

Dalyân-ı Temrepe fî sene 20.000

Dalyân-ı Avmos fî sene 16.500

Dalyân-ı Margiyo fî sene 4.500

Dalyân-ı Migal deygâl fî sene 6.400

Dalyân-ı Askolar fî sene 23.330

Dalyân-ı Bayoli fî sene 600

Dalyân-ı ..?.. 4.000

Dalyân-ı Petroli haric ez-defter fî sene 13.333

Yekûn – 209.361”³⁶⁹

³⁶⁹ TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, v. 206b.

DOKUZUNCU BÖLÜM

İNÖZ NEFSİ

İlk çağlarda ismi Ainos olan İnöz/Enez şehri Osmanlı egemenliğine girmeden önce Cenevizlilerin elinde olmaktadır. 1456 yılında Fatih Sultan Mehmed zamanında fethedilmiştir. Enez, Fatih Sultan Mehmed tarafından Edirne üzerinden kuşatarak, Has Yunus Bey ise donanması ile Gelibolu'dan sefere çıkarak fethedilmiştir.³⁷⁰ İnöz nefsinde Sultan II. Bayezîd Han vakfı bulunmaktadır. Bu vakıfların içinde Yenice köyü ve Tuzciyân cemaâtleri bulunmaktadır. Bayezîd Han dışında İnöz'de Şeyh Mustafa tasarruflüğünde bulunan Yunusluk zavîyesi bulunmaktadır. Bunun dışında İnöz fethedildikten sonra İnöz'de büyük kilise Fatih vakfı olarak camiîye çevrilmiştir.

9.1. SULTAN BAYEZİD HAN VAKIFLARI

İnöz nefsinde bulunan Tuzcîyan cemaatleri ve mahalleleri bulunmaktadır. Hâsılları hakkında bilgi verilirse de isimleri ve kaç kişi oldukları hakkında bilgiye erişebilmekteyiz. 6 çift, 1 mücerred bulunurken Tuzcîyan cema'atinde 16 çift, 2 mücerred bulunmaktadır. Ahi İsteroş mahallesinde 6 çift bulunurken Tuzciyân cema'atinde 10 çift, 5 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Niko mahallesinde 6 çift, Tuzciyân cemaatinde ise 5 çift ve 2 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Golonor mahallesinde 4 çift, Tuzciyân cemaatinde ise 7 çift ve 4 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Todor mahallesinde 2 çift, Tuzciyân cemaatinde ise 3 çift ve 3 mücerred bulunmaktadır. Ayo-Kiryaki mahallesinde 33 çift ve Tuzciyân cemaatinde 34 çift, 21 mücerred bulunmaktadır. Ansotodil mahallesinde 3 çift ve Tuzciyân cemaatinde 9 çift bulunmaktadır. Küçük Alagös mahallesinde 5 çift bulunurken Tuzciyân cemaatinde 7 çift ve 2 mücerred bulunmaktadır. İnöz memleha mukataaları hassa-î hümayun miri için 400.000 akçe zabt edilmektedir.

³⁷⁰ Hürü Tekir, 20. Yüzyıl Başlarından Enez (İnöz) ve Çevresinde Çetecilere Yar-dım Faaliyetleri", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.6., sayı 2., 2013, s.428.; Semavi Eyice, "Enez'de Yunus Kaptan Türbesi ve Has Yunus Bey'in Mezarı Hakkında Araştırma", *Tarih Dergisi*, Cilt 13, Sayı 17-18., 1963, s. 141-142.

Ek Belge – 8

H. 11 Şevval 1180 / M. 12 Mart 1767 yılında yazılmış bir belgeye göre Sultan Bayezîd vakfı olan İnöz nefsindeki Tuzcu memlehaları üzerine kaîme hıfz olunmuştur.

9.1.1. Yenice Köyü

İnöz nefsinde bulunan Yenice köyü Sultan Bayezîd Han vakıflarından olmaktadır. Yenice köyü gebran ve müslümanân olarak iki ayrı köy gibi tasnif edilmektedir. Gebrânların bulunduğu Yenice köyünde gayrimüslim nüfus olarak 233 hâne ve 35 mücerred bulunmaktadır.

Yenice köyünün gelirleri ispençe usûlüyle 233 hânedan 5.825 akçe, 35 mücerredden 875 akçe ve pamuk öşrînden 2.000 akçe, niyâbet vergilerinden 1.500 akçe, yulaf ve baklanın 10 kilesinden 1.000 akçe, mercimeğin 10 kilesinden 1.000 akçe, adet-i ağnamdan 800 akçe, buğdayın 50 kilesinden 500 akçe, burçağın 100 kilesinden 400 akçe, arpanın 80 kilesinden 320 akçe ve güvâreden 300 akçe alınarak elde edilmektedir. Köyden toplam 17.720 akçelik gelir elde edilmektedir.³⁷¹

9.1.2. Yenice/Çataltepe Köyü

Sultan Bayezîd Han vakıflarından olan ve İnöz'e tabii bulunan köy Yenice diğer adıyla Çataltepe köyü olmaktadır. Köyde 8 çift ve 8 mücerred müslüman hâne bulunmaktadır. Yenice köyünden elde edilen gelir 704 akçe olmaktadır. Bu gelir raîyyet kulluğu ile 8 çiftten 176 akçe, 8 mücerredden 48 akçe ve arpanın 10 kilesinden 400 akçe, buğdayın 30 kilesinden 300 akçe, niyâbet vergilerinden 100 akçe, burçağın 5 kilesinden 20 akçe ve yulafın 2 kilesinden 20 akçe alınarak elde edilmektedir.³⁷²

³⁷¹ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 208a.

³⁷² TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 208a.

9.2. ŞEYH MUSTAFA VAKFI

9.2.1. Yunusluk Zavîyesi

İnöz nefsinde Şeyh Ali'nin tasarrufunda bulunan Yunusluk zavîyesi daha sonra oğlu Şeyh Mustafa'ya verilerek iki akçe ta'yin edilip defteri cedide geğirildiği kaydedilmektedir.

9.3. SULTAN MEHMED HAN VAKFI

Fatih Sultan Mehmed vakfi olan bir cami olmaktadır.

9.3.1. Cami'î Şerif

Sultan Mehmed Han'a ait Cami'î Şerif'in cihetlerine harcanan giderler hakkında kayıt mevcuttur. Gelirler yevmiyenin 4 akęesi hitâbete, 4 akęesi imâmete, 4 akęesi tevliyete, 2 akęesi kasamsa, 2 akęesi mütevelliyeye, 2 akęesi muarrıfa, 1 akęesi ise sem ve hasîre harcanmaktadır. Ayrıca cüzhânlık imam olan kişilere Şart koşulmaktadır.

Cihet-i vezâifi

“Hitabet fî yevm 4

İmâmet fî yevm 4

Tevliyet fî yevm 4

Kassam fî yevm 2

Mütevellî fî yevm 2

Mu'arız fî yevm 2

Berây-ı fermân

Lemsâ-i sem' ve hasîr fî yevm 1

*Cüzhânlık imam olan kimesnelere meşrutdur.*³⁷³

³⁷³ TKGMA, Evkâf-1 Livây-1 Siroz, nr. 416, v. 208a.

SONUÇ

Bilindiği gibi, kurulan devletlerin devamlılığını sağlaması açısından iktisadî ve içtimaî müesseseler çok büyük önem taşımaktadırlar. Bu açıdan vakıf defterleri bir toplumun ekonomik, kültürel ve sosyal tarihinin aydınlanmasına katkıda bulunacak önemli kaynaklardan biridir. Vakıflar, Rumeli'nin gelişmesine öncülük etmiş kurumlardır. Şehir kurulan bu vakıf kurumları etrafında şekillenmektedir.

Vakıf kurucuları arasında padişahlar, önemli devlet adamları, uc beyleri, Padişah kızlarının yanında esnaf ve halktan kişilerde bulunmaktaydı. 416 numaralı Siroz evkâf defterinde Sultan vakıfları olarak I. Murad, I. Bayezîd, II. Murad, II. Mehmed, II. Bayezîd ve Sultan Süleyman vakıflarını görmekteyiz. Timurhisar nahîyesinde Sultan vakıfları olarak Sultan Süleyman ve Sultan I. Murad'ın vakıflarını görmekteyiz. Yenice-î Karasu ve Kavala nahîyelerinde Sultan Süleyman ve Sultan II. Bayezîd vakıflarını görmekteyiz. Drama ve Zihne nahîyelerinde Sultan Süleyman'a ait vakıflar bulunmaktadır. Siroz nahîyesinde Sultan II. Bayezîd'a ait vakıf köylerini görmekteyiz. Gümülcine nahîyesinde Sultan II. Murad, Yıldırım Bayezîd ve II. Bayezîd vakıfları bulunmaktadır. İnöz nefsinde ise Sultan II. Bayezîd ve Fatih Sultan Mehmed'e ait vakıflar bulunmaktadır. Serez sancağında bulunan Sultan vakıfları bu şekildedir. İncelediğimiz defter Kanunî Sultan Süleyman ve öncesini kapsamaktadır. Timurhisar, Drama, Zihne ve Serez nahîyelerinde gördüğümüz padişahların kızları olan Kamerşah Sultan, Selçuk Sultan (Çelebi Mehmed'in kızı), Selçuk Sultan (II. Bayezîd'in kızı) ve önemli devlet adamlarının eşleri, kızlarının kurduğu; Bali Hatun, Âbide Hatun, Müslime Hatun, Güldem Hatun ve Eslime Hatun vakıflarını da görmekteyiz. Ayrıca Evrenos Bey ve Turahan Bey gibi uc beylerinin kurduğu guzât vakıfları da Serez ve Gümülcine de bulunmaktadır. Bu vakıfların dışında da sancakbeyi, beylerbeyi, vezir ve vezîriâzamlık gibi görevlerde bulunan önemli devlet adamlarının kurduğu vakıflar bulunmaktadır. Bu kişiler Sokullu Mehmed Paşa, Koca Mustafa Paşa, Maktul İbrahim Paşa, Mehmed Paşa, Ali Paşa, Saruca Paşa, Bahaeddin Paşa, Hayreddin Paşa ve oğulları olan Ali Paşa, İbrahim ve İlyas Paşalar, Has Murad Paşa gibi kişilerin vakıfları bulunmaktadır. Siroz nahîyesinde dini vakıflar olarak Süleyman Bey, Hekim Davud,

Çaşnigir İlyas, Havace Muhiddin, Hacı Hayreddin, Koyun Yusuf, Fakı Muslihiddin, Hacı Mustafa, Togan Bey gibi kişilere ait mescid vakıflarını görmekteyiz. Timurhisar nahîyesinde ise askeri sınıfa mensûp olan Mehmed bin Sinan, Mehmed, Koca Bey, Hüseyin, Mehmed ve Yusuf gibi kişilere ait vakıfları görmekteyiz.

Rumeli coğrafyası, Osmanlı Devleti tarafından 14. yüzyıldan itibaren fethedilmeye başlanmakta ve feth edildiği andan itibaren vakıf müessesesi de kurulmaya başlamıştır. Bu kurulan vakıflar, her bölgede olduğu gibi Rumeli'nin gelişmesinde de öncülük etmiştir. Vakıf köylerinin tarımsal gelirleri ve diğer kaynaklardan elde edilen gelirler bölge ekonomisinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Ayrıca bunların dışında hanlar, hamamlar, kervansaraylar ve dükkânlar vakıf bölgesinin iktisadi hayatının ayrılmaz parçası haline gelmiştir.

Başta 416 numaralı evkâf defteri olmak üzere tahrir defterinden de sağlanan verilerle Kuzey Yunanistan'da kurulan vakıflar incelenmiştir. Vakıf kurumlarının bölgedeki etkisini görmek açısından bu vakıflar büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Kuzey Yunanistan şehirlerinin tarihi, kurucuları kurumları analiz edilerek aydınlatılmaya çalışılmıştır. Bu şehirlerde kurulan vakıf kurumların gelir ve giderleri incelenerek vakfı oluşturan unsurlar ele alınmaya çalışılmıştır. İncelediğimiz defterden de anlaşıldığı üzere kayıtlı olan köylerde bağ ve bahçe hâsılları verilmiştir.

416 numaralı evkâf defterinde tez konumuz olan Timurhisar, Yenice-î Karasu, Kavala, Drama, Zihne, Siroz, Gümülcine, Mekri ve İnöz şehirlerinde bulunan vakıf köylerinin gelirlerinin toplam 2.681.404 akçe olduğunu görmekteyiz. En fazla gelir elde edilen nahîye Siroz olmaktadır. Siroz nahîyesinden toplam 614.119 akçe elde edilmektedir. Daha sonra 513.959 akçe elde edilen Drama nahîyesi gelmektedir. Üçüncü sırada Zihne nahîyesi gelmektedir. Zihne nahîyesinden toplam 378.988 akçe elde edilmektedir. Daha sonraki nahîyeler ise gelirlerine göre sırayla Yenice-î Karasu'dan 353.172 akçe, Gümülcine'den 280.244 akçe, Kavala'dan 250.834 akçe, Mekri'den 209.361 akçe, Timurhisar'dan 62.305 akçe ve İnöz'den 18.424 akçe elde edilmektedir. Nahîyelerde bulunan vakıflardan elde edilen gelirlerinin dışında Timurhisar ve Serez'de şahsa ait vakıflar ve zavâye vakıfları bulunmaktadır. Bu vakıfların kimisi medreselere, kimisi muallimhâneye, kimisi

çeşmeye, camiilere ve mescidlere sarf olunmuştur. Bu vakıfların gelirleri kerbansaraydan, susam, buğday ve un değirmenlerinden, fırınlardan, bahçeden, dükkânlardan, değirmen mallarından, başhâneden, zemîn mukataasından, sabunhâneden, zeytinliklerden ve bağlardan elde edilmektedir. Bunlardan elde edilen gelirin akarlarından vakıfların giderleri karşılanmıştır.

KAYNAKÇA

1. ARŞİV BELGELERİ

Tahrir Defterleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri: 70,3,7,167.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime Arşivi: 416

2. İNCELEME VE ARAŞTIRMALAR

167 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Rûm-İli Defteri (937/1530). (2003). Ankara: T.C.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları.

Afyoncu, E. (2006). Osmanlı İdaresinde Yunanistan. O. Karatay, & B. A. Gökdağ (Dü) içinde, *Balkanlar El Kitabı* (Cilt 1, s. 331-339). Ankara: Vadi Yayınları.

Afyoncu, E. (2009). Sokullu Mehmed Paşa. *TDVİA*, 37, 354-357.

Akdeniz, H. (2012). Geçmişten Günümüze Balkanların Jeostratejik ve Jeopolitik Önemi. *XIV. Yüzyıldan Günümüze Balkanlar ve Balkan Tarihi*, 14. *Askerî Tarih Kongresi*. İstanbul.

Akman, H. (2006). *Türkiye Yunanistan ve Arnavutluk'un Balkan Ülkeleri ve Etnik Yapısı Üzerine Stratejik Hedefleri*. Gebze: (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gebze Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aktepe, M. M. (1993). Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa. *TDVİA*, 8, 214-215.

Aşıkpaşazâde. (2017). *Aşıkpaşaoğlu Tarihi*. (H. N. Atsız, Çev.) İstanbul: Ötüken Yayınları.

Ayverdi, E. H. (2000). *Avrupa'da Osmanlı Mimarî Eserleri Bulgaristan, Yunanistan, Arnavudluk* (Cilt IV). İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti.

Balta, E. (2009). Serez. *TDVİA*, 36, 556-558.

Başar, F. (1995). Evrenosoğulları. *TDVİA*, 11, 539-541.

- Bayat, A. H. (1988). Ahî Çelebi, Mehmed. *TDVİA*, 1, 528-529.
- Bey, O. (2017). *Oruç Beğ Tarihi*. (H. N. Atsız, Dü.) İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bizans Kısa Kronikleri (Chronica Byzantina Breviora) Osmanlı Tarihinin Bizanslı Tanıkları*. (1013). (Ş. Kılıç, Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları.
- Çelebi, E. (1985). *Seyahatnâme* (Cilt 8). İstanbul: Üçdal Neşriyat.
- Demirel, D. (2016). Siroz Sancağı'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı (1876-1912). Samsun: (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğru, H. (2000). Sağ Kol Üzerinden Rumeli'nin Fethi. *Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 129-171.
- Durmaz, E. (tarih yok). Tarihsel Süreç İçerisinde Coğrafi, Siyasi ve İdari Bir Terim Olarak "Rumeli"(12.-19. Yüzyıllarda). *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejovoc/issue/5388/73071>.
- Emecen, F. (1994). Drama. *TDVİA*, 9, 525-528.
- Emecen, F. (2002). Koca Mustafa Paşa. *TDVİA*, 26, 131-133.
- Eyice, S. (1963). Enez'de Yunus Kaptan Türbesi ve Has Yunus Bey'in Mezarı Hakkında Araştırma. *Tarih Dergisi*, 13(17-18), 141-158.
- Gökbilgin, M. T. (1962). *XV-XVI. Asırlarda Edirne ve Paşa Livâsı Vakıflar-Mülkler-Mukataalar*. İstanbul: Üçler Basımevi.
- Gökçe, T. (2005). Gümölcine Kasabası Nüfusu Üzerine Bazı Tespitler (XV.-XIX. Yüzyıllar). *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 20(2), 79-112.
- Heredotos. (2017). *Tarih*. (M. Ökmen, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İnalçık, H. (1993). Türkler ve Balkanlar. *Balkanlar* (s. 9-28). içinde İstanbul: OBİV Yayınları.
- İnalçık, H. (1999). Osmanlı Tarihiine Toplu Bir Bakış. *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.1.

- İnalcık, H. (2004). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1300-1600*. İstanbul: Eran Yayıncılık.
- İnalcık, H. (2005). Türklük ve Balkanlar. *Bal-Tam Türklük Bilgisi*(III), 20-44.
- İnalcık, H. (2008). Rumeli. *TDVİA*, 35, 232-235.
- İnalcık, H. (2010). *Osmanlılar Fütühat, İmparatorluk, Avrupa ile İlişkiler*. İstanbul: Timaş.
- İnalcık, H. (2013). *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*. (R. Sezer, Çev.) İstanbul: YKY.
- İnalcık, H. (2016). *Akademik Ders Notları (1938-1986) Timur, İnkılap Tarihi, Osmanlı Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- İnbaşı, M. (2006). Balkanlarda Osmanlılar: Fetih ve İskan. O. Karatay, & B. A. Gökdağ (Dü) içinde, *Balkanlar El Kitabı* (Cilt 1, s. 287-300). Ankara: Vadi Yayınları.
- İnbaşı, M. (2014). Balkanlar'da Osmanlı Hâkimiyeti ve İskân Siyaseti. *Türkler Ansiklopedisi*, 9, 154-164.
- İnciciyan, P. L., & Andreasyon, H. (1974). Osmanlı Rumelisi Tarih ve Coğrafya. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*(2-3), 11-88.
- Jorga, N. (2012). *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Karagianmakidis, N. (tarih yok). *Neapolis-Christopolis-Kavala*. Kavala Belediyesi Yayınları.
- Karaman, F. (2018). Osmanlı Devletinin Balkanlardaki Mirası. *İstanbul Üniversitesi Fakültesi Dergisi*(2), 21-47.
- Karpat, K. (1992). Balkanlar. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 5, 25-32.
- Kayapınar, L. (2004). Osmanlı Uç Beyi Evrenos Bey Ailesinin Menşei, Yunanistan Coğrafyasındaki Faaliyetleri ve Eserleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(8), 133-142.

- Kayapınar, L. (2005). Teselya Bölgesinin Fatih Turahan Bey Ailesi ve XV-XVI. Yüzyıllardaki Hayır Kurumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(10), 183-196.
- Kayapınar, L. (2014). Yunanistan'da Osmanlı Hâkimiyetinin Kurulması (1361-1461). *Türkler Ansiklopedisi*, 9, 187-195.
- Kiel, M. (1971). Observations on the History of Northern Greece During The Turkish Rule: Historical and Architectural Description of the Turkish Monument of Komotini and Serres Their Place in the Development of Ottoman Turkish Architecture, and their Present Condition. *Balkan Studies*, 12, 415-444.
- Kiel, M. (1994). Demirhisar. *TDVİA*, 9, 151-152.
- Kiel, M. (1996). Gümülcine. *TDVİA*, 14, 268-270.
- Kiel, M. (2002). Kavala. *TDVİA*, 25, 60-62.
- Kiel, M. (2013). Yenice-i Karasu. *TDVİA*, 43, 443-445.
- Lowry, H. W. (2008). *Osmanlı Döneminde Balkanların Şekillenmesi 1350-1550 Kuzey Yunanistan'ın Fethi, İskânı ve Altyapı Gelişmesi*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Lowry, H. W. (2013). Zihne. *TDVİA*, 44, 407-408.
- Neşri, M. (1949). *Kitab-ı Cihan-nüma-Neşri Tarihi* (Cilt 1). (F. R. Unat, & M. A. Köymen, Çev.) Ankara: TTK.
- Oruç, H. (Dü.). (2014). *1320 Sene-i Hicriyyesine Mahsûs Selânik Vilâyet Sâlnamesi*. Ankara: TTK.
- Osmanlı Yer Adları*. (2017). Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Parlak, C. (2013). XV. ve XVI. Yüzyıllarda Gümülcine Kazasının İktisadî Durumu Üzerine Tespitler. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(6), 85-120.

- Sadeddin, H. (1992). *Tacü't-Tevârih* (Cilt 1). (İ. Parmaksızoğlu, Dü.) Ankara: Kùltür Bakanlığı Yayınları.
- Sezgin, İ. (2007). Paşa Livası. *TDVİA*, 34, 183-184.
- Tekir, H. (2013). 20. Yüzyıl Başlarından Enez (İnöz) ve Çevresinde Çetecilere Yardım Faaliyetleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 427-436.
- Uluçay, M. Ç. (2011). *Padişahların Kadınları ve Kızları*. İstanbul: Ötüken Yay.
- Uzunçarşılı, İ. H. (2011). *Büyük Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Zinkeisen, J. W. (2011). *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi* (Cilt 1). İstanbul: Yeditepe Yayıncılık.

EKLER

1. 416 NUMARALI SİROZ EVKÂF DEFTERİ TRANSKİRİPSİYON VE BELGE ÖRNEKLERİ

Ek-1- 416 Numaralı Siroz Evkâf Defterinin Transkripsiyonu

v. 7b.

Niyâbet cürm ü cinâyet ve rüsûmû arusâne ve deştânî ve tapuû zemin ve yuva ve kaçkun mal-ı gâib ve mal-ı mevkuûf ve beytûlmal haşşa ve amme ve âdet-î ağnam ve bac-ı pazar-ı ve ihtisâb ve ihşar-ı ve bac-ı payı gânem ve kav u kav mişân reâyâyı kurây-ı mezbur ve ğayri ki ezharic amed şod kârîye-î mezbûrede sakin olan çeltükçiyân taifesi nin çeltük ettikleri yerleri vâkfîn toprağında olmağın küllîyen mahşul-î çeltük daği vâkfî için zabt olunur. Yekûn – 2.000

Sınırnâme-î Kârîye-î Lagator

Evvelâ Timurhişâr'dan Siroz'a giden târîkî amûn sağ canibine tavşan yolu dimekle ma'ruf olan arguri yoluñ Timurhişar tarafında Timurhişâr'dan merhûm Memi şah hoca nam kimesnenin tarlası başında vaz' olunan taşdan zikr olunan yol şıra Timurhişar cânibine Timurhişâr'dan Ali paşa nam kimesneniñ tarlası kenarında vaz' olunan taş andan dik aşığı arguri sağ cânibine Timurhişâr'dan Fehmi (fehim) Aşmet nam kimesneniñ tarlası içinde vâkî olan Karaçalı depesinden olan ta'lim taş ve andan dik aşığı gerü mezbûr Fehmi (fehim) Aşmed ki tarlası içinde vâz' olunan taş ve andan dik aşığı Timurhişâr'dan Çavdar oğlu Hüseyin Çelebi nam kimesneniñ tarlası içinde depecik üzerinde vaz' olunan taş ve andan dik aşığı Timurhişâr'dan Turğut Çavuş nam kimesneniñ tarlası içinden gidüb Timurhişardan merhûm Fazıl Çelebi nam kimesneniñ tarlası başında vaz' olunan taş ve andan dik aşığı Kamâryot nam kârîyeden değirmenlere giden ince yol üzerinde vâkî' olan emrud ağacı ve andan dik aşığı Lagator'dan Timurhişâr'a giden târîkî üzerinde Timurhişâr'dan mezbûr Çavdar oğlu Hüseyin Çelebi nam kimesneniñ tarlası başında vaz' olunan taş ve andan dik aşığı tarlalık içinde Timurhişâr'dan salifu's zikr Memi şah Hoca merhûmuñ tarlası içinde vaz' olunan taş ve andan dik aşığı merhûm Memi Şah hoca

merhûmuñ çiftliği kurbunda vâkî' olan çeltük dinginiñ üstü yanında vaz'olunan taşâ ve andan dik aşâğı dere aşuru bağları ortasından giden yol sıra Timurhışar'dan Garibzâde Musa Çelebi'niñ Köprüye nam kâryede vaqî' olan çiftliğinden gelür yol üzerinden çeltük hârkı yanında Timurhışar'dan Boğdan Çonos nam zımmîniñ bağı kenarından vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı Timurhışar'dan kiremitliğe giden yol üzerinden Timurhışar'dan kaşşab (?)İstimat nam zımmîniñ tarlası başında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı Timurhışar'dan Panarin veledî Yorgo nam zımmîniñ bağı ile Timurhışar'dan Çakır oğlu Ali Çelebi nam kimesneniñ tarlası yanında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı bağları sıra sınırunda Karâşu köprüsüne giden yol üzerinde Timurhışar'dan Todor veledî Niğola nam zımmîniñ bağı kenarından vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı yol sıra Hendek aşuru Timurhışar'dan İspile demürçü bağı başında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı yol sıra sazlık kenarından Karayo pınarı dimekle ma'ruf mevzî ve andan sazlık sıra dik aşâğı bağları kenarında Timurhışar'dan Gorgo veledî Niğola nam zımmîniñ bağı kenarında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı sazlık sıra sazlık kenarında Timurhışar'dan Pedi veledî Ermîn nam zımmîniñ tarlası kenarında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı sazlık kenarında Timurhışar'dan İstoyo veledî Kirko nam zımmîniñ tarlası kenarında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı sazlık sıra Timurhışar'dan Koçi bey nam kimesneniñ çayırı kenarında vaz' olunan

v. 8a.

Taşa ve andan dik aşâğı sazlık sıra Timurhışar'dan Hasan Çelebi nam kimesneniñ çayırı kenarında vaz' olunan taşâ ve andan dik aşâğı sazlık sıra nehrî Karâşu kurbûnda eski Taş köprü nam mevzî ve andan dik aşâğı Karâşu nam nehri azîm ve andan nehrî mezbûr sıra Baraklı bey yukarı geçidi nam mahallenîñ yanından ve Nevrekoba giden yol üzerinde Lağâtor'dan Kosta veledî Marin nam zımmîniñ tarlası kenarında vaz' olunan taşâ ve andan dik yukarı Karâsu'dan ayrulub Siroz'a giden çeltük hârkına ve andan dik yukarı yol sıra Timurhışar'dan Koçi bey nam kimesneniñ tarlası başında vaz' olunan taşâ ve andan dik yukarı giden yol sıra Timurhışardan Çakır oğlu Muştafa Çavuş'un çayırı başında vaz' olunan taşâ ve andan dik yukarı Lağatordan Kara Muştafa İbn-î Hayreddin nam kimesneniñ tarlası kenarında vaz' olunan taşâ ve andan dik yukarı toğru Lağator'dan Kara Bali karısı

tarlası kenarında vaż' olunan taşa ve andan dik yuķarı Timurħıřar'dan Behrâm bey nam kimesneniñ tarlası kenarında vaż' olunan taşa ve andan dik yuķarı Timurħıřar'dan sipahî Aħmed Āelebi nam kimesneniñ tarlası kenarında vaż' olunan taşa ve andan dik yuķarı Timurħıřar'dan Tarħana ođlu Muřtafa Āelebi nam kimesneniñ tarlası içinde vâķî' olan emrud ağacına ve andan dik yuķarı ķârye-î mezkurenin unvanın? tahdîdinde (tahririnde) zikr olunan taşşan yolunun Timurħıřar cânibinde olan taraşdan Timurħıřar'dan merķûm Memi řah hoca merķûmuñ tarlası başında vaķî' olan taşa mûmtehî olur

řuħûdu'l-Müslümânal

Mefharu'z-zuama Mevlâna Murad Bey ibni Abdûrrahim Ez-zâim, Fahru'l-müderrişin Mevlana Mehmed Āelebi müderriş-i Timurhisar, Mevlana Muslihiddin Halîfe ibni Halil, Sinan Āelebi İbn-î Memî řah Hoca el-ħaťib, Pervane Bey Ademî Sipahî, Süleymân bey Ez-zâim, Musa Āelebi İbn-î Āârîb, Muřtafa Āelebi İbn-î Mehmed el-nâib, El- hacı Bayram El-İmam, İsa Āelebi El-İmam, Mahmud Vurud El-hadi, Ĥasan Āelebi İbn-î, Ĥüseyin Āelebi İbn-î Bali el-Hadî, Ali Āelebi İbn-î Ĥasan, Muřtafa Āelebi İbn-î Ĥasan, Ali Āelebi İbn-î Ĥayreddîn, Ahmed Āelebi ibn-î Dede Bey, Muřtafa Āelebi İbn-î Ĥüseyin, Āurd Āelebi İbn-î Mehmed, Ali Āelebi İbn-î Āaker, Kurd Āelebi İbni El-ħac-ı Bekir, Ĥüseyin Eř-şehri bi-Somuncu, Hasan bin Abdullah El-muhsır, Ali bin İsa El-muhsır, Kurd bin Abdullah El-muhsır, Asur bin Abdullah, Mehmed İbni El-hac, Āayaťaş Abdullah, Piyâle bin Abdullah ve ģayrihum minel hazırın ve'l-nâzırın

v. 18a.

Vakfi Seyyid Āelebi el-kadı Timurhisar'da olan medresesine sarf olunur.

“Kerbansaray bab 1, Asiyab Sisam bab 1, Asiyab dakik bab 3, Fırın bab 2, Dekakîn bab 17, Nakdîye 100.000, Bahçe kıt'a 1, Cihet-i Behram el-mütevelli yevm 8, Cihet-i Hasan el-cabî mim 2, Cihet-i kâdı-î en-nâzır mim 1, Cihet-i Mevlana Mehmed Āelebi el-müderriş meşrut mim 25”

Vakfi Derviş Āelebi

“Nakdîye 20.000, dekakîn bab 1, cihet-i Hasan el-muallim mim 3, meşrutdur mim 1, cihet-i Hasan el- mütevelli yevm 1, cihet-i Abdulkerim halife mim 1”

Vakfi Mehmed bin Garib

“Nakdiye 80.000, cihet-i tevliyet mim 3, cihet-i hitabet mim 2, cihet-i şeyh mim 5, cihet-i devirhân mim 1, cihet-i Abdülkerim devirhân mim 1, cihet-i Memi bin Yusuf mim 1, cihet-i İsa halife mim 1, cihet-i Mehmed bin el-cabî mim 1, cihet-i Mehmed bin Ahmed mim 1, cihet-i kassam mim 1, cihet-i Ali bin Kurd mim 1, cihet-i Bahşi halife mim 1, cihet-i Bahşi diğer mim 1, cihet-i Mehmed bin Gazanfer mim 1, cihet-i Aişe Hatun en-nâzıra meşrut mim 2”

Vakfi Veli Bey

“Nakdiye 10.000, dekaîn bab 8, bahçe-î kıt’a 1, cihet-i imam Alaeddîn halife meşrut yevm 2 devir mim 1, cihet-i müezzîn mim 1, cihet-i İsa Seyyid vakfi mezbûr el-mütevellîye meşrut mim 2”

Vakfi İsa Bey

“Nakdiye 50.000, cihet-i İsa imam mim 2, cihet-i muallim mim 3, cihet-i İsa halife devirhân, yevm 2 meşrut devir mim 1, cihet-i tevliyet mim 4, cihet-i Mehmed bin cabî halife mim 1, cihet-i İmirza su bekçisi yevm 2”

v. 104b.

El-mahsûl-i karye-î Küçük İzdıravik

“İspençe hâne 26 resmî 650, mücerred 34 resmî 850, bîve 3 resmî 18, cizye gebrân-ı ma’ bagat 250, kendüm kile 30 kıymet 1.800, cev kile 10 kıymet 350, çavdar kile 2 kıymet 70, alef kile 6 kıymet 120, erzen kile 6 kıymet 210, burçak kile 1 kıymet 6, öşr-î penbe medre 100 resmî 1.000, bahâ-i gâh 70, resmî otlak 250, bidâyet-i hınzır ma’ bojik 68, niyâbet ve resmî arus ma’ deştbanî ve tapuu zemîn 140, adet-i ağnam 100 – yekûn 6.006”

Mezraa-ı Gorniçova tabii zihne der kurb u karye-î İsteroz’da mezkûr mezraâ sınır ta’yin olunmagla Borne nam karyeler ziraat idub öşürlerin sahib-i arza verirler. An evkâf-ı merhûm Sultan Süleyman Han Gazi.

El-mahsûl-î mezraa-ı Gorniçova

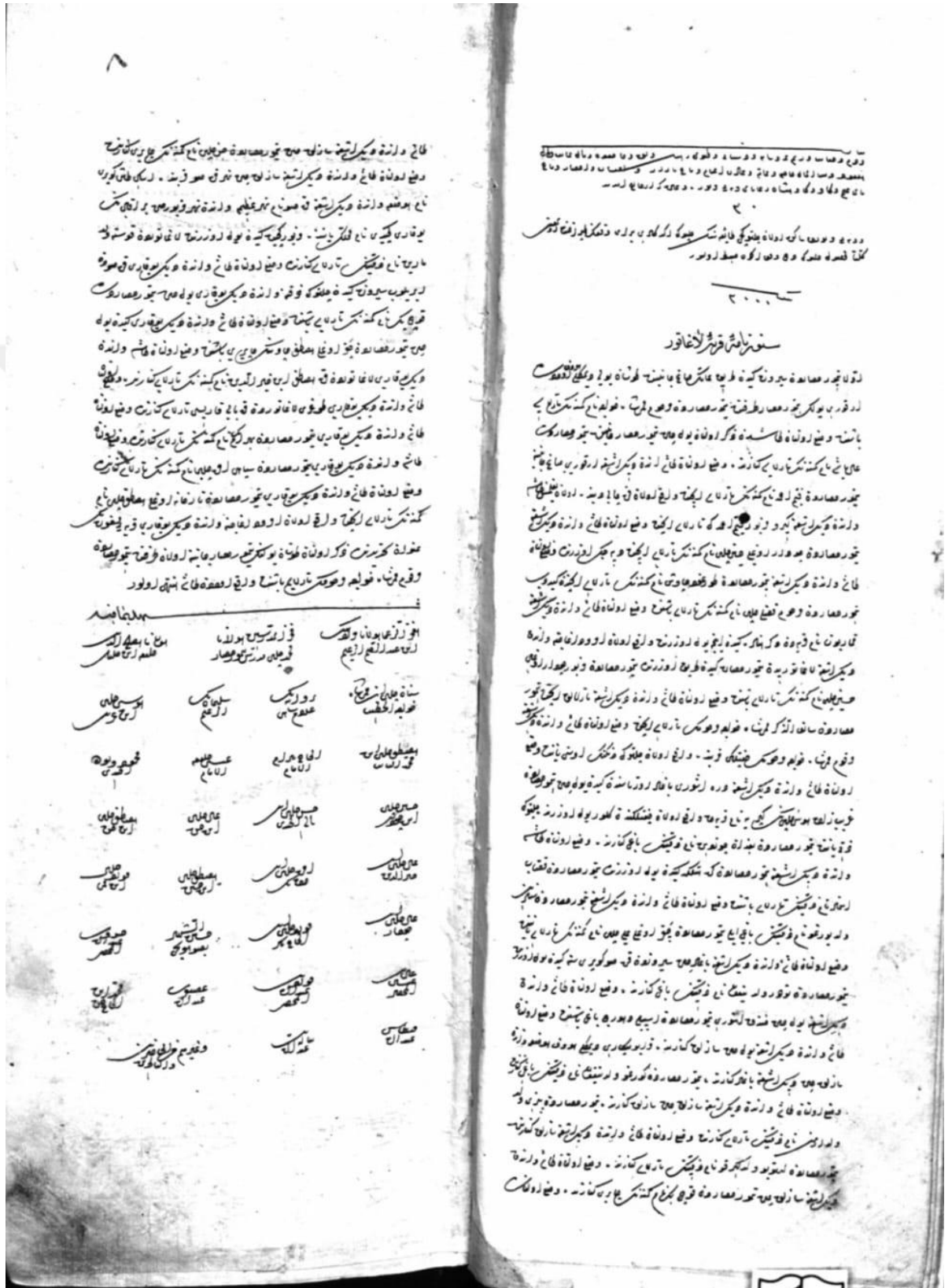
“Kendüm kile 8 kıymet 480, cev kile 2 kıymet 70, alef kile 10 kıymet 200, burçak kile 1 kıymet 60, erzen kile 1 kıymet 35, öşr-î penbe 160, resmî ağıl 10, çavdar kile 1 kıymet 35, asiyab ding 1 bab, kabluka kile 5 kıymet 100, resmî bagat 825 – yekûn 1.975”

n. 200

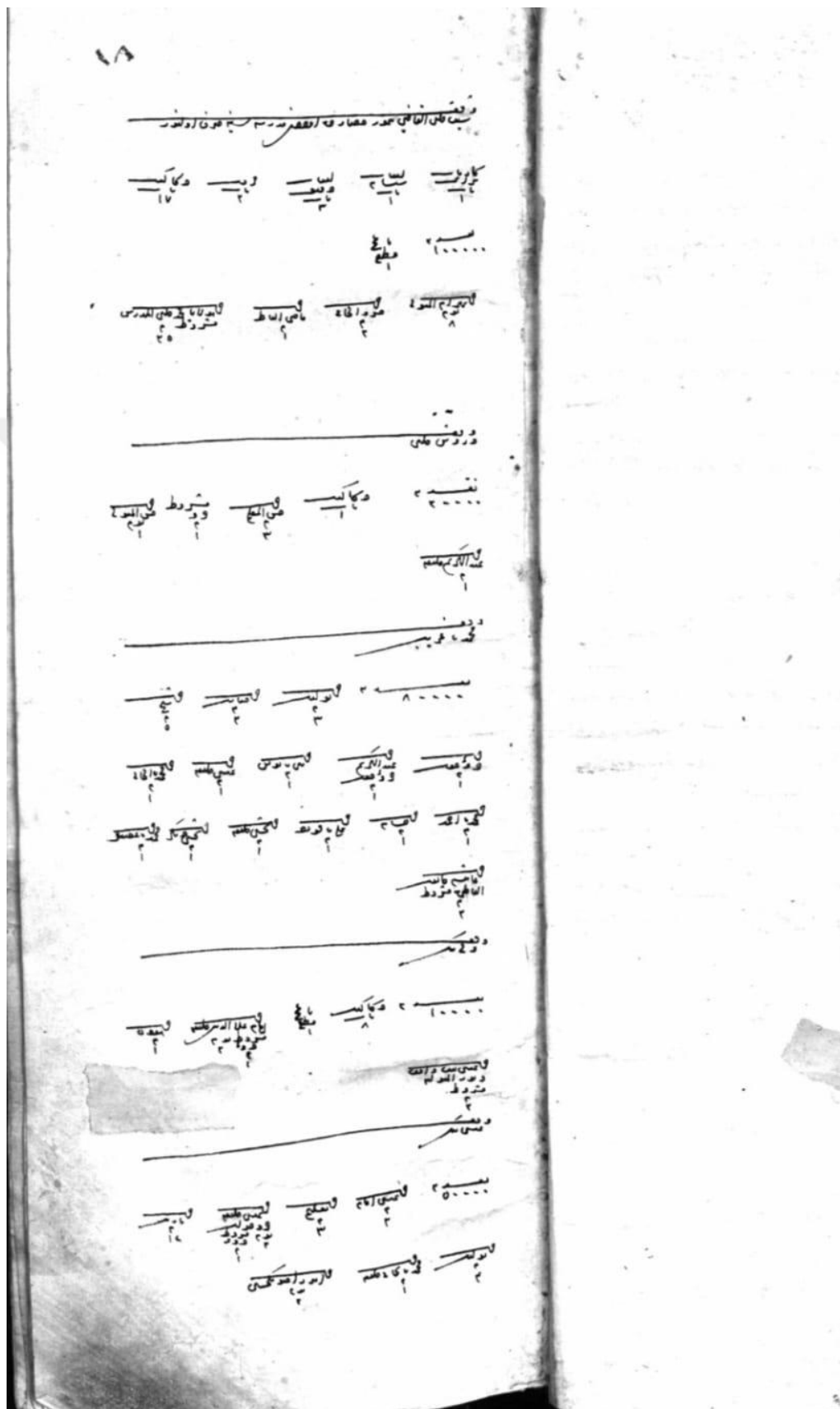
Evrenos Bey evkâfının hududu sınırnâmesi fermân sanduğunda ve buyrulduğu Selanik vakfında Yenice-i Vardar nahîye-î mahallinde hıfz olunmağla hın-î iktizâda müraat olunmak ve gaflet olunmamak için işaret olunmuştur. Fî 27 M. sene 179.

Ek-2 – 416 Numaralı Siroz Evkâf Defterinin Belge Örnekleri

Ek 2. 1: TKGMA, Evkâf-ı Livay-ı Siroz, nr. 416, v. 7b-8a.

Ek 2. 2: TKGMA, Evkâf-ı Livây- Siroz, nr. 416, v. 18a.

اور خوش بیک اوقافک جد و و سوز
خبره خند و سوزی سوزند و خند
بکری ولد خند محقق الخفا حی تقض
مخند الخفا خند الخفا
۱۲۷۲ هـ

Ek 2. 4: TKGMA, Evkâf-ı Livây-ı Siroz, nr. 416, n. 200.